

Rudolf Steiner

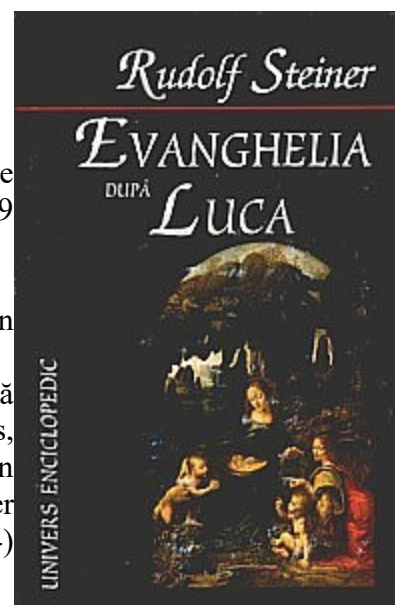
EVANGHELIA DUPĂ LUCA

GA 114

Zece conferințe ținute la Băle
de la 15 la 26 septembrie 1909

Traducere de Nicolae Ioan Crăciun

Traducerea în limba română s-a făcut după
L'Évangile de Saint Luc, apărută la Editura Triades,
Paris, 1990 și a fost confruntată cu originalul în
l. germană *Das Lucas Evangelium*, Rudolf Steiner
Verlag, Dornach/Elveția, 1977 (GA 114)

©1997 Toate drepturile pentru traducerea în limba română sunt rezervate

[Edituri UNIVERS ENCICLOPEDIC](#)

ÎN LEGĂTURĂ CU PUBLICAREA CONFERINTELOR LUI RUDOLF STEINER

Baza științei spirituale orientată antroposofic o constituie lucrările scrise și publicate de Rudolf Steiner (1861-1925). Pe lângă aceasta, el a ținut, între 1900-1924, numeroase conferințe și cursuri, atât în fața unui public larg, cât și pentru membrii Societății Teosofice, mai târziu ai Societății Antroposofice. El însuși a dorit inițial ca aceste conferințe, vorbind în mod absolut liber, să nu fie consemnate în scris, deoarece ele au fost concepute drept „comunicări orale, nedestinate tiparului”. După ce s-au făcut și răspândit însă, într-o măsură din ce în ce mai mare, după stenogramele și notițele auditorilor, tot felul de variante incomplete și eronate, s-a văzut nevoit să reglementeze problema acestor stenograme și notițe. Și a încredintat Mariei Steiner von Sivers această misiune. Ei i-a revenit sarcina de a-i desemna pe cei care au dreptul să stenografeze conferințele, de a asigura administrarea stenogramelor și revizuirea textelor pentru tipar. Din cauză că, fiind extrem de ocupat, Rudolf Steiner nu a putut corecta el însuși textele, decât în cazuri foarte rare, în privința tuturor conferințelor publicate trebuie să se țină seama de această rezervă a sa: „Va trebui să se aibă în vedere faptul că în stenogramele nerevizuite de mine se găsesc greșeli”.

În legătură cu raportul dintre conferințele pentru membri, care, la început, erau accesibile numai sub formă de manuscrise tipărite pentru uz intern, și cărțile sale, destinate publicului larg, Rudolf Steiner își exprimă punctul de vedere în lucrarea autobiografică *Mein Lebensgang*, (*Viața mea*), capitolul 135. Cele spuse acolo sunt valabile, în egală măsură, în ceea ce privește cursurile ținute, care se adresau unui cerc restrâns de participanți, familiarizat cu bazele științei spirituale.

După moartea Mariei Steiner (1867-1948), s-a trecut, conform indicațiilor sale, la tipărirea unei ediții a operelor complete ale lui Rudolf Steiner (Rudolf Steiner - Gesamtausgabe, GA). Volumul de față constituie o parte a acestei ediții.

CONFERINȚA I

Inițiați și clarvăzători. Diferite aspecte ale inițierii. Cele patru Evanghelii din punctul de vedere al cercetării spirituale

Bâle, 15 septembrie 1909

Când eram reuniți aici, cu câțva timp în urmă, am analizat curențele cele mai profunde ale creștinismului din punctul de vedere al Evangheliei lui Ioan* ([Nota 1](#)). Prin fața ochilor noștri au trecut atunci imaginile mărețe și ideile pe care omul le poate obține atunci când aprofundează această Evanghelie. A trebuit să punem atunci în evidență cu diferite ocazii cum ies la suprafață cele mai adânci aspecte ale creștinismului atunci când sunt abordate cu ajutorul acestui document. Cu toate acestea, printre auditorii acestor conferințe există poate astăzi unii care se întreabă: Este oare posibil ca punctele de vedere care, în anumite privințe, pot fi cu adevărat considerate ca fiind cele mai profunde și pe care le putem obține cu ajutorul cuuoașterii Evangheliei lui Ioan să fie încă amplificate și aprofundate prin studiul altor documente creștine, de exemplu, al celorlalte trei Evanghelii, acelea ale lui Luca, Matei și Marcu? Iar cei care iubesc ceea ce am putea numi comoditatea teoretică se vor întreba dacă este foarte necesar de a mai studia creștinismul din celelalte Evanghelii, mai ales din cea a lui Luca, pe care la prima vedere am putea-o considera mai puțin profundă decât celelalte, deoarece cele mai mari profunzimi ale adevărilor creștine ne-au fost revelate prin Evanghelia lui Ioan.

* Vezi R. Steiner, *Evanghelia după Ioan* (GA 103) și *Evanghelia Sfântului Ioan în raport cu celelalte trei Evanghelii* (GA 112) (N.T.)

Cel care ar pune o asemenea întrebare și care ar crede că a spus astfel ceva important s-ar înșela total. Nu numai că în esență sa creștinismul este incomensurabil și că poate fi contemplat din punctele de vedere cele mai diferite, dar - și tocmai acest ciclu de conferințe va furniza dovada în acest sens -, deși Evanghelia lui Ioan este o sursă originală de o profunzime infinită, prin studiul Evangheliei lui Luca se pot învăța lucruri care nu se pot desprinde din Evanghelia lui Ioan. Ceea ce ne-am obișnuit să numim în ciclul consacrat Evangheliei lui Ioan ideile profunde ale creștinismului, nu reprezintă nicidecum creștinismul în toată profunzimea sa, ci există o posibilitate de a pătrunde dintr-un alt punct de plecare în profunzimile creștinismului. Iar acest alt punct de plecare îl vom descoperi tocmai prin aceea că de această dată vom pune în centrul considerațiilor noastre Evanghelia lui Luca abordată din punctul de vedere al științei spirituale, al antroposofiei.

Pentru a înțelege afirmația că prin studiul Evangheliei lui Luca se mai poate obține ceva chiar după ce am epuizat profunzi-mile Evangheliei lui Ioan, trebuie să luăm în considerare unele lucruri. Pentru aceasta trebuie să plecăm de la un fapt care rezultă din fiecare pagină a Evangheliei lui Ioan: Evangheliile se prezintă pentru antroposof ca documente alcătuite de oameni inițiați și clarvăzători care au avut acces la profunzimile lumii, la esența existenței și a vieții. Când se vorbește, în general, de inițiați și de clarvăzători, aceste două expresii pot fi întrebuințate ca având un sens echivalent. Dar când vrem să pătrundem, prin observația antroposofică, până la straturi mai profunde ale vieții spirituale, trebuie să facem distincție între aceste două categorii de persoane care au găsit calea spre lumea suprasensibilă. Sub anumite raporturi, există o diferență între un inițiat și un clarvăzător, deși nimic nu împiedică un inițiat să fie în același timp un clarvăzător și un clarvăzător să fie, de asemenea, până la un

anumit grad un inițiat. Dacă vreți precizări asupra diferenței care există între aceste două categorii de oameni, trebuie să vă referiți la explicațiile date în *Treptele inițierii**. Reamintiți-vă că sunt trei trepte care conduc dincolo de ideea pe care ne-o facem în mod obișnuit despre Univers.

*Vezi R. Steiner, *Treptele inițierii* sau *Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare* (GA 10) (N.T.).

Acea formă de cunoaștere care este mai întâi accesibilă omului poate fi caracterizată prin aceea că omul privește lumea prin simțuri și o asimilează cu ajutorul rațiunii și a celorlalte forțe sufletești. Dincolo de aceasta, se află alte trei trepte de cunoaștere ale Universului: prima treaptă este cea a așa-numitei cunoașteri imaginative, a doua este cunoașterea inspirată, iar a treia a cunoașterii intuitive, folosind cuvântul „intuiție” în sensul pe care i-l dă știința spirituală.

Cine posedă *cunoașterea imaginativă*? Cel a cărui privire spirituală vede sub formă de imagini ceea ce se află în spatele lui-mii simțurilor într-o măreață panoramă de imagini cosmice, care însă nu sunt prin nimic comparabile cu cele care se numesc imagini în viața curentă. Făcând abstracție de faptul că pentru imaginile cunoașterii imaginative nu există legea spațiului tridi-mensional, mai sunt și alte deosebiri care fac ca viziunile imagi-native să nu poată fi comparate prea ușor cu nimic din ceea ce întâlnim în lumea simțurilor. Putem ajunge la o reprezentare a lumii imaginative dacă ne închipuim că în fața noastră se află o plantă și că am fi capabili să extragem din ea tot ceea ce ochiul nostru percepe ca fiind culoare, astfel încât aceasta ar pluti, pur și simplu, liber în aer. Dacă, acum, nu am face nimic altceva decât să extragem această culoare care este legată de plantă și am lăsa-o să plutească liber, atunci am avea în fața noastră o formă colorată moartă. Pentru omul clarvăzător, această formă colorată nu rămâne însă deloc o imagine colorată moartă ci, atunci când el extrage ceea ce este culoare în lucruri, datorită pregătirilor și exercițiilor parcurse de el, această imagine colorată începe să fie animată de spiritual, la fel cum în lumea sensibilă ea a fost vitalizată prin partea substanțială din plante; atunci omul nu are în fața sa o formă colorată moartă, ci lumină colorată, plutind liber, strălucind și scânteind în diferite moduri, dar având viață în interiorul său. În felul acesta fiecare culoare este expresia particularității unei entități spirituale-sufletești, entitate care nu este perceptibilă în lumea simțurilor. Aceasta înseamnă că, pentru clarvăzător, culoarea existentă în planta sensibilă începe să fie expresie pentru entități spirituale sufletești.

Imaginați-vă, acum, o lume plină de asemenea forme colorate pestriț, mișcându-se și transformându-se fără încetare; dar nu limitați viziunea dumneavoastră despre culoare la singurul reflex al unei imagini; imaginați-vă toate acestea ca fiind expresia ființelor spirituale, încât să vă puteți spune: În spatele imaginii verzi care se prezintă ochilor mei se află o ființă inteligentă, care înțelege; sau, dacă imaginea este roșu deschis, reprezentați-vă că ea este expresia unei ființe pasionale. Gândiți-vă la această mare de culori întrepătrunzându-se - aș putea lua tot așa de bine un alt exemplu, spunând o mare de sunete, de mirosuri, de gusturi, de senzații care se îmbină launtric, căci toate acestea sunt expsesia unor ființe spirituale-sufletești, invizibile -, atunci aveți de-a face cu ceea ce se numește lumea imaginativă. Această lume imaginativă nu are nimic comun cu ceea ce se numește în mod curent un lucru „imaginar”, o iluzie; aceasta este o lume reală. Este o altă formă de viziune decât cea care este valabilă pentru lumea simțurilor.

În această lume imaginativă se prezintă privirilor omului tot ceea ce se află dincolo de lumea simțurilor, tot ceea ce simturile sale fizice nu percep: corpul eteric și corpul astral al omului, de exemplu. Un clarvăzător care învață să vadă lumea cu ajutorul cunoașterii imaginative cunoaște în același timp entitățile superioare după latura lor exterioară, la fel cum în lumea simțurilor dumneavoastră cunoașteți după aparența lor, după latura lor sensibilă, pe cei care trec pe drum alături de dumneavoastră. Puteți să-i cunoașteți mai bine dacă aveți ocazia să

discutați cu ei. Prin ceea ce spun, oamenii, exprimă încă ceva, diferit de ceea ce vedeți privindu-i atunci când îi întâlniți pe stradă. De exemplu: în general nu puteți observa pe fața trecătorilor pe care îi întâlniți dacă în sufletul lor sunt îndurerați sau bucuroși, dacă sunt fericiți sau nefericiți. Dar toate acestea le puteți afla vorbind cu ei. În primul caz, dumneavoastră nu cunoașteți persoana decât prin aspectul său exterior; în al doilea caz, ea însăși vi se dezvăluie. La fel stau lucrurile cu entitățile lumii suprasensibile.

Clarvăzătorul care învață să cunoască entitățile lumii suprasensibile prin cunoaștere imaginativă nu învață încă să le cunoască, ca să spunem așa, decât latura spirituală-sufletească exterioară a lor. Dar când se ridică de la cunoașterea imaginativă la *Inspirație*, el le aude exprimându-se și intră atunci cu adevărat în contact cu ele. Ele îi comunică atunci, din propria lor esență, cine și ce sunt ele. Inspirația este deci un nivel mai înalt al cunoașterii decât Imaginația și aflăm mai multe în ceea ce privește entitățile lumii spirituale ridicându-ne de la Imaginație la Inspirație.

Un nivel și mai înalt este cel al *Intuiției*. Dar nu trebuie luat acest cuvânt în sensul său obișnuit, când numim intuiție cea mai mică idee vagă care ne vine în minte, ci noțiunea de Intuiție trebuie luată în sensul pe care îl are în știința spirituală. Intuiția este așadar modul de cunoaștere prin care se poate nu numai asculta prin spirit ceea ce ne comunică entitățile superioare, ele însele, dar, de asemenea, să ne identificăm cu ele, să pătrundem până la esența lor. Acesta reprezintă un grad înalt al conștiinței spirituale. El cere ca omul să fi dezvoltat mai întâi în el iubirea, încât să nu facă cea mai mică deosebire între el și ființele din anturajul său spiritual, în care el și-a revărsat, ca să spunem așa, propria sa ființă, ca să devină una cu aceste ființe; el este în aceste ființe. Acest lucru nu este posibil decât într-un univers spiritual divin; de aceea termenul de Intuiție, adică „a fi în Dumnezeu”, este pe deplin justificat. Cele trei trepte ale cunoașterii lumii suprasensibile sunt deci: Imaginația, Inspirația și Intuiția.

Există posibilitatea de a parcurge aceste trei etape ale cunoașterii suprasensibile, dar se poate, de asemenea, ca, în timpul incarnării, o persoană să nu ajungă, de exemplu, decât până la nivelul Imaginației, iar nivelurile Inspirației și Intuiției să-i rămână inaccesibile. În acest caz, omul în chestiune este un „clarvăzător”. În zilele noastre, în general, nu este curent să se atingă mai întâi nivelurile superioare de cunoaștere spirituală fără să se fi parcurs nivelul Imaginației; în condițiile actuale este aproape imposibil ca cineva să „sară” într-un anumit fel peste nivelul Imaginației pentru a fi condus direct la Inspirație și la Intuiție. Dar ceea ce astăzi nu ar fi corect, s-a putut întâmpla și s-a întâmplat în alte epoci.

Au existat perioade, în cursul evoluției umane, în timpul că-ora treptele cunoașterii suprasensibile - Imaginația, pe de o parte, Inspirația și Intuiția, pe de altă parte, - erau, ca să spunem așa, repartizate între indivizi diferiți. Existau, de exemplu, centre de Misterii unde unii aveau vederea spirituală destul de dezvoltată pentru a fi clarvăzători în domeniul Imaginației; lor le era accesibilă lumea simbolică a imaginilor. Ei își spuneau: În timpul acestei incarnări eu renunț să ating Inspirația și Intuiția. Deveneau astfel capabili să vadă cu claritate și precizie lumea Imaginației. Ei se antrenaseră, ca să spunem așa, în mod special, să vadă această lume a Imaginațiilor.

Lor le era însă necesar un lucru. Cel care vrea să vadă numai în lumea Imaginațiilor și renunță să mai pătrundă în lumea Inspirației și a Intuiției, trăiește până la un anumit punct în incertitudine. Această lume fluctuantă a Imaginațiilor este, ca să spunem așa, fără maluri, și când rămânem în voia noastră, sufletul, înoată fără direcție și fără scop când înapoi, când încolo. Era deci necesar ca indivizii care au renunțat să ajungă până la nivelurile de Inspirație și Intuiție să se asocieze, cu toată dăruirea, conducătorilor lor, celor care atinseseră aceste trepte. Căci numai Inspirația și Intuiția dau în lumea spirituală certitudinea care permite să spui: Acesta este drumul de urmat și scopul de atins. Dimpotrivă, când lipsește cunoașterea inspirată, nu se poate spune: Iată calea pe care trebuie s-o apuc pentru a ajunge la scopul

propus. Și atunci trebuie să te încrezi într-un ghid competent care să-ți indice această cale. De aceea se insistă, pe drept, întotdeauna asupra necesității, pentru oricine se ridică mai întâi la cunoașterea imaginativă, să se atașeze de un ghid care să-i indice calea și scopul de urmat.

Pe de altă parte, era util ca, în anumite perioade, anumiți oameni să fie lăsați să ajungă de la început la cunoașterea inspirată și, dacă era posibil, până la Intuiție. Acești oameni renunțau atunci să vadă tabloul imaginativ al lumii spirituale care îi înconjură. Ei se dăruiau numai acelor impresii primite din lumea spirituală care sunt emanații ale interiorului entităților care o populează. Ei ascultau cu urechile lor spirituale ceea ce spuneau entitățile lumii suprasensibile. Era ca și cum un zid v-ar despărți de o persoană pe care nu o vedeți, dar pe care o auziți vorbind în spatele zidului. Este cu totul posibil să se renunțe la viziunea lumii spirituale, pentru a fi condus să auzi mai curând comunicările făcute de entitățile spirituale. Dacă cineva este capabil să audă prin spirit ceea ce spun despre ele însele entitățile lumii suprasensibile, se va spune despre el - fie că percepe sau nu viziunile lumii imaginative - că este înzestrat cu Cuvântul interior, în opoziție cu Cuvântul exterior, care se folosește în lumea fizică, în comunicările de la om la om. Există, deci, oameni care, fără să vadă lumea imaginativă, sunt înzestrați cu acest cuvânt interior și care pot asculta și ne pot comunica ceea ce spun entitățile spirituale.

A existat un anumit moment în evoluția umană în care, în Misterii, aceste două genuri de experiențe ale cunoașterii suprasensibile coacionau. Datorită faptului că fiecare renunța la ceea ce percepea celălalt, el putea să se dezvolte mai perfect, cu mai multă claritate din punctul său de vedere și prin aceasta în anumite timpuri, în cadrul Misteriilor, rezulta o coacționare splendidă. Au existat, așadar, clarvăzători imaginativi care se antrenau în mod special să vadă lumea imaginilor. Alții, depășind lumea Imaginațiilor, se antrenau în mod special să primească în sufletul lor Cuvântul interior așa cum se revelează el Inspirației. Atunci ei își puteau comunica reciproc tot ceea ce trăiseră datorită pregătirii lor speciale. Acest lucru era posibil în acele timpuri în care ființele omenești aveau o încredere unele în altele imposibilă în prezent, datorită dezvoltării noastre în timp. În zilele noastre, nimeni nu mai are o încredere atât de mare încât să asculte descrierea lumii imaginative făcută de altul și să adauge ceea ce el însuși a aflat prin cunoașterea inspirată, fiind convins că descrierile celuilalt sunt corecte. Astăzi, fiecare vrea să vadă prin sine însuși. Aceasta este atitudinea justificată a epocii noastre. Foarte puțini oameni s-ar mulțumi în zilele noastre cu o dezvoltare unilaterală a Imaginației, așa cum era de la sine înțeles într-o anumită epocă. Pentru omenirea actuală este deci necesar ca omul să fie condus în mod progresiv prin cele trei etape ale cunoașterii superioare, fără a omite pe vreuna din ele. Or, pe fiecare din aceste trepte se regăsesc marile taine care se referă la venirea lui Hristos, astfel încât cunoașterea imaginativă, cunoașterea inspirată și cunoașterea intuitivă au să ne spună infinit de multe despre acest eveniment.

Atunci când se analizează cele patru Evanghelii plecând de la acest punct de vedere, se poate afirma că Evanghelia lui Ioan a fost scrisă de un inițiat care s-a aflat în miezul secretelor Universului până la nivelul Intuiției și care a descris evenimentul venirii lui Hristos până la acest nivel. Cine se afundă însă în studiul particularităților Evangheliei lui Ioan trebuie într-adevăr să-și spună - după cum vom vedea în acest ciclu de conferințe - că tot ce este foarte clar în această Evangheliă este spus din punctul de vedere al Inspirației și al Intuiției, în timp ce descrierile aparținând domeniului imaginativ pe care ea le conține sunt, dimpotrivă, palide și confuze. Dacă facem abstracție de ceea ce autorul Evangheliei lui Ioan a preluat totuși din domeniul imaginativului, putem spune că el este mesagerul a tot ceea ce atinge evenimentul venirii lui Hristos, așa cum îl poate percepe o ființă care, înzestrată cu Cuvântul interior, atinge înălțimile Intuiției. Din această cauză, autorul *Evangheliei lui Ioan* caracterizează misterele acțiunii hristice ca fiind înzestrate cu Cuvântul interior, Logosul. La baza Evangheliei lui Ioan se află o cunoaștere inspirată-intuitivă.

Nu tot astfel stau lucrurile în ceea ce privește celelalte trei Evanghelii. Nici una dintre ele nu a expus cu atâta claritate evenimentele ca autorul Evangheliei lui Luca.

Această Evanghelie este precedată de o scurtă dar foarte remarcabilă prefață. În ea se spune că înainte de autorul Evangheliei lui Luca multi alții au reunit istorioarele care circulau asupra evenimentelor din Palestina, dar că autorul acestei Evanghelii își propune să prezinte ceea ce știe să comunice - aici urmează niște cuvinte importante - cei care au fost „martori oculari și servitori ai Cuvântului” (Luca 1, 1-2), cum se spune în traduceri obișnuite. Autorul Evangheliei lui Luca ne spune deci ce au spus cei care au fost „martori oculari” - noi preferăm expresia „cei care au văzut prin ei înșiși” - și au fost servitori ai Cuvântului”. Or, în sensul Evangheliei lui Luca, „cei care au văzut prin ei înșiși” sunt cei care posedă cunoașterea care conduce în lumea viziunilor imaginative, cei care, antrenați în mod special să vadă în Imaginații, au văzut cu siguranță și precizie evenimentul venirii lui Hristos. Acestea sunt istorisirile lor, pe care autorul Evangheliei lui Luca le ia ca punct de plecare. El nu îi numește „posesori ai Cuvântului”, deoarece au deplină cunoaștere inspirată, ci „servitorii Cuvântului”; ei primesc comunicarea a ceea ce percepe cunoașterea inspirată. O pot anunța fiindcă aceasta le-a fost comunicată de învățătorii lor inspirați. Sunt „servitori” și nu „posesori ai Cuvântului”.

Astfel Evanghelia lui Luca se sprijină pe comunicările celor care au „văzut prin ei înșiși”, care au avut experiențe personale în lumea imaginativă, care au știut să descrie ceea ce vedeau cu ajutorul expresiilor pe care le întrebuințau cei inspirați și care s-au făcut astfel „servitorii Cuvântului”.

Noi avem aici un nou exemplu de exactitate a povestirilor evanghelice și a sensului literal care trebuie atașat textelor. În asemenea documente elaborate pe baza cunoașterii spirituale totul este exact și precis. Omul modern adesea nu are nici o idee despre exactitatea, despre precizia cu care au fost aleși termenii Scripturilor. Trebuie totuși să reamintim, ca de fiecare dată când facem reflecții bazate pe punctul de vedere antroposofic, că Evangheliile nu sunt, propriu-zis, un „izvor” de cunoaștere pentru știința spirituală. Faptul că un lucru este conținut în Evanghelii nu constituie dovada că el este adevărat pentru cei care rămân în mod strict pe terenul științei spirituale, căci ei nu se inspiră din documentele scrise, ci din ceea ce aduc investigațiile științei spirituale în epoca lor. Adevăratele izvoare ale științei spirituale sunt ceea ce le comunică ființele lumii suprasensibile inițiaților, clarvăzătorilor din epoca noastră, și sunt într-o anumită privință aceleași astăzi ca și altădată. De aceea se pot numi *clarvăzători* cei care văd în lumea imaginativă, iar *inițiați* numai cei care se pot ridica până la nivelul Inspirației și Intuiției. Astfel, pentru aceste timpuri, ceea ce exprimă clarvăzătorul nu trebuie să coincidă cu ceea ce exprimă inițiatul.

Ceea ce se află în Evanghelia lui Ioan nu se putea sprijini decât pe cercetările inițiaților care s-au ridicat până la cunoașterea inspirată și intuitivă. Ceea ce este conținut în celelalte Evanghelii se putea întemeia pe comunicările celor care erau clarvăzători în lumea imaginativă, dar care nu se puteau ridica ei înșiși până la Inspirație și Intuiție. Evanghelia lui Ioan este rodul inițierii; celelalte trei Evanghelii, și mai ales cea a lui Luca, după cum spune însuși autorul ei, sunt rodul clarvederii, fiindcă Sfântul Luca se bazează în mod special tocmai pe clarvedere, deoarece la el totul face apel la ceea ce pot percepe clarvăzătorii cei mai avansați; el ne oferă o imagine exactă despre ceea ce, în Evanghelia lui Ioan, nu se prezintă decât în imagini pale. Să mai accentuăm diferența.

Presupunem - ceea ce este rar astăzi - un inițiat la care să fie deschisă lumea Inspirației și a Intuiției, dar care să nu fie destul de clarvăzător pentru a cunoaște lumea imaginativă; acest om îl întâlnește pe un altul care nu este poate deloc inițiat, dar la care, pentru un motiv oarecare, s-a deschis lumea Imaginației. Primul ar putea primi de la al doilea descrierea a ceea ce el nu vede - datorită faptului că îi lipsește clarvederea. Oamenii clarvăzători care nu

sunt inițiați sunt azi foarte numeroși; inversul este, în prezent, foarte rar. Se poate întâmpla totuși ca un inițiat să aibă darul clarvederii, dar pentru un motiv oarecare, el să nu poată ajunge, în cazuri izolate, până la viziunea Imaginațiilor; atunci, un clarvăzător ar putea să-i povestească și să-i descrie ceea ce lui îi scapă.

Trebuie insistat mereu asupra faptului că antroposofia, știința spirituală, nu se sprijină decât pe datele inițiaților, și că nici Evanghelia lui Ioan nici celelalte Evanghelii nu sunt sursele cunoștințelor sale. Ceea ce poate fi cercetat în zilele noastre fără ajutorul documentelor istorice, iată sursa cunoașterii antroposofice. După aceea ne referim însă la texte, pentru a le compara cu ceea ce poate descoperi azi prin ea însăși investigația spirituală. Ceea ce poate descoperi astăzi știința spirituală singură referitor la Hristos, fără a folosi documente, se află deja descris într-un mod grandios în Evanghelia lui Ioan. Din acest motiv Evanghelia lui Ioan este o scriere atât de valoroasă, pentru că ea ne arată că în vremea aceea a existat cineva care putea scrie cum ar scrie, în prezent, cineva care ar fi un inițiat în lumea spirituală. Ar fi ca și cum am spune că aceeași voce ne parvine din adâncul secolelor și ea poate fi percepută și astăzi. Acesta este și cazul celorlalte Evanghelii și în particular a celeia a lui Luca. Nu imaginile pe care ni le descrie autorul Evangheliei lui Luca sunt pentru antroposofie sursa unei cunoașteri a lumilor suprasensibile, ci sursa o reprezintă pentru noi ceea ce obținem prin ridicarea în însăși lumea suprasensibilă. Când vorbim despre evenimentul Hristos, pentru noi sursa este acea măreață panoramă formată din imagini care ni se înfățișează atunci când ne îndreptăm privirea spre ceea ce s-a îndeplinit la începutul erei noastre. Noi comparăm ceea ce ni se prezintă cu Imaginațiile care sunt descrise în Evanghelia lui Luca și acest ciclu de conferințe ne va arăta tablourile imaginative pe care omul modern le poate percepe în comparație cu descrierile conținute în această Evanghelie. Acest ciclu de conferințe trebuie să ne arate cum se prezintă figurile imaginative obținute de omul actual, față de descrierile aflate în Evanghelia lui Luca.

Pentru investigația spirituală care se adresează evenimentelor trecutului, nu există decât o singură sursă. Ea nu se află în documente exterioare. Nici pietrele regăsite în pământ, nici textele păstrate în arhive, nici lucrările scrise de istorici - inspirate sau nu - nu sunt izvorul științei spirituale; ceea ce putem noi descifra în nepieritoarea Cronică Akasha, iată pentru noi izvorul cercetărilor spirituale. Există posibilitatea să știm ceea ce s-a întâmplat, fără ajutorul documentelor exterioare.

Omul de astăzi poate deci să aleagă între două căi pentru a ajunge la cunoașterea trecutului: el poate consulta documentele istorice, dacă vrea să știe ceva despre evenimentele exterioare sau, dacă este vorba de probleme spirituale, textele religioase. Sau el poate întreba: Ce știu să spună cei care au deschis ochii spiritului asupra acelei cronici nepieritoare pe care o numim Cronica Akasha, acest vast tablou în care se află înregistrat în trăsături nepieritoare tot ceea ce s-a întâmplat în evoluția lumii, a Pământului și a omenirii.

Cel care se ridică până în lumea suprasensibilă învață încetul cu încetul să citească această cronică. Ea nu este o scriere obișnuită. Imaginați-vă că desfășurarea evenimentelor astfel cum au avut loc defilează în fața ochiului dumneavoastră spiritual. Imaginați-vă pe împăratul August și tot ceea ce a făcut el, stând în fața ochilor dumneavoastră ca un tablou imaterial. Așa se prezintă Cronica Akasha în ochii investigatorului spiritual și el poate repeta această experiență în orice moment. El nu are nevoie de mărturii exterioare. El nu are nevoie decât să-și îndrepte privirea spre un anumit punct al evenimentelor cosmice sau omeniești și tot ceea ce s-a întâmplat defilează prin fața lui. Iată cum privirea spirituală poate pătrunde în timpurile trecute, și ceea ce ea vede astfel consemnează ca rezultat al cercetărilor sale.

Ce s-a întâmplat deci în timpurile când începe era noastră? Ceea ce s-a întâmplat poate fi perceput prin privirea spirituală și comparat cu ceea ce ne povestește Evanghelia lui Luca. Investi-gatorul spiritual recunoaște atunci că și în acele vremuri au existat clarvăzători care

puteau vedea evenimentele din trecut și că se poate compara ceea ce ne spun ei asupra evenimentelor epocii lor cu ceea ce ne spune Cronica Akasha.

Trebuie să avem mereu prezent în suflet faptul că noi nu extragem cunoștințele din documente, ci din înseși investigațiile spirituale, apoi noi căutăm să regăsim ceea ce ne-au relevat cercetările spirituale în ceea ce conțin documentele. Acestea câștigă astfel în valoare, și prin propriile noastre cercetări noi le controlăm exactitatea. Prin aceasta ele devin pentru noi expresia adevărului, al unui adevăr pe care îl putem recunoaște prin noi înșine. Dar toate acestea nu trebuie spuse fără a adăuga imediat că citirea Cronicii Akasha nu este atât de simplă ca perceperea evenimentelor care se petrec în lumea fizică. Aș vrea să vă fac să înțelegeți, printr-un exemplu, dificultățile pe care le prezintă această citire a Cronicii Akasha.

Noi știm din antroposofia elementară că omul se compune din corpul fizic, din corpul eteric, din corpul astral și din Eu. De îndată ce nu mai observăm ființa omenească numai pe planul fizic și ne ridicăm în lumea spirituală, încep dificultățile. Când ai pe cineva în fața ta, ai un tot, compus din corp fizic, corp eteric, corp astral și Eu. Când se observă omul în timpul zilei, acest tot formează o unitate. Dar de îndată ce este vorba să-l observăm în afara stării de veghe, trebuie să ne ridicăm în lumile superioare și dificultățile încep de îndată. Pentru a observa un om care doarme, dacă vrem să vedem întregul om, atunci trebuie să ne ridicăm în lumea Imaginațiilor, pentru a vedea, de exemplu, corpul său astral care atunci este în afara corpului său fizic, ființa omului fiind acum divizată în două părți.

Ceea ce vă descriu acum nu se produce, este adevărat, decât foarte rar, căci observarea ființei umane este încă relativ ușoară, dar aceasta vă va da o idee asupra dificultăților de învins. Presupuneți că cineva intră într-o cameră în care doarme un anumit număr de persoane. El le vede corpurile fizice și pe cele eterice, dacă are darul clarvederii; dacă, apoi, se ridică, prin clarvedere, mai sus el le vede și corpul astral. Dar în lumea astrală toate lucrurile se întrepătrund, toate corpurile astrale se amestecă unele cu altele. Și deși pentru un clarvăzător evoluat faptul este puțin probabil, se poate totuși întâmpla ca atunci când se privește un grup de oameni adormiți să se confunde corpurile lor astrale și să nu se mai distingă căror corpuri fizice le corespund ele. Am spus că aceasta nu se întâmplă adesea, fiindcă o asemenea viziune face parte din gradele elementare ale clarvederii și cel care a ajuns la clarvedere este bine pregătit să facă deosebirea într-un asemenea caz. Marile dificultăți încep îndată ce, în lumile superioare, se observă nu omul, ci alte entități spirituale. Și chiar pentru ființa umană aceste dificultăți sunt destul de mari când o observăm nu sub aspectul său actual, ci în totalitatea ființei sale, așa cum ea trece prin încarnările sale.

Dacă observați acum un om viu astfel încât să vă întrebați unde era Eul său în ultima sa încarnare, trebuie, pentru a urca până la acea încarnare, să treceți prin lumea devachanică. Trebuie să puteți stabili care Eu a aparținut mereu diferitelor încarnări ale acestui om. Trebuie ca dumneavoastră să puteți menține într-un mod complicat legătura care unește Eul veșnic cu diferitele etape pe care el le-a parcurs pe Pământ. Aici este foarte ușor să te înșeli, să comiți o eroare atunci când cauți în ce corpuri a trăit un Eu în încarnările sale anterioare. Când te ridici astfel în lumile superioare, nu este atât de ușor să menții o legătură între ceea ce aparține unei personalități și ceea ce este indicat în Cronica Akasha ca fiind încarnările sale trecute.

Presupuneți că cineva își impune sarcina următoare: el cunoaște un anumit domn Muller și se întreabă care sunt strămoșii săi fizici. Să presupunem că toate documentele materiale au fost pierdute și că nu se mai poate conta decât pe Cronica Akasha. Ar trebui deci să căutăm acolo strămoșii fizici, ar trebui regăsit, prin Cronica Akasha, tatăl, mama, bunicul etc. pentru a vedea cum s-a dezvoltat prin ereditate corpul fizic. După aceea ne-am putea întreba care erau încarnările precedente ale acestui om. În acest caz clarvăzătorul va trebui să urmeze un cu totul alt drum decât atunci când vrea să-i regăsească pe strămoșii fizici. Îi va trebui poate să

se întoarce înapoi pentru lungi, foarte lungi perioade de timp pentru a ajunge la incarnările precedente ale Eului. Aveți de-a face, așadar, cu două curente: nici corpul fizic, așa cum ni se prezintă, nu este o creație cu totul nouă, fiindcă provine dintr-o linie ereditară fizică, și nici Eul nu este o creație cu totul nouă, fiindcă se leagă de niște incarnări anterioare.

Dar ceea ce este adevărat pentru corpul fizic și Eu se aplică de asemenea și elementelor intermediare, corpul eteric și corpul astral. Cei mai mulți dintre dumneavoastră știu că corpul eteric nu este, nici el, o creație nouă și că el a putut trece prin formele cele mai variate.

V-am spus cum corpul eteric al lui Zoroastru a apărut din nou în corpul eteric al lui Moise. (Nota 2) Este același corp eteric. Dacă am căuta strămoșii fizici ai lui Moise, am găsi o anumită linie genealogică; dacă am căuta strămoșii corpului său eteric, s-ar găsi o altă linie, care ar conduce până la corpul eteric al lui Zoroastru și la alte corpuri eterice. După cum pentru corpul fizic trebuie să urmărim cu totul alte curente decât pentru corpul eteric, la fel trebuie să facem și pentru corpul astral. Astfel, plecând de la fiecare din componentele naturii umane, se ajunge la curențele cele mai diferite. Corpul eteric este reîncarnarea unui corp eteric care a participat la alcătuirea unei individualități diferite decât cea în care a fost încarnat Eul. Același lucru îl putem spune și pentru corpul astral.

Când ne ridicăm în lumile superioare pentru a cerceta acolo diversele componente ale unui om, diferenții curenți se despart. Unul din ei ne conduce într-o anumită direcție, altul în alta, și ajungem astfel la niște procese foarte complicate în lumea spirituală. Dacă cineva vrea să înțeleagă în mod exhaustiv un om, din punct de vedere al științei spirituale, nu trebuie numai să-l descrie ca pe un descendent al strămoșilor săi și să spună că corpul său eteric derivă de la o anumită ființă, corpul său astral de la alta, ci trebuie să expună întregul drum care a fost parcurs de cele patru componente ale sale până la întâlnirea lor în persoana actuală. Aceasta nu se va putea face dintr-o dată. Se poate, de exemplu, urma calea parcursă de corpul eteric și să ajungi atunci la niște constatări interesante. Un alt investigator poate urma calea parcursă de corpul astral. Unul poate acorda importanță mai mare corpului eteric, altul corpului astral și fiecare va realiza, în consecință, descrierea sa. Celui care nu dă atenție la tot ce spun clarvăzătorii în legătură cu personajul în chestiune, i se va părea că toți spun același lucru, fie că este vorba de persoana fizică sau de corpul eteric; el va crede întotdeauna că este vorba de descrierea
domnului Muller.

Toate acestea vă pot da o idee despre complicațiile în fața cărora ne aflăm când vrem să descriem orice în Univers - fie că este vorba de un om sau de o altă entitate - din punct de vedere al investigației clarvăzătoare, inițiatice. A trebuit să insist asupra celor de mai sus deoarece dumneavoastră vedeți prin aceasta că numai un studiu foarte extins întreprins în cadrul Cronicii Akasha ne poate aduce în fața ochiului spiritual în mod clar o ființă, oricare ar fi
ea.

Entitatea pe care ne-o prezintă Evanghelia lui Ioan, indiferent de momentul pe care îl luăm în considerare - înainte sau după Botezul său de către Ioan Botezătorul, fie că o numim Iisus din Nazaret înainte de Botez sau Hristos după Botez -, această entitate posedă un Eu, un corp astral, un corp eteric și un corp fizic. Noi nu-i putem face o descriere completă, din punct de vedere al Cronicii Akasha, decât dacă urmărim calea pe care au parcurs-o în cursul evoluției umanității aceste patru mădulare care au aparținut entității numite atunci Iisus Hristos. Numai așa o putem într-a-devăr înțelege. Este deci vorba să înțelegem clar descrierile evenimentului hristic, din punct de vedere al cercetărilor spirituale de azi, căci, acum, trebuie făcut lumină asupra contradicțiilor aparente pe care le conțin Evangheliile.

Eu am explicat adesea de ce cercetarea materialistă de azi nu poate recunoaște înalta valoare, adevărul Evangheliei lui Ioan: pentru că ea nu poate înțelege că un inițiat de un grad superior poate să vadă altfel, mai profund ca ceilalți oameni. Cei care nu înțeleg Evanghelia lui Ioan

caută să stabilească un fel de acord între celelalte trei Evanghelii; dar un acord care nu se bazează decât pe evenimentele exterioare, materiale, se menține cu greu.

Căci, ceea ce va avea o deosebită importanță pentru noi în conferința de mâine, viața lui Iisus din Nazaret înaintea Botezului său de către Ioan Botezătorul, ne este descris de doi evangheliști, autorul Evangheliei lui Matei și autorul Evangheliei lui Luca. Or, din punct de vedere materialist, acolo se află niște divergențe care nu sunt mai mici ca cele care se constată între cele trei Evanghelii sinoptice și cea a Sfântului Ioan.

Să vedem faptele: autorul Evangheliei lui Matei ne spune că nașterea întemeietorului creștinismului a fost prorocită; această naștere a avut loc, din Orient au venit Magii, ei au urmărit steaua care i-a condus până la locul în care s-a născut Mântuitorul; ni se spune că Irod a fost informat asupra acestui fapt și că, pentru a se feri de uciderea copiilor din Bethleem, ordonată de Irod, părinții Mântuitorului au fugit în Egipt cu copilul; la moartea lui Irod, Iosif, tatăl lui Iisus, este avertizat că se poate reîntoarce, dar de frica urmașului lui Irod el nu se reîntoarce la Bethleem, ci la Nazaret. Voi face astăzi încă abstracție de prorocirea lui Ioan Botezătorul. Vreau să vă atrag mai întâi atenția asupra faptului că prin compararea Evangheliilor lui Luca și a lui Matei se descoperă că vestirile privind pe Iisus din Nazaret sunt cu totul diferite. Una se adresează lui Iosif, cealaltă Mariei.

Apoi în Evanghelia lui Luca vedem că părinții lui Iisus locuiesc mai întâi la Nazaret, că ei au mers ocazional la Bethleem, și anume, pentru recensământ și că Iisus s-a născut când ei erau acolo. Opt zile mai târziu are loc tăierea împrejur; nu este pomenită vreo fugă în Egipt. Și puțin timp după aceasta copilul este prezentat la Templu. Apoi, fiind adusă obișnuita jertfă, părinții revin cu copilul la Nazaret pentru a trăi aici. După aceea, ni se povestește un fapt straniu: cum în timpul unei vizite pe care o fac părinții săi la Ierusalim, când copilul avea doisprezece ani, acesta rămâne în Templu; cum părinții săi îl regăsesc în Templu în mijlocul celor care explicau Scripturile și cum el îi întâmpină ca un cunoscător al interpretării Scripturilor, cum se comportă cu înțelepciune și rațional în cercul Înțelepților. După aceea se povestește cum copilul este readus acasă și cum crește; apoi, noi nu mai știm despre el nimic până la Botezul în Iordan.

Avem, așadar, două versiuni despre viața lui Iisus din Nazaret înainte ca el să-l primească pe Hristos în sine. Oricine vrea să le pună de acord trebuie să întrebe mai întâi cum poate concepția materialistă curentă să împacă povestirea care spune că imediat după nașterea lui Iisus părinții lui, Iosif și Maria, au fost obligați să fugă și să ia cu ei copilul în Egipt, de unde revin după aceea, cu descrierea prezentării la Templu făcută de Luca.

Dar noi vom vedea că ceea ce pare a fi absolut contradictoriu, din punct de vedere fizic, devine un adevăr în lumina investigației spirituale. Ambele povestiri sunt adevărate în ciuda aparentei lor opoziții pe plan fizic. Tocmai cele trei Evanghelii sinoptice, după Matei, după Marcu și după Luca, ar trebui să determine oamenii să se ridice la o înțelegere spirituală a evenimentelor umane. Căci ei ar trebui să recunoască faptul că nu se ajunge la nimic când nu se reflectează la contradicțiile aparente care sunt cuprinse în astfel de documente, sau când se consideră ca legende ceea ce nu se vede în realitate.

Astfel, ni se oferă prilejul de a vorbi despre lucruri pentru care Evanghelia lui Ioan nu ne-a dat ocazia s-o facem, adică despre evenimentele care s-au petrecut înainte de pătrunderea lui Hristos în cele trei corpuri ale lui Iisus din Nazaret în momentul Botezului. Multe enigme importante care se referă la creștinism ne vor fi explicate datorită faptului că, prin Cronica Akasha, vom vedea ceea ce era Iisus din Nazaret înainte să pătrundă în el Hristos.

Mâine, vom începe să studiem entitatea și viața lui Iisus din Nazaret după Cronica Akasha și ne vom întreba după aceea cum se acordă ceea ce ne spune această cronică asupra adevăratei

entități a lui Iisus cu ceea ce ne descrie Evanghelia lui Luca conform cu cele redactate de cei care erau atunci „văzători” sau „servitori ai Cuvântului”, ai Logosului.

CONFERINȚA a II-a

Studiul Cronicii Akasha. Unirea diferitelor curente spirituale. Misiunea Bodhisattvilor și misiunea lui Buddha

Bâle, 16 septembrie 1909

În diferitele perioade de dezvoltare a creștinismului, Evanghelia lui Ioan a fost documentul care a produs întotdeauna cea mai puternică impresie asupra tuturor celor care căutau să aprofundeze în mod deosebit, să se afunde în curentele cosmice creștine. De aceea ea era documentul preferat al misticilor creștini care căutau să trăiască în conformitate cu personalitatea lui Iisus Hristos așa cum este ea descrisă în această Evanghelie.

Omenirea creștină a adoptat, în cursul secolelor, o atitudine diferită față de Evanghelia lui Luca, atitudine care corespunde în fond, dar dintr-un alt punct de vedere, diferenței pe care am semnalat-o între cele două Evanghelii. Dacă Evanghelia lui Ioan a fost, sub anumite raporturi, un document al misticilor, cea a lui Luca a fost mai ales un obiect de educare pentru masa celor care puteau să se ridice la trăirea creștinismului prin umilință și simplitatea inimii. Evanghelia lui Luca le aducea o mângâiere interioară tuturor celor ce sufereau, care erau oprimați, striviți de dureri și suferințe, căci ea vorbește de marele Consolator, de Binefăcătorul, de Mântuitorul nefericiților și al oprimaților. El se adresează în mod special celor care caută să se pătrundă de Iubire creștină, căci forța pătrunzătoare a Iubirii este mai dezvoltată în această Evanghelie decât în alte documente creștine. Iar cei care erau conștienți că își încărcaseră inima cu o vină - și acest lucru poate fi, în fond, cazul tuturor oamenilor - găseau în Evanghelia lui Luca temeiul, consolarea, o susținere pentru sufletul lor împovărat. Referindu-se la ea, ei puteau spune: Iisus Hristos nu a venit numai pentru cei dreapți, ci și pentru păcătoși. El a stat la masă cu vameșii și oamenii cu viață rea. Dacă trebuie o anumită pregătire pentru ca acțiunea Evangheliei lui Ioan să fie resimțită, despre cea a lui Luca putem spune că nici un suflet nu este atât de primitiv sau de imatur pentru a nu putea lăsa să acționeze asupra sa întreaga căldură care se degajă din ea.

Întotdeauna Evanghelia lui Luca a fost deci accesibilă sufletelor celor mai simple. Tot ceea ce rămâne candid în sufletul omenesc, de la prima copilărie până la vârsta cea mai avansată, a fost totdeauna atras de ea. Înainte de toate, acele adevăruri creștine care au fost reprezentate sub formă de imagini, ceea ce arta a folosit ca teme preluate din adevărurile creștine - deși unii artiști s-au inspirat în egală măsură și din celelalte Evanghelii -, ceea ce a vorbit în modul cel mai convingător inimii omenești prin artă, prin pictură, se găsește în Evanghelia lui Luca, revărsându-se de aici în artă. Legăturile atât de profunde care unesc pe Iisus Hristos cu Ioan Botezătorul și care au fost atât de des reprezentate au izvorul lor în această carte nemuritoare, în Evanghelia lui Luca. Acela care lasă, din acest punct de vedere, să acționeze asupra sa acest document, va vedea că el se simte ca și scufundat de la început până la sfârșit în însuși principiul Iubirii, al Milei, al simplității, până la un anumit punct chiar al firii copilărești. Unde oare mai este exprimată această fire copilărească cu atâta căldură decât în descrierea copilăriei lui Iisus din Nazaret făcută de autorul Evangheliei lui Luca. Vom înțelege de ce a fost așa pătrunzând progresiv în această carte extraordinară.

Astăzi va trebui să vorbesc despre anumite lucruri care vor apărea poate ca o contradicție celor care au audiat alte conferințe sau cicluri ale mele asupra aceluiași subiect. Dar așteptați să auziți comentariile mele din zilele următoare, și veți vedea că totul concordă cu ceea ce v-am spus până în prezent în legătură cu Iisus Hristos și cu Iisus din Nazaret. Nu se poate expune dintr-o dată întregul ansamblu atât de complex al adevărului și noi va trebui să luăm

azi în considerare unul din aspectele care poate părea că este în contradicție cu ceea ce v-am explicat cu alte prilejuri. Trebuie să procedez în așa fel încât să dezvolt separat fiecare cale a adevărului înainte de a arăta cum aceste diferite curente se acordă și se armonizează pe deplin. Este de la sine înțeles că, în diferitele cicluri de conferințe, întrucât au avut ca punct de plecare Evanghelia lui Ioan, nu am putut prezenta decât o parte a adevărului. Această parte rămâne totuși adevăr; vom constata acest lucru în cursul zilelor următoare. Dar azi suntem obligați să luăm în considerare un aspect al adevărilor creștine, care pentru cea mai mare parte dintre dumneavoastră este neobișnuit.

Într-un pasaj minunat al Evangheliei lui Luca ni se spune că un înger le-a apărut ciobanilor care-și păzeau turmele pe câmp, pentru a-i vesti că s-a născut „Mântuitorul lumii”. Apoi ni se spune că după aceasta vine să se alăture îngerului o ceată cerească (Luca 2, 13). Imaginați-vă acest tablou: ciobanii ridicându-și privirile spre „cerul deschis”, unde li se arată niște entități ale lumii spirituale în imagini mărețe. Ce a fost spus ciobanilor?

Ceea ce le-a fost vestit este înveșmântat în cuvinte grandioase, cuvinte care au fost rostite în cursul întregii dezvoltări creștine a omenirii și au devenit manifestările de Crăciun. Cuvintele îi întâmpină pe păstori, cuvinte care traduse corect ar suna aproximativ așa: „Ființele divine se manifestă din înaltul cerurilor pentru ca pacea să domnească jos pe Pământ, printre oamenii care sunt pătrunși de bunăvoință” (Luca 2,14). Cuvântul „slavă” care se întrebuințează de obicei este o traducere cu totul greșită, corectă fiind forma amintită aici. Și trebuie subliniat acest contrast: ceea ce au văzut ciobanii este manifestarea în înalturi a entităților spirituale, iar această manifestare s-a produs în acel moment acolo pentru ca pacea să poată coborî în inima acelor oameni care sunt pătrunși de bunăvoință.

În fond, dacă le înțelegem bine, în aceste cuvinte sunt conținute multe din tainele creștinismului. Dar pentru a aduce lumină în aceste cuvinte paradigmatică sunt necesare câteva lucruri. Înainte de toate, este important să încercăm să studiem povestirile pe care simțul clarvăzător al omului le primește din Cronica Akasha. Este vorba să contemplăm, cu privirea spirituală deschisă, epoca în care Iisus Hristos a apărut în omenire și să ne întrebăm: Cum se prezintă elementul spiritual care a pătruns atunci în evoluția Pământului, dacă îi urmărim întreaga devenire istorică, dacă întrebăm: de unde a venit?

Atunci a pătruns în evoluția omenirii ceva ce s-a manifestat ca o confluență de curente spirituale venind din direcțiile cele mai diferite. În cele mai diverse regiuni ale Pământului, au apărut în decursul timpului cele mai variate concepții despre lume. Toate acestea au venit să se întrepătrundă și să se exprime, într-un mod sau altul, în evenimentele din Palestina, așa încât ne putem întreba: Care sunt acele curente spirituale care s-au focalizat în evenimentele din Palestina?

Am spus ieri că prin Evanghelia lui Luca ni s-a dat ceea ce numim cunoașterea „imaginativă” și că această cunoaștere este obținută din „imagini”. Anunțul făcut păstorilor este tocmai una din aceste imagini, imaginea unui înger, apoi a unei legiuni de îngeri. Atunci trebuie să ne punem o întrebare: Cum vede această imagine clarvăzătorul inițiat totodată și în secretele existenței pe care o poate regăsi ori de câte ori contemplă din nou Cronica Akasha? Ce s-a revelat păstorilor? Ce este cuprins în această legiune de îngeri și de unde vine ea?

În această imagine se exprimă unul din marile curente spirituale care au marcat cursul evoluției umane, curent care, ridicându-se mereu mai sus, nu mai putea, în perioada evenimentelor din Palestina, să se manifeste altfel decât, radiind din înălțimile spirituale asupra Pământului, acesta este ceea ce se arată în această imagine. Dacă pornim de la această legiune de îngeri care a apărut păstorilor, acum însă prin descifrarea Cronicii Akasha, suntem obligați să ne întoarcem în urmă la unul din cele mai mari curente spirituale din evoluția omenirii, cel care, cu câteva secole înainte de venirea lui Hristos, s-a răspândit pe Pământ sub

numele de budism. Oricât de straniu poate apărea acest lucru, cel care pătrunde și urmărește, datorită Cronicii Akasha, timpurile trecute, având ca punct de plecare viziunea păstorilor, este condus la ceea ce a fost „iluminarea” marelui Buddha. Ceea ce, în antica Indie, a iluminat altădată omenirea, marea religie a Milei și Iubirii care a influențat, ca o mare concepție despre Univers, atâtea spirite și inimi și constituie încă și astăzi hrana spirituală a unei mari părți a omenirii, s-a arătat din nou în manifestarea percepută de păstori, căci și acest curent trebuia să se reverse în revelația din Palestina. Ceea ce ni se povestește mai întâi în Evanghelia după Luca, nu se poate înțelege decât dacă se aruncă o privire - mereu din punctul de vedere al investigației spirituale - asupra a ceea ce a însemnat Buddha pentru omenire și ce a determinat de fapt revelația primită prin Buddha în evoluția acesteia. În acest punct trebuie clarificat ceea ce urmează.

Când cu cinci-șase secole înaintea erei noastre s-a născut Buddha în Orientul Îndepărtat, individualitatea care se manifesta prin el se încarnase în mod repetat și ajunsese, prin numeroasele sale incarnări, la o treaptă superioară în evoluția omenească. Buddha a putut fi ceea ce a fost numai fiindcă, în incarnările sale anterioare, el a ajuns la un foarte înalt grad de dezvoltare. Acea treaptă de evoluție cosmică a unei entități pe care a atins-o Buddha este denumită în terminologia orientală cu numele de Bodhisattva. În ciclul de conferințe asupra „*Ierarhiilor spirituale*” * am arătat care era locul Bodhisattvilor în ansamblul evoluției cosmice. În ciclul „*Orientul în lumina Occidentului*” ** (München, aprilie 1909) am putut prezenta rolul lor dintr-un alt unghi de vedere. Astăzi vom discuta un alt aspect. Și încetul cu încetul veți vedea cum se conciliază aceste diverse fațete ale adevărului.

* Vezi R. Steiner, *Ierarhiile spirituale și reflectarea lor în lumea fizică*, GA 110, zece conferințe ținute la Dusseldorf de la 12 la 22 aprilie 1909.

** Vezi R. Steiner, *Orientul în lumina Occidentului*, GA 113, nouă conferințe ținute la München de la 23 la 31 august 1909 (N.T.)

Cel care a devenit Buddha a trebuit mai întâi să fie un Bodhisattva. Acesta este ultimul grad al evoluției individuale înaintea celui de Buddha. Să luăm acum în considerare natura lui Bodhisattva. O putem înțelege numai dacă contemplăm dezvoltarea umanității din punctul de vedere al științei spirituale.

Ceea ce oamenii pot face într-un anumit stadiu de dezvoltare, capacitățile de care ei dispun, nu au existat întotdeauna. A cerceta o epocă crezând că aceleași capacități pe care le au oamenii în prezent au existat și în timpuri străvechi constituie o miopie în modul de abordare. Facultățile omenești, ceea ce omul poate face, gândi sau ști, toate acestea se modifică de la o epocă la alta. Astăzi facultățile umane sunt atât de dezvoltate, încât prin propria sa judecată ființa umană poate dobândi cutare sau cutare cunoștință, așa că ea are dreptul să spună: Eu cunosc cutare sau cutare adevăr prin puterea mea de înțelegere, eu pot distinge ceea ce este moral de ceea ce este imoral, ceea ce este logic de ceea ce este illogic. Dar ne-am înșela dacă am crede că facultatea de a distinge între ceea ce este logic și illogic, între ceea ce este moral și imoral a făcut mereu parte din natura umană. Aceste facultăți s-au dezvoltat progresiv. Ceea ce poate face omul azi prin propriile sale mijloace a trebuit să-i fie insuflat altădată - cum învață un copil de la o mamă, de la un tată sau de la un profesor - de niște entități care erau incarnate printre oameni, dar ale căror facultăți spirituale erau foarte mult dezvoltate și care, în Misterii, puteau intra în legătură cu entități spirituale care le erau superioare, cu entități divine.

Au existat totdeauna astfel de individualități care, deși incarnate în corpuri fizice, puteau fi în legătură cu niște entități superioare care nu erau incarnate fizic. Înainte ca oamenii să fi dobândit, de exemplu, gândirea logică cu care ei înșiși pot gândi în prezent în mod logic, au trebuit să asculte ceea ce le spuneau acești „instructori”. Acești instructori nu puteau nici ei să gândească logic datorită unor capacități dezvoltate în corpul fizic, ci numai datorită faptului că, prin mijlocirea Misteriilor, erau în contact cu entități spirituale divine, care se aflau în

sferele superioare. Asemenea instructori care învățau oamenii logica și morala datorită revelațiilor pe care ei le primeau din lumile superioare au existat înainte ca oamenii să fie capabili să gândească logic și să conceapă morala prin propria lor natură pământească. Bodhisattvii constituie tocmai o asemenea categorie de ființe care, fiind încarnate în corpuri fizice, rămâneau în contact cu ființele divine, cu scopul de a răspândi pe Pământ și de a comunica oamenilor ceea ce ei învățau de la acele ființe. Bodhisattvii sunt deci niște ființe care sunt încarnate în corpuri omenști și care se ridică prin facultățile lor până la a fi în relații cu entitățile spirituale, divine.

Înainte ca Buddha să devină „Buddha”, el a fost un Bodhisattva, adică una din acele individualități care, în Misterii, se puteau pune în legătură cu entități superioare. O asemenea entitate cum este Bodhisattva a primit din lumile superioare, în timpurile îndepărtate ale evoluției omenști, o anumită misiune față de care el a rămas atașat.

Aplicând acest principiu lui Buddha, trebuie să spunem că, în calitate de Bodhisattva el a avut o anumită sarcină. Când Pământul era încă în stadiile timpurii ale evoluției sale, anterioare epocilor lemuriană și atlanteană, ființa care s-a încarnat ca Buddha în secolul al VI-lea înaintea erei noastre a primit o anumită misiune și el a rămas însărcinat cu această misiune. A trebuit să acționeze de-a lungul tuturor timpurilor, introducând în evoluția pământească ceea ce omenirea de atunci era capabilă să primească. Pentru orice Bodhisattva vine deci un moment când misiunea sa atinge un punct în care ceea ce el a putut insufla omenirii a devenit o facultate proprie a omenirii. Căci facultățile noastre actuale au fost posedate mai întâi de niște entități divine spirituale și Bodhisattvii le-au coborât din înălțimile spirituale spre oameni. Un astfel de mesager al spiritului ajunge într-o zi să spună: Eu mi-am îndeplinit misiunea. Pentru ceea ce a fost pregătită să primească omenirea în lungi perioade de timp i-a fost acum acordat. Ajuns la un asemenea moment, Bodhisattva poate deveni Buddha. Aceasta înseamnă că vine un moment pentru el când în calitate de entitate nu mai trebuie să se incarneze, cu misiunea caracterizată mai sus, într-un corp fizic uman, când se incarnează pentru o ultimă oară, după care nu mai trebuie să se incarneze ca misionar. Un astfel de moment sosise pentru Buddha. Ceea ce el avusese de făcut l-a readus în repetate rânduri pe Pământ. Dar epoca iluminării sale în calitate de Buddha a fost cea a ultimei sale încarnări ca Bodhisattva. El a trăit atunci într-un corp fizic care dobândise în cel mai înalt grad facultățile care trebuise să-i fie date de sus, dar care trebuiau de acum înainte să devină apanajul ființei umane.

Atunci când un astfel de Bodhisattva a ajuns - prin încarnările sale succesive - să perfecționeze un corp omenesc într-atât încât să-i imprime facultățile care corespund misiunii sale, el nu mai are nevoie să se reincarneze. El planează atunci în sferele spirituale, impulsionând și dirijând problemele oamenilor, acționând de acolo în cadrul omenirii. După aceea le revine oamenilor să dezvolte mai departe ceea ce le-a fost dat de sus, din ceruri, și să-și spună: Acum noi trebuie să evoluăm astfel încât să se formeze în noi facultățile care au fost cucerite de Bodhisattva și pe care el le-a adus la perfecțiune în cursul încarnării sale ca Buddha. A fi Buddha înseamnă a arăta cum entitatea care a acționat în cursul multor epoci ca Bodhisattva se comportă ca un om, un om perfect individualizat, în care a fost preluat tot ceea ce până atunci radia din înaltul cerului. Aceasta a demonstrat-o Buddha. Dacă Bodhisattva s-ar fi retras mai devreme din misiunea sa, oamenii nu ar mai fi putut să se bucure de binefacerea care a constatat în comunicarea din înălțimi a acestor facultăți. După ce însă evoluția progresase suficient pentru ca aceste facultăți să poată exista pe Pământ într-o singură ființă omenească, era creată prin aceasta și structura de germene necesar pentru ca oamenii să le poată dezvolta în viitor prin ei înșiși. Astfel, individualitatea care s-a dezvoltat mai înainte, ca Bodhisattva, și care, atât timp cât nu era decât Bodhisattva, nu intrase în întregime într-un corp omenesc, ci pătrundea până în înălțimi cerești, această individualitate a pătruns în întregime într-un corp omenesc, astfel încât are loc o încarnare deplină. Apoi însă ea s-a retras din nou. Căci, acum, ca urmare a acestei încarnări în stadiu de Buddha,

omenirea a primit destule revelații care trebuie să se dezvolte de acum înainte în cadrul evoluției sale. Din această cauză, entitatea Bodhisattva s-a putut retrage de pe Pământ, după ce a devenit Buddha, în anumite înălțimi spirituale, i-a fost îngăduit să rămână aici unde numai un anumit nivel de clarvedere mai are posibilitatea să-l perceapă și să continue să dezvolte problemele omenirii.

Ce sarcină avea acea individualitate puternică, grandioasă și minunată care în viața de toate zilele este numită Buddha?

Dacă vrem să înțelegem cu adevărat sarcina, misiunea acestui Buddha în sensul său esoteric, trebuie să ne spunem că puterea de cunoaștere s-a dezvoltat progresiv în omenire. Așa cum v-am relatat adesea, în timpul epocii atlanteene o mare parte a oamenilor putea privi prin clarvedere lumile spirituale, iar anumite rămășițe ale acestei vechi clarvederi au persistat și în timpurile postatlanteene. Dacă am coborî din timpurile atlanteene la epocile protoindiană, protoiraniană, chaldeo-egipteană, ba chiar și la cea greco-romană, am găsi numeroși oameni, mult mai numeroși decât s-ar putea crede în prezent, care aveau fragmente ale acestei clarvederi vechi moștenite și cărora le era deschis planul astral, astfel încât priveau în adâncurile ascunse ale existenței. Chiar în epoca greco-latină, era cu totul obișnuit să se vadă corpul eteric; se vedea capul omenesc mai ales înconjurat de acel nor eteric care s-a ascuns apoi, în mod treptat, în interiorul craniului.

Dar omenirea trebuia să se ridice la acea cunoaștere care se obține prin simțurile exterioare și la acele facultăți spirituale care sunt orientate spre acestea. Omul trebuia, ca să spunem așa, să iasă încetul cu încetul din lumea spirituală ca să intre în domeniul observației sensibile, a gândirii logice, raționale. El trebuia să se avânte în mod progresiv la această cunoaștere neclarvăzătoare pe care trebuia să o parcurgă pentru a atinge din nou, în viitor, cunoașterea suprasensibilă, dar atunci unită cu ceea ce el își va fi însușit ca pe o cunoaștere sensibilă și rațională.

În prezent, noi trăim în această epocă de trecere. Privim înapoi spre un trecut în care omenirea era clarvăzătoare și privim înainte spre un viitor în care omenirea va fi din nou clarvăzătoare. În epoca noastră intermediară, majoritatea oamenilor sunt limitați la ceea ce ei percep cu ajutorul simiurilor și cuprind cu rațiunea și cu inteligența. Există, desigur, și o anumită perfecțiune a observării sensibile și a cunoașterii raționale și inteligente. Dar pretutindeni există grade ale cunoașterii. Despre un om care trece prin incarnarea actuală fără să se preocupe de ceea ce este moral, nedezvoltând decât într-o mică măsură compasiunea pentru semenii săi, spunem că se află pe o treaptă inferioară de moralitate. Un altul trece prin viață în așa fel încât facultățile sale intelectuale sunt puțin dezvoltate: noi spunem despre el că este pe o treaptă intelectuală inferioară. Știm însă că facultățile intelectuale pot urca până la un nivel ridicat. De la omul puțin moral și puțin inteligent până la cel pe care-l numim un „geniu moral” în sensul dat de Fichte acestei expresii și care s-a dezvoltat până la nivelul cel mai înalt al fanteziei există toate treptele intermediare; și noi știm că în epoca noastră ne putem ridica, fără ajutorul clarvederii, la această culme a perfecțiunii, și aceasta prin simpla înnobilare a acelor forțe care sunt la dispoziția omului obișnuit.

Aceste diferite etape trebuiau atinse de omenire în cursul evoluției sale. Ceea ce, în prezent, omul înțelege până la un anumit punct prin inteligența proprie și, de asemenea, ceea ce a realizat prin forțele sale morale, și anume compasiunea pentru necazurile și suferințele semenului, aceste lucruri omul timpurilor străvechi nu le-ar fi putut realiza prin sine însuși. Astăzi se poate spune că simțul moral sănătos al omului se poate înălța până la înțelegerea acestei problematice și fără clarvedere, iar oamenii se vor putea îndrepta tot mai mult spre înțelegerea faptului că mila este cea mai înaltă virtute dintre virtuți și că fără iubire omenirea nu ar mai putea progresa. S-ar putea spune: Omul de astăzi poate recunoaște aceasta datorită simțului său moral și acest simț se va întări tot mai mult. Dar trebuie să privim în urmă spre

timpurile trecute, când simțul moral era într-un stadiu în care omul nu putea înțelege singur aceste lucruri.

Au existat epoci când nimeni n-ar fi fost capabil să recunoască prin sine însuși că Mila și Iubirea ar putea face parte din idealul cel mai înalt al sufletului omului. Iată de ce au trebuit să se incarneze sub o formă omenească entități spirituale ca cele cărora le aparțin, de exemplu, Bodhisattvii, care au primit din lumile spirituale revelația forțelor active ale Milei, ale Iubirii cu scopul de a putea arăta oamenilor cum să practice aceste virtuți, căci aceștia nu erau încă destul de avansați ca să le cunoască prin forțele lor proprii. Ceea ce oamenii pot recunoaște în prezent prin propria lor forță ca fiind înalta virtute a Milei și a Iubirii prin care se înalță simțul lor moral, a trebuit să fie spus timp de foarte lungi perioade din înaltul cerului. Iar instructorul care a învățat pe alții Mila și Iubirea în vremurile când oamenii nu înțelegeau încă prin ei înșiși natura acestor sentimente a fost acel Bodhisattva care s-a incarnat pentru ultima dată pe Pământ în persoana lui Buddha Gautama.

Buddha este cel care a propovăduit, mai întâi în calitate de Bodhisattva, Mila și Iubirea cu tot ce se leagă de ele.

Această activitate s-a desfășurat de-a lungul epocilor în care oamenii mai aveau încă o anumită clarvedere. El s-a incarnat ca Bodhisattva în asemenea trupuri umane. Iar când după aceea s-a incarnat ca Buddha și a putut contempla prin clarvedere incarnările sale anterioare el a putut spune cum se simte sufletul atunci când pătrunde în profunzimile existenței, ascunse dincolo de aparența sensibilă. El a avut această facultate în cursul incarnărilor sale trecute și s-a născut cu această facultate în familia Çakia din care cobora Sudhodana, tatăl său. Mama sa se chema Mayadevi. La nașterea sa, acest Gautama Buddha era încă Bodhisattva, adică el posedă încă din copilărie un înalt grad de clarvedere. Privirea sa se putea adânci în profunzimile existenței.

Or, trebuie să știm că în cursul evoluției umane această „pătrundere în profunzimile existenței” a luat forme foarte diferite. Trebuia să dispară încetul cu încetul clarvederea inițială, vagă și inconștientă, și ceea ce dănuia din această veche clarvedere nu era ceea ce ea avea cel mai bun. Această cea mai bună parte a fost prima care a dispărut. Ceea ce supraviețuia din ea nu era adesea decât viziunea planului astral inferior, adică cel al forțelor demonice care atrag oamenii spre o sferă inferioară, servindu-se de instinctele lor și de pasiunile lor. Dacă prin inițiere se poate pătrunde în lumea spirituală unde vedem entitățile și forțele care sunt legate de cele mai frumoase gânduri, de sentimentele cele mai înalte ale omenirii, vedem însă și forțele spirituale care se ascund în spatele celor mai josnice pasiuni, în spatele senzualității dezlănțuite și a egoismului distrugător. În general, ceea ce s-a conservat, nu pentru inițiați, ci pentru marea majoritate a oamenilor, era tocmai viziunea acelor forțe demonice sălbatice care se află în spatele celor mai josnice pasiuni omenești. Oricine privește în lumea spirituală vede, bineînțeles, el însuși toate aceste lucruri. Aceasta depinde de dezvoltarea capacităților umane. Omul nu poate realiza una fără cealaltă.

În calitate de Bodhisattva, Buddha a trebuit, bineînțeles, să se incarneze într-un corp organizat cum erau cele din epoca sa, într-un corp care îi dădea posibilitatea să-și scufunde privirea în fundamentul astral al existenței. Încă din timpul copilăriei sale, el avea darul de a percepe puterile astrale care sunt la baza avidității, lăcomiei și senzualității. Fusese totuși ferit să vadă lumea exterioară sub aspectul degradării ei fizice și, de asemenea, în suferința și durerile ei. Închis în palatul său, el fusese răsfățat, îngrijit cu dragoste, izolat, ceea ce era, se credea atunci, datorat rangului său. Dar această izolare nu a făcut decât să crească puterea clarvederii sale interioare. Și în timp ce el era ținut cu grijă la distanță de tot ceea ce reamintește de boală și suferință, privirea sa spirituală era deschisă pentru imaginile astrale. Toate pasiunile violente care pot înjosi ființa omenească se învăteau în jurul lui în viziuni astrale.

Oricine știe să citească cu privirea spiritului, în mod cu adevărat esoteric, chiar și o biografie exoterică, își poate da seama de acest lucru, dacă înțelege ceea ce am spus mai sus. Căci trebuie să insistăm asupra faptului că multe povestiri exoterice rămân de neînțeles atâta timp cât nu se poate urca până la dedesubturile lor esoterice. Și viața lui Buddha este dintre acelea pe care docu-mentele exterioare ne permit cel mai puțin s-o înțelegem. Trebuie într-adevăr să pară foarte straniu orientaliștilor și tuturor celor care se interesează de viața lui Buddha când citește în aceste biografii că în palatul său el era înconjurat de „patruzeci de mii de dansatoare și de optzeci și patru de mii de femei”. Acest lucru îl povestesc chiar și broșurile care se pot procura cu câțiva franci; dar constatăm că autorii nu sunt mirați peste măsură de acest harem compus din patruzeci de mii de dansatoare și din optzeci și patru de mii de femei. Ce vrea să spună aceasta? Lumea nu știe că în acest fel se face aluzie la ceea ce viețuia Buddha din plin prin vederea sa astrală și care-l făcea să sufere cum numai o inimă omenească poate suferi, așa cum încă din copilăria sa el nu cunoștea suferințele și durerile omenirii fizice, fiind protejat în acest sens. Buddha percepea însă contrapartea spirituală ca acțiuni în lumea spirituală. Aceasta o putea vedea pentru că el era născut într-un corp așa cum se putea naște în epoca sa și el a fost încă de la început armat, fortificat, călit împotriva imaginilor înspăimântătoare care-l înconjurau, fiindcă, în incarnările sale precedente, el se ridicase la înălțimea unui Bodhisattva. Însă, din cauză că în această incarnare umană el trăia ca individualitate a lui Bodhisattva, el a simțit nevoia irezistibilă să iasă în lume pentru a vedea la ce se referea fiecare din imaginile lumii astrale așa cum îl înconjurau în palatul său. Fiecare din aceste imagini îl incitau, să zicem așa, la părăsirea palatului pentru a vedea lumea. Aceasta era fața interioară care-l impulsiona. Căci el trăia ca Bodhisattva o mare forță spirituală, aceea legată de misiunea de a învăța omenirea întreaga putere a Milei și Iubirii și tot ce ține de acestea.

Din această cauză, el trebuia să cunoască omenirea în lume, el trebuia s-o vadă în lumea în care putea fi viețuită prin simțul moral, învățătura despre Milă și Iubire. El trebuia să cunoască omenirea în lumea fizică. Din Bodhisattva el trebuia să devină Buddha, un om printre oameni. Aceasta el nu o putea face decât renunțând la toate facultățile care-i rămăseseră din incarnările sale anterioare, coborând pe planul fizic pentru a trăi acolo printre oameni, devenind astfel pentru ei un exemplu, un ideal, un model pentru dezvoltarea acestor calități deosebite caracterizate mai sus.

Pentru a se ridica în acest sens de la stadiul de Bodhisattva la cel de Buddha, trebuie străbătute mai multe etape intermediare. Aceasta nu se face de pe o zi pe alta. El primea impulsul de a ieși din palat. Se povestește că, „evadând” o dată din palatul închis, viitorul Buddha a întâlnit un bătrân. Până atunci el nu fusese înconjurat decât de imaginile tinereții; el trebuia să creadă că nu există decât forța plină de sănătate a tinereții. Și acum, el vedea ceea ce, pe planul fizic, reprezintă bătrânețea: un moșneag. Mai departe, el întâlnește un bolnav, apoi un cadavru, cu alte cuvinte moartea pe planul fizic. Iată ce i se prezintă sufletului său atunci când ia în mod real contact cu planul fizic.

Foarte semnificativ pentru ceea ce este de fapt Buddha se spune acum în această legendă, care este mai adevărată decât orice cunoștință științifică exterioară, și anume că, atunci când a părăsit palatul regal, el era purtat de un cal care s-a mahnit atât de tare pentru faptul că stăpânul său voia să părăsească tot ceea ce avea prin naștere, încât a murit de durere și a fost transferat ca o entitate spirituală în lumea spirituală. În această imagine se exprimă un adevăr profund. Ne-am îndepărta prea mult de la subiectul urmărit dacă v-aș explica în detaliu de ce s-a ales tocmai un cal pentru a reprezenta o forță a spiritului omenească. Vă reamintesc numai că Platon vorbește de un cal pe care îl ține de frâu atunci când vrea să illustreze anumite facultăți omenești care sunt încă date de sus și care nu au fost dezvoltate de forța interioară a omului însuși. În momentul când Buddha părăsește palatul regal, el lasă în urma sa facultățile pe care sufletul nu le-a dezvoltat prin el însuși. El le lasă în lumile spirituale de unde ele l-au

ghidat mereu. La aceasta se face aluzie atunci când se vorbește despre „calul” care moare de supărare când este părăsit și care este după aceea transferat în lumea spirituală.

Dar numai treptat Buddha poate deveni ceea ce trebuia să devină în ultima sa incarnare pământească. Căci el a trebuit să învețe, pe planul fizic, ceea ce ca Bodhisattva nu cunoscuse decât prin viziunea spirituală. El a avut mai întâi doi măștri. Unul dintre ei era reprezentantul acelei concepții protoindiene despre lume, denumită filosofia Sankhya, celălalt un adept al filosofiei Yoga. Buddha a aprofundat ceea ce puteau să-l înveie aceștia. Căci, oricât de elevată ar fi o ființă, ea trebuie totuși să se integreze mai întâi în tot ceea ce omenirea a cucerit deja în lumea exterioară. Deși un Bodhisattva poate învăța mai repede decât alții, el trebuie totuși, mai întâi, să învețe. Dacă Bodhisattva care a „trăit” în secolul al șaselea înaintea erei noastre s-ar naște astăzi, el ar trebui - ca și copiii la școală - să învețe mai întâi ceea ce s-a întâmplat pe Pământ în timp ce el trăia în înălțimile cerești. Tot așa, și Buddha a trebuit deci să cunoască ceea ce se întâmplase de la ultima sa incarnare.

El a primit astfel de la unul din Învățători cunoașterea filosofiei Sankhya, iar de la celălalt filosofia Yoga și și-a făcut astfel o idee despre concepțiile care, în acea epocă, propuneau o soluție la enigmele vieții și a efectului pe care îl aveau asupra sufletului atunci când acesta le lăsa să acționeze asupra sa. Prin filosofia Sankhya, el a putut să-și însușească o concepție despre lume bazată pe o logică subtilă, dar cu cât o studia mai mult, cu atât mai puțin îl satisfăcea. Aceasta era pentru el ca o fantomă lipsită de viață. El a simțit că trebuia să caute în altă parte izvorul care trebuia să-i inspire pentru ceea ce avea de realizat în incarnarea sa actuală. Cât privește filosofia Yoga Patanjali care caută unirea cu divinul cu ajutorul anumitor experiențe interioare, el se adâncește de asemenea în ea, dar nici ea nu-l poate satisface, căci a înțeles că ea era o moștenire a trecutului. Or, pentru omenire era vorba de a dobândi noi facultăți; ea trebuia să ajungă la o dezvoltare morală. Punând deci la încercare Yoga în propriul său suflet, Buddha a înțeles că nici aceasta nu putea fi izvorul de inspirație pentru misiunea sa.

El se duse atunci la o sihăstrie care adăpostea cinci anahoreți; aceștia, printr-o disciplină severă de umilință și de privațiuni, se străduiau să pătrundă în tainele existenței. Buddha a încercat și această cale, dar își spuse că nici ea nu putea fi o sursă de inspirație pentru misiunea sa. Câtva timp, el îndură toate umilințele, toate privațiunile monahilor. El a postit cu ei pentru a înăbuși în el dorința de a trăi și pentru a solicita forțe mai profunde care apar atunci când corpul este slăbit de post, acele forțe care pot conduce rapid în lumea spirituală. Dar, tocmai pentru că Buddha își atinsese treapta sa de dezvoltare, el a înțeles inutilitatea umilințelor, a postului și a privațiunilor. Datorită faptului că el era Bodhisattva acelei perioade și prin evoluția parcursă în incarnările sale anterioare, el adusese corpul său uman la cea mai înaltă dezvoltare pe care îl putea atinge un corp omenesc în acele vremi. Iată motivul pentru care Buddha a putut viețui ceea ce trebuie să viețuiască un om tocmai atunci când parcurge această cale spre înălțimile spirituale.

Oricine atinge o anumită treaptă a filosofiei Sankhya sau Yoga fără să fi dezvoltat ceea ce dezvoltase Buddha în el anterior, oricine vrea să ajungă la culmile spiritului dumnezeiesc prin gândirea logică fără să fi dobândit mai întâi sensul moral - cum îl cucerise Buddha - se află în fața tentației pe care o suferise Buddha ca pe o încercare și care este descrisă ca cea exercitată de „demonul Mara”. În această privință omul ajunge în situația când toți demonii orgoliului, ai vanității, ai ambiției vin să-l asalteze. Acest lucru l-a viețuit Buddha. Mara, demonul vanității, al ambiției, s-a aflat în fața lui; dar datorită faptului că se afla la nivelul ridicat al unui Bodhisattva, el l-a recunoscut și era înarmat împotriva lui. El a știut să-și spună: Dacă oamenii ar continua să se dezvolte pe vechile căi, fără să adauge acestora noul impuls al învățaturii despre Milă și Iubire, fără să obțină acest simț moral activ prin sine, trebuie să cadă în cursa acestui demon Mara, întrucât nu sunt niște Bodhisattva, care depun în suflet forțele orgoliului și ale vanității. Iată ce a resimțit Buddha atunci când a urmat

Fiind încă la sihaștrii, el a trecut și printr-o altă întâmplare, și anume aceea că demonul Mara a luat o altă formă, caracterizată prin aceea că îi oferă omului toate bunurile materiale, „Împărăția acestei lumi și splendorile sale”, cu scopul de a-l deturna de la lumea spirituală. Și Buddha a constatat că tocmai pe drumul ascetismului se sucombă la această tentativă atunci când demonul Mara l-a întâmpinat spunându-i: „Nu te lăsa ispitit să părăsești tot ceea ce posedai ca fiu de rege, reîntoarce-te în palatul regal”. Un altul ar fi cedat la ceea ce i se arăta; dar Buddha era atât de avansat, încât l-a putut recunoaște pe ispititor. El a știut să vadă ce i s-ar fi întâmplat omenirii dacă ar fi continuat să trăiască ca mai înainte și dacă n-ar fi căutat să pătrundă în lumea spirituală decât pe calea postului și a privațiunilor. El însuși era invulnerabil și putea deci semnala oamenilor marele pericol care era acela de a vrea să pătrunzi în lumea spirituală fără baza solidă a unui simț moral activ prin sine, ci numai prin post și mijloace exterioare.

Fiind încă Bodhisattva, Buddha înaintase până la cele două frontiere ale evoluției umane de care omul, nefiind Bodhisattva, ar face mai bine să nu se apropie. Traducând aceasta în limbajul obișnuit, noi am putea spune: Cunoașterea cea mai înaltă este un lucru minunat, cunoașterea cea mai înaltă este un lucru magnific, dar apropie-te de ea cu o inimă pură și nobilă, cu un suflet purificat, altfel vei fi învins de demonul orgoliului, al vanității și al ambiției. Cealaltă învățătură este: Nu căuta să pătrunzi în lumea spirituală pe o cale exterioară, prin umilințe și post, înainte să fi purificat simțul tău moral; în caz contrar, ispititorul te va ataca pe o altă cale. Acestea sunt cele două învățăminte care ne vin de la Buddha și ne mai luminează încă și în epoca noastră. Fiind încă Bodhisattva, Buddha ne învață astfel ceea ce constituie prin excelență misiunea sa, căci misiunea lui a constat întotdeauna în a da oamenilor sensul moral, cât timp oamenii nu erau capabili să-l scoată din propria lor inimă. De aceea, atunci când a înțeles pericolul ascetismului, el a părăsit pe cei cinci anahoreți și s-a dus acolo unde a putut să se adâncească într-o profundă meditație asupra facultăților naturii umane adecvate timpului nostru actual și care se pot dezvolta fără ajutorul clarvederii moștenite din timpurile vechi. El a înfăptuit atunci opera cea mai considerabilă pe care o poate înfăptui un om cu ajutorul acestor facultăți.

În al douăzeci și nouălea an al său, părăsind deci calea ascetismului unilateral, Buddha a meditat timp de șapte zile sub arborele Bodhi; el a avut acolo, în cursul unei contemplații de șapte zile, revelația sublimelor adevăruri care se dezvăluie celui care, în liniștea unei profunde meditații, caută ceea ce îi pot aduce facultățile omenești din prezent. Căci atunci el a conceput doctrina zisă a celor „patru adevăruri” și marea învățătură a Milei și Iubirii conținută în Cărarea octuplă. Noi vom reveni asupra acestor învățături. Astăzi ne vom multumi să constatăm că ele sunt o circumscriere a simțului moral inerent celei mai pure învățături a Milei și a Iubirii. Aceste învățături s-au concretizat atunci când, sub arborele Bodhi, Bodhisattva din India a devenit Buddha. Aceste învățături s-au manifestat atunci pentru prima dată ca facultăți proprii ființei umane și de atunci oamenii au posibilitatea să dezvolte în ei înșiși Mila și Iubirea. Acesta este faptul important. Din acest motiv, cu puțin timp înaintea morții sale, Buddha a spus celor mai intimi dintre discipolii săi: „Nu vă întristați că Maestrul vostru vă părăsește; eu vă las ceva în urma mea. Vă las legea înțelepciunii și legea disciplinei; ele trebuie să-l înlocuiască în viitor pe Maestru”. Aceasta nu înseamnă nimic altceva decât: până în prezent v-a învățat Bodhisattva ceea ce se exprimă în aceste legi, dar acum, terminându-și ultima sa incarnare pământească, el se poate retrage. Căci învățătura dată omenirii de un Bodhisattva este acum depusă în inima omului și va fi dezvoltată din aceasta sub forma religiei Milei și a Iubirii. Acestea s-au întâmplat în timpul când, meditând timp de șapte zile, Bodhisattva a devenit Buddha în vechea Indie. Iată ce a învățat el, sub cele mai variate forme, pe discipolii care-l înconjurau. Despre formele în care au fost prezentate aceste învățături vom mai discuta în altă parte.

A trebuit să revenim astăzi asupra a ceea ce s-a întâmplat cu șase sute de ani înaintea erei noastre, pentru că, dacă nu am putea urmări retrospectiv cu ajutorul Cronicii Akasha perioada cuprinsă între evenimentele din Palestina până la predica din Benares, noi nu am înțelege nici calea pe care a urmat-o creștinismul, nici, mai ales, pe cel care a descris într-un mod atât de eminent această cale: autorul Evangheliei lui Luca. De când Bodhisattva a devenit Buddha, el n-a mai avut nevoie să revină pe Pământ; de atunci, ca entitate spirituală, el planează în lumile spirituale și de acolo intervine în evenimentele terestre. Și atunci când s-a pregătit pe Pământ cel mai important eveniment și păstorii se aflau pe câmp, le-a apărut o ființă venind din înălțimi spirituale anunțându-i ceea ce tocmai este descris în Evanghelia lui Luca. Apoi acestui înger i s-au alăturat „cete îngerești”. Despre ce este vorba?

Viziunea care se oferea astfel păstorilor, era *Buddha transfigurat*, Bodhisattva timpurilor vechi, acea ființă în corpul ei spiritual care, timp de mii și mii de ani, adusese oamenilor mesajul Milei și Iubirii. Încheindu-și ultima sa incarnare pământească, el plana în înălțurile spirituale și a apărut păstorilor alături de îngerul care venea să le anunțe evenimentul din Palestina.

Iată ce ne învață cercetarea spirituală. Ea ne arată, planând deasupra păstorilor și transfigurat, pe Bodhisattva timpurilor vechi. Da, era tocmai așa - cum ne învață Cronica Akasha -, că în Palestina, în „orașul lui David”, s-a născut din părinți aparținând liniei sacerdotale a casei lui David un copil. Acest copil - eu o spun în mod expres -, născut dintr-un cuplu de părinți care cobora cel puțin după tată din linia sacerdotală a lui David, era destinat chiar de la nașterea sa să primească lumina și forțele care radiau de la Buddha după ce acesta a fost înălțat în înălțurile spirituale. Să contemplăm cu păstorii ieslea unde s-a născut Iisus din Nazaret - cum se numește de obicei. Vedem chiar din primul moment o gloriolă strălucind deasupra copilului și noi știm că în această imagine se manifestă forța lui Bodhisattva, care a devenit Buddha. Ea acționează acum din înaltul lumii spirituale, săvârșind acțiunea cea mai sublimă atunci când radiază asupra Copilului din Betleem cu scopul ca el să poată lua, în evoluția omenească, locul care îi revine.

Când, în India antică, s-a născut Bodhisattva care trebuia să devină Buddha, un înțelept din această epocă a presimțit toată importanța a ceea ce noi tocmai am descris. Ceea ce a văzut mai întâi în spirit acest înțelept cu numele de Asita l-a împins să se ducă la palatul regelui ca să vadă copilul Bodhisattva. Când a văzut copilașul, el a prezis marea misiune pe care o va îndeplini ca Buddha. Spre consternarea tatălui copilului, Asita i-a prezis acestuia că nu va domni peste regatul tatălui său, ci va deveni Buddha. Apoi el a început a plânge și atunci când a fost întrebat dacă copilul era amenințat de vreo nenorocire el a răspuns: „Nu. Eu plâng fiindcă sunt atât de bătrân încât nu voi mai vedea ziua când acest Salvator, acest Bodhisattva va umbla ca Buddha pe Pământ”. Asita nu a trăit destul timp ca să vadă transformarea lui Bodhisattva în Buddha; așadar, din punctul său de vedere plânsul era foarte justificat. Dar acest Asita care văzuse pe Bodhisattva numai în perioada copilăriei în palatul lui Sudhodana s-a născut din nou în persoana lui Simeon, pe care Sfântul Luca ni-l descrie în scena Prezentării la Templu (Luca 2, 25-35). Ni se spune despre Simion că Duhul Sfânt era asupra lui atunci când i-a fost adus copilul. El era cel care plânsese altădată fiindcă, în incarnarea de atunci, nu putea vedea transformarea lui Bodhisattva în Buddha. Acum i se acordase privilegiul să fie martor la noua treaptă de dezvoltare a acestei individualități. Și Duhul coborând asupra lui, el a putut să vadă, la prezentarea Copilului Iisus în Templu, deasupra acestui Copil Iisus din neamul lui David aureola lui Bodhisattva transfigurat. De aceea el își spune: „Acum nu mai există motiv de plâns, ceea ce nu am văzut atunci văd acum, văd deasupra acestui mic copil pe Salvatorul meu transfigurat. Doamne, lasă pe servitorul Tău să moară în pace”.

CONFERINȚA a III-a

Infiltrarea concepției budiste în Evanghelia lui Luca. Învățătura lui Buddha. Cărarea octuplă

Bâle, 17 septembrie 1909

Oricine lasă să acționeze asupra sa tot ce se află în Evanghelia lui Luca va avea mai întâi o trăire afectivă. După aceea însă el va avea un presentiment că din această Evangheliie a lui Luca radiază spre el lumi spirituale cu adevărat mari, copleșitoare. După cele auzite ieri ni se va părea explicabil că așa stau lucrurile. Căci am văzut că investigația spirituală ne arată cum concepția budistă despre Univers cu tot ce aduce ea omenirii s-a infiltrat în Evanghelia lui Luca. Se poate spune că ceea ce radiază asupra omului din Evanghelia lui Luca este budism. Dar acest budism radiază sub o formă foarte aparte din acest document. Așa cum am remarcat deja, el acționează în așa fel, încât devine accesibil sufletelor celor mai simple și mai candid.

Budismul, așa cum a fost el propovăduit de Buddha, este o concepție despre lume pe care o poate înțelege numai cel care se ridică până pe culmile cele mai pure ale spiritului. Pentru a înțelege budismul propriu-zis trebuie o lungă pregătire. În Evanghelia lui Luca, dimpotrivă, substanța spirituală se prezintă în așa fel, încât ea poate acționa asupra oricărui suflet, care a învățat să lase să-i pătrundă în inimă cele mai necesare reprezentări și noțiuni. Noi vom înțelege mai bine de ce stau lucrurile așa, când vom aprofunda taina acestei Evanghelii. Nu numai că acele cuceriri spirituale ale budismului ne întâmpină din Evanghelia lui Luca, dar ele ajung sub o formă superioară, ca transpuse la un nivel mai înalt decât cel pe care l-au avut când, cu șase secole înaintea erei noastre, ele fuseseră dăruite omenirii, în India îndepărtată. Câteva exemple ne vor arăta în ce constă această înălțare a budismului.

Ieri am numit budismul cea mai pură învățătură despre Milă și despre Iubire. Într-adevăr, din țara în care s-a exercitat acțiunea lui Buddha s-a răspândit asupra tuturor ființelor Pământului o Evangheliie a Milei și a Iubirii. Această Evangheliie a Iubirii, a Milei ne apare vie la adevăratul budist atunci când el participă la orice suferință a tot ce îl întâmpină în lumea exterioară, cu toată căldura inimii sale. Acolo se găsește Iubirea și Mila budiste, în sensul cel mai complet al acestor cuvinte. Dar noi vedem că din Evanghelia lui Luca radiază ceva care este mai mult decât această Iubire, decât această Milă atotcuprinzătoare. Ceea ce se degajă din ea am putea considera că este o transformare a Iubirii și Milei în fapta necesară sufletului. Budistul vrea milă în sensul cel mai literal al cuvântului. Cel care trăiește conform Evangheliei lui Luca, vrea să dezvolte o *Iubire activă*. Budistul poate resimți suferințele bolnavului; din Evanghelia lui Luca omul primește invitația de a interveni în mod activ și de a determina însănătoșirea în limitele posibilităților. Prin budism învățăm să înțelegem tot ceea ce trăiește în sufletul uman; Evanghelia lui Luca nu ne cere să judecăm, ci să facem mai mult decât facem pentru noi, aceasta este minunata invitație pe care ne-o face. Iubirea transformată în acțiune este ceva care ne apare în această Evangheliie ca și cum adevăratul budism s-ar fi ridicat la un nivel superior, în ciuda faptului că în Evanghelia lui Luca avem de-a face cu budismul cel mai pur, cel mai autentic.

Pentru a descrie acest aspect al creștinismului, acest budism, care este ridicat de creștinism la un nivel superior, trebuie să ai într-adevăr inima celui care a scris Evanghelia lui Luca. A înțelege pe Iisus Hristos ca pe vindecătorul de suflete și de corpuri corespundea cel mai bine personalității autorului Evangheliei lui Luca. El a găsit accentele care-i vorbesc inimii omului, deoarece el însuși activase ca medic și a notat și subliniat din acest punct de vedere ceea ce avea de spus despre Hristos. Vedem aceasta din ce în ce mai bine, cu cât aprofundăm mai mult Evanghelia sa.

Dar ne mai atrage ceva atenția atunci când luăm în considerare felul cum acționează această Evanghelie a lui Luca, chiar și asupra sufletelor celor mai copilărești. Ne atrage atenția faptul că înalta învățătură budistă, pe care numai un suflet, o inteligență umană matură o puteau înțelege, în Evanghelia lui Luca ne apare ca întinerită, ca țâșnind dintr-o fântână a veșnicei tinereți. Budismul ne apare ca un fruct copt al arborelui omenirii; când îl regăsim în Evanghelia lui Luca, el ni se prezintă ca o floare nouă, ca o întinerire a ceea ce fusese înainte. Trebuie, așadar, să ne întrebăm: Cum s-a produs această întinerire a budismului. Dar nu vom percepe aceasta decât după ce ne vom îndrepta privirea asupra învățăturilor lui Buddha, având
pregătire
antroposofică.

Să nu uităm că Buddha a fost mai întâi un Bodhisattva, adică o ființă superioară care putea pătrunde în secretele existenței. Datorită acestui fapt, el a putut lua parte la toate evenimentele evoluției omenirii de-a lungul timpului: Încă de la prima civilizație postatlanteană, el a fost prezent ca intermediar între om și lumea spirituală. El era prezent și în timpurile atlanteene și chiar și în timpurile lemuriene. Și fiindcă ajunsese la un atât de înalt grad de evoluție, el a putut de asemenea să-și amintească, la cei douăzeci și nouă de ani ai ultimei sale incarnări ca Bodhisattva, de toate comunitățile prin care trecuse înainte de a se incarna pentru ultima dată în India. El putea contempla în mod retrospectiv opera pe care o înfăptuise în omenire, ca și existența sa în lumile spirituale, de unde era coborât pentru a aduce oamenilor ceea ce avea să le dea. Am spus deja ieri că și o individualitate ajunsă la acest punct superior a trebuit să reînvețe, deși pe scurt, ceea ce ea învățase mai înainte. Tot astfel ne descrie Buddha cum, în timpul când mai era Bodhisattva, el s-a ridicat în mod progresiv până când iluminarea sa, viziunea sa spirituală, a devenit treptat desăvârșită.

Ni se povestește cum a descris el elevilor drumul pe care l-a urmat sufletul său pentru a-și aminti încetul cu încetul ce a trăit în trecut: „A fost un timp, o, monahilor, când mi-a apărut o lumină imensă, venind din lumile spirituale. Dar încă nu puteam distinge în ea nimic, nici forme, nici imagini. Iluminarea mea nu era încă destul de pură. Apoi am început să văd nu numai lumina, ci, în lumină, niște imagini și niște forme distincte; dar nu puteam încă discerne semnificația acestor imagini și a acestor forme; iluminarea mea nu era încă destul de pură. Apoi, am început să recunosc că în aceste imagini și forme se exprimau entități spirituale; dar nu puteam încă distinge căror regnuri ale lumii spirituale le aparțineau aceste ființe. Iluminarea mea încă nu era destul de pură. Apoi, am învățat să recunosc căror regnuri spirituale diferite le aparțineau aceste entități; dar nu puteam încă vedea prin ce acte își cuceriseră ele locul în regiunile spiritului și care era starea lor sufletească, căci iluminarea mea nu era încă destul de pură. A venit apoi momentul când am putut distinge căror acțiuni le datorau aceste entități spirituale locul lor în aceste regiuni și care era starea lor sufletească; dar încă nu puteam discerne cu ce entități spirituale trăisem eu însumi în timpurile trecute și care fuseseră relațiile mele cu ele, căci iluminarea mea nu era încă destul de pură. După aceea, a venit ora când am putut ști că eu trăisem cu cutare sau cutare entitate, la cutare sau cutare epocă, și că avusesem cu ea cutare sau cutare relație. Am văzut cum fuseseră viețile mele anterioare. În acest moment, iluminarea mea era pură”.

Iată cum sugera Buddha fidelilor săi în ce mod lucrase el la dobândirea unei cunoașteri pe care, de fapt, o posedase, este adevărat, mai înainte, dar pe care trebuie s-o dobândești din nou la fiecare incarnare în condițiile epocii și pe care el a trebuit să o dobândească de această dată sub o formă adaptată la coborârea sa completă într-un corp omenesc. Dacă resimțim aceasta, ne putem face o idee despre măreția, despre importanța ființei care s-a incarnat în copilul regal al liniei Çakya. Buddha știa însă că ceea ce regăsea în acest fel și nivelul în care putea privi făceau parte dintr-o lume inaccesibilă simțurilor obișnuite și la care în prezentul imediat și viitorul apropiat oamenii având percepții obișnuite trebuiau să le părăsească din nou. Numai inițiații din care el însuși făcea parte pot privi în lumea spirituală; dar pentru omenirea normală această posibilitate se pierduse. Rămășițele vechii clarvederi atavice slăbiseră progresiv. Întrucât Buddha trebuia să vorbească nu numai despre ceea ce pot spune

inițiații, ci avea înaintea de toate misiunea de a vorbi oamenilor despre forțele care trebuie să se nască din înseși sufletele omenești, el nu se putea limita la comunicarea rezultatelor iluminării sale, ci își spunea: „Eu trebuie să vorbesc despre ceea ce oamenii pot atinge prin dezvoltarea superioară a propriei lor naturi, prin dezvoltarea a ceea ce există deja în epoca noastră”. În cursul evoluției pământești oamenii vor recunoaște treptat din însuși sufletul lor, din inima lor, în învățăturile lui Buddha, un lucru pe care li-l spune propria lor rațiune, propria lor judecată. Dar va trebui să treacă încă mult, mult timp până când toți oamenii să fie destul de maturi pentru a scoate într-un anumit fel din propriul lor suflet ceea ce a exprimat Buddha mai întâi ca pe o cunoaștere pur umană, *căci este cu totul altceva să dezvolți ulterior anumite facultăți decât să le scoți pentru prima dată din straturile profunde ale sufletului omenesc*.

Să adăugăm la aceasta un alt exemplu: azi orice tânăr își însușește regulile gândirii logice. Gândirea logică face azi parte din facultățile curente pe care omul le dezvoltă în el însuși. Dar, pentru ca această facultate să se manifeste într-un suflet de om, a trebuit geniul marelui gânditor grec Aristotel. Este altceva să scoți pentru prima oară ceva din străfundurile sufletului uman decât să scoți acel ceva după ce el s-a dezvoltat un timp în cadrul umanității.

Or, ceea ce avea Buddha să spună oamenilor face parte din cele mai importante învățături pentru lungi perioade. Numai cineva iluminat în cel mai înalt sens putea să lase să ia naștere pentru prima oară în sufletul său ceea ce trebuia să devină apoi treptat un bun comun al umanității: marea învățătură a Milei și a Iubirii, cu tot ce se leagă de acestea. Ceea ce avea să spună Buddha, el a trebuit să îmbrace în cuvinte familiare pentru oamenii timpului său și în particular pentru locuitorii țării sale. Or, noi am văzut că pe vremea lui Buddha în India se preda filosofia Sankhya și filosofia Yoga. Aceste filosofii furnizau expresiile și noțiunile curente. Aceste expresii trebuiau să fie folosite de cel ce voia să dea ceva nou; Buddha a trebuit să exprime și el ceea ce trăia în sufletul său cu ajutorul acestor expresii curente. În orice caz, asemenea idei și reprezentări au luat la el o formă cu totul nouă, dar el a trebuit să se servească de acești termeni uzuali, căci orice evoluție trebuie să se desfășoare în așa fel, încât viitorul să se sprijine pe trecut. În felul acesta Buddha și-a îmbrăcat înțelepciunea sa grandioasă în expresiile învățaturii indiene curente din acele timpuri.

Trebuie ca noi să ne facem acum o idee despre ceea ce a viețuit Buddha ca învățătură a sa, în timpul celor șapte zile ale iluminării sale, sub arborele Bodhi, această învățătură care avea să devină una din cele mai profunde ale omenirii. Să încercăm deci să ne reprezentăm, chiar și numai în mod aproximativ, ceea ce a trecut prin sufletul lui Buddha ca expresie a celor mai profunde trăiri pe când era iluminat sub arborele Bodhi. Iată cam ceea ce a putut el să-și spună: Au existat anumite epoci în evoluția omenirii în care un mare număr de oameni aveau o clarvedere vagă și nebuloasă și au existat timpuri și mai îndepărtate când toți oamenii erau clarvăzători. Ce înseamnă să fii clarvăzător „în mod nebulos”? Ce înseamnă, de fapt, „a fi clarvăzător”? A fi clarvăzător înseamnă a te putea servi de organele corpului tău eteric. Atât timp cât nu te poți servi decât de organele corpului tău astral, poți resimți și simți, poți viețui cele mai profunde mistere, dar nu le poți „vedea”. Abia atunci când ceea ce este viețuit în corpul astral își creează o amprentă în corpul eteric poate apărea clarvederea. Vechea clarvedere nebuloasă era datorată faptului că corpul eteric, nefiind încă suprapus complet corpului fizic, poseda organe de care omenirea de atunci se mai putea încă servi. Ce a pierdut deci omenirea în cursul timpului? Ea a pierdut facultatea de a se putea servi de organele corpului eteric. Ea a trebuit să se mulțumească să utilizeze, încetul cu încetul, organele exterioare ale corpului fizic, iar ceea ce mijlocea acesta să iie viețuit în corpul astral, sub formă de gânduri, de sentimente, de senzații, de reprezentări. Toate acestea se exprimă în experiența făcută de marele suflet al lui Buddha, și el și-a spus: Iată că oamenii au pierdut facultatea de a se servi de organele corpului lor eteric. Ei resimt în corpul lor astral ceea ce pot ști despre lumea exterioară cu ajutorul uneltelor corpului fizic.

Acum Buddha și-a putut pune o problemă importantă: Când ochiul percepe culoarea roșie, când urechea aude un sunet, când organele gustative încearcă o senzație, atunci, în condiții normale, toate aceste senzații pătrund în ființa omenească și acolo devin reprezentări; ele sunt viețuite în interior de corpul astral. Dacă ar fi viețuite numai așa, ele ar putea să nu aibă în mod normal, ca un adaos, ceea ce numim durere și suferință. Dacă omul s-ar lăsa pur și simplu pradă impresiilor lumii exterioare, așa cum acționează asupra simțurilor sale, așa cum ele apar în culori, lumină, sunete etc., el ar merge prin lume fără să le resimtă ca dureri. Numai în anumite condiții omul poate încerca durerea, suferința.

Din această cauză Buddha a cercetat condițiile în care omul resimte suferința, grijile și întristările. Când devin impresiile despre lumea exterioară dureroase și de ce devin ele așa în anumite condiții?

Buddha și-a spus: Atunci când privim înapoi, în trecut, vedem cum anumite entități au acționat asupra omului, în timp ce se afla pe Pământ în incarnări anterioare, pătrunzând în interiorul naturii umane, în corpul său astral, din două direcții, din două părți, asupra vieții interioare, asupra corpului astral al ființei umane. În timpul incarnărilor din epocile lemuriană și atlanteană, ființele pe care noi le numim luciferice sunt cele care au intervenit în natura omenească; astfel, omul a preluat în decursul timpului, în corpul său astral, impresiile și influențele exercitate de entitățile luciferice. Apoi, începând de la epoca atlanteană, au acționat asupra omului și ființele care erau sub conducerea lui Ahriman. Acesta a suferit deci, în incarnările sale anterioare, influența celor două forțe pe care noi le numim entități luciferice și ahrimanice. Dacă aceste entități nu ar fi acționat asupra lui, omul nu ar fi putut dobândi nici libertatea, nici facultatea de a distinge între bine și rău, nici liberul arbitru. Privit dintr-un punct de vedere mai înalt, este bine că aceste influențe s-au exercitat asupra omului, dar, pe de altă parte, ele l-au coborât din înălțimile spirituale-divine, antrenându-l în existența sensibilă mai mult decât ar fi coborât altfel. Buddha putea deci să-și spună că, din această cauză, oamenii poartă în ei anumite influențe care, în prezent, sunt în ei ca moșteniri a ceea ce, pe de o parte, le vine de la Lucifer și, pe de altă parte, de la Ahriman. Acestea le-au rămas de la incarnările lor anterioare și le poartă în ei.

Atâta timp cât omul putea privi încă în lumea spirituală cu ajutorul vechii clarvederi nebuloase el percepea aceste influențe ale lui Lucifer și ale lui Ahriman și le putea distinge cu precizie una de alta. Observând lumea astrală, el putea recunoaște aceste influențe supărătoare, fiind conștient de ele și protejându-se contra lor. El știa, de asemenea, cum intrase în contact cu aceste ființe. A fost o epocă, își spunea Budciha, când oamenii știau de unde proveneau aceste influențe pe care ei le poartă în ei din incarnare în incarnare, venind dintr-un trecut îndepărtat. Dar, în același timp cu vechea clarvedere, cunoașterea acestor forțe s-a șters; datorită faptului că oamenii au pierdut clarvederea, ei au devenit ignoranți cu privire la ceea ce a influențat sufletul lor din incarnare în incarnare. În locul clarvederii de altădată s-a instalat neștiința. Omul s-a cufundat în obscuritate, el nu mai știe să vadă de unde provin aceste influențe luciferice și ahrimanice și cu toate acestea le poartă în el. El poartă în el ceva de care nu știe nimic. Dar ar fi pueril să nege această realitate și efectele ei, deși nu le știe originea. Ființa omenească a suferit unele influențe care s-au infiltrat în om în cursul incarnărilor sale. Ele sunt aici și acționează în timpul întregii sale vieți, dar el le ignoră. Iată ce gândea marele Buddha.

Cum acționează aceste forțe în ființa umană? Chiar dacă omul nu le poate recunoaște, el le simte, le presimte; în el se află o forță care este expresia a ceea ce s-a întâmplat din incarnare în incarnare până la existența actuală. Ceea ce reprezintă aceste forțe a căror natură omul nu o poate recunoaște, este dorința de viață exterioară, dorința de a percepe lumea, setea, nevoia de viață. Vechile influențe ale lui Lucifer și Ahriman acționează sub forma setei de existență, a dorinței de existență. Această dorință de existență se continuă din incarnare în incarnare. Iată în fond ceea ce spune Buddha; ceea ce explică el în detaliu celor mai apropiați discipoli

Putem înțelege felul în care el prezenta ceea ce resimțea numai după ce am parcurs o anumită pregătire prin știința spirituală. Noi știm că în momentul morții Eul și corpul astral ale omului părăsesc corpul său eteric și corpul fizic. Atunci, omul are pentru un anumit timp viziunea aceea panoramică retrospectivă a ultimei lui vieți, care îl întâmpină ca o imagine grandioasă. Apoi, știm că el respinge, ca pe un al doilea cadavru, principala parte a corpului său eteric, din care rămâne numai un fel de extract, de esență, pe care ființa omenească o ia cu ea prin timpul petrecut în Kamaloka și Devachan pentru a-l readuce în viitoarea incarnare*. Însă, în timp ce omul este în Kamaloka, în acest extract al vieții se înscrie tot ceea ce el a făcut pe durata vieții sale, tot ceea ce acționează asupra karmei, pe care el va trebui s-o echilibreze. Toate acestea se unesc într-un anumit fel cu acest extract al corpului eteric, care se transmite de la o incarnare la alta. În literatura orientală, ceea ce noi numim corpul eteric este desemnat în mod obișnuit sub numele de *Linga sharira*. Acest extract de viață este deci un extract de *Linga sharira* pe care ființa omenească îl ia cu ea dintr-o incarnare în alta.

* În ceea ce privește Kamaloka și Devachan, vezi R. Steiner, *Teosofia*, GA 9 (N.T.)

Acum, Buddha putea spune: Priviți acest om care tocmai s-a născut; el aduce în *Linga sharira* sa povara incarnărilor sale trecute care este înscrisă acolo. *Linga sharira* conține tot ceea ce ignoră omul în timpul ciclului actual al evoluției, tot ceea ce rămâne în obscuritatea ignoranței, dar care se manifestă atunci când omul vine pe lume, sub forma setei, a dorinței de viață.

În ceea ce numim dorință de viață, Buddha vedea tot ceea ce provine din incarnările precedente și împinge ființa omenească să caute plăcerea în lume, să nu treacă cum trece un simplu călător prin această lume de culori, de sunete și alte impresii, ci să le dorească în mod pasional. Aceasta este ceea ce vine din incarnările anterioare ca o tendință, ca o forță existentă în om. Pe aceasta, elevii lui Buddha au numit-o „Samskara”. Buddha spunea deci discipolilor săi următoarele: Ceea ce-l caracterizează pe omul actual este ignorarea a ceva important ce el poartă în sine însuși. O asemenea ignorare transformă în dorință de viață ceea ce fără aceasta ar fi perceput de om ca fiind de origine luciferică sau ahrimanică, ceea ce i-ar permite să ia o atitudine, să stabilească o anumită relație. Astfel, setea de existență vine din incarnările anterioare, ca și toate forțele ațipite care se frământă neînțelese în adâncurile obscure ale ființei. Iată ceea ce se desemna sub influența lui Buddha cu numele de Samskara. În acest Samskara se formează ceea ce a devenit la om gândirea contemporană, ceea ce explică faptul că acum omul aflat în ciclul de evoluție actual nu poate gândi, fără greutate, în mod obiectiv.

Notați bine subtila diferență pe care o indică Buddha elevilor săi, diferența între gândirea „obiectivă”, care nu se interesează decât de obiect, și gândirea care rămâne sub influența forțelor a căror origine se află în *Linga sharira*. Gândiți-vă cât de mult vă însușiți despre lucruri, ceea ce sunt părerile dumneavoastră; întrebați-vă însă în ce măsură adoptați aceste păreri pentru că ele vă plac și în ce măsură pentru că priviți lucrurile obiectiv! Pentru Buddha, orice adevăr cucerit, nu în mod obiectiv, ci sub influența tendințelor vechi, aduse din incarnări anterioare, constituie un „organ interior de gândire”. Acest organ de gândire este ansamblul a ceea ce gândește cineva datorită faptului că în cursul incarnărilor sale precedente a făcut cutare sau cutare experiențe care au rămas ca rezidii în *Linga sharira* sa. Buddha vede deci ceea ce a fost format de ansamblul Samskarei ca pe un fel de organ interior de gândire. Și el spune acum: Abia această substanță a gândirii formează din omul actual individualitatea sa actuală, ceea ce în budism se numește „nume și formă sau Namarupa”. Este sinonim cu ceea ce alt curent filozofic numește „Ahamkara”. Iată cam ce spunea Buddha discipolilor săi: Când oamenii vremurilor trecute mai posedau clarvederea și contemplant lumea care se află

în spatele existenței fizice, ei vedeau toți același lucru, căci lumea obiectivă este pentru toți la fel. Dar atunci când ignoranța s-a întins ca un întuneric asupra lumii, fiecare a adus cu el aptitudini care îl diferențiază de alții și au făcut din el o ființă care are cutare sau cutare „formă sufletească”. Fiecare a avut atunci un „nume” precis care l-a diferențiat de alții, un „Ahamkara”.

Ceea ce se formează în om sub influența a ceea ce el a adus din incarnările sale anterioare, ceea ce a dat „numele și forma”, individualitatea, lucrează de acum înainte din interior spre în afară pentru a elabora „Manas”-ul și cele cinci organe de simț, cu alte cuvinte „cele șase organe”. Observați că Buddha nu spunea că ochiul este creat numai din interior, ci că ochiul are încorporat în el ceva care a fost în *Linga sharira*, adus din existențele anterioare. De aceea ochiul nu vede în mod „curat”; el ar vedea altfel lumea exterioară dacă nu ar fi impregnat în interior de ceea ce a rămas din trecut. La fel, urechea nu aude în mod „curat”; auzul este tulburat de ceea ce subzistă în el din existențele trecute; aceasta are drept consecință că în toate se amestecă dorința de a vedea sau de a auzi cutare sau cutare lucru, de a percepe gustul în cutare sau cutare mod. În felul acesta se infiltrează omului, în ciclul actual, ceea ce a rămas din incarnările anterioare ca „cerință”.

Dacă această dorință care provine din incarnările anterioare nu s-ar infiltra astfel în om, acesta - cam așa spunea Buddha - ar privi în lume ca o ființă divină, suferind acțiunea lumii fără ca vreodată să întrebe sau să dorească mai mult decât primește. Cunoașterea sa nu ar trece dincolo de ceea ce i-ar fi acordat de puterile spirituale; el nu ar face deosebire între el și lumea exterioară, perceptându-se ca membru al acesteia. Căci numai prin aceea se resimte omul ca fiind ceva diferit de restul lumii că vrea să savureze mai mult, că vrea să savureze altceva decât ceea ce îi oferă de la sine restul lumii. Prin aceasta sufletul său devine conștient că este altceva decât lumea. Dacă el ar fi satisfăcut de ceea ce există în lume, nu s-ar deosebi de ea. Propria sa existență lui i-ar părea că se continuă în lumea exterioară. El nu ar cunoaște niciodată ceea ce se cheamă „contactul” cu lumea exterioară, fiindcă el nu s-ar fi separat de ea și, în consecință, nici nu s-ar putea atinge de ea. Fiindcă s-au format cele „șase organe” a luat naștere, treptat, „contactul” cu lumea exterioară și prin aceasta ceea ce se numește în mod obișnuit senzația. Aceasta provoacă la rândul său atașamentul la lumea exterioară. Prin faptul că omul caută să fie legat de lumea exterioară, apar durerea, suferința, grijile, supărarea.

Aceasta o spunea Buddha discipolilor săi despre omul interior, un „om interior” care este cauza existenței în lumea omului, a durerii, a răului, a mizeriei și a grijilor. Aceasta era o teorie înaltă, o teorie subtilă, dar o teorie care țâșnea nemijlocit din viață, căci un „Iluminat” o resimțise ca fiind cel mai profund adevăr privitor la omenirea contemporană. Cel care, fiind Bodhisattva, condusese omenirea timp de mii și mii de ani după învățătura Milei și Iubirii, o dată devenit Buddha înțelegea adevărata natură și originea suferințelor omenirii epocii sale. El a putut astfel vedea de ce suferă oamenii, și a putut explica aceasta elevilor săi.

Și atunci când a fost suficient de avansat pentru a vieui ceea ce era esențialul existenței umane din epoca sa, el l-a rezumat în celebra sa Predică, prin care a inaugurat activitatea sa de Buddha, Predica de la Benares. El a redat acolo într-un limbaj popular ceea ce comunicase mai înainte într-un mod mai subtil discipolilor săi: „Cel care cunoaște cauzele inițiale ale existenței umane știe că viața, așa cum este ea, trebuie să cuprindă suferințe și dureri. Prima învățătură pe care am să v-o dau este cea a durerii din lume. A doua se referă la cauzele durerii. Care sunt aceste cauze? Ele constau în faptul că dorința, setea de a trăi s-au strecurat în om prin ceea ce i-a rămas din incarnările sale anterioare. Setea de a exista, iată izvorul suferinței. A treia învățătură este aceasta: Cum poate fi eliminată suferința din lume? Evident, prin eliminarea cauzei ei, prin aceea că setea de a trăi, așa cum este născută din ignoranță, este adusă la potolire, la stingere. Căci oamenii au trecut de la vechea lor stare de clarvedere la ignoranță, ignoranță care le ascunde lumea spirituală. De la ignoranță vine setea de a trăi și

setea de a trăi este pe Pământ izvorul suferinței, a durerii, a grijilor, a supărării. Seta existenței trebuie să dispară din lume dacă suferința, durerea, grijile și mizeria trebuie să fie eliminate. Vechea cunoaștere a dispărut din lume: oamenii nu se mai pot servi de organele corpului lor eteric. Dar va deveni posibilă o nouă cunoaștere pentru om, dacă acesta se va adânci cu totul în ceea ce îi poate da corpul său astral prin forțele sale cele mai profunde, cu ajutorul a ceea ce organele sale de simț îi permit omului să observe în lumea fizică exterioară. Ceea ce se trezește prin această observație în profunzimile corpului astral, ceea ce se dezvoltă deci cu ajutorul corpului fizic dar nu vine din el, numai aceasta îl poate ajuta, mai întâi, pe om, dându-i o cunoaștere; căci această cunoaștere îi este dată omului în primul rând. Iată cam ce-a spus Buddha în marea sa Predică de la Benares.

El a vrut, așadar, să spună: Trebuie să mijlocesc omenirii acea cunoaștere care poate fi dobândită prin desfășurarea maximă a forțelor corpului astral. Din această cauză Buddha trebuia să-i învețe ce poate obține omul prin aprofundarea și afundarea intensă în forțele corpului astral. Prin aceasta el obține o cunoaștere care îi este de acum înainte accesibilă și care, în același timp, nu are nimic comun cu influențele provenind de la incarnările sale trecute. O astfel de cunoaștere care nu are nimic comun cu ceea ce dormitează în mod obscur și în neștiință în adâncul sufletului sub formă de Samskara, o cunoaștere care se poate dobândi atunci când trezești, în cursul unei singure incarnări, toate forțele corpului astral voia Buddha să dea oamenilor.

Cauza suferinței în lume, spunea Buddha, este faptul că în om a supraviețuit ceva care îi vine din vechile sale incarnări și de care el nu știe nimic. Acest reziduu al vieților sale anterioare are ca rezultat atât ignoranța sa în legătură cu lumea, cât și suferința, durerea, grijile și mizeria oamenilor. Dar dacă omul devine conștient de forțele care sunt cuprinse în corpul său astral și în care el poate pătrunde, este posibil să dobândească dacă vrea o știință care a rămas independentă de trecut, o știință care-i este proprie.

Această cunoaștere a vrut Buddha s-o mijlocească oamenilor și a realizat această mijlocire prin așa-numita Cărare octuplă. Acolo el vorbește despre forțele pe care omul trebuie să le dezvolte pentru a ajunge în cursul ciclului actual de dezvoltare a umanității la o cunoaștere care să nu sufere influența reincarnărilor succesive. Buddha însuși, prin forța pe care o dezvoltase, și-a ridicat sufletul său până la punctul care poate fi atins cu ajutorul forțelor celor mai intense ale corpului astral; prin Cărarea octuplă, el a trasat pentru omenire calea unei cunoașteri care nu este influențată de Samskara. Iată cum a definit-o el: Omul ajunge la o asemenea cunoaștere despre lume atunci când își face asupra lucrurilor o părere care nu are nici o legătură nici eu simpatia, nici cu antipatia, nici cu faptul că ar fi stăpânit de ea, ci prin strădania de a obține o părere justă despre orice lucru numai după ceea ce i se prezintă în mod exterior. Acesta este primul punct: să-și facă o *opinie justă* despre un anumit lucru.

În al doilea rând, este necesar să ne eliberăm de ceea ce a rămas din incarnările anterioare, să ne străduim să judecăm după propria noastră părere nu după influențe străine, ci numai după părerea justă pe care ne-am făcut-o despre un lucru. Așadar, a doua cerință este această *judecată dreaptă*.

Al treilea imperativ constă în faptul că, atunci când avem de comunicat ceva, acel lucru trebuie exprimat în mod just, fără a pune în cuvintele noastre ceva străin, ci numai părerea noastră corectă și ceea ce am judecat corect. Acest lucru se aplică nu numai cuvintelor, ci și tuturor manifestărilor ființei umane. Iată, după Buddha, în ce constă *cuvântul just*.

Cea de a patra strădanie trebuie să fie ca acțiunile noastre să nu se desfășoare potrivit simpatiilor și antipatiilor, a ceea ce se frământă în mod întunecat în Samskara noastră, ci ca noi să lăsăm să se traducă în acte numai ceea ce am conceput ca fiind părerea noastră justă, judecata noastră justă și cuvântul nostru just. Aceasta este, așadar, *acțiunea justă, modul just*

Al cincilea lucru de care are omul nevoie pentru a se elibera de ceea ce trăiește în el constă în adoptarea unei atitudini juste, a poziției juste față de lume. Ceea ce înțelegea Buddha prin aceasta s-ar putea lămuri prin următorul raționament: În lume există atâția oameni care sunt nemulumiți de sarcina lor în lume, care cred că le-ar fi mai bine în cutare sau cutare altă situație. Dar omul ar tre-bui să găsească mijlocul de a scoate cea mai bună parte din poziția pe care o ocupă în virtutea nașterii sau destinului. Cel care nu este satisfăcut de situația sa nu va putea scoate din ea forța care îi va permite să acționeze cum trebuie în lume. Iată ce numește

Buddha

poziția

justă.

În al șaselea rând, noi trebuie să veghem din ce în ce mai mult la faptul ca opinia justă, judecata justă pe care le-am dobândit să devină în noi obișnuință. Abia născuți, noi avem anumite obișnuințe. Copilul manifestă cutare sau cutare înclinare sau obișnuință. Dar omul trebuie să se străduiască să nu păstreze obișnuințele care-i vin din Samskara și să dobândească, încetul cu încetul, pe cele care rezultă din opinia justă, din cuvântul just etc. Astfel sunt *obișnuințele juste* pe care noi trebuie să le dobândim.

Prin aceasta - și acesta este al șaptelea punct - noi punem ordine în viața noastră, nu vom uita ceea ce s-a întâmplat ieri în momentul când trebuie să acționăm azi. Dacă ar trebui să învățăm din nou în fiecare zi tot ce știm, noi nu am ajunge niciodată la nimic. Omul trebuie să se străduiască să-și dezvolte o memorie cu privire la toate problemele existenței sale. El trebuie să valorifice mereu ceea ce a învățat, să lege prezentul de trecut. Așadar, *Memoria justă*- în sensul budist - trebuie să fie dobândită prin Cărarea octuplă.

În sfârșit, al optulea punct va fi atins de cel care se dăruiește pur și simplu lucrurilor, se afundă în ele și le lasă să-i vorbească, fără preferință pentru cutare sau cutare părere, fără să lase să vorbească în el ceea ce i-a rămas din incarnările sale trecute. Aceasta este *contemplarea* justă.

Aceasta este Cărarea octuplă despre care Buddha spunea discipolilor săi că respectarea ei conduce încetul cu încetul la potolirea acelei sete de viață care este aducătoare de suferință și la eliberarea sufletului de tot ceea ce-i vine din incarnările sale anterioare, făcând din el un sclav. O dată cu acestea am putut afla ceva despre spiritul și originile budismului. Știm, de asemenea, ce importanță a avut faptul că Bodhisattva a devenit Buddha. Știm că vechiul Bodhisattva a introdus mereu în omenire ceea ce avea ca misiune să-i dea acesteia. În timpuri străvechi, înaintea apariției lui Buddha, omenirea nu era în stare să aplice în vreun fel forțele sale interioare, astfel încât să obțină de la sine alegerea unui cuvânt just sau a unei judecăți juste. Pentru aceasta trebuiau să se reverse asupra omului anumite influențe din lumile spirituale. Acestea erau mijlocite de vechiul Bodhisattva, din înaltul lumii spirituale. Din această cauză, atunci când Bodhisattva a devenit Buddha care acum propovăduia ceea ce mai înainte revărsase în omenire din înaltul lumii spirituale a avut loc un eveniment unic prin aceea că a fost introdus în lume un corp care putea să dezvolte în sine forțe care mai înainte nu puteau să se reverse decât de sus. Gautama Buddha a fost primul corp de acest fel apărut în lume. Or, faptul că ceea ce, din epocă în epocă, coborâse astfel din cer se afla acum într-un corp de om pe Pământ a avut o importanță capitală pentru toată evoluția pământească. Căci acum ia naștere o forță care poate fi transmisă tuturor oamenilor. În corpul lui Gautama Buddha se află punctul de plecare a ceea ce permite de acum încolo oamenilor să dezvolte în ei Cărarea octuplă, astfel încât aceasta să poată deveni un bun al oricărui om. Datorită existenței lui Buddha omenirea a avut posibilitatea să gândească just. Și ceea ce se va realiza în acest sens, până ce întreaga omenire va fi asimilat învățătura Cărării octuple, se va datora lui Buddha. Buddha a dat oamenilor, ca hrană spirituală, ceea ce el purta în el.

În prezent, nici o știință exterioară nu recunoaște asemenea lucruri. Dar asemenea mari

evenimente ale evoluției umane sunt adeseori descrise în cele mai copilărești basme și legende. Eu am insistat adesea asupra faptului că basmele și legendele sunt câteodată mult mai exacte, mult mai științifice decât știința noastră obiectivă. În străfundurile ființei sale omul a resimțit întotdeauna ca adevăr prezența a ceva cu totul special la o entitate cum este un Bodhisattva, ceva ce a venit de sus și care încetul cu încetul face parte din sufletul omenesc, ca să radieze de aici în lume. Cei care simțeau mai mult sau mai puțin în mod obscur acest lucru puteau să-și spună: La fel cum Soarele strălucește pe cer, tot astfel și forța lui Bodhisattva a trimis în jos pe Pământ forțele Cărării octuple, forțele învățaturii despre Milă și Iubire; apoi Bodhisattva și-a ales domiciliul într-un corp omenesc, dând astfel în grija oamenilor ceea ce îi aparținuse lui până atunci. Acest dar trăiește acum în omenire, este reflectat în spațiu așa cum lumina Lunii reflectă razele Soarelui. În țările unde a trăit Bodhisattva, acest lucru era resimțit ca un lucru deosebit de semnificativ, care a fost exprimat într-o legendă fermecătoare. Acest mare eveniment a inspirat următoarea poveste simplă: Buddha a trăit odată sub forma unui iepure: era o epocă în care tot felul de ființe căutau în zadar să se hrănească, căci hrana lipsea. Plantele, cu care se hrănea iepurele, care era ierbivor, nu le conveneau celorlalte ființe, care erau carnivore. Atunci iepurele - în realitate Buddha - a decis, când a văzut venind un Brahman, să se sacrifice și să se ofere pe el însuși ca hrană. Dar în acest moment a sosit zeul Shakra; el văzu sublima intenție a iepurelui; în munte s-a deschis o fisură și iepurele dispăru acolo. Zeul luă după aceea vopsea și desenă imaginea iepurelui pe Lună; și de atunci se vede imaginea lui Buddha pe Lună sub forma unui iepure. În Occident nu se vorbește despre „iepurele din Lună”, ci despre „omul din Lună”.

O poveste kalmucă este și mai precisă: În lună trăiește un iepure care a ajuns cândva acolo fiindcă Buddha s-a sacrificat, iar spiritul Pământului el însuși a desenat imaginea lui pe Lună. Astfel se exprimă acest mare adevăr cum Bodhisattva a devenit Buddha și cum acesta s-a dăruit pe sine, dând ca hrană omenirii ceea ce era conținutul său, astfel încât acum el poate radia în lume din însăși inima oamenilor.

Despre o asemenea entitate cum a fost Bodhisattva care a devenit Buddha noi am spus - și este învățătura tuturor celor care știu: Când aceasta parcurge o treaptă prin care Bodhisattva devine Buddha, avem de-a face cu ultima incarnare, când întreaga sa entitate trece într-un corp omenesc. Această ființă nu se va mai reincarna niciodată. Iată de ce când a simțit ce însemna încarnarea sa actuală Buddha a putut afirma că ea ar fi ultima din incarnările sale pe Pământ. Cu toate acestea, ar fi o eroare să credem că o ființă de acest fel se retrage îndată după aceea complet din existența pământească. Ea continuă să intervină în această existență; este adevărat că nu intră direct într-un corp fizic, dar ia un alt corp format din substanță, fie astrală, fie eterică, și această ființă acționează astfel în lume. Și noi vom vedea în ce fel poate acționa o ființă care a terminat cu ultima sa incarnare personală.

Un om obișnuit, compus dintr-un corp fizic, dintr-un corp eteric, dintr-un corp astral și dintr-un Eu, poate fi oarecum pătruns de o entitate de acest fel. Această entitate, care nu mai coboară până la un corp fizic, dar care are încă un corp astral, poate pătrunde în corpul astral al altui om prin intermediul căruia ea acționează. Omul în chestiune poate atunci să devină o mare personalitate, căci în el acționează de acum înainte forțele unei ființe care a terminat ultima sa incarnare pe Pământ. O entitate astrală de acest fel se poate deci uni cu corpul astral al unui om de pe Pământ. Și această legătură se poate stabili în modul cel mai complicat. Când Buddha a apărut păstorilor sub forma unei „legiuni cerești”, el nu era într-un corp fizic, ci în corpul astral. El îmbrăcase un corp cu ajutorul căruia mai putea acționa pe Pământ. La o ființă care este acum un Buddha, se distinge deci un corp triplu:

1. Corpul pe care îl avea înainte de a fi Buddha. Când acționează din înaltul lumii spirituale în calitate de Bodhisattva; acest corp nu conține încă tot ceea ce este necesar pentru ca el să poată acționa; o parte se află încă în înălțimi și este legată de misiunea sa anterioară, așa cum Bodhisattva era legat de Buddha înainte ca el să fi transformat misiunea sa în misiunea lui

Buddha. Atâta timp cât o astfel de ființă îl ocupă încă, acest corp se cheamă Dharmakaya.

2. Acel corp pe care o asemenea entitate și-l construiește, pe care îl îmbracă și în care el exprimă tot ceea ce există în el; acest corp se numește corpul desăvârșirii sau Sambhoyakaya.

3. Acel corp pe care o asemenea entitate îl îmbracă după ce a trecut prin stadiul desăvârșirii și poate acționa așa cum am explicat; acest corp se numește un Nirmanakaya.

Se poate deci spune că Nirmanakaya lui Buddha le-a apărut ciobanilor sub forma unei legiuni de îngeri. Atunci, Buddha a strălucit în Nirmanakaya sa și s-a revelat în acest fel păstorilor. Apoi el a trebuit să mai caute o altă cale pentru a interveni în evenimentele care s-au întâmplat în Palestina în această epocă excepțională.

Pentru a înțelege acest lucru trebuie să amintim pe scurt ceea ce ne învață antroposofia despre ființa omenească. Știința spirituală vede clar mai multe „nașteri”. Prin nașterea zisă fizică, ființa omenească renunță la învelișul matern; spre al șaptelea an, omul părăsește învelișul eteric, care l-a învelit până la vârsta celei de a doua dentiții, așa cum învelișul matern îl învăluia până la nașterea sa fizică; apoi în momentul pubertății, cu alte cuvinte, pentru epoca actuală, spre treisprezece, paisprezece ani, ființa omenească renunță în sfârșit la învelișul astral pe care îl poseda până atunci. Corpul eteric se naște abia în al șaptelea an ca un corp liber în afară, iar corpul astral nu se naște decât în momentul pubertății, când învelișul astral exterior este îndepărtat.

Să considerăm acum ceea ce este astfel îndepărtat în acest caz la pubertate. În regiunea unde s-au întâmplat evenimentele din Palestina, pubertatea apărea puțin mai devreme, în condiții normale, spre al doisprezecelea an; învelișul astral era atunci îndepărtat. În viața obișnuită, acest înveliș este predat lumii astrale exterioare. În cazul celui copil care cobora din linia sacerdotală a casei lui David s-a întâmplat altceva. În timpul celui de al doisprezecelea an al său, învelișul său astral a fost îndepărtat, dar el nu s-a împrăștiat în lumea astrală generală. Acest înveliș protector al tânărului adolescent, cu toate forțele vitale care pătrunseseră în el, între vârsta celei de a doua dentiții și pubertate, s-a reunit în acel moment cu Nirmanakaya lui Buddha. Ceea ce se manifestase sub forma unei legiuni de îngeri, s-a unit cu învelișul astral desprins de Copilul Iisus de doisprezece ani, care conținea toate forțele ce întrețin starea juvenilă între schimbarea dentiției și maturarea sexuală. Prin aceasta, Nirmanakaya lui Buddha a devenit una cu ceea ce se desprinsese de copil ca înveliș astral juvenil, suferind astfel o înnoire. Prin această întinerire a devenit posibil ca ceea ce Buddha dăduse mai înainte lumii să reapară acum în Copilul Iisus marcat de o candoare copilărească.

Datorită acestui fapt, copilul a putut vorbi în mod copilăros despre înaltele învățături privitoare la Milă și Iubire, pe care le-am expus azi în toată complexitatea lor. Dacă în timpul vizitei sale la Templu Iisus s-a exprimat într-un mod care a uimit într-atât anturajul său, este pentru că Nirmanakaya lui Buddha plana asupra lui, reînnoită ca dintr-o fântână de Tinerețe prin învelișul astral al adolescentului.

Acestea sunt lucrurile pe care investigatorul spiritual le poate ști și acest secret este conținut în scena remarcabilă pe care o descrie autorul Evangheliei lui Luca, când în Templu Copilul Iisus de doisprezece ani se transformă brusc în altul. Pentru acest motiv budismul este expus în Evanghelia lui Luca într-un mod inteligibil pentru naivitatea unui copil. Aceasta trebuie noi să înțelegem. Și atunci ne va fi limpede de ce tânărul băiat nu mai vorbește așa cum vorbise mai înainte. Așa cum el vorbise mai demult, vorbea cam în acest timp acela care, cunoscut sub numele regelui Kanishka, a convocat în India un sinod la care a proclamat budismul tradițional ca învățământ ortodox. Buddha însă evoluase el însuși între timp. El preluase forțele învelișului astral al Copilului Iisus, devenind astfel apt să se adreseze într-un mod cu totul nou inimilor omenesti.

Evangelia lui Luca conține deci budismul sub un aspect nou, parcă țâșnit dintr-un izvor al tinereții, și, din această cauză, el vorbește despre o religie a Milei și a Iubirii sub o formă care este accesibilă sufletelor celor mai simple. Putem s-o citim. Aceste lucruri le-a ascuns autorul Evangheliei lui Luca în această scriere. Noi nu am putut explica azi decât o parte a ceea ce este descris în scena înfățișării la Templu. ([Nota 3](#)) Va trebui să pătrundem mai profund în acest mister, ceea ce va proiecta de asemenea pentru noi o lumină asupra primelor ca și a ultimelor epoci ale vieții lui Iisus din Nazaret.

CONFERINȚA a IV-a

Centrele de Misterii din Atlantida. Nirmanakaya lui Buddha și Copilul Iisus al liniei Nathan. Sufletul lui Adam înainte de cădere. Reincarnarea lui Zoroastru în Copilul născut din linia lui Solomon

Bâle, 18 septembrie 1909

Faptele care sunt la originea Evangheliei - și în particular a celei lui Luca - se vor dovedi a fi din ce în ce mai subtile, în zilele ce urmează. Din această cauză, vă rog să țineți seama de faptul că aceste conferințe formează o suită, conținutul fiecăreia având continuare în celelalte, și că nu se poate înțelege una din ele, sau chiar mai multe dintre ele, dacă nu sunt puse în legătură unele cu altele. Această afirmație este valabilă mai ales pentru conferințele de azi și de mâine și se aplică și faptului că numai mâine va trebui să vă întrebați cum se leagă faptele expuse aici cu ceea ce s-a spus deja în mod aluziv referitor la această temă, în alte cicluri de conferințe.

Noi am terminat ieri spunând că Nirmanakaya lui Buddha s-a revelat lumii noastre în momentul descris în Evangelia lui Luca ca vestire făcută păstorilor. Am văzut, de asemenea, că acea întinerire a concepției budiste despre lume care s-a revărsat în creștinism și care prin aceasta a fost dăruită lumii s-a realizat datorită faptului că acel corp astral primar care este abandonat de omul în dezvoltare o dată cu maturarea sa sexuală, în cazul nostru cel care fusese legat de Copilul Iisus, a fost preluat de Nirmanakaya lui Buddha, devenind una cu el, în al doisprezecelea an de viață a lui Iisus.

Acum trebuie să ne punem următoarea problemă. Când în dezvoltarea normală a unei ființe omenești oarecare se eliberează învelișul astral, când se „naște” corpul astral propriu-zis al ființei umane, acest înveliș astral primar se dizolvă în ansamblul lumii astrale. Așa cum există la omul obișnuit din epoca noastră, acest înveliș primar ar fi inutilizabil pentru o entitate atât de înaltă cum era Buddha în Nirmanakaya sa. Acest înveliș astral care, prin unirea sa cu Nirmanakaya lui Buddha, a reînnoit complet budis-mul, avea deci ceva cu totul particular. În alți termeni, trebuia ca o ființă într-adevăr extraordinară să se fi incarnat în Copilul Iisus, pentru ca să poată radia din ea în primii doisprezece ani de viață acele forțe care au fost apoi preluate de corpul său astral primar, pentru ca acesta să poată avea apoi acele forțe de întinerire la care ne-am referit ieri. Nu era deci vorba de o entitate omenească obișnuită, ci de o entitate cu totul excepțională, care a crescut în Copilul Iisus până la vârsta de doisprezece ani și care a devenit atunci capabilă să doteze învelișul astral care îl părăsea cu toate aceste forțe de întinerire.

Pentru a înțelege cum s-a putut ca un copil să acționeze asupra învelișului său astral într-un mod cu totul diferit față de ceea ce se întâmplă în mod normal, ne vom servi de o comparație. Dacă urmărim cursul unei existențe umane care se desfășoară normal de la

naștere până la vârstele de douăzeci, treizeci sau patruzeci de ani, putem sesiza cum diferitele facultăți care sunt latente în embrion și în momentul nașterii se manifestă încetul cu încetul. Copilul crește din punct de vedere fizic, dar el crește și pe plan spiritual; forțele sufletului său se dezvoltă în mod treptat*.

* Vezi R. Steiner, *Educația copilului din punctul de vedere al științei spirituale*, GA 34 (Nota trad.)

Încercați acum să vă reprezentați cum se petrec aceste lucruri în desfășurarea normală a unei vieți umane și imaginați-vă că am vrea să facem un experiment legat de viața omului, și anume că am vrea să dăm unui om abia născut posibilitatea să se dezvolte nu în modul normal menționat mai sus, așa cum trebuie să fie cazul în ciclul nostru de dezvoltare. Am alege situația în care am putea să-i dăm în mod artificial prilejul să-și însușească ceea ce un altul învață în mod normal între 12 și 18 ani, cu o anumită prospețime, putând să acționeze în continuare asupra lucrurilor cu o anumită forță creatoare. Să presupunem că vrem să facem din el în mod artificial un om de o extraordinară fecunditate de spirit. În acest caz, nu ar trebui să lăsăm copilul să se dezvolte așa cum se face în mod obișnuit.

Aici este vorba de un fel de experiment de viață ipotetic. Menționez însă răspicat că acest experiment este ales numai în mod ipotetic și nu subînțelege că el ar trebui realizat imediat; mă servesc de el pentru a avea un termen de comparație, și nu-l recomandăm ca pe un ideal în educație. Am dori, așadar, să facem dintr-un copil un spirit excepțional de inventiv, care nu dezvoltă numai o capacitate de gândire, ci care poate continua în mod creator, ajungând să promoveze la maturitate aceste facultăți la nivelul unei productivități înalte. Ar trebui mai întâi să împiedicăm acest copil, din anul al șaselea sau al șaptelea, să învețe cum învață ceilalți copii, să studieze aceleași materii; ar trebui să-l învățăm cele mai puține lucruri posibil din ceea ce învață ceilalți copii. Pe cât posibil ar trebui să-l lăsăm să se joace copilărește până la vârsta de 10-11 ani și să-l punem în contact cu un minimum de materii de școală, astfel încât la nouă ani el să nu știe să adune, iar la opt ani să citească greu. Ar trebui să înceapă abia la opt sau nouă ani să facă tot ceea ce alți copii încep să facă la 6-7 ani. În acest caz, forțele omului s-au dezvoltat în mod cu totul diferit; sufletul transformă cu totul altfel ceea ce-i este oferit. Un copil de acest fel ar păstra până la al zecelea sau al unsprezecelea an forțele copilărești care în mod normal sunt reprimite prin educația normală; el ar putea atunci asimila cu mult mai multă ardoare ceea ce i s-ar preda și le-ar înțelege într-un mod cu totul diferit. Prin aceasta, facultățile sale s-ar transforma și ar deveni mult mai eficace. Copilul ar trebui să rămână deci copil cât mai mult timp posibil și un clarvăzător ar remarca atunci că învelișul său astral, care se desprinde la pubertate, conține forțe juvenile, proaspete, cu totul alte forțe decât în mod obișnuit. Acest înveliș astral ar putea atunci servi unei entități cum este, în cazul nostru, Nirmanakaya lui Buddha.

Un experiment de acest gen nu ar conduce numai la prelungirea perioadei juvenile, ci și la faptul că anumite forțe tinere ar pătrunde în învelișul astral, putând servi din nou în Univers, astfel încât o entitate care coboară din lumile spirituale să se poată hrăni cu ele, întinerind.

Dar acest experiment oamenii de azi nu ar trebui să-l facă. Acesta nu este un ideal de educație. Anumite lucruri oamenii trebuie să le lase și în prezent în grija zeilor. Zeii le pot realiza, oamenii încă nu le pot face corect. Și dacă, de exemplu, auzim spunându-se despre cineva care este destinat să exercite o acțiune fecundă într-un anumit domeniu că foarte mult timp el a părut puțin înzestrat și chiar era considerat a fi prost, că nu s-a dezvoltat într-adevăr decât mai târziu, aceasta este pentru că zeii au făcut un experiment de acest fel; ei au prelungit copilăria persoanei în chestiune și nu l-au făcut capabil să învețe decât la o vârstă mai avansată ceea ce se învață în mod obișnuit mai devreme. Aceasta se vede adesea la copiii care par treji și înțeleg ușor ceea ce le povestești, dar care nu vor să învețe nimic din momentul când intră la școală. Zeii fac cu ei experimentul de care tocmai am vorbit.

Or, a trebuit ca ceva asemănător - dar într-o măsură infinit mai mare - să se întâmple și cu Copilul care a crescut sub numele de Iisus și care a oferit Nirmanakayeii lui Buddha învelișul său astral atât de extraordinar de fertil. Noi abordăm aici un fapt misterios pe care fiecare este liber să-l creadă sau nu, dar pe care este posibil să-l expunem azi antroposofilor pregătiți și care poate fi verificat. Examinați toate faptele pe care le găsiți descrise în Evanghelie sau în istoria exterioară și veți vedea că totul este confirmat de evenimentele planului fizic, dacă le abordați într-un mod just și fără să vreți să le judecați în mod prematur. Ceea ce spune ocultismul, ceea ce descrie el despre faptele lumii superioare, el le dă omenirii ca un zălog și, dacă l-a scos din surse adevărate, el vă poate spune următoarele: Dumneavoastră puteți verifica aceste lucruri în modul cel mai riguros, și, dacă le veți verifica în mod corect, veți găsi întotdeauna confirmarea lor prin documente scrise sau prin anumite fapte naturale pe care le puteți găsi în lumea fizică. Trebuia deci ca acei părinți de care este vorba în Evanghelia lui Luca să nască un copil cu totul deosebit, un copil care să fie înzestrat cu forță juvenilă, cu forțe ale copilăriei cu totul deosebite pe care să le poată păstra proaspete și sănătoase în toate privințele.

În condiții normale, nu s-ar fi putut găsi un copil și nici un cuplu de părinți la care să fie prezente acele forțe ale copilăriei și ale adolescenței într-o asemenea prospețime cum era necesar atunci. În toată omenirea acelei epoci nicăieri nu s-ar fi putut găsi, în condiții normale, individualitatea și părinții care erau indispensabili pentru o asemenea incarnare, dacă nu ar fi fost posibil un fapt cu totul excepțional. Ceea ce a fost posibil în acest caz, noi putem înțelege numai dacă ne reamintim anumite învățături ale științei spirituale.

Noi știm că omenirea actuală care a parcurs mai multe epoci își are obârșia într-o omenire primitivă pe care o numim omenirea vechii perioade atlanteene; și aceasta provenea dintr-o altă omenire, care este pentru noi cea a perioadei lemuriene. Știința spirituală ne poate da informații asupra mersului evoluției omenirii cu totul altele decât cele ale științei oficiale, care nu se poate sprijini decât pe faptele percepute prin simțuri. Știința spirituală ne învață deci că omenirea a trecut prin mai multe stadii de dezvoltare: cultura greco-latină, precedată de sistemele culturale: egipteano-caldean, protoiranian și protoindian. Ne întoarcem astfel în urmă la acea catastrofă imensă care s-a desfășurat pe Pământul nostru când el și-a schimbat cu totul aspectul. Altădată exista un mare continent acolo unde azi se întinde Oceanul Atlantic; acesta era vechea Atlantidă, iar regiunile locuite azi de popoarele europene, asiatice și africane erau atunci în mare parte acoperite de mare. Acea mare catastrofă care s-a produs în elementul lichid al pământului i-a schimbat fața. Mai înainte, cea mai mare parte a ființelor omenirii locuiau atunci în Atlantida; aici s-a dezvoltat omenirea. Pe atunci, oamenii erau altfel constituiți decât cei din zilele noastre, așa cum am explicat în repetate rânduri. Apoi, la apropierea mării catastrofe, mării conducători de popoare și preoții clarvăzători care au văzut-o înainte au condus populațiile spre răsărit și de asemenea parțial spre apus. Cei care au fost dirijați spre Occident au devenit strămoșii popoarelor din America. Deci la vechii atlanți trebuie să căutăm strămoșii omenirii noastre actuale. Acești locuitori ai Atlantidei erau la rândul lor descendenți ai unei omeniri încă mai vechi și foarte diferită de ei care trăise într-un continent situat între Asia, Africa și Australia actuală: vechea Lemurie. Găsiți o descriere detaliată despre aceasta în *Știința spirituală* sau *Știința ocultă* *. Acum, voi selecta numai aspectele necesare expunerii de azi.

* GA 13, aparuta in l. romana sub titlul *Știința spirituală*, la editura Arhetip, și sub titlul *Știința ocultă*, la editurile Princeps și Univers Enciclopedic. (Nota trad.)

Când, cu ajutorul Cronicii Akasha, privim înapoi până la epocile cele mai îndepărtate, găsim acolo minunata confirmare a tot ceea ce conține Biblia și în general ce conțin documentele religioase, și numai atunci începem să le înțelegem în adevăratul lor sens. Știința oficială se întreabă, de exemplu, dacă ceea ce citim în Biblie despre cuplul unic Adam și Eva, din care ar fi coborât întregul neam omenesc, este adevărat. Aceasta este o problemă care a preocupat mult mai ales din punct de vedere al științelor naturale pe savanții mijlocului secolului al

nouăsprezecelea.

Or, noi știm, prin Cronica Akasha, că Pământul are în urma sa un trecut lung și că o altă perioadă a precedat vârsta lemuriană. Noi știm că Pământul este reincarnarea altor stări planetare: vechea Lună, vechiul Soare și vechiul Saturn. Mai știm, că Acest Pământ, așa cum s-a dezvoltat el în mod progresiv, este chemat să adauge un al patrulea element, Eul celor trei corpuri pe care omul și le-a format în timpul primelor incarnări ale Pământului - pe Saturn corpul fizic, pe Soare corpul eteric, pe vechea Lună corpul astral. Tot ceea ce a precedat vârsta lemuriană nu a fost decât o pregătire a acestei misiuni terestre. În perioada lemuriană, ființa omenească s-a organizat în așa fel încât să devină aptă pentru a dezvolta o a patra componentă, Eul. Atunci a început a se forma un prim germene, pentru a putea dezvolta un Eu în cele trei corpuri pe care le dobândise progresiv. Se poate deci spune că prin transformările care au avut loc pe Pământ s-a acționat asupra ființei umane, astfel încât ea a putut deveni purtătoarea unui Eu. Înaintea vârstei lemuriene, Pământul era deja populat, dar oamenii care îl locuiau aveau o cu totul altă formă. Acești oameni nu erau încă purtătorii unui Eu; ei nu dezvoltaseră decât ceea ce ei aduseseră de pe Saturn, de pe Soare și de pe Lună: un corp fizic, un corp eteric și un corp astral; și noi știm care au fost în Univers evenimentele cosmice care au adus ființa omenească la acest nivel al dezvoltării sale.

Noi știm că la început Pământul era unit cu Soarele și cu Luna, că mai întâi s-a retras Soarele, părăsind corpul planetar care era compus din Pământul și din Luna actuale. Mai știm însă și că dacă Pământul ar fi rămas unit cu Luna toți oamenii care existau atunci ar fi parcurs acea perioadă într-o stare durificată, mumificată, lignificată. Pentru a se împiedica aceasta, a trebuit ca toate substanțele și entitățile de natură lunară să fie mai întâi scoase din Pământ. Oamenii au fost astfel salvați de la pietrificare și lor le-a devenit posibil să ia forma actuală, iar după separarea Lunii li s-a dat posibilitatea să devină purtători de Eu. Dar toate acestea nu s-au făcut brusc. Putem spune că, mai întâi, Soarele s-a desprins în mod lent de Pământ. A existat deci un timp în care Luna, fiind încă unită cu Pământul, orice dezvoltare în continuare a omenerii era imposibilă. Materia fizică devenea din ce în ce mai densă, așa că ființa omenească se îndrepta în fapt spre pietrificare. Sufletele omenești, deși la un nivel inferior de evoluție, urmau deja aceeași cale ca cele de azi, trecând prin incarnări succesive, părăsind după aceea corpul lor exterior, pentru a trăi în lumea spirituală și a reveni din nou într-o incarnare pământească.

Dar înainte ca Luna să fi părăsit Pământul s-a întâmplat ceva cu totul special, o stare dificilă pentru continuarea dezvoltării Pământului, din cauza cărui fapt se poate spune că evoluția viitoare a acestuia a devenit mai dificilă. S-a întâmplat că anumite suflete care își părăsiseră corpul și care intraseră în lumea spirituală și voiau acum să se reincarneze au găsit o substanță omenească prea dură, prea solidificată, astfel încât ele nu se mai puteau reincarna. A venit un timp când, deși dornice să se incarneze, sufletele nu o puteau face, fiindcă corpurile pământești nu se mai pretau la aceasta. Numai sufletele cele mai puternice își mai puteau subordona această substanță durificată pentru a se putea incarna pe Pământ. Cele mai puțin puternice, neputând coborî, au trebuit să reurce în lumea spirituală. Asemenea timpuri au existat înaintea separării Lunii.

Însă sufletele destul de puternice pentru a domina materia și pentru a popula Pământul au devenit din ce în ce mai rare. A fost deci un timp, înaintea vârstei lemuriene, când imense regiuni ale Pământului au devenit pustii, când oamenii au devenit din ce în ce mai puțin numeroși aici jos pe Pământ fiindcă sufletele care voiau să coboare nu găseau corpuri corespunzătoare. Ce s-a întâmplat atunci cu aceste suflete care nu-și puteau găsi corpuri adecvate?

Ele au fost expulzate pe alte planete care se formaseră între timp în Cosmos din substanța universală. Anumite suflete au fost trimise pe Saturn, altele pe Jupiter, Marte sau Venus,

astfel încât a fost ca o mare iarnă pământescă, în timpul căreia numai sufletele foarte rezistente au putut veni pe Pământ. Cele mai slabe au trebuit să fie găzduite de alte planete, care fac parte din sistemul nostru solar.

Timpul vârstei lemuriene a fost într-adevăr un timp de care se poate spune - cel puțin aproximativ - că nu exista atunci decât un singur cuplu omenesc pe Pământ, un cuplu original care păstrase destulă forță pentru a învinge această substanță omenească recalcitrantă, pentru a se încarna pe Pământ și a se menține aici pe tot parcursul întregii existențe a Pământului. Aceasta este, de asemenea, epoca când Luna s-a separat de Pământ, separație care a permis ca substanța omenească să devină mai maleabilă, devenind din nou aptă să primească suflete mai slabe; descendenții acestui prim cuplu au putut trăi din nou, astfel, într-o substanță mai plastică decât ființele omenești care trăiseră înainte de desprinderea Lunii. Atunci, încetul cu încetul, toate sufletele care se refugiaseră pe Marte, Jupiter, Venus etc. au revenit pe Pământ și, o dată cu înmulțirea oamenilor prin intermediul acelei perechi umane unice sufletele au revenit din Cosmos pe Pământ, devenind descendenții primei perechi. Astfel, s-a repopulat Pământul. În ultimele timpuri ale vârstei lemuriene, până foarte târziu în epoca atlanteeană, sufletele care așteptaseră pe alte planete să se reincarneze pe Pământ au coborât aici într-un număr din ce în ce mai mare. Ele au intrat din nou în corpuri omenești. Astfel Pământul s-a repopulat și s-a născut acea populație atlanteeană de care v-am spus că a fost dirijată de Inițiați prin ceea ce am numit oracolele atlanteene. Eu am caracterizat aceste oracole atlanteene după cum urmează.

În vechea Atlantidă existau mari centre de conducere. Aceste centre erau astfel organizate încât puteau fi numite oracole ale lui Marte, ale lui Jupiter, ale lui Saturn etc. Astfel de oracole diferite existau pentru că oamenii erau ei înșiși diferiți unii de alții. Trebuia ca sufletele care trăiseră pe Marte să fie conduse și instruite în oracolele lui Marte, iar cele care așteptaseră pe Jupiter în oracolele lui Jupiter etc. În timpul epocii atlanteene numai câteva suflete alese puteau fi instruite în marele oracol solar; acestea erau cele care coborau direct din primul cuplu, din cuplul viguros care se menținuse de-a lungul crizei Pământului și care este denumit în Biblie cu numele de Adam și Eva. Astfel noi regăsim în Biblie ceva care este în concordanță cu faptele Cronicii Akasha, și aici se confirmă ceea ce ne spune Biblia și pare atât de necrezut.

În fruntea celui mai mare dintre oracole, a celui care își exercita autoritatea sa asupra tuturor celorlalte și care se numea oracolul Soarelui, se afla cel mai mare dintre inițiații atlanteeni, marele inițiat al Soarelui, care era totodată și „Manu”-ul, ghidul populației atlanteene. El este cel care, la apropierea catastrofei atlanteene, a trebuit să-și impună sarcina de a conduce spre Orient oamenii pe care-i credea demni să întemeieze centrul, punctul de plecare al civilizației postatlanteene. Printre toți cei pe care i-a adunat în jurul lui se aflau mai ales cei care coborau în mod direct din sufletele inițiale care supraviețuiseră iarna pământescă, cei care erau într-un anumit fel moștenitorii direcți ai primului cuplu, ai lui Adam și Eva. Aceștia au fost în mod special ocrotiți în anturajul marelui Inițiat solar. Toată educația lor a fost orientată în așa fel încât omenirea să poată primi mereu în momentele corespunzătoare din centrul de cultură condus de marele Inițiat, marele Manu, impulsurile corespunzătoare.

Să presupunem că la un moment oarecare al evoluției omenești ar fi devenit necesară întinerirea culturii, fecundarea tradiției printr-un nou impuls, dăruirea către omenire a unui nou element civilizator. Acestui scop trebuia să i se dea o atenție nemijlocită în centrul unde se afla inițiatul oracolului Soarelui, și acest lucru se realiza în mai multe feluri.

În timpul primei epoci de dezvoltare culturală post-atlanteeană, anumiți oameni pregătiți pentru aceasta erau trimiși cam peste tot pentru a aduce diferitelor popoare, după nevoile lor, rezultatul educației foarte îngrijite pe care ei o primiseră. În acest centru de oracol, ascuns într-o anumită regiune a Asiei, s-a vegheat mereu la faptul ca diferitele culturi să fie

Mai târziu însă, cinci sau șase secole după apariția marelui Buddha, a venit un timp foarte special, când renovarea budismului devenise o necesitate. Ceea ce fusese predicat de Buddha ca o concepție matură despre lume, o concepție aflată la o altitudine maximă, trebuia să fie întinerită, în scopul de a putea fi prezentată omenirii cu o vigoare reînnoită. Trebuia ca oamenii să primească niște forțe cu totul speciale de regenerare, care nu le puteau veni de la nici o mare personalitate care își exercita acțiunea în lumea exterioară.

Căci oricine acționează pentru lume își uzează forțele, și a-ți uza forțele înseamnă a îmbătrâni. Noi ne-am putea întoarce în trecut și am vedea ridicându-se cultură după cultură: mai întâi cea protoindiană, apoi cea protoiraniană, apoi cea egipto-caldeană etc. Am vedea că ele au fost toate conduse de mari conducători și că acești ghizi au consacrat progresului omenirii cele mai bune forte ale lor. Marii sfinți Rișii, Zoroastru, întemeietorul civilizației persane, Hermes, Moise, întemeietorii civilizației caldeene, toți au dat ceea ce aveau ei mai bun. Într-un anumit sens, ei au fost cu toții, prin activitatea lor, cei mai buni și cei mai drepecți dintre ghizii timpului lor. Să luăm, de exemplu, una din acele mari personalități ale vechii Indii; ea s-a reîncarnat mereu, a reapărut în cutare sau cutare reîncarnare în epoca culturală iraniană, în epoca culturală egipto-caldeană și, prin reapariția ei repetată, sufletul său a îmbătrânit, a devenit tot mai matur; el s-a ridicat la forțe tot mai mature, dar a pierdut forțele proaspete ale tinereții. Un suflet care s-a perfecționat timp de numeroase incarnări poate realiza lucruri mari, dar el a devenit un suflet bătrân. Poți învăța pe alții lucruri mari, poți aduce mari servicii omenirii, dar aceasta este întotdeauna în dauna prospețimii și forțelor tinereții, atunci când ai parcurs un urcuș atât de important.

Să discutăm despre unul din cei mai mari instructori care au acționat în evoluția omenirii: Zoroastru. El a fost cel care a putut aduce epocii sale, din profunzimi atât de mari ale lumii spirituale, sublimul mesaj al spiritului solar; el a fost cel care și-a putut ridica ființa omenească până la marele spirit, care mai târziu s-a mani-festat în Hristos. El spunea: „Ahura Mazdao este în Soare, el se va apropia de Pământ” și el vorbea despre aceasta în cuvinte mari, importante. Numai cea mai profundă cunoaștere spirituală și înalta clarvedere a lui Zoroastru îi permiteau să contemple entitatea de care sfinții Rișii încă mai spuneau că Vișva Karman se află dincolo de sfera solară, acea entitate pe care Zoroastru o numea Ahura Mazdao și a cărei importanță pentru toată evoluția omenirii el o anunța. Corpul lui Zoroastru era locuit de un spirit de o prodigioasă maturitate încă din vremea când a întemeiat cultura protoiraniană.

Ne putem imagina că, în incarnările sale următoare, această mare individualitate s-a ridicat din ce în ce mai sus, devenind din ce în ce mai matură, din ce în ce mai trează, din ce în ce mai bătrână și din ce în ce mai aptă să facă cele mai mari sacrificii pentru omenire. Cei dintre dumneavoastră care au urmărit și alte conferințe ale mele știu că Zoroastru a lepădat corpul său astral care a re trăit în Hermes, ghidul culturii egiptene, și că el a predat corpul său eteric lui Moise, conducătorul vechiului popor ebraic. Toate acestea se pot face numai când ai un suflet extrem de evoluat. Atunci poți deveni o individualitate atât de dezvoltată ca cea a lui Zoroastru care, șase secole înaintea erei noastre și în timp ce Buddha propovăduia în Indii, a apărut și a propovăduit în Caldeea în persoana lui Nazarathos sau Zarathos, acest mare instructor care a fost și maestrul lui Pitagora*. Iată ce a putut deveni marele suflet care fusese ghidul, fondatorul civilizației persane. El existase până în acest moment, devenind din ce în ce mai matur. Dar, ceea ce era acum necesar, regenerarea budismului, acest suflet nu o putea realiza. Lui îi era imposibil să furnizeze forțele juvenile, de reînnoire, care trebuiau să aibă ca semn distinctiv acela de a fi fost dezvoltate la un copil până la pubertate, pentru a fi cedate după aceea Nirmanakayeii lui Buddha. Acestea, entitatea lui Zoroastru niciodată nu le-ar fi putut înfăptui, tocmai datorită faptului că din incarnare în incarnare ea se ridicase atât de

sus. Din această cauză nu i-ar fi fost posibil să se dezvolte într-un copil de la începutul erei noastre, într-un mod care să facă posibil ceea ce devenise necesar.

* Vezi R. Steiner, *Orientul în lumina Occidentului*, GA 113, (Nota trad.)

Așadar, dacă se trec în revistă toate individualitățile care s-au desfășurat la acea epocă, nu se găsește nici un om care să se fi putut naște acum și care să fi avut forța să se dezvolte în așa fel încât la vârsta de doisprezece ani să fi fost capabil să cedeze forțele juvenile, împrăștiătoare, care să dea o nouă tinerețe budismului. Ne-am îndreptat privirea asupra mării, unicei personalități a lui Zoroastru, pentru a semnală ceva extraordinar, putând să ne spunem că însăși individualitatea lui Zoroastru era inadecvată pentru însuflețirea corpului lui Iisus până la momentul când acesta ar fi îndepărtat învelișul său astral, în vederea unirii acesteia cu Nirmanakaya lui Buddha.

De unde provenea deci marea și întăritoarea forță a corpului lui Iisus? Ea provenea de la marea Lojă-mamă a omenirii pe care o conduce Inițiatul solar, Manu. Copilului născut din părinții pe care Evanghelia lui Luca îi numește Iosif și Maria i-a fost încredințată o mare forță a personalității care fusese mai întâi ocrotită, cultivată în marea Lojă-mamă, în marele Oracol solar. În acest copil a intrat cea mai bună și mai puternică individualitate - dar ce individualitate?

Pentru a ști care este individualitatea care a pătruns astfel în Copilul Iisus, trebuie să ne întoarcem foarte departe în urmă, înaintea epocii în care a exercitat Lucifer influența sa asupra omenirii, înainte ca această influență să se fi răspândit în corpul astral al omului. Or, această influență s-a exercitat asupra omenirii chiar în epoca când cuplul originar principal popula Pământul. Acest prim cuplu omenesc a fost destul de puternic pentru a învinge, ca să spunem așa, substanța pământească, astfel încât să se poată încarna, dar el nu era destul de puternic pentru a rezista influenței luciferice. Aceasta s-a exercitat deci, și efectele sale s-au extins în egală măsură la corpul astral al acestui prim cuplu, ceea ce a avut drept consecință împiedicarea parțială a forțelor care erau în Adam și Eva de a se transmite pe calea sângelui la descendenții lor, prin sângele acestora. A trebuit deci lăsat corpul fizic să se reproducă în diferitele neamuri, dar o parte a corpului eteric a fost conservat în centrul de unde se dăduse o anumită direcție omenirii. Aceasta se exprima prin cuvintele: „Oamenii au mâncat din arborele cunoașterii binelui și răului”, cu alte cuvinte, ceea ce a venit din influența luciferică. Dar s-a spus, de asemenea: „Acum trebuie să le luăm însă și posibilitatea de a gusta și din arborele vieții”, ceea ce înseamnă că o anumită cantitate de forțe ale corpului eteric a fost reținută și nu a fost transmisă descendenților. Existau deci la Adam anumite forțe care i-au fost luate după „căderea în păcat”. Acea parte a lui Adam care rămăsese inocentă a fost conservată, protejată în marea Lojă-mamă a omenirii. Acesta era ca să zicem așa sufletul lui Adam, astfel cum era el înainte de a fi fost întinat de păcat, care nu a fost antrenat în ceea ce-l va conduce la „căderea în păcat”. Aceste forțe originare ale lui Adam au fost deci conservate. Ele dăinuiau și au fost dirijate ca un fel de „Eu provizoriu” spre locul unde s-a născut copilul lui Iosif și al Mariei; în primii săi ani, acest Copil Iisus posedă deci forța primului strămoș al omenirii pământene.

Acest suflet fusese păstrat foarte tânăr. El nu fusese condus prin diferite incarnări, ci fusese păstrat pe o treaptă foarte primitivă de evoluție - ca atunci când am reține copilul în mod artificial în cadrul experimentului nostru ipotetic educativ. Cine trăia deci în copilașul născut din Iosif și din Maria? Cel dintâi strămoș al omenirii, „vechiul Adam”, ca un „nou Adam”. Aceasta o știa deja Sfântul Pavel (1 Cor. 15, 45); este ceea ce se ascunde în spatele cuvintelor sale. Aceasta o știa și Luca, autorul Evangheliei lui Luca, care a fost elev al Sfântului Pavel. Datorită unui asemenea fapt Luca vorbește despre toate acestea într-un mod cu totul special. El știa că era necesară o condiție foarte specială pentru ca această substanță spirituală să poată fi coborâtă în omenire; el știa că este necesară o înrudire care să urce până la Adam.

Din acest motiv, el a dat o genealogie a lui Iosif care urcă până la Adam, o genealogie care iese în mod direct din lumea spirituală. De aici, în modul de exprimare a lui Luca, el își are originea în Dumnezeu, el este „Fiul lui Dumnezeu”. În textul lui Luca, arborele genealogic urcă până la Dumnezeu (Luca, 3, 23-38).

Un mister foarte profund se ascunde tocmai în ceea ce numim capitolul genealogiei din Evanghelia lui Luca: trebuia ca același sânge să curgă de-a lungul generațiilor și să fie păstrat fără întrerupere până la ultimul descendent, pentru ca, timpurile fiind împlinite, să poată fi dirijat în jos spiritul, spre acești descendenți. Astfel s-a unit cu corpul născut din Iosif și Maria acest spirit infinit de tânăr, acest spirit neatins de destinele Pământului, acest suflet tânăr ale cărui forțe, dacă am vrea să le găsim, ar trebui să le căutăm în vechea Lemurie. Acest spirit era singurul destul de puternic pentru a iradia în totalitate învelișul astral al lui Iisus și capabil, în momentul când acesta a fost lepădat, să lase acolo forțele de care el avea nevoie pentru a se uni în mod fertil cu Nirmanakaya lui Buddha.

Putem să ne întrebăm: Ce ne descrie în fond Evanghelia lui Luca când începe a vorbi de Iisus din Nazaret? Ea ne descrie mai întâi un om care prin înrudirea de sânge își derivă corpul său fizic până sus, la Adam, până la timpurile când, în cadrul pustiirii Pământului, omenirea a fost salvată de un cuplu primordial. Apoi, plasându-se în mod net în punctul de vedere al reîncarnării, ea ne descrie un suflet care a așteptat mai mult timp ca oricare altul înainte de a se incarna. Acest suflet al lui Adam de dinainte de cădere îl regăsim în Copilul Iisus. Oricât de fantastic poate apărea aceasta oamenilor de azi, ne este permis să afirmăm că acea individualitate care a fost dirijată de marea Lojă-mamă a omenirii spre Copilul Iisus nu cobora numai din neamurile, fizic vorbind, cele mai vechi ale omenirii cât privește fizicul, dar ea era chiar reîncarnarea primului membru al omenirii.

Acum, știm cine era cel care a fost prezentat în Templu și arătat lui Simon, cine era cel care după Luca era „Fiul lui Dumnezeu”. Nu despre omul contemporan vorbește Luca, ci el mărturisește că acest om este reîncarnarea celui care a fost mai înainte, care a fost în calitate de cel mai vechi părinte originar, înrudit prin sânge, al tuturor neamurilor omenești.

Dacă rezumăm toate cele spuse, trebuie să precizăm urmă-toarele: în secolul al cincilea, al șaselea înaintea erei noastre, în India a trăit marele Bodhisattva, care avea ca misiune să aducă omenirii acele adevăruri care trebuiau încetul cu încetul să ia naștere în sânul acestei omeniri. El a dat în acest sens impulsul necesar. Prin aceasta, a devenit atunci Buddha. Din această cauză, nu se va mai reîncarna într-un corp pământesc care să corespundă întru totul individualității sale. Dar el a apărut într-o Nirmanakaya, în ceea ce se cheamă „corpul transformărilor”, dar numai până la lumile eterică și astrală. Păstorii, deveniți pentru un moment clarvăzători - fiindcă trebuia ca ei să vadă ceea ce le era anunțat -, l-au contemplat sub forma unei legiuni de îngeri. El s-a aplecat asupra Copilului Iisus, născut din Maria și Iosif, și există un scop pentru care s-a aplecat tocmai asupra acestui copil.

Învățământul pe care marele Buddha l-a putut da omenirii a trebuit în mod necesar să aibă o formă matură; el este dificil de înțeles, el se află la o mare înălțime spirituală. Pentru ca toți să poată profita de el, trebuia ca în ceea ce cucerise Buddha însuși să se infiltreze un element de tinerețe și de prospețime. Acest element, Buddha trebuia să-l absoarbă dinspre Pământ, în timp ce el se înclina spre un copil ale cărui forțe tinere le va putea prelua, forțe care erau conținute în învelișul astral care se va desprinde la pubertate. Acest copil avea ca suflet sufletul-mamă al omenirii, a cărui tinerețe fusese conservată de-a lungul epocilor; și el a trăit în așa fel încât a trecut forțele sale tinere în corpul său astral, care s-a desprins după aceea, s-a ridicat și s-a unit cu Nirmanakaya lui Buddha.

Aceste fapte nu sunt totuși singurele care să ne poată face să înțelegem minunatul mister din Palestina: ele nu constituie decât una din fețe. Înțelegem acum cine s-a născut în Betleem

când Iosif și Maria s-au dus acolo venind din Nazaret și cine a fost vestit păstorilor. Însă aceasta nu este totul. La începutul erei noastre, s-au întâmplat multe evenimente excepționale și semnificative pentru ca să se poată înfăptui cel mai mare eveniment al evoluției omenesti. Pentru a face inteligibil ceea ce a condus puțin câte puțin la acest eveniment capital, mai trebuie să ținem cont și de ceea ce urmează. La vechiul popor evreu exista neamul lui David. Toți cei pe care îi reunim sub acest nume se raportează la acest strămoș comun. Dumnezeu voastră puteți vedea în Biblie că David avea doi fii, Solomon și Nathan (2, Regi 5, 14). Așadar, două linii de descendenți se trag din strămoșul comun, David; două linii, cea a lui Solomon și cea a lui Nathan, coborau deci din David. Prin urmare, lăsând la o parte verigile intermediare, putem spune că la începutul erei noastre existau în Palestina atât descendenții liniei Solomon, cât și descendenții liniei Nathan. Or, un descendent al lui David, aparținând liniei Nathan, trăia la Nazaret sub numele de Iosif. El avea de soție pe Maria. Și trăia, de asemenea, un descendent al lui David aparținând liniei Solomon, care trăia la Betleem și se numea de asemenea Iosif. Nu este nimic extraordinar în faptul că doi oameni descendenți ai casei lui David se numesc amândoi Iosif și că fiecare din ei este căsătorit cu câte o femeie pe care Biblia o numește Maria. Se aflau deci în Palestina, la începutul erei noastre, atât descendenți ai liniei solomonice, cât și ai liniei nathanice, amândouă aparținând neamului lui David. Ca descendent al liniei nathanice a lui David, găsim un bărbat purtând numele de Iosif din Nazaret având ca soție pe Maria. Dar găsim și ca descendent al liniei solomonice, la Betleem, un alt bărbat care poartă tot numele de Iosif. Nu este de mirare că trăiesc doi bărbați din neamul lui David care se numesc amândoi Iosif și că amândoi sunt căsătoriți cu câte o Maria, cum le numește Biblia. Așadar, la începutul erei noastre, există în Palestina două cupluri parentale; ambele poartă numele Iosif și Maria. Unul aparține liniei solomonice, adică „liniei regale”; celălalt, cel din Nazaret, aparține liniei nathanice, adică „liniei sacerdotale”. Părinții acestei linii a lui Nathan sunt cei care au avut copilul de care v-am vorbit ieri și astăzi și care a dat naștere învelișului astral pe care l-a putut prelua Nirmanakaya lui Buddha. Acești părinți ai liniei nathanice s-au dus de la Nazaret la Betleem în momentul când copilul lor trebuia să se nască, după cum ne spune Luca, „pentru recensământ” (Luca 2, 4-5). Acestea ni le descrie genealogia aflată în Evanghelia lui Luca.

Celălalt cuplu de părinți, care la început nici nu locuia la Nazaret - căci Evanghelia trebuie luată *ad litteram* -, trăia la Betleem, ceea ce ne este descris de Evanghelia lui Matei (Matei 2,1). Evangheliile ne spun întotdeauna adevărul, nu avem nici o nevoie de a căuta în ele niște subtilități, iar oamenii vor ajunge, datorită antroposofiei, să accepte litera Evangheliilor. Din acest cuplu al liniei Solomon s-a născut de asemenea un copil care se numește Iisus. Și în corpul acestui copil sălășluiește o individualitate puternică. Dar el avea mai întâi o altă misiune de împlinit - înțelepciunea Universului este profundă -, acest copil nu era chemat să dea forțele sale tinerești învelișului astral; el era chemat să aducă omenirii ceea ce poate aduce numai un suflet matur. Acest copil a fost dirijat de către toate forțele implicate pentru a putea deveni reîncarnarea lui Zoroastru, acea individualitate care în vechiul Iran vorbise de Ahura Mazda, care putuse ceda corpul său astral lui Hermes și corpul său eteric lui Moise, și care a apărut din nou în Caldeea în persoana marelui maestru al lui Pitagora, Zarathos sau Nazarathos. Eul lui Zoroastru s-a reîncarnat în copilul despre care Evanghelia lui Matei ne spune că era născut din părinții numiți Iosif și Maria, din linia regală, din linia lui Solomon a casei lui David, și care, inițial, locuiau la Betleem.

Găsim deci la Matei o parte a adevărului și la Luca cealaltă parte. Amândouă povestirile trebuie să fie luate *ad litteram*, căci adevărul este complex. Noi știm acum cine este individualitatea care s-a născut din linia sacerdotală a casei lui David. Dar știm, de asemenea, că din linia regală s-a născut individualitatea care, în calitate de Zoroastru, a acționat odinioară în Iran, când el a înte-meiat magia regală a vechiului regat al Iranului. Astfel, cele două individualități au trăit una aproape de alta: tânără individualitate a lui Adam în copilul liniei sacerdotale și individualitatea lui Zoroastru în copilul liniei regale, amândoi aparținând casei lui David.

Vom vedea mâine de ce și cum s-a întâmplat aceasta și în ce mod a fost orientată evoluția după aceea.

CONFERINȚA a V-a

Confluența marilor curente spirituale ale budismului și zoroastrismului în Iisus din Nazaret.

Copilul Iisus al liniei nathanice și Copilul Iisus al liniei solomonice

Bâle, 19 septembrie 1909

Marile curente spirituale ale umanității care străbat lumea au fiecare o misiune specială. Ele nu străbat lumea izolat, ci rămân distincte numai în anumite epoci; după aceea ele se încrucișează și se fecundază reciproc în multiple feluri. Evenimentul din Palestina reprezintă tocmai una din aceste mari, imense confluente de curente spirituale ale omenirii. Noi avem sarcina de a ne aduce acest eveniment cu tot mai multă claritate înaintea sufletelor. Dar concepțiile despre lume nu evoluează cum ne-am putea noi imagina în mod abstract, trecând prin atmosferă și unindu-se după aceea în același punct. Concepțiile despre lume trec prin ființe, prin individualități. Acolo unde apare, pentru prima oară, o concepție despre lume, ea are ca suport o individualitate. Acolo unde confluează curenți spirituali și se fecundază reciproc, ceva cu totul special trebuie să se întâmple și cu cei care sunt purtătorii lor.

Poate că în conferința de ieri unora li s-a părut foarte complicat modul în care cele două mari curente ale lui Buddha și Zoroastru s-au întâlnit în evenimentul din Palestina. Dacă am vorbi într-un mod abstract fără să plecăm de la evenimente concrete, ne-ar fi suficient să arătăm cum se leagă aceste două curente. Dar, în calitate de antroposofi, avem datoria să arătăm și care sunt individualitățile care au fost purtătoarele acestor două concepții despre lume, precum și ceea ce aveau ele particular, căci antroposoful trebuie să evite abstracțiunea și să pătrundă mereu mai mult în concret. Nu trebuie să vă mirați deci că acolo unde trebuia să se întâmple ceva așa de măreț, așa de prodigios, găsim și o mare complexitate exterioară a faptelor. Fuziunea curentului lui Zoroastru cu cel al lui Buddha nu se putea opera decât în urma unei lungi pregătiri.

Noi vedem cum s-a infiltrat și a acționat budismul în personalitatea unui copil născut din cuplul Iosif și Maria, aparținând liniei sacerdotale, nathanice, a casei lui David, copil care ne este descris de Evanghelia lui Luca. Pe de altă parte, ne aflăm în prezența cuplului de părinți numiți de asemenea Iosif și Maria, aparținând liniei regale a lui Solomon, cu copilul lor, Iisus, care locuia inițial la Betleem, așa cum ne este descris în Evanghelia lui Matei. Acest Copil Iisus al liniei solomonice a fost purtătorul individualității care, altădată, fondase prima civilizație persană, a lui Zoroastru. Astfel, la începutul erei noastre, au trăit una lângă alta două individualități care reprezentau ambele curente, pe de o parte pe cel al lui Buddha, astfel cum îl descrie Evanghelia lui Luca, și, pe de altă parte, cel al lui Zoroastru, astfel cum îl descrie Evanghelia lui Matei. Datele de naștere ale celor doi copii nu coincid.

Astăzi vă voi vorbi despre ceva care, bineînțeles, nu se află în Evangheliile, dar dumneavoastră veți înțelege cu atât mai bine chiar Evangheliile atunci când veți cunoaște anumite fapte revelate de Cronica Akasha și despre care Evangheliile nu ne relatează decât efectele, consecințele, neputându-le dezvălui pe ele însele. Să nu uităm că următoarele cuvinte care se află la sfârșitul Evangheliei lui Ioan se aplică tuturor Evangheliilor: „Toate cărțile din lume nu ar fi suficiente pentru a descrie evenimentele care ar fi de descris” *. Revelațiile care au fost date omenirii prin creștinism nu sunt dintre cele închise într-o carte și răspândite sub această formă definitivă în lume. Căci sunt foarte adevărate aceste cuvinte: „Eu sunt cu voi

toate zilele, până la sfârșitul lumii" (Matei 28, 20). Nu ca un mort este aici Hristos, ci ca un viu, iar ceea ce are să ne dea poate fi mereu aflat de la El de către cei ai căror ochi spirituali sunt deschiși. Creștinismul este un curent spiritual viu și revelațiile sale se vor continua atâta timp cât oamenii vor fi capabili să le primească: Eu voi menționa deci astăzi anumite fapte ale căror consecințe sunt descrise în Evangheliile, dar care ele însele nu se află acolo. Dumneavoastră le puteți însă confrunta cu evenimentele exterioare și le veți găsi confirmate acolo.

* Acest citat din *Evanghelia lui Ioan*, cap. 20, verset 25, este tradus astfel: „Dar sunt și alte multe lucruri pe care le-a făcut Iisus și care, dacă ar fi scrise cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris. Amin”.

Cei doi copii Iisus s-au născut, așadar, la câteva luni diferență. Dar atât Copilul Iisus din *Evanghelia lui Luca* cât și *Ioan Botezătorul* s-au născut destul de târziu pentru ca uciderea pruncilor să nu-i fi putut atinge. Ați reflectat vreodată la faptul că cei care citesc ceea ce ni se spune despre masacrarea copiilor din Betleem ar fi trebuit să se întrebe: Cum se face că *Ioan Botezătorul* a putut supraviețui? Dar faptele sunt astfel încât le puteți găsi confirmarea împotriva oricăror obiecții.

Gândiți-vă că Copilul Iisus al *Evangheliei lui Matei* a fost luat de părinții săi în Egipt și că *Ioan Botezătorul* s-a născut cu puțin timp înainte sau cam în același timp. Or, după părerea curentă, *Ioan Botezătorul* a rămas în Palestina și el ar fi trebuit să piară în masacrul ordonat de Irod. Dumneavoastră vedeți că trebuie reflectat la toate acestea, căci, dacă într-adevăr toți copiii până la doi ani fuseseră omorâți, *Ioan* ar fi trebuit să fie de asemenea omorât. Dar totul se clarifică dacă ne referim la ceea ce spune *Cronica Akasha*, cu alte cuvinte că evenimentele povestite de *Evanghelia lui Matei* și cele la care se referă la *Evanghelia lui Luca* nu au avut loc în același timp, deci nașterea lui Iisus aparținând liniei *Nathan* nu coincide cu momentul măcelului pruncilor din Betleem. Același lucru este valabil și în cazul lui *Ioan Botezătorul*.

Deși intervalul nu este decât de câteva luni între cele două serii de evenimente, acesta este suficient pentru a face lucrul posibil.

Alte fapte vă vor permite să înțelegeți mai bine și pe Iisus al *Evangheliei lui Matei*. În acest copil s-a încarnat individualitatea pe care noi o cunoaștem ca fiind *Zoroastru*, despre care știm că în cadrul culturii protoiranene a dat poporului său persan învățătura despre existența lui *Ahura Mazda*, a marii ființe solare. Pe aceasta trebuie să ne-o reprezentăm ca fiind partea spirituală-sufletească a ceea ce soarele fizic reprezintă aspectul fizic, exterior. De aceea, *Zoroastru* putea spune: „Nu priviți numai razele soarelui fizic, ci contemplați marea ființă care ne trimite acțiunea sa binefăcătoare pe plan spiritual, așa cum soarele fizic ne trimite acțiunile sale benefice prin lumina și căldura sa”. *Ahura Mazda*, care mai târziu se va numi *Hristos*, a fost anunțat de *Zoroastru* poporului *Persiei*. El încă nu îl anunța ca pe o ființă care ar fi trăit pe Pământ; el nu putea decât să arate spre Soare și să spună: „El este acolo sus. El se apropie încetul cu încetul de Pământ și va locui, cândva, aici jos într-un corp fizic”. Aici ni se lămurește și imensa diferență care separă zoroastrismul de budism. Între acestea două există o diferență care era considerabilă atâta timp cât ele au fost separate; această diferență s-a șters în momentul când ele s-au contopit și au fost întinerite de evenimentele din Palestina.

Să aruncăm din nou o privire asupra a ceea ce dăduse *Buddha* omenirii. Am caracterizat mai sus învățătura sa asupra Căării octuple ca fiind ceea ce trebuie să dobândească sufletul uman dacă vrea să scape de consecințele funeste ale karmei. Ceea ce a dat *Buddha* lumii este ceea ce, cu timpul, oamenii trebuie să dezvolte prin propria lor reflecție și prin forța lor morală în *Milă* și în *Iubire*. V-am spus, de asemenea, că momentul în care ființa numită *Bodhisattva* a apărut în *Buddha* a fost un moment unic. Dacă aceasta nu s-ar fi întâmplat, dacă *Bodhisattva* nu s-ar fi încarnat complet în corpul lui *Gautama Buddha*, niciodată ceea ce noi numim legea,

„Dharma”, nu ar fi putut trece în sufletele tuturor oamenilor, ceea ce noi numim legitatea, „Dharma”, pe care omul o poate dezvolta prin sine însuși când el își eliberează astralitatea pentru a se îndepărta efectele funeste ale karmei. La aceasta se face aluzie într-un mod grandios în frumoasa legendă atunci când se spune că Buddha ajunge să „învârtă roata legii”, ceea ce înseamnă că, în adevăr, de la iluminarea lui Bodhisattva în Buddha a pornit asupra întregii omeniri un val mare, având drept consecință faptul că oamenii au putut dezvolta ulterior „Dharma” prin propriul lor suflet și să se ridice încetul cu încetul până pe culmile Căării octuple. În învățătura dezvoltată de Buddha, se află originea simțului moral care a fost pus în ființa omenească terestră.

Aceasta a fost sarcina acestui Bodhisattva. Putem sesiza modul cum sunt repartizate diferitele sarcini marilor individualități atunci când găsim în budism, de la început, în mod grandios și plin de forță, tot ceea ce omul poate viețui ca fiind marele său ideal.

Idealul sufletului omenesc, ceea ce este ființa umană, ceea ce poate ea deveni, iată conținutul predicii lui Buddha. Acesta era suficient pentru individualitatea de care ne ocupăm. În budism totul este interiorizare, totul se referă la om și la dezvoltarea sa; în adevăratul budism inițial nu se găsește nici o urmă de învățatură cosmologică, chiar dacă ea a fost introdusă mai târziu, căci trebuia ca totul să fie legat. Dar adevărata misiune a lui Bodhisattva constă în a aduce oamenilor învățătura despre interioritatea propriului lor suflet. Iată de ce în unele din predicile sale Buddha chiar evita să spună ceva deosebit despre contexturile cosmice. Totul este prezentat aici în așa fel, încât, dacă sufletul omenesc lasă să acționeze asupra lui învățătura lui Buddha, el să se poată ameliora din ce în ce mai mult. Omul este conceput ca o ființă în sine; se face abstracție de marele sân matern al universului din care el s-a născut. Pentru că aceasta a fost misiunea specială a lui Bodhisattva, învățătura lui Buddha, atunci când este recunoscută ca adevărată, acționează cu atâta căldură și atât de profund asupra sufletului uman și din această cauză ea apare sufletului uman care vrea să se ocupe de ea atât de pătrunsă de sentiment, de căldură interioară, atunci când, întinerită, apare în Evanghelia lui Luca.

Cu totul alta era misiunea celui care s-a incarnat în vechiul popor persan sub numele de Zoroastru. Acesta, dimpotrivă, învăța pe oameni să cunoască pe Dumnezeu exterior; el îi făcea să înțeleagă în mod spiritual vastul Cosmos și să-l pătrundă prin spirit. Buddha dirija atenția spre viața interioară și spunea: „Când omul se dezvoltă, din ignoranță ies încetul cu încetul cele «șase organe» pe care le-am enumerat: cele cinci organe de simț și Manas-ul” . Dar tot ceea ce este în ființa omenească a ieșit din vastul Univers. Ochii noștri nu ar percepe lumina dacă lumina n-ar fi făcut să se nască ochiul din organism. „Ochiul a fost făcut de lumină pentru lumină”, spunea Goethe ([Nota 4](#)), și acesta este un adevăr profund. Plecând de la organe nediferențiate care existau odinioară în corpul omenesc, lumina a format ochiul. La fel, toate forțele spirituale ale Universului au contribuit la formarea ființei umane. Ceea ce este în interiorul ei a fost mai întâi organizat din forțele divine-spirituale. Din această cauză, pentru orice aspect interior există un corespondent exterior. De afară, ele pătrund în ființa umană și se află apoi în ea.

Zoroastru a avut ca misiune să atragă atenția asupra a ceea ce este exterior, asupra celor ce există în anturajul omului. El vorbește, de exemplu, despre „Amșaspande”, despre marile genii, din care menționează primele șase; în realitate sunt douăsprezece, dar celelalte șase sunt ascunse. Aceste Amșaspande acționează din afară, construind, formând organele omenesti. Zoroastru a arătat că acești creatori ai ființei umane se găseau îndărătul organelor de simț. El atrage atenția asupra marilor genii (spirite)*, asupra forțelor care există în afara noastră, pe când Buddha vorbea despre ceea ce acționează în interiorul ființei umane, forțe ascunse în om. Zoroastru vorbea, de asemenea, și despre anumite ființe inferioare Amșaspandelor, cele douăzeci și opt de „Izarde” sau „Izede”, a căror acțiune se exercită de asemenea din afară spre interior asupra organizării interne a ființei omenesti. El se referea și

în acest caz la spiritul care este în Univers, la condițiile exterioare. Și în timp ce Buddha vorbea de substanța gândirii de unde se ridică ideile care emană din sufletul omenesc, Zoroastru vorbea de „Farohari” sau „Ferueri” sau „Frawarshai”, de gânduri universale, creatoare, care ne înconjoară și care sunt dispersate în lumea întreagă. Căci ceea ce are în fapt omul ca idee este prezent peste tot în Univers.

* Explicația din paranteză nu se află în textul original. (Nota trad.)

Astfel, Zoroastru avea misiunea de a face cunoscută o concepție despre lume care avea ca obiect descoperirea, înțelegerea lumii exterioare. El trebuia să dea o concepție despre lume unui popor care trebuia să intervină, prin muncă, să prelucreze lumea exterioară. Misiunea sa se acorda în mod perfect cu caracteristicile vechiului popor persan. S-ar putea, de asemenea, spune că Zoroastru era destinat să stimuleze forța și abilitatea îndreptată spre activitatea exterioară, deși s-a exprimat sub o formă care poate părea respingătoare pentru omul de azi. El căuta să inducă în oameni forță, hărnicie și siguranță pentru acționarea exterioară prin lămurirea faptului că omul nu este numai ascuns în el însuși, ci că se află în sânul unei lumi divine-spirituale. Aceasta a fost misiunea sa, de a induce o astfel de stare de conștiință încât omul să ajungă să-și spună: În orice loc ai fi în lume, tu nu ești singur; tu ești într-un Cosmos plin de spiritualitate și faci parte dintre spiritele și zeii Universului; ești născut de spirit și te odihnești în el; cu fiecare inspirație, preiei spiritul divin în tine, cu fiecare expirație, tu aduci un sacrificiu marelui Spirit. Din această cauză, inițierea făcută de Zoroastru trebuia să fie, corespunzător misiunii sale, diferită de cea a celorlalți mari ghizi spirituali ai omenirii.

Să reamintim acum ce putea face individualitatea care se încarnase în Zoroastru. Ea se afla la un grad atât de înalt de evoluție încât putea pregăti curentul cultural care avea să urmeze după cultura vechii Persii, cultura egipteană. Zoroastru a avut doi elevi: individualitatea care a fost mai târziu Hermes Egipteanul și cel care a fost mai târziu Moise. Când aceste două ființe s-au reincarnat pentru a acționa din nou în omenire, corpul astral al lui Zoroastru pe care îl oferise ca sacrificiu a fost încorporat lui Hermes. În Hermes Egipteanul trebuie să vedem o reincarnare a corpului astral al lui Zoroastru. Aceasta s-a întâmplat pentru ca să poată să renască în lumea exterioară tot ceea ce Zoroastru preluase în sine ca știință exterioară. Cât privește corpul eteric al lui Zoroastru, el a fost transmis lui Moise; și cum tot ceea ce se dezvoltă în timp se leagă de corpul eteric, Moise a fost capabil de îndată ce a devenit conștient de tainele corpului său eteric să trezească evenimentele trecutului în imagini grandioase, așa cum le găsim în Geneză. Zoroastru a continuat deci să acționeze prin forța individualității sale, instaurând, influențând cultura egipteană și cultura vechilor evrei care a derivat din ea.

O astfel de individualitate este menită la lucruri mari și prin Eul său. Eul lui Zoroastru a continuat să se reincarneze în alte personalități. Căci o individualitate care a ajuns până în acest punct poate întotdeauna să sanctifice un corp astral și să dea forțe unui corp eteric, chiar după ce s-a desprins de cele pe care ea le posedă la origine. Astfel și Zoroastru s-a reincarnat cu șase secole înaintea erei noastre și a apărut în Caldeea în persoana lui Zarathas sau Nazarathos, care a fost instructorul școlii oculte caldeene și totodată maestrul lui Pitagora, și a putut ajunge la o cunoaștere foarte aprofundată a lumii exterioare. Când pătrundem în înțelepciunea caldeenilor cu o înțelegere adevărată, cu ajutorul a ceea ce ne poate da nu antropologia, ci antroposofia, ne putem face o idee despre ceea ce a învățat Zoroastru, în persoana lui Zarathos, în școlile oculte din Caldeea antică. Tot ceea ce Zoroastru putea comunica și aduce lumii era orientat, așa cum am văzut, spre lumea exterioară pentru a aduce ordine și armonie în aceasta. Din această cauză, făcea parte din misiunea lui Zoroastru și arta de a întemeia și organiza state într-un mod care să corespundă mersului omenirii și care să permită ordinea socială. Deci pe bună dreptate discipolii săi puteau fi numiți, întotdeauna, nu numai mari Magi și mari Inițiați, dar și mari Regi, adică organizatori ai ordinii sociale.

2,11).

Akasha.

44

voința și puterea, cu elementul „regal” (pentru a întrebuința această expresie în sensul său tehnic), este transmis în ereditatea exterioară prin latura paternă. Ceea ce însă se lega de elementul interior, de înțelepciune, de mobilitatea interioară a spiritului este legat de elementul matern. Goethe, care a privit atât de adânc în secretele vieții, face aluzie la aceste fapte

când spune:

„Eu	am	de	la	tatăl	meu	statura
Și	conducerea		serioasă		a	vieții,
De	la	măicuța	mea,		firea	veselă
Și		înclinarea	spre			fantazare”.

(Nota 6)

Acesta este un adevăr pe care îl puteți verifica adeseori în viață. „Statura”, forma exterioară, ceea ce se manifestă direct în această formă exterioară, și „conducerea serioasă a vieții”, ceea ce se leagă de Eu, ființa omenească le moștenește de la elementul patern. De aceea Iisus care coboară din Solomon trebuia să moștenească îndeosebi de la partea paternă forța sa, misiunea sa fiind să aducă în lume acele forte care învăluie Cosmosul cu radiații divine. Aceasta, Evanghelia lui Matei o spune într-un mod atât de impresionant, cum numai autorul său putea să o facă. Faptul că se va reîncarna o individualitate deosebită este anunțat din lumea spirituală ca un eveniment important, iar vestea nu este dată Mariei, ci tatălui, lui Iosif (Matei 1, 20-21). Dincolo de toate acestea se ascund adevărurile cele mai profunde; așa ceva nu trebuie luat ca o întâmplare. Cât îl privește pe Iisus din linia nathanică, el a moștenit calitățile interioare care se transmit prin mamă și de aceea vedem că nașterea lui Iisus din Evanghelia lui Luca a fost anunțată mamei sale (Luca 1, 26-38). Cu această profunzime se exprimau faptele în textele religioase.

Dar să mergem mai departe. Celelalte fapte care ni se prezintă sunt de asemenea expresia a ceva important. Mai întâi trebuie să apară în fața umanității precursorul lui Iisus din Nazaret, Ioan Botezătorul. Ne vom putea apropia de individualitatea Botezătorului abia în timp. Să-l considerăm mai întâi așa cum ne apare, ca vestitor a ceea ce trebuie să vină în persoana lui Iisus. El îl anunță reamintind cu o forță extraordinară ceea ce se afla în ce spunea Legea exterioară, în vechea Revelație. Ca oamenii să se țină de ceea ce este scris în Lege, de ceea ce a îmbătrânit în cultură, de ceea ce ei au uitat, de ceea ce este matur, de ceea ce oamenii nu mai țin cont - iată ce vrea să le aducă Ioan Botezătorul. Trebuia deci ca el să aibă în el, înainte de toate, forța pe care o posedă venind pe lume un suflet deja matur - și chiar mai mult ca matur. El s-a născut din părinți în vârstă, încât de la început corpul său astral era pur și curat, față de tot ceea ce degradează ființa omenească, pasiunea și dorința ne jucând nici un rol pentru cuplul de părinți în vârstă. Acesta este încă un adevăr profund arătat de Evanghelia lui Luca (Luca 1, 18). O individualitate de acest gen a fost, și ea, plămădită în marea Lojă-mamă a omenirii unde marele Manus dirijează evenimentele în lumea spirituală, orientând curenții spre locurile unde e nevoie de ei. Un Eu ca cel al lui Ioan Botezătorul este introdus într-un corp sub directă conducere a mării Loji-mamă a omenirii, locul central al vieții spirituale pământești. Eul lui Ioan Botezătorul provine din același loc ca și sufletul Copilului Iisus pe care îl descrie Evanghelia lui Luca; dar Copilului Iisus i-au fost date mai ales acele forte care nu erau încă îmbibate de un Eu devenit egoist. Adică, acolo unde trebuia să se nască noul Adam a fost trimis un suflet tânăr.

Vă va părea straniu că marea Lojă-mamă a putut dirija pentru o singură dată spre un anumit punct un suflet căruia îi lipsea un Eu dezvoltat propriu-zis. Căci același Eu care i-a fost sustras în fond lui Iisus al Evangheliei lui Luca a fost dat corpului lui Ioan Botezătorul și aceste două principii, sufletul care a trăit în Iisus al Evangheliei lui Luca și Eul care a trăit în Ioan Botezătorul, au avut încă de la început legături foarte intime. Când germenul uman se dezvoltă în sânul matern, Eul se unește încă din a treia săptămână cu celelalte mădule ale ființei umane; dar numai în ultimele luni care preced nașterea acest Eu intră în acțiune încetul

cu încetul. Numai atunci acest Eu devine o forță interioară activă. Căci într-un caz normal, când Eul acționează într-un mod obișnuit pentru a pune în mișcare germenul uman, este vorba de un Eu care coboară din încarnări precedente și care pune în mișcare embrionul. Dar în cazul lui Ioan Botezătorul a fost vorba de un Eu care era în raport cu entitatea sufletească a lui Iisus nathanic. Din această cauză, în Evanghelia lui Luca, mama lui Iisus trebuie să se ducă la mama lui Ioan Botezătorul când aceasta era într-a șasea lună a sarcinii sale; și ceea ce de obicei e stimulat de propriul Eu al copilului a fost atunci stimulat de celălalt embrion. Copilul Elisabetei a început să miște atunci când s-a apropiat de el femeia care purta în pânțe Copilul Iisus. Căci acesta era acel Eu care a stimulat copilul celeilalte mame (Luca 1, 39-44). Atât era de profundă relația dintre cel care trebuia să acționeze pentru fuzionarea celor două curențe spirituale și cel care trebuia să o vestească*.

* Copilul Iisus descendent din Solomon era mai în vârstă, apoi s-a născut Ioan Botezătorul, apoi, câteva luni mai târziu, Copilul Iisus descendent al lui Nathan.

Vedem prin aceasta cum la începutul erei noastre s-a întâmplat ceva excepțional. Dacă în general oamenii doresc ca adevărul să fie „simplu”, aceasta este o consecință a comodității lor, care nu doresc să dobândească noțiuni noi. Dar marile adevăruri nu se dobândesc totuși decât grație celor mai mari eforturi ale spiritului. Dacă omul trebuie să facă mari eforturi pentru a descrie o mașină, cum s-ar putea cere ca cele mai mari adevăruri să fie și cele mai simple? Adevărul este vast și chiar prin aceasta complex, și trebuie să solicităm forțele noastre spirituale, dacă vrem să înțelegem încetul cu încetul adevărurile care se referă la evenimentul din Palestina. Nimeni nu trebuie să afirme deci că toate acestea sunt expuse într-un mod prea complicat; lucrurile sunt spuse așa cum sunt, și ele sunt astfel fiindcă noi avem aici de-a face cu cel mai mare eveniment al evoluției pământești.

Astfel, noi vedem crescând doi copii Iisus. Unul din ei este fiul cuplului Iosif și Maria, aparținând liniei nathanice, și acest fiu s-a născut dintr-o mamă tânără (în evreiește ar fi fost folosit cuvântul „alma” pentru a o desemna), căci ceea ce trebuia să acționeze ca un suflet tânăr trebuia să fie născut de o mamă cu totul tânără. După reîntoarcerea lor din Betleem, acest cuplu de părinți și fiul lor au locuit din nou în Nazaret. Ei nu au avut alți copii. Mama fusese destinată să fie doar mama acestui Iisus. Pe de altă parte, avem cuplul parental Iosif și Maria al liniei solomonice. După reîntoarcerea lor din Egipt și mutarea la Nazaret, cei doi au avut mai mulți copii, care sunt menționați în Evanghelia lui Marcu: Simion, Iuda, Iosif, Iacob și două fete (Marcu 6, 3).

Cei doi copii Iisus cresc. Cel care purta în el individualitatea lui Zoroastru dezvoltă cu o maturitate extraordinară acele forțe pe care trebuie să le perfecționeze, înfloritoare când o individualitate atât de puternică acționează în corp. Individualitatea care acționează în corpul celuilalt copil era de un alt gen. Ceea ce, la acest copil, era cel mai important, era Nirmanakaya lui Buddha, care într-un anumit fel plana asupra lui. De aceea, după reîntoarcerea la Betleem, ni se spune că acest copil a crescut „plin de înțelepciune”, ceea ce înseamnă că este străbătut, în corpul său eteric, de înțelepciune și că „grația lui Dumnezeu este asupra lui” (Luca 2, 40). Dar el a crescut în așa fel, încât a dezvoltat cu o mare încetineală facultățile obișnuite ale ființei omenești care se referă la înțelegerea și la cunoașterea lumii exterioare. Cei care nu apreciază decât facultățile care permit înțelegerea lumii exterioare ar fi tratat acest copil ca „relativ întârziat”. În schimb, tocmai în acest copil se dezvolta ceea ce cobora spre el de sus, de la Nirmanakaya lui Buddha care-l umbrea. El dezvolta în el o viață interioară atât de profundă, încât ea nu ar putea fi comparată cu nimic altceva în lume. S-a dezvoltat o profunzime a sensibilității care acționa într-un mod extraordinar asupra întregului său anturaj. Astfel, vedem dezvoltându-se o entitate cu o sensibilitate profundă în Copilul Iisus al liniei nathanice și o individualitate de o maturitate și de o înțelegere profundă a lumii în Copilul Iisus al liniei solomonice.

Or, mamei Copilului Iisus care cobora din Nathan i se preziseseră lucruri de o mare

importanță. Deja atunci când Simeon s-a găsit în prezența noului-născut, pe care îl văzuse aureolat de ceea ce altădată în India el nu putuse vedea în momentul nașterii lui Buddha, el a prezis ce trebuia acum să se împlinească mareț și important, dar el a pronunțat, de asemenea, și niște cuvinte pline de sens în legătură cu „spada care va străpunge inima mamei” (Luca 2, 35). Aceste cuvinte se referă, de asemenea, la ceva ce vom încerca să înțelegem astăzi.

Cei doi copii Iisus creșteau, fiind vecini, părinții lor fiind în relații de prietenie; în această atmosferă, ei s-au dezvoltat până spre vârsta de aproximativ doisprezece ani. Când Copilul Iisus aparținând liniei nathanice a atins vârsta de doisprezece ani, părinții săi s-au dus la Ierusalim, potrivit tradiției, pentru a participa la sărbătorile de Paști, luând copilul cu ei, așa cum se obișnuia când acesta atinge maturitatea necesară. În Evanghelia lui Luca se găsește o povestire extrem de misterioasă, relatarea unei vizite pe care acest Copil Iisus o face la Templu. Ni se spune că părinții săi, revenind de la sărbătoarea din Templu, și-au dat seama deodată că băiatul dispăruse și, negăsindu-l printre tovarășii lor de drum, au revenit la Templu, unde l-au descoperit așezat în mijlocul marilor Învățați, care erau cu toții uimiți de înțelepciunea sa (Luca 2, 41-50).

Ce se întâmplase? Să întrebăm despre acestea nepieritoarea Cronică Akasha.

Evenimentele cosmice sunt departe de a fi simple. Ceea ce s-a întâmplat aici se întâmplă, de asemenea, și într-un alt mod în lume. Se poate întâmpla ca o individualitate să aibă nevoie, într-un anumit stadiu al evoluției sale, de condiții diferite față de cele care i-au fost date la început. Din această cauză se întâmplă din când în când ca un om să se dezvolte până la o anumită vârstă și atunci să leșine brusc, părând mort. În el se operează o transformare: propriul său Eu îl părăsește și în organismul său intră un alt Eu. Un astfel de transfer de Eu are de asemenea loc și în alte cazuri; acesta este un fenomen pe care îl cunoaște bine orice ocultist. Aici, pentru Copilul Iisus, care avea atunci doisprezece ani, iată ce s-a întâmplat: Eul lui Zoroastru, care utilizase timp de doisprezece ani corpul lui Iisus aparținând liniei regale a casei lui David pentru a se ridica până la nivelul înalt al epocii sale, a ieșit din corpul băiatului Iisus care aparținea liniei solomonice, transferându-se în cel al lui Iisus aparținând liniei nathanice, care atunci a apărut schimbat. Părinții săi nu-l mai recunoscuseră, și nu-i înțelegeau cuvintele. Căci, acum, prin Copilul Iisus aparținând liniei nathanice vorbea Eul lui Zoroastru, care trecuse în acesta. Evenimentul corespunde momentului când Nirmanakaya lui Buddha s-a unit cu învelișul astral desprins de Copilul Iisus. De aici încolo, Eul lui Zoroastru trăiește în corpul lui Iisus nathanic. Pe acest copil, transformat atât de mult încât părinții săi nu-l puteau înțelege, l-au luat acasă.

Puțin timp după aceea a murit mama acestui copil, astfel încât acest copil în care trăia acum Eul lui Zoroastru a devenit orfan de mamă. Vom vedea că acest fapt are legătură cu ceva foarte important. Nici celălalt copil nu a mai putut trăi în condiții obișnuite după ce a fost părăsit de Eul lui Zoroastru. Iosif, cel care aparținea liniei solomonice, era deja mort și mama Copilului Iisus aparținând acestei linii, împreună cu copiii săi - Iacob, Iosif, Iuda, Simion și cele două fete -, au fost primiți în casa lui Iosif aparținând liniei nathanice, așa că Eul lui Zoroastru a revenit în familia unde se încarnase inițial, în afară de faptul că tatăl acestei familii era mort. În acest mod, cele două familii au format una singură, iar mama fraților - putem să-i numim frați, întrucât prin Eu sunt frați - a venit să trăiască în casa lui Iosif din linia nathanică cu Copilul Iisus care din punct de vedere al corpului fizic era originar din Nazaret.

Iată cum s-a realizat în mod concret joncțiunea celor două curente: cel al lui Buddha și cel al lui Zoroastru. Căci corpul care era purtătorul Eului atât de matur al lui Zoroastru a putut cuprinde în el și a putut să se unească cu ceea ce provenea din fuziunea Nirmanakayeii lui Buddha cu învelișul astral lepădat de copilul Iisus nathanic. În Iisus din Nazaret se dezvoltă de acum înainte o individualitate care poartă în ea Eul lui Zoroastru, acest Eu care fusese

aureolat și spiritualizat de Nirmanakaya întinerită a lui Buddha. Și astfel putem vedea în sufletul lui Iisus din Nazaret ceea ce este confluența curentului lui Buddha și cel al lui Zoroastru. Întrucât și Iosif din linia nathanică a murit relativ devreme, copilul purtător al Eului lui Zoroastru devine în realitate orfan; se simțea orfan. Căci el nu era ceea ce era prin ereditatea sa fizică: prin spirit, el era Zoroastru reîncarnat. Fizic, tatăl său era Iosif aparținând liniei nathanice și după aspectul exterior era considerat ca atare. Sfântul Luca spune deci adevărul și cuvintele lui trebuie luate ca atare (Luca 3, 21-23):

„Și s-a întâmplat că tot poporul se boteza; Iisus de asemenea s-a dus să se boteze, și în timp ce el se ruga, s-a deschis cerul, și Sfântul Spirit a coborât asupra lui sub forma unui porumbel, și s-a făcut glas din cer care a spus: Tu ești fiul Meu cel iubit, astăzi eu te-am zămislit. Iisus era, atunci când a început lucrarea sa, de aproximativ treizeci de ani si..." Aici nu se spune simplu că el era Fiu al lui Iosif, ci: „fiind el, precum se socotea, fiu al lui Iosif" (Luca 3, 23); căci Eul lui Zoroastru se încarnase mai întâi în Copilul Iisus solomonic și nu avea, în consecință, nici un raport cu Iosif aparținând liniei nathanice.

De acum încolo Iisus din Nazaret este o entitate unitară, de o bogăție interioară considerabilă, în care se găsesc reunite toate binecuvântările budismului și toate binecuvântările pe care le cunoaștem din zoroastrism. Această entitate era menită pentru destine mari. Cu ea se va petrece cu totul altceva decât cu majoritatea celor botezați de Ioan în Iordan. Si noi vom vedea mai târziu că această interioritate trebuia să preia individualitatea lui Hristos în momentul Botezului. În acest moment, esența nemuritoare a mamei lui Iisus din linia nathanică a coborât din nou din lumea spirituală și a transformat-o pe cealaltă mamă, cea care fusese primită în casa lui Iosif din linia nathanică, redându-i virginitatea, astfel încât sufletul acelei mame, pe care Iisus o pierduse, i-a fost înapoiat în timpul Botezului său în Iordan. Această mamă care-i rămăsese ascundea, așadar, în ea sufletul mamei sale inițiale, cea pe care Evanghelia o numește „*Maria cea binecuvântată*" (Luca 1, 28).

CONFERINȚA a VI-a

Misiunea poporului evreu. Învățătura lui Buddha despre înnobilarea ființei interioare a omului și învățătura cosmică a lui Zoroastru. Ilie și Ioan Botezătorul

Bâle, 20 septembrie 1909

Ne va fi relativ ușor să înțelegem detaliile Evangheliei lui Luca dacă vom putea, printr-un studiu pregătitor, face astfel încât entitățile și individualitățile luate în considerare să se afle întrucâtva vii în fața noastră, astfel încât să știm, de fapt, cu cine avem de-a face. Să nu fiți deci contrariați dacă avem, ca să spunem așa, multă „preistorie". Mai întâi trebuie să învățăm să cunoaștem în toată complexitatea sa marea figură care se află în centrul Evangheliilor ca și anumite alte lucruri pe care este indispensabil să le știm dacă vrem să înțelegem ceea ce ne spune Evanghelia lui Luca într-un mod atât de simplu.

Trebuie să ne reamintim mai întâi ceea ce am discutat în ultimele zile: marea importanță a acelei ființe unice despre care am spus că în secolele al cincilea până la al șaselea înaintea erei noastre s-a ridicat de la starea de Bodhisattva la cea de Buddha. Noi am arătat ceea ce a însemnat aceasta pentru omenire și vom mai aduce acest aspect încă o dată cu precizie în fața sufletului.

Conținutul învățăturii lui Buddha trebuia să devină într-o zi proprietatea omenirii. Dacă ne-

am întoarce în urmă dincolo de epoca lui Buddha, ar trebui să spunem pentru toate epocile anterioare ale umanității că, în acest timp, nu ar fi putut exista nici un om pe Pământ care să poată scoate din forul său interior învățătura despre Milă și Iubire care se exprimă în Cărarea octuplă. Evoluția omenească încă nu era destul de avansată pentru ca un suflet, oricare ar fi fost el, să poată descoperi aceste adevăruri adâncindu-se în propriile sale gânduri, dezvoltând propria sa sensibilitate. Tot ce există în lume ia mai întâi naștere, și pentru tot ceea ce trebuie să se nască trebuie să fie găsite cauzele. Cum puteau, de exemplu, oamenii de altădată să aplice principiile Cărării octuple? Ei nu le puteau aplica decât dacă aceste principii le erau transmise într-un anumit mod, ca și cum ar fi fost infiltrate din școlile oculte ale inițiaților și clarvăzătorilor. Bodhisattva învăța în cadrul Misteriilor și în școlile oculte ale clarvăzătorilor, pentru că în astfel de școli îi era dată posibilitatea de a se ridica spre lumile superioare și de a primi ceea ce încă nu putea fi comunicat inteligenței umane exterioare, sufletului exterior. În aceste timpuri îndepărtate, acele învățături trebuiau să fie transmise restului omenirii de către cei care aveau privilegiul să intre în contact direct cu Maeștrii școlilor oculte. Fără ca oamenii să poată ajunge prin ei înșiși la aceste principii, trebuia totuși ca viața lor să fie influențată, încât ea să se desfășoare în acord cu ele. Cei care trăiau în afara Misteriilor, urmau într-un anumit sens în mod inconștient ceea ce li se transmitea, după cum tot în mod inconștient le era și insuflat de către cei care le puteau oferi aceste lucruri prin școlile oculte. Pe Pământ nu exista încă nici un corp omenesc care să poată fi organizat în așa fel, încât chiar dacă ar fi pătruns în el tot ce este spiritual omul să poată să descopere prin propriile sale mijloace învățătura Cărării octuple. Trebuia să aibă o revelație de sus, comunicată pe căi corespunzătoare. Dar din aceasta rezultă că o ființă ca Bodhisattva nu era în situația de a utiliza complet un corp omenesc înaintea epocii lui Buddha; el nu putea găsi pe Pământ nici un corp în care ar fi putut incarna diversele facultăți cu ajutorul cărora trebuia să acționeze asupra oamenilor. Un asemenea corp omenesc nu exista. Deci cum s-a incarnat un astfel de Bodhisattva? Noi trebuie să ne punem clar această întrebare.

Cel ce era Bodhisattva în calitate de entitate spirituală nu se incarna în întregime. Dacă s-ar fi observat prin clarvedere un corp însuflețit astfel de un Bodhisattva, s-ar fi văzut că acest corp nu conținea decât o parte din entitatea lui Bodhisattva care, sub forma de corp eteric, depășea mult învelișul omenesc și menținea în acest fel o legătură cu lumea spirituală, pe care nu o părăsea niciodată cu totul. Bodhisattva nu părăsea niciodată complet lumea spirituală. El trăia în același timp într-un corp spiritual și într-un corp fizic. Trecerea lui Bodhisattva în starea de Buddha a fost posibilă pentru că acum exista pentru prima dată un corp fizic în care Bodhisattva a putut pătrunde în totalitate, pentru a dezvolta acolo toate facultățile sale. Prin aceasta, el a fixat acea formă omenească pe care oamenii trebuie să se străduiască să o atingă, pentru a regăsi prin ei înșiși învățătura despre Cărarea octuplă, așa cum a găsit-o Buddha din el însuși sub arborele Bodhi. Dacă s-ar fi cercetat în vietile sale anterioare entitatea care se incarnase în Buddha, s-ar fi descoperit că ea trebuia să rămână în parte în lumea spirituală și nu putea trimite în acest corp decât o parte din ea însăși. Abia acum, în secolele al șaselea și al cincilea înaintea erei noastre, a existat pentru prima dată un organism omenesc în care Bodhisattva a putut pătrunde în întregime, arătând astfel prin exemplul său că omenirea putea descoperi în viitor prin ea însăși Cărarea octuplă, cu ajutorul simțului său moral.

Faptul că au existat ființe umane din care o parte rămânea în lumea spirituală l-au cunoscut toate religiile și toate filosofile. Totdeauna s-a știut că pentru anumite entități natura omenească este, ca să spunem așa, prea mică pentru a conține întreaga individualitate care trebuie să acționeze pe Pământ. În filosofile din Asia Mică, despre această unire a individualității superioare a unor astfel de entități cu un corp fizic se spunea: „A fi plin de Duhul Sfânt”. Aceasta este o formulă tehnică foarte precisă. În limbile din Asia Mică s-ar fi spus despre un Bodhisattva care era incarnat pe Pământ că el era „plin de Duhul Sfânt”, cu alte cuvinte că forțele care constituiau o astfel de ființă nu sunt în întregime închise în ea, că ceva spiritual trebuie să acționeze din afară. S-ar putea deci spune despre Buddha că în incarnările sale anterioare fusese plin de Duhul Sfânt.

Dacă am înțeles aceasta, vom putea de asemenea înțelege ceea ce se află la începutul Evangheliei lui Luca și la care am făcut aluzie încă de ieri. Știm acum că în corpul eteric al Copilului Iisus lăstărit fizic din linia nathanică se afla partea rămasă intactă a substanței eterice care fusese scoasă din Adam înainte de căderea în păcat; a fost conservată și introdusă în acest Copil Iisus. Trebuia să fie astfel pentru ca o ființă tânără și necontaminată de toate experiențele evoluției pământenești să poată exista și prelua tot ceea ce trebuia să primească. Ar fi putut primi un om obișnuit, care s-ar fi incarnat constant din timpul lemurian, umbrirea Nirmanakayeii lui Buddha? Niciodată. Și încă și mai puțin ar fi putut primi ceea ce trebuia să pătrundă în el mai târziu. Trebuia deci să apară un corp omenesc atât de înnobilit și care nu a putut lua naștere decât prin aceea că substanța eterică a lui Adam, neatinsă de nici o experiență pământească, se adăuga corpului eteric al acestui Copil Iisus. Prin aceasta însă, substanța eterică amintită era de asemenea legată cu toate forțele care au acționat pe Pământ înainte de cădere și care în acest copil au căpătat o mare putere de desfășurare. Prin aceasta a devenit posibil ceea ce am menționat deja ieri: influența extraordinară pe care mama Copilului Iisus aparținând liniei nathanice a exercitat-o asupra mamei lui Ioan Botezătorul, precum și asupra lui Ioan Botezătorul însuși înainte ca el să fie născut.

Dar acum trebuie să ne lămurim cu privire la entitatea cu care avem de-a face în cazul lui Ioan Botezătorul. Nu putem înțelege această entitate a lui Ioan Botezătorul decât dacă ne reamintim deosebirea dintre învățătura deosebită care a coborât în India prin Buddha și revelația care a fost făcută vechiului popor evreu de către Moise și urmașii săi, Profeții.

Datorită lui Buddha, omenirea a obținut ceea ce sufletul poate găsi ca lege proprie, care-i permite să se purifice și să se ridice la cel mai înalt nivel de moralitate ce se poate atinge pe Pământ. Legea sufletului, Dharma, a fost propovăduită de Buddha, așa cum omul aflat la cel mai ridicat nivel de evoluție a naturii umane o poate găsi prin însuși sufletul său omenesc. Și Buddha a fost cel care a formulat-o primul. Dar evoluția umanității nu se desfășoară în linie dreaptă. Cele mai diferite curente culturale trebuie să se fecundeze în mod reciproc.

Ceea ce trebuia să se întâmple în Asia Mică prin evenimentul venirii lui Hristos cerea ca evoluția acestei țări să fie într-un anumit sens mai întârziată față de cea din India, pentru a putea prelua sub o formă întinerită ceea ce fusese dat într-un mod diferit evoluției indiene. Trebuia ca în Asia Mică să apară un popor care să fie în întârziere în raport cu popoarele situate mai la răsărit și care să se dezvolte cu totul altfel. Chiar dacă, în sensul înțelepciunii cosmice, popoarele din Orient avansaseră într-atât încât 1-au putut vedea pe Bodhisattva ca Buddha, trebuia ca popoarele din Asia Mică - mai ales poporul evreu - să fie menținute pe o treaptă mai juvenilă. Acest lucru era indispensabil. Pentru evoluția omenească trebuia să se facă în mare ceea ce se poate observa în mic la un om care, la vârsta de douăzeci de ani, ajungând la o anumită maturitate, și-a dezvoltat între timp anumite facultăți, dar aceste facultăți constituie în același timp o piedică, un obstacol.

Facultățile dobândite la o anumită vârstă tind să rămână la un anumit nivel, să rețină omul la treapta respectivă de evoluție. Ele îl țin în loc și mai târziu omul va putea depăși numai cu greu, la vârsta de treizeci de ani, nivelul atins la douăzeci de ani. Dimpotrivă, dacă luăm în considerare un al doilea om, care la douăzeci de ani nu a dobândit decât puține lucruri prin forțe proprii, și care a primit mai târziu aceste facultăți învățând de la altul, menținându-se mai mult timp într-un stadiu juvenil, acesta poate să se ridice mai ușor la același nivel ca primul și chiar să se afle spre treizeci de ani la un nivel superior. Oricine știe să observe viața va vedea că lucrurile stau astfel. Facultățile dobândite și pe care le-am făcut într-un anumit fel proprietatea noastră constituie lanțuri pentru viitor, în timp ce ceea ce nu am legat atât de strâns de sufletul nostru, ceea ce ne-am însușit într-un mod mai mult exterior este un lant în minus.

Dacă omenirea vrea să progreseze, atunci trebuie să se realizeze întotdeauna situația în care să fie prezent un anumit curent cultural capabil să preia în interior și să prelucereze o sumă de facultăți, în timp ce un alt curent trebuie să se desfășoare paralel și să rămână puțin în urmă în ceea ce privește evoluția. Atunci avem un curent cultural care dezvoltă anumite facultăți până la un punct dat; aceste facultăți sunt intim legate cu însăși esența acestui curent și cu natura umană. El avansează și apare ceva nou, dar acest curent nu ar fi capabil să urce prin el însuși încă o treaptă. Din această cauză trebuie să acționeze paralel cu el un alt curent. Dezvoltarea acestui al doilea curent a rămas în întârziere. El nu a ajuns la înălțimea primului, într-un anumit sens; apoi el va înainta, luând de la celălalt ceea ce acesta a dobândit. Datorită faptului că între timp cel de al doilea curent s-a menținut mai tânăr, el poate evolua după aceea mai sus, așa că unul l-a fecundat pe celălalt. Și astfel în evoluția omenească curențele spirituale trebuie să evolueze concomitent. Conducerea spirituală a Universului trebuie să vegheze ca lucrurile să se desfășoare astfel.

Ce măsuri a trebuit să ia această conducere spirituală pentru ca alături de curentul care și-a găsit expresia în persoana lui Buddha să se dezvolte un al doilea curent care nu primește decât mai târziu ceea ce budismul a dat omenirii? Pentru aceasta trebuia vegheat la faptul ca acel curent care pentru noi este cel al evreilor să fie împiedicat să producă oameni capabili să dezvolte „Dharma”, adică să ajungă cumva prin propriile lui forțe morale Căderea octuplă. Acest curent nu trebuia să aibă un Buddha. Impulsul interior adus de Buddha la curentul său spiritual trebuia dat din exterior celui alt curent. Iată de ce, pentru ca lucrurile să decurgă într-un mod deosebit de înțelept, mult timp înaintea apariției lui Buddha Legea a fost dată acestui popor din Asia Mică nu în mod interior, ci din exterior, prin revelația Decalogului, a Legii celor zece porunci (2 Moise 20, 2-17). Ceea ce trebuia să revină unui alt curent al umanității sub formă de posesiune interioară i-a fost dat poporului evreu sub forma Decalogului, ca ansamblu de legi exterioare, primit din afară, care nu era încă sudat cu sufletul său. Din această cauză, cel care făcea parte din acest popor considera cele zece porunci ca ceva ce i-a fost trimis din cer, având în vedere infantilismul nivelului de evoluție la care se afla.

Poporul hindus fusese format astfel încât să recunoască faptul că oamenii creează prin ei înșiși Dharma, legea sufletului, iar vechiul popor evreu fusese format în așa fel încât să asculte de Lege, care-i fusese dată din afară. În felul acesta poporul evreu reprezintă o completare admirabilă la ceea ce Zoroastru făcuse pentru propria sa cultură ca și pentru toate culturile derivate din ea. Era necesar să subliniem faptul că Zoroastru și-a îndreptat privirea spre lumea exterioară. În timp ce Buddha ne instruiește cu asiduitate asupra modului în care omul își poate înnobila viața interioară, găsim la Zoroastru marea și profunda învățătură privind Cosmosul, învățătură care vizează să ne dea cheia Universului din sânul căruia am ieșit. În timp ce privirea lui Buddha era îndreptată spre interior, cea a adepților lui Zoroastru se întorcea spre lumea exterioară, cu scopul să o impregneze cu spiritualitate.

Să încercăm acum să aprofundăm ceea ce a dat Zoroastru, de la prima sa apariție, când a propovăduit pe Ahura Mazdao, până la epoca când a revenit în persoana lui Nazarathos. El a oferit învățături din ce în ce mai profunde despre marile legi spirituale și despre entitățile Cosmosului. La început Zoroastru a dat culturii persane numai indicații vagi despre spiritul Soarelui. El a dezvoltat însă după aceea aceste indicații și ele ni se prezintă sub forma acelei mari și minunate învățături caldeene atât de rău înțelese în zilele noastre asupra Cosmosului și asupra originilor spirituale din care a izvorât existența noastră. Dacă cercetăm aceste învățături asupra Cosmosului, ele ne prezintă o particularitate importantă.

În vremea când Zoroastru încă mai vorbea poporului proto-persan despre cauzele spirituale exterioare ale lumii sensibile, el pune în fața oamenilor cele două forțe, Ormuzd și Ahriman sau Angramainyu, care lucrează una împotriva celeilalte în întregul Cosmos. Dar ce nu ați putea găsi în această doctrină este ceea ce s-ar putea chema ardoarea, convingerea morală care străbate sufletul. Din punctul de vedere al Persiei străvechi, ființa umană este într-un

anumit fel întrețesută într-un ansamblu de procese cosmice. Sufletul omului este teatrul unei lupte între Ormuzd și Ahriman. Pentru că aceste două forțe luptă între ele, în sufletul omenesc clocotesc pasiunile. Ceea ce este viața interioară a sufletului nu era încă recunoscut. Este vorba deci aici de o teorie pur cosmică. Când se vorbea despre bine și despre rău, nu se aveau în vedere decât acțiunile utile sau vătămătoare care se opun în Cosmos și care se manifestă de asemenea și în om. Nu exista încă „concepția morală” despre Univers în această învățătură care orienta privirea spre lumea exterioară. Prin această învățătură se făcea cunoștință cu toate entitățile care guvernează lumea simțurilor, tot ce domină lumea ca perfecțiune, lumină și tot ce este negru, dăunător. Te simțeai întrețesut în ansamblul Universului. Cât privește elementul într-adevăr moral la care participă ființa omenească prin sufletul său, el nu era încă resimțit în sine așa cum se va întâmpla mai târziu.

Când te aflai, de exemplu, în prezența unui om „rău”, simțeai că forțele rele ale Universului treceau prin el; îl credeai posedat de aceste entități rele. Nu-l puteai deci considera responsabil. Omul era resimțit ca fiind întrețesut într-un sistem cosmic încă neimpregnat cu calități morale. Aceasta era caracteristica unei doctrine care își întorcea privirea înainte de toate spre exterior, chiar dacă era o privire a spiritului.

Învățătura ebraică este o completare minunată a acestui învățământ cosmologic pentru că ea a adăugat la ceea ce fusese revelat din afară un element moral care a dat în acest fel posibilitatea de a lega un sens cu noțiunea de culpabilitate, de vină. Înainte de aceasta, se putea spune despre un om rău numai că este posedat de forțele răului. Primirea legii celor zece porunci a făcut necesară diferențierea între cei care respectă Legea și cei care nu o respectă. A luat naștere ideea de culpabilitate, de vină umană. Se poate resimți în ce fel a apărut ea în evoluția omenirii, recitind un text unde se vede limpede că oamenii nu au încă decât o noțiune neclară despre ceea ce este vina, unde faptul că există o neclaritate legată de noțiunea de vină devine tragic. Lăsați să acționeze asupra dumneavoastră Cartea lui Iov și veți remarca în ce măsură e vagă noțiunea de vină; nu se știe precis ce trebuie să se creadă atunci când cineva este atins de nenorocire. Aici apare noua noțiune de vină.

Morala a fost revelată din afară tocmai poporului evreu, la fel cum tot din afară i-au fost date și revelațiile despre celelalte regnuri ale naturii. Și acest lucru nu a fost posibil decât fiindcă Zoroastru veghease, așa cum v-am explicat, la faptul ca opera sa să fie continuată, el transmițând corpul său eteric lui Moise și corpul său astral lui Hermes. Datorită acestui fapt, Moise a devenit capabil, ca și Zoroastru, să perceapă forțele care sunt în acțiune în lumea exterioară, dar nu ca fiind indiferente, neutre, ci percepea ce guvernează sub aspect moral Universul, ce poate deveni Lege. Iată de ce acest vechi popor evreu avea inclusă în cultura sa ceea ce putem numi ascultare, supunere față de Lege, în timp ce curentul spiritual al lui Buddha avea ca ideal să găsească prin Căderea octuplă sensul vieții omenești.

Dar acest vechi popor evreu trebuia să fie menținut până la momentul potrivit, pe care tocmai îl caracterizăm, până la apariția principiului hristic. Ca să spunem așa, el a trebuit să fie într-un anumit fel ferit, dincolo de revelația lui Buddha, și menținut pe un plan de cultură imatur. A trebuit ca în sânul poporului evreu să se găsească personalități care nu puteau îngloba în ei totalitatea entității unei individualități, care întrucâtva reprezentau Legea. Nu s-ar fi putut naște în acest vechi popor evreu o personalitate care să fi fost ca Budha. De asemenea, s-a putut ajunge la Lege, prin „iluminare” din afară, datorită faptului că Moise avea corpul eteric al lui Zoroastru, și astfel putea primi ceea ce nu se naște din sufletul propriu. Nu era posibil pentru poporul evreu ca Legea să se nască din sufletul său.

Dar opera lui Moise trebuia continuată așa cum trebuie să fie continuată orice altă lucrare, pentru ca la momentul potrivit ea să poată da roadele corespunzătoare. Din această cauză a trebuit ca în sânul vechiului popor evreu să se nască acele individualități ce ne apar ca profeți și vizionari. Unul din cei mai importanți este cunoscut sub numele de Ilie.

Cum trebuie să ne reprezentăm o astfel de personalitate?

Pentru poporul evreu Ilie trebuia să fie unul din reprezentanții a ceea ce fusese inaugurat de Moise. Dar din substanța acestui popor nu s-ar fi putut naște nici un om care să fie integral conectat la ceea ce conținea Legea lui Moise, această Lege neputând fi primită decât ca o revelație de sus. Ceea ce am caracterizat ca fiind necesar pentru perioada indiană, ca și natura particulară a lui Bodhisattva, a trebuit, din această cauză, să se producă și să se repete constant și în cadrul poporului evreu. A trebuit să apară individualități a căror personalitate să nu fie complet integrată în personalitatea umană, care să se afle cu o parte a ființei lor în personalitatea terestră, iar cu cealaltă în lumea spirituală. O astfel de entitate a fost Ilie. În ceea ce apreciem pe planul fizic ca fiind personalitate a lui Ilie nu era cuprinsă decât o parte a ființei sale. Eul lui Ilie nu putea pătrunde în întregime în corpul său fizic. Despre el trebuie deci spus că era o personalitate „plină de Duh Sfânt”. Ar fi fost imposibil să se nască un om ca Ilie numai prin jocul forțelor normale care reglează de obicei nașterea unei ființe umane pe Pământ.

Când cineva trebuie să se incarneze în mod normal, ființa omenească se dezvoltă fizic în corput mamei sale, astfel încât la un moment dat individualitatea care a fost anterior incarnată se poate uni în mod simplu cu embrionul fizic. La omul obișnuit, totul urmează într-un anumit fel o linie dreaptă, fără să intervină forțe speciale aflate în afara căii normale. Acest lucru nu se putea întâmpla în cazul unei individualități ca cea a lui Ilie. Trebuia să intervină alte forțe pentru a veghea asupra părții de individualitate care se afla în lumea spirituală. Trebuia acționat din afară asupra ființei omenești în curs de dezvoltare. Iată de ce, atunci când se incarnează în lume individualități de acest fel, ele ne apar ca fiind inspirate, acționate de spirit. Acestea apar ca personalități „extatice” care depășesc cu mult ceea ce le poate spune inteligența lor obișnuită. Astfel ne apar toți Profeții Vechiului Testament. Spiritul îi impulsionează; la ei, Eul nu-și dă întotdeauna seama de ceea ce face. Spiritul trăiește în personalitate, și el este primit din afară.

Ființele de acest gen se retrag câteodată în singurătate, dar atunci este vorba de o retragere a părții Eului de care se servește personalitatea și de o intervenție a spiritului din exterior. În anumite stări extatice, inconștiente, ființa ascultă atunci inspirațiile cerești. Acest lucru se întâmpla mai ales în cazul lui Ilie. Ceea ce trăia în el în calitate de Ilie, ceea ce spunea gura lui, ceea ce scria mâna sa nu provenea numai de la partea ființei sale care trăia în el, ci erau revelații ale ființelor spirituale, divine, care se aflau în arierplan. Când această ființă s-a reincarnat, ea a trebuit să se unească cu corpul copilului care s-a născut din Elisabeta și Zaharia. Noi știm chiar din Evanghelie că pe Ioan Botezătorul trebuie să-l considerăm ca fiind Ilie reincarnat (Matei 17, 10-13). Dar avem aici de-a face cu o individualitate care, în incarnările sale anterioare, nu fusese obișnuită să dezvolte prin forțele normale ale vieții ceea ce trebuia să realizeze.

Când cursul lucrurilor este normal, forța interioară a Eului este activă, în timp ce corpul fizic se dezvoltă în organismul matern. Această legătură interioară nu fusese încă realizată de individualitatea lui Ilie în timpuri anterioare, aceasta nu coborâse încă atât de mult. Eul său nu se pusese în mișcare prin propriile sale forțe, cum este cazul în condiții normale, ci ca urmare a unei influențe exterioare. Acest lucru trebuia să se repete și în cazul lui Ioan Botezătorul, care era deja mai desprins de lumea spirituală, mai aproape de Pământ, mai legat de Pământ decât entitățile care-l conduseseră altădată pe Ilie. Căci trebuia creată acum tranziția spre fuziunea curentului lui Buddha cu cel al lui Zoroastru. Totul trebuia să fie întinerit. Acum trebuia să intervină din afară acea entitate care în calitate de Buddha se legase de Pământ și de problemele terestre și care prin Nirmanakaya sa era acum legat de Iisus-ul nathanic; această entitate care, pe de o parte, era legată de Pământ, pe de altă parte, era din nou îndepărtată, întrucât nu acționa decât în Nirmanakaya care trăia „dincolo” de Pământ

pentru că urcase din nou și plana în prezent deasupra capului lui Iisus din linia nathanică, trebuia să acționeze acum din afară și să desfășoare forța Eului lui Ioan Botezătorul.

Nirmanakaya lui Buddha a acționat deci asupra dezvoltării Eului lui Ioan Botezătorul așa cum forțele spirituale au acționat altădată asupra lui Ilie. Pe atunci, individualitatea lui Ilie era în anumite perioade răpită, în stare de extaz; Dumnezeu îi vorbea atunci, umplând Eul său de o forță reală, pe care Ilie o putea după aceea răspândi în jurul său. Acum, era din nou prezentă o ființă spirituală care, sub forma Nirmanakaye lui Buddha, plana deasupra lui Iisus aparținând liniei nathanice. Aceasta este ființa care acționează asupra Elisabetei, înainte de nașterea lui Ioan Botezătorul, și care, în a șasea lună de sarcină, a mișcat embrionul copilului ei, trezind acolo Eul. Datorită faptului că se găsea acum mai aproape de Pământ, această forță a putut face să se nască nu o simplă inspirație, ci cu adevărat forma Eului lui Ioan Botezătorul. Sub influența vizitei pe care a făcut-o Elisabetei cea care se cheamă aici Maria, Eul lui Ioan Botezătorul a tresărit. Iată cum Nirmanakaya lui Buddha a intervenit pentru a trezi până în substanța fizică Eul celui care fusese Ilie, Eul actual al lui Ioan Botezătorul.

Ce a rezultat din aceasta?

Așa cum celebrele cuvinte pronunțate de Ilie în secolul al nouălea înaintea erei noastre erau într-adevăr cuvintele lui Dumnezeu, cum gesturile mâinii sale erau într-adevăr gesturi ale lui Dumnezeu, tot așa trebuia să fie și în cazul lui Ioan Botezătorul, fiindcă în el retrăia ceea ce fusese prezent în Ilie. Ceea ce exista în Nirmanakaya lui Buddha acționa ca o inspirație în Eul lui Ioan Botezătorul; ceea ce se arătase păstorilor și care plana deasupra Copilului Iisus aparținând liniei nathanice prelungea acțiunea sa până în persoana lui Ioan Botezătorul și propovăduirea acestuia a fost înainte de toate o reînviere a propovăduirii lui Buddha. Aici s-a întâmplat ceva aparte care trebuie să acționeze profund asupra sufletului nostru, dacă ne reamintim predica de la Benares în care Buddha vorbește de suferințele vieții și de o eliberare posibilă prin Cărarea octuplă spre care trebuie să tindă sufletul. Buddha a indicat atunci ceea ce recunoaște drept Cărarea octuplă. Pe atunci, el își continua adesea predica spunând: „Până în prezent ați primit învățăturile brahmanilor, care-și spuneau descendenți direcți ai lui Brahma. Din cauza acestei origini ilustre, ei se pretindeau superiori celorlalți oameni. Ei afirmă că valoarea individului depinde de ereditatea sa. Dar eu vă spun că valoarea cuiva depinde de ceea ce face el din el însuși și nu de ceea ce i-a fost dat de strămoșii săi. Dacă el este demn să primească marea Înțelepciune cosmică, aceasta depinde de ceea ce el a făcut din el însuși în calitate de individ". Prin aceasta Buddha își atrăgea furia brahmanilor, fiindcă el scotea în evidență meritul individual și pentru că spunea: „Într-adevăr, vă spun vouă, ceea ce este important nu este să-ți spui brahman, ci să te purifici prin propriile tale eforturi". Acesta este sensul - dacă nu litera - numeroaselor discursuri ale lui Buddha. Apoi el continua, în general, arătând că omul, când înțelege lumea suferinței, poate resimți milă, poate aduce ajutor și consolare, poate participa la destinul semenului său, fiindcă el știe că resimte aceeași suferință și durere.

Acum Buddha se afla în Nirmanakaya sa, radia asupra Copilului Iisus aparținând liniei nathanice și continua propovăduirea sa prin vocea lui Ioan Botezătorul. Căci Ioan Botezătorul vorbea sub inspirația lui Buddha când spunea, de exemplu: „Voi care vă mândriți atât că sunteți descendenții celor care, fiind în serviciul forțelor spirituale, sunt numiți «copiii șarpelui», voi care vă lăudați că posedați «înțelepciunea șarpelui» cui o datorați voi? Voi credeți că purtați roadele pocăinței atunci când spuneți: Noi îl avem pe Avraam ca tată". Și Ioan Botezătorul continuă predica lui Buddha: „Nu spuneți că voi îl aveți pe Avram ca tată, ci fiți oameni adevărați, acolo unde vă aflați în lume. Un om adevărat poate apărea în locul pietrei pe care stă piciorul vostru. Într-a-devăr, Dumnezeu poate trezi copiii lui Avraam chiar din pietre" (Luca 3, 7-8). Ioan Botezătorul mai spunea, tot în spiritul lui Buddha: „Că cel care are două haine să dea una celui care nu are nici una" (Luca 3, 11). Ei au venit la el și l-au întrebat: „Învățătorule, ce trebuie să facem noi?" (Luca 3, 12), la fel cum altădată călugării

veniseră la Buddha, punându-i aceeași întrebare. Toate cuvintele sale ar putea fi atribuite lui Buddha sau considerate ca o continuare a acestora.

Iată cum se prezintă aceste entități pe planul fizic la răscrucea de vremuri. Așa învățăm să vedem în ce constă unitatea religiilor și revelațiilor spirituale date omenirii. Ceea ce a fost Buddha, noi nu aflăm ținându-ne de tradiție, ci ascultând ceea ce a spus el în realitate. Cu cinci, șase secole înaintea erei noastre, Buddha a vorbit așa cum știm din predica de la Benares. Dar vocea sa n-a amuțit; el mai vorbește încă, chiar și atunci când nu mai este incarnat, acolo unde își trimite inspirațiile prin Nirmanakaya sa. Prin gura lui Ioan Botezătorul, noi auzim ceea ce el vrea să ne spună șase sute de ani după ce trăise într-un corp fizic. Aceasta este „unitatea religiilor”. Fiecare religie trebuie situată, în cursul evoluției umane, la locul său exact și regăsind acolo ceea ce ea are viu și nu ceea ce este mort, căci totul continuă să evolueze. Iată ce trebuie să învățăm să înțelegem. Cel care refuză să recunoască cuvântul lui Buddha în gura lui Ioan Botezătorul este asemănător cu un om care, văzând sămânța unui trandafir, apoi planta care a lăstărit și a înflorit, ar refuza să admită că acest trandafir a luat naștere din această sămânță și ar spune: „Dar aceasta este cu totul altceva”. Ceea ce era viu în sămânță a înflorit acum în trandafir; și ceea ce era viu în predica de la Benares a înflorit pe malul Iordanului în predica lui Ioan Botezătorul.

Astfel, noi am făcut cunoștință în ființa ei cu altă individualitate, pe care o întâlnim în acel timp și despre care vorbește Evanghelia lui Luca atât de insistent. Învățăm să înțelegem Evangheliile numai dacă ne ridicăm încetul cu încetul la înțelegerea cu adevărat a fiecărui cuvânt al acestora, așa cum a fost intenția autorilor lor. În introducerea sa, Luca ne spune că vrea să ne redea comunicările „celor care erau clarvăzători”. Dar acești clarvăzători au văzut adevăratele evenimente, așa cum s-au revelat ele din epocă în epocă; ei nu au văzut numai ceea ce s-a întâmplat pe planul fizic. Cel care nu ar vedea decât aceasta ar putea spune: „În secolele cinci-șase înaintea erei noastre a trăit în India un om care era fiul regelui Sudhodana și care se chema Buddha. Și apoi, mai târziu a existat un om care se numea Ioan Botezătorul”. El nu ar discerne legătura care-i unește pe unul cu altul, căci această legătură nu este vizibilă decât în lumea spirituală. Luca ne spune însă că el povestește ceea ce a fost „văzut” de vizionari. Nu este suficient să citești cuvintele textelor religioase; aceste cuvinte trebuie să învățăm a le citi în sensul adevărat. Pentru aceasta trebuie să intuim foarte clar individualitățile despre care este vorba în aceste documente. Ele pot fi percepute cu adevărat intuitiv în sufletele noastre numai dacă știm tot ce a contribuit la formarea lor.

Și încă altceva: oricare ar fi individualitatea care coboară pe Pământ, ea trebuie să se dezvolte în sensul facultăților care pot înflori în corpul în care se incarnează această individualitate și de care trebuie să țină cont. Să presupunem că în zilele noastre ar vrea să se incarneze o ființă superioară; ea ar trebui să conteze numai pe legile care guvernează în prezent corpul omenesc. Numai un văzător poate recunoaște ce este în mod real această entitate, căci el va vedea cum se întrețes elementele profunde ale naturii sale. Aflată pe o treaptă superioară de înțelepciune, o astfel de entitate va trebui totuși să treacă prin copilărie și să-și matureze corpul, pentru ca la un moment dat să se poată revela ceea ce a fost ea în incarnări anterioare. Dacă, de exemplu, ea trebuie să trezească în omenire sentimente cu totul excepționale, incarnarea sa pământească va trebui să fie astfel, încât corpul său să poată suporta ceea ce-i impune misiunea sa. În adevăr, în lumea spirituală lucrurile nu se prezintă așa cum se prezintă în lumea materială. Dacă o entitate vrea să vorbească despre vindecarea durerilor și eliberarea de suferință, ea însăși va trebui să cunoască toată profunzimea suferinței, pentru a găsi cuvintele exacte care pot fi utilizate în sensul uman.

Ceea ce avea de spus mai târziu ființa care se incarna în corpul lui Iisus al liniei nathanice se adresa omenirii întregi. Era ceva care trebuia să elibereze omenirea de orice înrudiri de sânge mai înguste. Nu trebuiau desființate legăturile de rudenie, ceea ce unește tatăl și fiul, fratele și sora, ci la iubirea legată de familie trebuia adăugată ceea ce se numește iubire umană

generală, care merge de la suflet la suflet și care se ridică deasupra legăturilor de sânge. Iată ce trebuia să aducă entitatea care s-a manifestat mai târziu în Iisus din Nazaret din linia lui Nathan. El trebuia să aducă ceva în plus în iubire, o adâncire a acesteia, care nu are nici un raport cu înrudirea de sânge. Dar pentru atingerea acestui scop trebuia ca această entitate să învețe mai întâi ea însăși pe Pământ ce înseamnă să nu simți nici o legătură, să nu ai nici o interde-pendență prin sânge. Atunci ea putea să resimtă ceea ce se întâmplă numai de la om la om. Ea trebuia mai întâi să se simtă liberă de orice legătură de sânge - chiar de posibilitatea unei asemenea legături. Iisus din linia lui Nathan nu trebuia să fie numai un „apatrid” cum fusese Buddha, care ieșise din țara sa pentru a rătăci prin lume, ci el trebuia să se elibereze de orice legătură de familie, de tot ceea ce are raport cu legăturile de sânge. El trebuia să cunoască profunda durere pe care o poate încerca cel care renunță la tot ceea ce de obicei înconjoară o ființă omenească, cel care trebuia să rămână singur. Din adâncul izolării sale, din renunțarea sa la orice familie trebuia să vorbească individualitatea care trăia în Iisus din linia lui Nathan. Cine era această entitate?

Noi știm că entitatea care a trăit până la al doisprezecelea an în copilul lui Iisus care cobora din Solomon, această individualitate era spiritul lui Zoroastru, care trăia în acest copil. Dar tatăl său murise de tânăr, copilul era deci orfan de tată. În afara lui în această familie, unde el a rămas atâta timp cât Zoroastru a trăit în corpul lui Iisus din linia lui Solomon existau și alți copii. El părăsește apoi această familie la doisprezece ani, lăsându-și mama, frații și surorile, pentru a trece în corpul Copilului Iisus din linia lui Nathan. Mama sa a murit, apoi, mai târziu, moare și tatăl său, și atunci când el a trebuit să-și înceapă misiunea sa tot ceea ce era legătură de sânge era rupt. De acum încolo el nu mai era numai orfan, nu-și părăsise numai frații și surorile sale, dar, mai mult, această entitate, Zoroastru, a trebuit să renunțe și să-și întemeieze o familie, să aibă descendenți. Căci entitatea Zoroastru nu și-a părăsit numai tatăl, mama, frații și surorile; ea și-a părăsit de asemenea propriul său corp și a intrat într-un alt corp, cel al lui Iisus din linia lui Nathan.

Apoi această individualitate a putut deschide calea pentru o entitate încă și mai sublimă, care în corpul lui Iisus aparținând liniei lui Nathan s-a putut pregăti pentru marea misiune, cea de a propovădui iubirea generală față de oameni. De asemenea, atunci când mama și frații lui Iisus au venit să-l vadă și i s-a spus: „Mama ta și frații tăi sunt aici și vor să te vadă”, această entitate a putut răspunde din adâncul sufletului său și, fără a putea fi greșit înțeles, în fața întregului popor, prin cuvinte care nu răneau pietatea filială: „Aceștia nu sunt mama mea și frații mei”. Căci Zoroastru părăsise chiar și corpul care îl înrudea cu această familie. Și făcând aluzie la cei cu care el forma o comunitate de suflete libere, el putea într-adevăr spune: „Mama mea și frații mei, sunt cei care aud cuvântul lui Dumnezeu și care îl pun în practică” (Luca 8, 20-21). Iată în ce măsură textele religioase trebuie luate *ad-litteram*!

Pentru ca cineva să poată propovădui într-o zi iubirea universală trebuia să fie încarnat realmente o dată într-un corp în care putea face experiența părăsirii a tot ceea ce e întemeiat pe legăturile de sânge. Spre această mare Figură se îndreaptă sentimentele noastre, ca și cum s-ar apropia de o ființă omenească, spre această Ființă care coboară din înălțimile cerești dând expresie experiențelor și suferințelor omenești. Pentru Ea bat inimile noastre. Cu cât vom cunoaște-O într-un mod mai spiritual, cu atât mai bine vom înțelege-O și cu atât mai mult inimile noastre vor bătea spre ea, iar sufletele noastre o vor preaslăvi cu bucurie.

CONFERINȚA a VII-a

Cei doi copii Iisus. Întruparea lui Hristos în Iisus din Nazaret. Vișva Karman, Ahura Mazdao, Iahve. Loja spirituală a celor doisprezece Bodhisattva și cel de al Treisprezecelea

Bâle, 21 septembrie 1909

În aceste ultime zile am încercat să ne reprezentăm cele mai importante entități de care vorbește Evanghelia lui Luca. Am obținut noțiuni cuprinzătoare despre ceea ce se află la baza acestui document. Dar mai trebuie să urmărim evoluția ulterioară a principalei entități din Evanghelia lui Luca, și prin aceasta a principalei entități a Pământului nostru, a lui Iisus Hristos însuși.

Pentru aceasta va fi mai întâi necesar să ne amintim ce a fost spus deja, și anume că Iisus Hristos de care se ocupă Evanghelia lui Luca s-a născut, în mod fizic, în persoana lui Iisus aparținând liniei lui Nathan, a casei lui David. Acest copil crește până la vârsta de aproximativ doisprezece ani. Când a fost atinsă această perioadă de dezvoltare a lui, Eul celui care întemeiase altădată cultura persană, Eul lui Zoroastru, a putut pătrunde în corpul său. Începând din acest al doisprezecelea an, în Iisus aparținând liniei nathanice trăiește Eul lui Zoroastru. Vom urmări acum mai de aproape dezvoltarea acestei ființe. Aici trebuie să ne amintim un lucru pentru a cărui înțelegere suntem pregătiți prin reflecțiile noastre antroposofice anterioare.

Noi știm că dezvoltarea normală a ființei omenești se efectuează în etape: prima etapă se întinde de la naștere la al șaptelea an, aproximativ; un al doilea segment al dezvoltării corespunde etapei de la șapte la paisprezece ani, cu alte cuvinte până la pubertate; un al treilea segment cuprinde etapa de la paisprezece la douăzeci și unu de ani; urmează apoi etapa până la douăzeci și opt de ani și încă o etapă, până la al treizeci și cincilea an. Desigur, aceste etape nu trebuie concepute în mod dogmatic, în sensul că ele concordă în mod exact cu o dată fixă, ci observăm acea tranziție importantă care se produce în dezvoltarea unei ființe omenești în cursul desfășurării aproximativ a celui de al șaptelea an, în perioada schimbării dinților. Această schimbare nu se produce brusc, ci încetul cu încetul, pe durata schimbării dinților. La fel se petrec lucrurile în mod progresiv în toate etapele. Noi știm, așa cum am expus cu mai multă precizie în *Educația copilului*, că în cursul celui de al șaptelea an de viață are loc un eveniment care, din punct de vedere spiritual, este analog cu separarea de corpul matern pe plan fizic: se petrece un fel de naștere eterică. În jurul vârstei de paisprezece ani, o dată cu maturarea sexuală are loc o naștere astrală, corpul astral al copilului se eliberează la rândul său. Dar evoluția ființei umane se arată a fi mult mai complicată atunci când o urmărești cu ochii spiritului. Marile modificări care se produc chiar și mai târziu în existența omenească scapă observației obișnuite a oamenilor. Astăzi se estimează că începând cu o anumită vârstă nu se mai întâmplă mare lucru în dezvoltarea umană. Acesta este însă rezultatul unei observații foarte superficiale. În realitate, atunci când depunem mai multă strădanie, descoperim că în ceea ce privește perioadele mai târzii putem să conștientizăm anumite diferențe în dezvoltarea umană.

Când este lepădat învelișul matern, fizic al corpului, ceea ce se naște nu este în fond decât corpul fizic al ființei omenești, sin-gurul eliberat în timpul primilor șapte ani ai vieții. În numeroase conferințe asupra educației copilului, noi am spus mereu cât este de important ca educatorul să știe tocmai aceasta. Apoi, când este lepădat învelișul eteric este eliberat corpul eteric și atunci când spre paisprezece ani este lepădat la rândul său învelișul astral, corpul astral devine liber. La drept vorbind, dacă vrem să înțelegem ființa omenească, trebuie să plecăm de la descrierea organizării sale pe care am făcut-o în *Teosofia* *. Acolo, elementele superioare, psihice ale naturii omenești sunt subîmpărțite în continuare. Găsim mai întâi,

legat de corpul eteric, ceea ce numim „corpul senzației”, care nu este complet liber față de lumea exterioară decât spre douăzeci și unu de ani. Cu acest al douăzeci și unuia an începe eliberarea a ceea ce noi numim „sufletul senzației”; la douăzeci și opt de ani devine liber „sufletul rațiunii” și după aceea „sufletul conștiinței”. Iată ce se întâmplă cu omul de astăzi. Oricine știe să observe viața cu ajutorul cunoașterii obținute datorită științei spirituale știe perfect că aceste etape de dezvoltare există. Marii ghizi ai omenirii știu, de asemenea, de ce al treizeci și cincilea an are atâta importanță. Dante ([Nota 7](#)) știa de ce a vorbit de vârsta de treizeci și cinci de ani când a avut marile viziuni cosmice pe care le-a descris în celebrul său poem. Chiar la începutul *Divinei comedii* el spune că a avut aceste viziuni la vârsta de treizeci și cinci de ani. Ființa umană ajunge la această vârstă în momentul când poate utiliza în mod plener facultățile care depind de corpul senzației, de sufletul senzației, de sufletul rațiunii.

* *Teosofie. Introducere în cunoașterea suprasensibilă despre lume și menirea omului*, GA 11 (Nota trad.)

Toți cei care au vorbit de ființa omenească referitor la evoluție au cunoscut această subdivizare. La orientali, în această privință lucrurile stau puțin altfel, epocile sunt diferite. Din acest motiv era justificat să nu se facă aceleași diferențieri și pentru civilizația orientală; dar în Occident a fost necesar să se facă. Grecii, de exemplu, nu au făcut decât să descrie în alți termeni ceea ce am descris mai înainte. Vorbind de suflet, ei începeau cu ceea ce noi numim corpul eteric, pe care ei îl numeau „*treptikon*”; ceea ce noi numim corpul senzației ei îl numeau foarte expresiv „*aesthetikon*”; sufletul senzației era pentru ei „*orektikon*”, iar sufletul rațiunii „*kinetikon*”; sufletul conștiinței, bunul cel mai prețios, în curs de a fi dobândit în prezent, de om, se chema la ei „*dianoetikon*”. Astfel ni se înfățișează evoluția ființei umane când este observată cu precizie și exactitate.

Ca urmare a anumitor condiții pe care trebuie să le mai lămurim parțial și astăzi, evoluția Copilului Iisus al liniei lui Nathan a fost puțin grăbită, accelerată, ceea ce era posibil datorită faptului că în țara sa pubertatea avea loc mai devreme. Dar mai existau în cazul lui motive cu totul speciale pentru ca ceea ce se întâmplă de obicei în al paisprezecelea an să se producă în al doisprezecelea an; de asemenea, ceea ce are loc în mod obișnuit la douăzeci și unu de ani s-a produs pentru el la nouăsprezece și ceea ce se întâmplă la alții la douăzeci și opt și treizeci și cinci de ani a avut loc pentru el la douăzeci și șase și la treizeci și trei de ani.

	Condiții normale	Iisus al liniei Nathan
Corpul fizic	1 - 7	-
Corpul eteric (<i>treptikon</i>)	7 - 14	12
Corpul astral sau al senzației (<i>aesthetikon</i>)	14 - 21	19
Sufletul senzației (<i>orektikon</i>)	21 - 28	26
Sufletul rațiunii (<i>kinetikon</i>)	28 - 35	33
Sufletul conștiinței (<i>dianoetikon</i>)	-	-

Aceasta este așa-zisa schemă a dezvoltării ființei noastre centrale pământești. Acum trebuie să avem în vedere că până la al doisprezecelea an noi avem în fața ochilor corpul fizic al lui Iisus aparținând liniei lui Nathan, dar că, începând cu această epocă, Eul lui Zoroastru trăiește în acest corp al lui Iisus aparținând liniei lui Nathan. Ce înseamnă aceasta? Înseamnă că acest Eu, acest Eu matur, a început munca sa de perfecționare asupra corpului senzației, sufletului senzației și sufletului rațiunii lui Iisus din linia lui Nathan cu începere de la acest al doisprezecelea an; el a dezvoltat aceste principii ale naturii omenești cum o poate face numai un Eu atât de matur, care a parcurs cele mai diferite incarnări pe care destinul i le acordase lui

Zoroastru și a putut să prelucreze cu cea mai mare finețe aptitudinile umane. Noi ne găsim deci în fața acestui fapt minunat că în corpul lui Iisus din linia lui Nathan, la vârsta de doisprezece ani, s-a încorporat Eul lui Zoroastru, care i-a perfecționat în cel mai înalt grad facultățile interioare. Atunci s-a dezvoltat un corp al senzației, care a fost capabil să privească spre Cosmos, astfel încât putea presimți existența vechiului Ahura Mazdao, simțind ce poate acesta ca entitate spirituală; se dezvoltă un suflet al senzației capabil să cultive înțelepciunea care trebuia să se dezvolte încetul cu încetul în omenire pe baza învățaturii lui Ahura Mazdao; și s-a dezvoltat un suflet al rațiunii care putea înțelege toate acestea, adică să conceapă idei și să pună în cuvinte ușor de înțeles ceea ce umanitatea nu putuse obține până atunci decât de afară, pe calea curenților spirituali.

Așa s-a dezvoltat acest Iisus din linia lui Nathan care purta în el Eul lui Zoroastru. El a evoluat în acest mod până la apropierea vârstei de treizeci de ani. Atunci s-a produs un fapt nou. Fenomenul care avusese deja loc, într-un anumit fel, pentru Iisus aparținând liniei lui Nathan, atunci când în al doisprezecelea an al său interiorul i s-a umplut cu un Eu nou, s-a repetat, dar acum într-un fel mai universal, mai important. Atunci când Iisus din Nazaret a atins al treizecilea an al său, Eul lui Zoroastru săvârșise ceea ce trebuia să împlinească în acest suflet căruia îi dezvoltase facultățile în cel mai înalt grad. Acum putem spune că își terminase misiunea de a prelucra acest suflet, în sensul transiterii a tot ceea ce obținuse în incarnările sale anterioare și putea spune: „Sarcina mea este acum împlinită”. Și într-o zi Eul lui Zoroastru a părăsit corpul lui Iisus aparținând liniei lui Nathan.

Eul lui Zoroastru a trăit deci timp de doisprezece ani în corpul lui Iisus al liniei lui Solomon. Acest copil nu s-ar mai fi putut dezvolta în continuare. Eul lui Zoroastru părăsindu-l, el a rămas ca să spunem așa la nivelul pe care-l atinsese atunci. Este adevărat că prin prezența în el a acestui Eu ajunsese la un rar grad de maturitate. Cineva care ar fi observat din exterior acest Copil Iisus din linia lui Solomon l-ar fi găsit extraordinar de precoce. Dar din momentul în care Eul lui Zoroastru l-a părăsit, el nu a mai putut avansa. Și în momentul în care, relativ devreme, mama lui Iisus aparținând liniei lui Nathan a murit și când elementele sale spirituale s-au retras în lumile spiritului, a luat cu ea ceea ce avea valoare eternă și forță constructivă în Copilul Iisus din linia lui Solomon. Acest copil a murit, de asemenea, cam în același timp cu mama lui Iisus din linia lui Nathan.

Învelișul eteric care a părăsit atunci corpul lui Iisus din linia lui Solomon avea o mare valoare. Noi știm despre corpul eteric că el atinge dezvoltarea sa normală când copilul a depășit anul al șaptelea, cu alte cuvinte, între acest al șaptelea an și vârsta pubertății. Este deci vorba de un corp eteric care fusese format prin forțele Eului lui Zoroastru. Or, noi știm că la moarte corpul eteric părăsește corpul fizic, că, într-un caz normal, tot ceea ce nu este utilizabil pentru eternitate este atunci lepădat și că un fel de extract al acestui corp eteric este luat dincolo. La Copilul Iisus aparținând liniei lui Solomon, cea mai mare parte a corpului eteric era utilizabilă pentru eternitate. Întreg acest corp eteric a fost luat de mama lui Iisus aparținând liniei lui Nathan. Dar corpul eteric este arhitectul, constructorul corpului fizic. Noi ne putem deci reprezenta acum că, în fapt, exista o înrudire intimă între acest corp eteric al lui Iisus aparținând liniei lui Solomon care trecuse în lumea spirituală și Eul lui Zoroastru care fusese unit cu el timp de doisprezece ani ai vieții sale pe Pământ. Și atunci când în urma evoluției lui Iisus din Nazaret acest Eu a părăsit corpul lui Iisus din linia lui Nathan, a intrat în joc forța de atracție care exista între Eul lui Zoroastru și corpul eteric al Copilului Iisus aparținând liniei lui Solomon. Amândoi s-au regăsit și și-au construit un nou corp fizic. Eul lui Zoroastru atinsese o asemenea maturitate, încât nu mai avea nevoie să stea în Devachan. Cu ajutorul corpului eteric de care tocmai am vorbit, el a putut să-și reconstruiască un nou corp fizic în relativ puțin timp.

În acest fel s-a născut pentru prima dată acea ființă care apoi a revenit continuu pe Pământ, revenind astfel, încât se scurgea foarte puțin timp între o moarte fizică și o nouă naștere.

Puțin după ce își părăsea corpul său fizic prin moarte, ea reapărea incarnată din nou pe Pământ la scurt timp. Această ființă, care a regăsit corpul eteric pe care îl părăsise, a trecut apoi prin toată istoria omenirii. Și așa cum vă puteți imagina, ea acordă întregul său ajutor celor care caută să înțeleagă marele eveniment din Palestina. Ea a trăit la răscruce de epoci sub numele de „Maestrul Iisus”. Astfel, după ce a regăsit corpul său eteric, Eul lui Zoroastru și-a început sub denumirea Maestrul Iisus participarea de-a lungul evoluției omeniei, incarnându-se și reîncarnându-se continuu pe Pământul nostru pentru a conduce curentul spiritual pe care noi îl numim creștin. El este inspiratorul celor care caută să înțeleagă creștinismul în evoluția sa vie; el i-a inspirat pe toți cei care trebuiau să cultive în mod permanent învățăturile creștinismului în cadrul școlilor esoterice. El se află mereu în spatele marilor figuri ale creștinismului, învățând pe ceilalți ce înseamnă în realitate marele eveniment
din
Palestina.

Acest Eu al lui Zoroastru care a trăit în corpul lui Iisus al liniei nathanice de la doisprezece la treizeci de ani ai săi se afla acum în afara acestui corp. În acest corp a intrat acum o altă entitate. Momentul în care s-a întâmplat aceasta, când, ca să spunem așa, un „Eu suprem” a luat locul Eului lui Zoroastru în corpul lui Iisus aparținând liniei lui Nathan, toți evangheliștii ni-l descriu ca fiind cel al Botezului în Iordan. Eu am arătat deja în conferințele despre Evanghelia lui Ioan* că în acele timpuri botezul era cu totul altceva decât mai târziu, când a devenit numai un simbol. Ioan Botezătorul îl practica de asemenea cu totul altfel. Întregul corp al celor care se botezau era cufundat în apă. Or, dumneavoastră știți din toate conferințele pregătitoare că în acest caz se poate întâmpla ceva cu totul deosebit. Deja în viața obișnuită, dacă cineva este gata să se înece sau suferă un șoc, se poate întâmpla să-și revadă toată viața sa trecută sub forma unui vast tablou. Aceasta datorită faptului că timp de un moment se întâmplă ceea ce nu are loc de obicei decât după moarte: corpul eteric se desprinde de corpul fizic, el se eliberează de sub puterea corpului fizic. Aceasta se întâmplă cu cei mai mulți dintre cei care erau botezați de Ioan Botezătorul și este ceea ce s-a întâmplat în special la Botezul lui Iisus aparținând liniei nathanice. Corpul său eteric a fost retras în acel moment: marea Entitate pe care noi o numim Hristos a putut pătrunde în corpul său fizic și l-a luat în stăpânire.

* *Evanghelia după Ioan*, GA 103 și *Evanghelia după Ioan și raporturile sale cu celelalte trei evanghelii, îndeosebi cu cea a lui Luca*, GA 112

În felul acesta, începând de la Botez, Iisus aparținând liniei lui Nathan a fost deci pătruns de entitatea lui Hristos. Aceasta se poate înțelege din acele cuvinte care se află în cele mai vechi manuscrise evanghelice: „Acesta este fiul meu cel iubit; astăzi l-am zămislit”, cu alte cuvinte, Fiul cerului, Hristos este acum zămislit. Principiul fecundant era Dumnezeu unic care acționează în lume, iar principiul receptiv era corpul și întreaga structură a lui Iisus din linia lui Nathan care fusese pregătit să primească germenele venind din ceruri. „Acesta este fiul meu cel iubit; astăzi l-am zămislit”*. Aceasta este exprimarea în manuscrisele evanghelice mai vechi și așa ar fi trebuit să figureze în Evangheliile noastre (Luca 3, 22).

* în *Evangheliile sinoptice*, citatul este prezentat astfel: „Tu ești Fiul Meu cel iubit întru tine am binevoit”. (Nota trad.)

Cine este acea entitate care s-a unit atunci cu corpul eteric al lui Iisus din linia lui Nathan? Această entitate a lui Hristos nu poate fi înțeleasă dacă ne limităm la evoluția Pământului. Entitatea lui Hristos este acea entitate pe care trebuie s-o numim Ghidul ființelor spirituale care s-au separat altădată de Pământ o dată cu Soarele și care și-au creat un câmp de acțiune mai înalt pentru a acționa din Soare - deci din afară - asupra Pământului. Dacă ne transpunem în timpurile precreștine care încep de la epoca când Soarele s-a separat de Pământ până la apariția lui Hristos aici jos, trebuie să spunem: Când omul își ridică privirea spre Soare, el trebuia să simtă, dacă ar fi avut maturitatea necesară, ceea ce propovăduia Zoroastru, cu alte cuvinte, că ceea ce pătrunde spre noi prin lumina și căldura care ne vin de la Soare nu este

decât veșmântul fizic al înaltelor entități spirituale care se află în spatele luminii solare; în ele se ascund razele de forță spirituală care, venind de la Soare, pătrund în Pământ. Or, ghidul tuturor acestor forțe care-și trimit astfel influențele lor binefăcătoare din Soare spre Pământ este ființa care mai târziu a fost numită Hristos. În timpurile prehistice, nu trebuia deci să fie căutată pe Pământ, ci în Soare. Și Zoroastru avea dreptate atunci când o numea Ahura Mazdao și o localiza în Soare, spunând: „Am parcurge în zadar întregul Pământ, căci nu am găsi acest spirit al luminii; dar dacă privim Soarele, atunci cel care trăiește acolo în mod spiritual este Ahura Mazdao și lumina care vine spre noi este corpul spiritului Soarelui, al lui Ahura Mazdao, tot așa cum corpul fizic al omului este corpul spiritului omenesc". Această ființă superioară se apropia tot mai mult de Pământ prin marile evenimente cosmice prin care trecea sfera terestră. Prin clarvedere se putea resimți tot mai mult această apropiere a lui Hristos de Pământ. O recunoaștere clară a acestui Hristos a avut loc atunci când marele precursor al lui Hristos, Moise, a primit revelația sa în fulgerul de foc, pe muntele Sinai.

Ce au însemnat aceste revelații făcute lui Moise? Ele au însemnat că ceea ce se apropia de Pământ, ca entitate a lui Hristos, se arăta la început ca o imagine reflectată. Să ne reprezentăm în mod spiritualizat fenomenul pe care îl percepem în fiecare noapte cu Lună plină. Atunci când privim Luna plină, vedem razele Soarelui reflectate. Ceea ce radiază spre noi este lumină solară, dar noi o numim lunară, pentru că ea este reflectată de Lună. Pe cine a văzut Moise în rugul arzând și în focul de pe Sinai? Pe Hristos. Dar așa cum se vede lumina Soarelui reflectată de Lună și nu în mod direct. El a văzut reflectarea lui Hristos; și la fel cum noi numim clar de Lună lumina Soarelui care se reflectă astfel, la fel Iisus Hristos a fost numit Iahve sau Iehova. Acesta nu este altceva decât reflectarea lui Hristos înainte ca să fi apărut El însuși pe Pământ. Astfel, Hristos s-a anunțat omenirii - care nu-L putea încă vedea în esența sa originară - în mod indirect, tot așa cum într-o noapte cu Lună plină, altminteri întunecoasă, lumina solară se arată în razele Lunii. Iahve sau Iehova este Hristos, văzut nu în mod direct, ci ca o lumină reflectată.

Acest Hristos trebuia să se apropie din ce în ce mai mult de cunoașterea umană. Aceasta înseamnă că El însuși trebuia să umble un timp pe Pământ, să fie un om printre oameni, să devină un locuitor al Pământului, așa cum mai înainte el nu se revela din Cosmos decât inițiatilor. Dar pentru aceasta trebuia să vină momentul potrivit. Că acest Hristos există, aceasta s-a știut întotdeauna acolo unde se pătrunsese până la înțelepciunea Universului. Dar pentru că El se manifestase în cele mai variate moduri, a fost desemnat cu numele cele mai diferite. Zoroastru l-a numit Ahura Mazdao fiindcă lui i se revela înveșmântat cu lumina solară. Sfinții Rișii, acei mari îndrumători ai omenirii care trăiseră în India antică în prima epocă postatlanteană, cunoșteau de asemenea foarte bine existența acestei mari Ființe, dar ei știau că El nu era încă accesibil înțelegerii pământești a epocii lor și că el nu va deveni accesibil acestei înțelegeri decât mai târziu. Din această cauză, formula de atunci era că această ființă ar trăi dincolo de regiunea sfinților Rișii și se numea Vișva Karman. Cei șapte Rișii vorbeau și ei despre ființa pe care Zoroastru o numea Ahura Mazdao. Acestea nu sunt decât nume diferite pentru entitatea care, din înălțimile spirituale ale Cosmosului, se apropia în mod lent de Pământ.

Dar a trebuit o întreagă pregătire în evoluția omenească pentru ca un corp omenesc să poată prelua în el această ființă. Trebuia ca entitatea care a trăit în Zoroastru să se maturizeze din încarnare în încarnare, pentru ca ea să poată dezvolta după aceea în corpul atât de pur al lui Iisus din linia lui Nathan facultățile corpului senzației, ale sufletului senzației și ale sufletului rațiunii, astfel încât această entitate omenească să devină aptă să primească o ființă atât de elevată. Acest proces trebuia să fie îndelung pregătit. Pentru ca un suflet al senzației, un suflet al rațiunii să poată fi astfel pregătite, trebuia mai întâi ca un Eu să treacă prin numeroasele experiențe și viețuiri prin care a trecut Zoroastru și ca acesta să transforme facultățile din sufletul lui Iisus aparținând liniei lui Nathan. Acest lucru nu ar fi fost posibil mai devreme. Căci la dezvoltarea acestui copil Iisus nathanic trebuia să lucreze nu numai Eul

În ziua când omeniarea va înțelege ce comori de înțelepciune sunt păstrate în vechile legende, ea va putea citi în pasajele corespunzătoare că tot ceea ce descifrăm din Cronica Akasha este păstrat în chip minunat în legendele vechi. Ni se povestește, și pe bună dreptate, că în India antică era deja propovăduit Hristos ca entitate cosmică care se găsește dincolo de sfera sfinților Rișii. Ei știau că această entitate trăia în cer și nu se apropia decât încetul cu încetul de Pământ. Zoroastru știa și el că trebuia să-și îndrepte privirea sa de la Pământ spre Soare; și acest vechi popor evreu, prin calitățile, facultățile de care am vorbit ieri, a fost primul care a primit revelația lui Hristos sub forma sa de reflectare. Ni se spune într-o povestire și acest lucru, că atunci când Bodhisattva a devenit Buddha el a intrat în contact cu Vișva Karman, care mai târziu a fost numit Hristos. Legenda povestește că la apropierea vârstei de douăzeci și nouă de ani Buddha a ieșit din palatul său, unde fusese crescut și îngrijit până atunci. El a întâlnit mai întâi un bătrân, apoi un bolnav; el a văzut după aceea un cadavru și a învățat astfel să cunoască încetul cu încetul mizeriile existenței. Apoi el a văzut un călugăr care se retrăsese din această viață în care domnea bătrânețea, boala și moartea. Atunci el s-a decis, spune legenda, care ne arată astfel un adevăr profund, să nu mai plece imediat și să revină încă o dată asupra pașilor săi. Dar în cursul acestei plimbări artistul divin, Vișva Karman, i s-a arătat și l-a înzestrat cu forța pe care el o trimitea din înălțimile cerești spre Pământ. Cu puterea lui Vișva Karman însuși, deci a lui Hristos, a fost înzestrat astfel Bodhisattva. Pentru el, Hristos era o forță exterioară care nu se unise încă cu el.

În acest fel au contribuit toate forțele evoluției pentru a face posibil acest mare eveniment. Dar acum ne vine pe buze o întrebare: Ce raport există între acest Hristos, acest Vișva Karman și entități ca Bodhisattvii, dintre care una a fost cea care mai târziu a devenit Buddha?

62

apariția lui Bodhisattva din secolul al cincilea și al șaselea înaintea erei noastre până la momentul în care acesta va fi înlocuit de succesorul său, care va trăi pe Pământ sub numele de Maitreya-Buddha. Astfel progresează evoluția pământească: Bodhisattvii intervin din timp în timp pentru a încorpora în evoluția pământească ceea ce este obiectul misiunii lor. Dacă am cuprinde cu privirea toată această evoluție a Pământului, am vedea acționând în ea doisprezece dintre acești Bodhisattva. Ei fac parte dintr-o comunitate spirituală puternică, care trimite din timp în timp pe unul dintre Bodhisattva pe Pământ ca sol, pentru a aduce aici un anumit mesaj, pentru a fi unul din marii instructori spirituali. Această comunitate, care stăpânește toată evoluția Pământului nostru, trebuie s-o recunoaștem ca pe o mare Lojă compusă din doisprezece Bodhisattva ([Nota 8](#)). Acești doisprezece Bodhisattva corespund ideii pe care ne-o facem pe un plan inferior al existenței despre un instructor. Aceștia sunt „Maestri”, mari inspiratori care insuflă oamenilor ceea ce trebuie ei să cucerească într-o direcție
sau
alta.

Dar de unde primesc Bodhisattvii ceea ce au de propovăduit de la o epocă la alta? Dacă ați putea pătrunde în această mare Lojă spirituală, în cercul celor doisprezece Bodhisattva, ați vedea, aflându-se în centrul lor o a treisprezecea ființă pe care nu am putea-o numi instructor în același fel ca pe ceilalți doisprezece, căci ea este o ființă din care emană însăși substanța înțelepciunii. Pentru a caracteriza această stare de fapt, putem spune foarte corect: cei doisprezece Bodhisattva se află în marea Lojă spirituală, așezați în jurul centrului ei; ei sunt absorbiți în contemplarea marii Înțelepciuni, de la care primesc ceea ce au ca misiune să încorporeze în evoluția Pământului. Deci de la acest al Treisprezecelea emană ceea ce au ceilalți de propovăduit oamenilor. Ei sunt instructorii, inspiratorii; al Treisprezecelea este chiar esența a ceea ce propovăduiesc ei. Ei îl propovăduiesc mereu de la o epocă la alta, din epocă în epocă, este obiectul învățământului lor. Pe acest al Treisprezecelea, vechii Rishii îl numeau Vișva Karman, iar Zoroastru îl numea Ahura Mazda; noi îl numim Hristos. Acesta este raportul său cu ansamblul Bodhisattvilor. El este ghidul, conducătorul marii lor comunități. Ceea ce propovăduiește oamenilor întregul cor al Bodhisattvilor este deci învățătura despre Hristos, despre Vișva Karman. Cel care în secolul al șaselea înaintea erei noastre din Bodhisattva a devenit Buddha a fost împodobit cu forțele lui Vișva Karman. Cel care în calitate de Iisus al liniei nathanice l-a primit pe Hristos în el a fost nu numai împodobit cu aceste forțe, ci „uns”, cu alte cuvinte, pătruns, saturat de Vișva Karman, de Hristos.

Peste tot unde oamenii aveau presentimentul sau, prin inițiere, cunoașterea acestei stări de lucruri, a acestor mari Misterii ale evoluției omenești, această taină s-a încheiat într-un simbol, într-o imagine. Astfel, de exemplu, în Misteriile esoterice din nordul Europei, care sunt atât de puțin cunoscute, în Misteriile Drottilor, s-a întemeiat, mult înainte apariției creștinismului, un simbol pământesc al acestei Loji a celor doisprezece Bodhisattva. În Europa acestor vechi timpuri, cei care conduceau evoluția spirituală în Misteriile Drotte formau întotdeauna o comunitate de doisprezece. Ei aveau misiunea de a propovădui. Există și un al Treisprezecelea care nu propovăduia, dar care, prin simpla lui prezentă, radia înțelepciunea care îi inspira pe ceilalți. Aceasta era imaginea pământească a unei stări de lucruri spirituale, cerești. În poemul *Secretele* ([Nota 9](#)), în care Goethe face aluzie la inspirația pe care a primit-o de la Rosicrucieni, el amintește cum doisprezece stau în jurul unui al Treisprezecelea, care nu este în mod necesar un mare instructor deoarece fratele Marcu este ales să fie considerat ca fiind acest al Treisprezecelea după ce acesta va fi plecat. El nu are menirea de a aduce o învățătură, ci substanța spirituală însăși. Și oriunde a existat presentimentul sau cunoașterea acestei sublime stări de lucruri, faptele au stat astfel în această
privință.

O dată cu Botezul în Iordan, în evoluția omenească sosise clipa când acest sublim al Treisprezecelea a apărut pe Pământ ca însăși substanța spirituală pe care toți ceilalți - Bodhisattva și Buddha - trebuiau s-o propovăduiască; și a fost necesară toată acea pregătire

pentru ca această entitate să se poată afunda într-un corp omenesc. Acesta este misterul Botezului în Iordan. Și ființa care ne este descrisă în Evanghelii este Vișva Karman, Ahura Mazda sau Hristos, cum a fost numit mai târziu, în corpul lui Iisus aparținând liniei lui Nathan. Ca atare, această ființă trebuia să se afle ca om printre oameni, într-un corp omenesc pe Pământ în timpul celor trei ani, în acea ființă omenească încercată care trecuse până la vârsta de treizeci de ani prin tot ceea ce am descris în cursul acestor prelegeri. Pe acest Iisus nathanic îl strălumina, îl străbătea acea entitate care se ascundea mai înainte în razelc solare luminoase și calde, care radia din Cosmos după ce părăsise Pământul atunci când Soarele se separase de acesta.

Noi putem să ne punem acum încă o întrebare: De ce această entitate s-a contopit așa de târziu cu evoluția omenirii pe Pământ? De ce n-a coborât ea mai devreme aici, jos? De ce nu a pătruns ea mai devreme într-un corp eteric omenesc, cum a făcut-o în momentul Botezului în Iordan?

Pentru a înțelege acest lucru trebuie să ne facem o idee puțin mai precisă despre evenimentul care în Vechiul Testament ne este descris drept „căderea în păcat”. Acest eveniment a constat în faptul că anumite entități care rămăseseră la nivelul vechii evoluții lunare au intrat în timpul epocii lemuriene în corpul astral al omului. Acesta a fost atunci impregnat de forțele luciferice. Acest lucru ne este descris într-un mod metaforic ca fiind „căderea în păcat” din Paradis. Datorită faptului că aceste forțe au pătruns în corpul său astral, omul a fost implicat în condițiile de existență pământească mai profund decât s-ar fi întâmplat altfel. Dacă el nu ar fi suferit această influență luciferică, și-ar fi efectuat evoluția pe Pământ în sfere într-un anumit fel mai înalte, fiind mai puțin implicat în materia terestră. Prin aceasta, omul a coborât mai devreme pe Pământ decât ar fi trebuit de fapt.

Dacă nu s-ar fi produs nimic altceva, dacă nu s-ar fi întâmplat tot ce am descris, orice influență a forțelor luciferice care se fixaseră în corpul astral s-ar fi făcut, de asemenea, simțită și în corpul eteric al omului. Acest lucru puterile cosmice trebuiau însă să-l împiedice. Și pentru aceasta trebuia să se producă ceva excepțional. Ceea ce înțeleg eu prin aceasta este explicat dintr-un alt punct de vedere în cartea *Știința ocultă*, care va apărea într-un viitor apropiat. Ființa omenească nu trebuia să rămână așa cum era după ce preluase forțele luciferice în corpul său astral. Ea trebuia să fie protejată contra efectelor forțelor luciferice asupra corpului său eteric. Acest lucru s-a realizat prin punerea omului în imposibilitatea de a se servi de întreg corpul său eteric. O parte a acestuia a fost sustrasă bunului său plac. Dacă nu s-ar fi produs această binefacere a zeilor, dacă ființa omenească ar fi păstrat puterea sa asupra întregului său corp eteric, ea nu ar mai fi putut găsi niciodată adevărata sa cale în timpul evoluției pământești. Anumite părți ale corpului eteric uman au trebuit să fie retrase pentru a fi puse în rezervă în vederea unor epoci viitoare. Să încercăm acum să vedem cu ochii spiritului care au fost aceste părți.

* *Știința ocultă* (GA 13) a apărut în l.română și cu titlul *Știința spirituală*, Editura Arhetip, 1994. (Nota trad.)

Ființa omenească este alcătuită mai întâi din materiile pe care le vedem în lumea exterioară: pământul sau substanțele solide, apa sau substanțele lichide, aerul sau substanțele gazoase. Acestea sunt elementele care constituie corpul său fizic, la fel cum ele constituie tot ceea ce este fizic. Etericul începe cu prima stare a etericului, pe care o numim „eterul caloric” sau, mai rar, „focul”. Focul sau căldura, pe care fizica de astăzi nu o consideră ca ceva substanțial, ci numai ca pe o vibrație, este totuși prima stare a etericului. A doua stare a etericului este eterul luminos sau, simplu, lumina și a treia sa stare este ceva care, pentru om, nu este perceptibil decât ca o reflectare, ca o umbră, resimțită în lumea fizică sub forma sunetului. Dar la baza a tot ce este sunet exterior se află ceva mai fin, ceva eteric, ceva spiritual, astfel încât sunetul fizic trebuie considerat ca nefiind decât umbra sunetului spiritual, a ceea ce noi numim eterul sonor sau eterul numeric. Al patrulea domeniu al etericului este eterul vieții,

care este la baza propriu-zisă a oricărei vieți.

Așa cum este omul fizic astăzi, tot ceea ce aparține de sufletul său se imprimă în corpul său fizic și în corpul său eteric, dar se și repartizează într-un anumit fel asupra diverselor substanțe eterice. Ceea ce numim voință se exprimă din punct de vedere eteric prin ceea ce numim „focul”. Oricine este cât de cât receptiv la anumite conjuncturi sensibile, va putea simți că suntem îndreptățiți să spunem despre voință că ea trăiește în elementul eteric al focului, în timp ce, fizic, ea se manifestă în sânge, respectiv, în circulația sangvină. Ceea ce numim sentiment se exprimă în acea parte a corpului eteric care corespunde eterului luminos. De aceea, clarvăzătorul vede impulsurile de voință ale unei ființe omenești sub aspectul de flăcări care țâșnesc în corpul său eteric și radiază în corpul său astral. Cât privește sentimentele sale, el le vede ca forme luminoase.

Ceea ce însă, omul trăiește în sufletul său ca gândire și ceea ce exprimăm în vorbire reprezintă și ele numai imagini-fantomă ale adevăratei gândiri, ceea ce este ușor de înțeles fiindcă sunetul fizic nu este nici el decât umbra a ceva superior. Cuvintele au ca organ eterul sunetului. La baza cuvintelor se află gândirea; cuvintele sunt forme de exprimare ale gândurilor. Aceste forme de exprimare umplu spațiul eteric, propagându-și vibrațiile lor prin eterul sonor. Dar sunetul fizic nu este în realitate decât o reflectare a vibrațiilor propriu-zise ale gândirii. Cât privește ceea ce face fondul cel mai intim al gândurilor noastre, ceea ce le dă un sens, aceasta aparține - în ceea ce privește etericul - eterului vieții propriu-zis.

Sens	Eterul vieții
Gândire	Eterul sonor
Sentiment	Eterul luminos
Voință	Eterul caloric
Aer	
Apă	
Pământ	

În timpul perioadei lemuriene, după ce Lucifer a exercitat influența sa asupra omului, din aceste patru feluri de eter au fost lăsate la libera dispoziție a acestuia numai ultimele două: eterul focului și eterul luminii. Celelalte două, eterurile superioare, i-au fost retrase. Aceasta este semnificația esoterică a ceea ce ne este descris în mod simbolic astfel: după ce sub influența lui Lucifer oamenii au ajuns să distingă între bine și rău - reprezentat simbolic prin înfruptarea din „Arborele cunoașterii” - le-a fost interzis accesul la Arborele vieții. Aceasta înseamnă că lor le-a fost luat ceea ce altfel ar fi pătruns în mod liber, arbitrar, în eterurile legate de gândire și de sens.

Prin aceasta, oamenii au trebuit de acum încolo să se dezvolte în modul următor: în fiecare liber arbitru uman a fost repartizat ceea ce corespunde voinței sale. Omul își poate pune în valoare voința și sentimentele ca atribute personale. Sentimente și voință sunt lăsate fiecărui om pentru folosința sa personală. De aici provine caracterul individual a ceea ce ține de domeniul afectiv și de domeniul voluntar. Dar acest element individual se șterge de îndată ce te ridici de la sentiment la gândire, și de aici chiar la exprimarea gândurilor pe planul fizic, la vorbire. În timp ce sentimentele și voința fiecăruia sunt personale, atunci când te ridici la nivelul vorbirii și al gândirii ajungi imediat la ceva de ordin general. Nu poate fiecare din noi să-și producă propriile sale gânduri. Dacă gândurile ar fi tot atât de individuale ca sentimentele, noi nu ne-am înțelege niciodată.

Așadar, gândul și sensul au fost sustrate liberului arbitru al omului și în mod provizoriu

păstrate în sfera zeilor; ele ne vor fi date mai târziu. De aceea noi vedem pe întregul Pământ indivizi care sunt înzestrați cu sentimente și impulsuri voluntare personale, în timp ce gândirea și vorbirea sunt comune unui întreg popor. Acolo unde există o limbă comună domină aceeași divinitate a poporului respectiv. Această sferă este sustrasă liberului arbitru al ființei umane; acolo lucrează în mod provizoriu zeii.

Când Zoroastru le vorbea discipolilor săi despre împărăția spiritului, el le putea spune: „Din cer ne vine căldura, focul, din cer coboară lumina. Acestea sunt veșmintele lui Ahura Mazdao. Dar sub aceste veșminte se ascunde Cel care nu a coborât încă, Cel care a rămas în înălțimile spirituale și care nu a aruncat decât o umbră în gândurile fizice, în vorbele fizice ale oamenilor." Dincolo de căldura solară, dincolo de lumina solară se ascunde ceea ce trăiește în sunet, în sens, ceea ce nu s-a revelat încă decât celor care au putut privi dincolo de lumină, ceea ce, în raport cu vorba pământească, este ca Verbul ceresc față de acea parte a vieții care a fost provizoriu reținută. De aceea Zoroastru spunea: „Ridicați-vă privirile spre Ahura Mazdao; vedeți cum se manifestă el în veșmântul fizic al luminii și al căldurii. Dar, dincolo se află Verbul creator divin; acesta se apropie de Pământ".

Cine este Vișva Karman? Cine este Ahura Mazdao? Cine este Hristos în adevărata sa natură? Sunt Verbul creator divin. Iată de ce în învățătura lui Zoroastru se află pasajul uimitor din care se vede că el este inițiat pentru a percepe în lumină pe Ahura Mazdao, dar și Verbul creator, Honover, care trebuia să coboare pe Pământ și care a coborât pentru prima dată la Botezul făcut de Ioan într-un corp eteric uman. Ceea ce fusese păstrat din epoca lemuriană, Cuvântul, Verbul spiritual, a coborât în acest moment din înălțimile eterice în corpul eteric al lui Iisus din linia lui Nathan. Și ce s-a întâmplat, o dată Botezul înfăptuit? *Verbul se făcuse trup.*

Ce au anunțat dintotdeauna Zoroastru și cei care cunosteau aceste Misterii? În calitate de clarvăzători, ei au anunțat Verbul care se ascunde dincolo de căldură și de lumină. Ei erau „servitori ai Verbului". Și autorul Evangheliei lui Luca a transcris ceea ce au văzut cei „care vedeau prin ei înșiși", și care prin aceasta au devenit „servitorii Verbului".

Acest exemplu ne arată o dată în plus că Evangheliile trebuie să fie luate *ad-litteram*. Ceea ce, din cauza principiului luciferic, trebuise să fie ținut îndepărtat de umanitate un timp atât de îndelungat a devenit trup într-o Personalitate unică, coborâse pe Pământ, trăia pe Pământ. Acesta este motivul pentru care această ființă este cel mai înalt model pentru cei care vor înțelege încetul cu încetul natura sa. Din acest motiv, înțelepciunea noastră trebuie să-și ia ca exemplu pe Pământ Bodhisattvii. Aceștia au întotdeauna ca sarcină să propovăduiască ce este al Treisprezecelea printre ei. Trebuie ca noi să adunăm cunoștințele științei spirituale, să utilizăm înțelepciunea, cunoștințele noastre și rezultatele investigației spirituale pentru a aprofunda ființa și natura lui Vișva Karman, a lui Ahura Mazdao, a lui Hristos.

CONFERINȚA a VIII-a

Dezvoltarea stării de conștiință a umanității în perioada postatlanteană. Misiunea științei spirituale: reobținerea dominației spiritualității asupra fizicului.

Acțiunile care au ca punct de plecare Eul lui Hristos

Bâle, 24 septembrie 1909

Am încercat să ne formăm reprezentări pentru ceea ce se află de fapt la baza primului capitol al Evangheliei lui Luca. Numai cunoașterea evenimentelor care s-au desfășurat în cadrul evoluției omenești și al căror studiu a trebuit să ne ocupe atât de mult timp pentru a le putea discuta în detaliu ne permite să descifrăm ceea ce a expus autorul acestei Evanghelii ca un fel

de „preistorie” a marelui eveniment numit Hristos. Atunci suntem în situația de a înțelege cine era cel care, în al treizecilea an al său, a preluat în el acel principiu cosmic pe care noi l-am caracterizat ca fiind principiul Hristos. Pentru a înțelege ceea ce spune autorul Evangheliei lui Luca despre personalitatea și despre activitatea lui Iisus Hristos (adică despre acea individualitate care, timp de trei ani, a exercitat o activitate în lume și care-L reprezintă pe Hristos într-un corp omenesc), este necesar să revenim acum în câteva cuvinte asupra anumitor particularități ale evoluției omenești despre care epoca noastră nu-și poate face o reprezentare. Din anumite puncte de vedere, epoca noastră este deosebit de mioapă. Ea crede că tot ceea ce s-a întâmplat cu omenirea în ultimele două sau trei secole, că legile care stau la baza dezvoltării umanității în această perioadă au fost întotdeauna valabile, și în special că ceea ce azi nu are importanță nu a avut niciodată. Din aceasta decurge dificultatea pentru omul modern, căruia îi este atât de greu să înțeleagă și să admită în mod obiectiv povestirile care se referă la epoca în care Hristos a trăit pe Pământ.

Autorul Evangheliei lui Luca ne povestește faptele lui Hristos pe Pământ. El ni le relatează în așa fel încât, dacă pătrundem în sensul descrierilor sale, avem o idee din ce în ce mai clară despre stadiul în care se afla atunci, de fapt, evoluția omenească.

Trebuie din nou să atragem atenția asupra lucrurilor care au fost adesea spuse în cursul considerațiilor noastre antroposofice, și anume că omenirea actuală își are punctul de plecare abia de la catastrofa atlanteană; strămoșii noștri, adică propriile noastre suflete în alte corpuri, au trăit în vechea Atlantidă, acel continent situat între Europa și Africa, pe de o parte, și America, pe de alta. Apoi a venit marea catastrofă atlanteană, care a schimbat fața Pământului. Masele omenești au emigrat din Atlantida spre est și vest și au populat astfel Pământul, așa cum am spus, referitor la epoca postatlanteană. Atunci s-au născut diferitele culturi postatlanteene, pe care le-am numit cultura protoindiană, a Indiei antice, cultura vechii Persii, cultura caldeo-egipteană, cultura greco-romană și, în sfârșit, cea în care trăim noi actualmente.

Ne facem o idee foarte greșită despre evoluția umanității dacă ne închipuim că în tot timpul acestei perioade a dezvoltării postatlanteene omul a fost așa cum este în zilele noastre. El s-a modificat continuu; în natura omenească de atunci s-au efectuat mari transformări. Documentele istorice exterioare nu ne informează decât pentru o perioadă de câteva milenii. Singura sursă de informație, care este însă inaccesibilă științei oficiale, pe care noi o numim Cronica Akasha și pe care am caracterizat-o puțin și în acest ciclu, ne poate lămuri asupra evoluției care a urmat catastrofei atlanteene. Ea ne spune că după catastrofa atlanteană prima cultură care s-a dezvoltat este cea a Indiei antice, în timpul căreia oamenii trăiau mai ales în corpul lor eteric, nefiind intrați atât de mult în corpul lor fizic, așa cum s-a întâmplat mai târziu. Neavând încă dezvoltată conștiința Eului pe care noi o avem astăzi, cea mai mare parte a populației Indiei era încă înzestrată cu o clarvedere nebuloasă, crepusculară. Starea de conștiință era atunci asemănătoare cu cea de vis, în schimb era o stare de conștiință care avea acces la adâncurile existenței, la lumea spirituală. Or, noi am evidențiat adesea cât este de important pentru omul actual să știe ce este cu cunoașterea și formele pe care le ia ea, căci aceasta îl poate ajuta să progreseze spre viitor. Noi insistăm întotdeauna asupra faptului că strămoșii noștri din India antică au cunoscut și intuit Universul și asupra faptului că ei erau mult mai clarvăzători decât descendenții lor. Dar dacă vrem să înțelegem Evanghelia după Luca, trebuie să vorbim acum despre încă o altă facultate a lor.

În acea epocă, în care corpul eteric mai depășea în toate părțile corpul fizic și nu era atât de strâns legat de acesta cum este astăzi, toate forțele și facultățile sufletului aveau o putere mult mai mare asupra corpului fizic. Însă cu cât corpul eteric a pătruns mai mult în corpul fizic, el a slăbit mai mult și a avut mai puțină influență asupra acestuia. La vechii atlanți, partea corpului eteric care corespunde capului se întindea în general încă mult dincolo de capul fizic, și acesta mai era cazul, până la un anumit punct, la locuitorii Indiei antice. Aceasta le

permitea, pe de o parte, să dezvolte conștiința clarvăzătoare și, pe de altă parte, să aibă o mare stăpânire a fenomenelor care își au sediul în corpul fizic.

Deși foarte diferite, putem compara corpul unui vechi indian cu un corp din zilele noastre. În epoca noastră corpul eteric a coborât cel mai adânc în corpul fizic și este legat la maximum cu aspectele legate de corpul fizic. Dar, în prezent, noi aproape atingem momentul în care corpul eteric va ieși din nou, se va elibera de corpul fizic și va deveni mai independent; cu cât omenirea va merge mai mult spre viitor, cu atât mai mult corpul eteric va ieși din corpul fizic; astăzi omenirea a depășit puțin punctul în care unirea corpului eteric și a corpului fizic era maximă. Comparând un corp din India antică cu un corp actual, se poate deci spune: Corpul eteric al primului este încă relativ liber, iar sufletul poate dezvolta forțe care acționează asupra corpului fizic; corpul eteric preia forțele sufletului fiindcă nu este încă foarte legat de corpul fizic; aceasta îi conferea în schimb o mai mare stăpânire a corpului fizic, ceea ce avea drept consecință faptul că influențele care se exercitau asupra sufletului atingeau de asemenea puternic și corpul fizic. Când, în această epocă, un om care îl detesta pe altul îi spunea o vorbă dușmănoasă, această vorbă îl înțepa pe celălalt, ea producea efect până asupra structurii sale fizice. Sufletul mai acționa încă asupra corpului eteric, și acesta asupra corpului fizic. Această forță a fost luată, în prezent, corpului eteric. Când, pe de altă parte, era pronunțată o vorbă de iubire, ea înșenina, îl încălzea pe cel căruia îi era adresată, și aceasta până în corpul său fizic. Din această cauză, era foarte important pe atunci dacă se rostea o vorbă prietenoasă sau de ură, căci ea acționa asupra tuturor fenomenelor organismului. Acest efect a diminuat pe măsură ce corpul eteric a pătruns mai adânc în corpul fizic. Astăzi, lucrurile stau altfel. În prezent, un cuvânt nu are efect decât asupra sufletului și sunt rare ființele cărora un cuvânt dușmănos le dă impresia că le sugrumă sau un cuvânt afectuos, dimpotrivă, le conferă un sentiment de expansiune, de fericire. Efectele curioase pe care noi le mai putem resimți și azi în inima noastră fizică în urma unui cuvânt de iubire sau de ură aveau o intensitate nemaipomenită la începutul evoluției postatlanteene. Din această cauză, prin aceste efecte asupra sufletului se putea obține cu totul altceva decât în prezent. Căci astăzi are puțină importanță cum se pronunță o vorbă. Ea poate fi rostită cu iubirea cea mai arzătoare; când se lovește de organismul ome-nesc actual, ea este mai mult sau mai puțin respinsă, nu îl pătrunde, căci nu este vorba numai de modul în care ea este spusă, ci și de modul cum poate fi primită.

În zilele noastre nu este deci posibil să acționăm în felul acesta direct asupra sufletului omenesc, astfel încât efectul să se resimtă într-adevăr în întregul organism fizic. Acest lucru nu este posibil în mod direct. Pe o anumită cale, însă, va fi din nou posibil, căci ne apropiem de un viitor în care spiritualul va avea din nou importanța sa. Astăzi, putem deja spune cum se va realiza aceasta în viitor. În timpul ciclului pe care îl parcurge omenirea actuală, noi putem face foarte puțin pentru ca ceea ce trăiește în sufletul nostru ca iubire, bunăvoință, înțelepciune să se reverse direct în sufletul altuia și acolo să capete forță pentru a acționa până în corpul fizic. Trebuie să ne spunem că nu putem obține acest lucru decât încetul cu încetul. Dar acest mod de acționare spirituală începe să se facă simțită tocmai acolo unde se răspândește concepția științei spirituale asupra lumii, căci această concepție despre lume este începutul intensificării acțiunilor sufletului. Rare sunt astăzi cazurile când o vorbă produce efecte fizice. Dar este posibil ca anumiți inși să se reunească pentru a prelua în sufletele lor o sumă de adevăruri spirituale. Aceste adevăruri spirituale se vor consolida încetul cu încetul și vor deveni puternice în suflete, obținând prin aceasta și forța de a acționa până în organismul fizic, dându-i forma pe care o au ele însele. Astfel, în viitor, principiul spiritual-sufletesc va recăpăta o mare putere asupra fizicului și-l va forma după imaginea sa.

În India antică, ceea ce se înțelege prin „a vindeca” era de asemenea cu totul altceva decât în epocile ulterioare, căci aceasta este integral legată de ceea ce tocmai am spus. Datorită faptului că prin ceea ce acționa asupra sufletului se putea obține un efect considerabil asupra corpului, se putea acționa, cu ajutorul unei vorbe încărcate de impulsul de voință

corespunzător, asupra sufletului celuilalt, astfel încât acesta transmitea, la rândul său, acest impuls corpului eteric, de unde el trecea în corpul fizic. Îndată ce se avea o idee despre ce fel de acțiune se dorea a se exercita în sufletul celălalt, se putea astfel declanșa, în cazul unui organism bolnav, acțiunea corectă asupra sufletului și prin aceasta și asupra corpului fizic, ceea ce aducea astfel vindecarea. Reprezentați-vă acum toate acestea amplificate la maximum, astfel încât medicul indian să fi stăpânit acele influențe și efecte suflatești care sunt luate în considerare; atunci trebuie să fie limpede că orice vindecare în perioada indiană era un proces mult mai spiritual decât poate fi în prezent - eu spun în mod expres „decât poate fi”. Dar noi ne apropiem din nou de acest gen de practici. Ceea ce ne vine din înălțimi cosmice, spirituale, sub forma unei concepții despre lume, sub forma unui ansamblu de adevăruri care corespund marelui conținut spiritual al Universului, se va revărsa în suflete și va deveni, în măsura în care omenirea înaintea spre viitor, un adevărat mijloc de vindecare, ieșit chiar din adâncimile ființei umane. În viitor, știința spirituală este marele remediu al sufletelor, pentru a le sprijini în pătrunderea în viitor, prin viață. Dar trebuie să înțelegem că, coborând, omenirea s-a aflat pe o cale descendentă a evoluției, că lucrările spiritului au regresat tot mai mult, că noi am ajuns la nivelul cel mai de jos al evoluției și că numai încetul cu încetul vom putea urca din nou spre înălțimile la care ne aflam altădată.

Anumite efecte care mai existau încă într-o mare măsură în timpul Indiei antice s-au pierdut foarte lent. O organizare încă similară a omului mai era prezentă în cultura egipteană, astfel încât se mai putea acționa de la suflet la suflet. Cu cât ne întoarcem mai mult în cultura egipteană cu atât mai mult găsim că exista o acțiune directă de la un suflet la altul, care putea fi apoi transmisă organismului fizic. Acest lucru era mult mai puțin prezent în vremea Persiei antice. Căci aceasta avea o altă misiune; ea era chemată să dea un prim impuls în sensul unei intervenții a ființei umane în lumea fizică. În ceea ce privește calitățile pe care tocmai le-am menționat, cultura egipteană se apropie mult mai mult de cultura Indiei decât de cea a Persiei. În Persia primitivă, sufletul a început deja a se închide din ce în ce mai mult în sine, de a avea din ce în ce mai puțină stăpânire asupra organismului exterior, pentru că ea trebuia să dezvolte tot mai mult conștiința de sine în Eul propriu. Din această cauză, acea direcție care își păstrase supremația spiritului asupra fizicului trebuia să-și găsească un alt curent cultural, bazat în mod preferențial pe aprofundarea interioară, pe producerea conștiinței de sine; aceste două curente găsesc un fel de echilibru în ceea ce numim cultura greco-romană. Aceasta este cea de a patra perioadă culturală postatlanteană. Acum, omenirea era deja atât de afundată în lumea fizică, încât se stabilește un fel de echilibru între fizic, pe de o parte, suflet și spirit, pe de altă parte. Cu alte cuvinte, în această a patra epocă de cultură, spiritul și sufletul aveau cam tot atâta putere asupra corpului cât avea acesta asupra sufletului. Între ele s-a stabilit un fel de echilibru; omenirea a coborât până la starea de echilibru.

Dar acum omenirea trebuia să treacă din nou printr-un fel de încercare cosmică pentru a putea urca din nou în înălțimile spirituale. De aceea, începând din epoca greco-latină, ea a coborât încă mai adânc în materialitatea fizică. Tot ceea ce se referă la corp, la fizic, a coborât încă mai adânc. În epoca în care trăim noi, în epoca a cincea de cultură postatlanteană, omul a fost antrenat sub linia de echilibru și nu se putea ridica mai întâi decât în viața sa interioară, el putea dobândi o conștiință de la lumea spirituală care avea mai mult un caracter teoretic. El trebuia să se fortifice interior.

Astfel, vedem în cultura greco-latină domnind o stare relativă de echilibru, în timp ce în epoca noastră fizicul a obținut o supremație care domină sufletul și spiritul. Se poate constata că acestea au devenit într-o anumită privință neputincioase; ele nu mai pot fi înțelese decât în teorie. Timp de secole, sufletul omenesc a trebuit să se limiteze la a dezvolta forțele sale interioare, dezvoltare care nu se reflectă în conștiința manifestă. Dar el trebuie să devină mereu mai puternic, tot mai viguros, pentru ca să poată fi dezvoltată o nouă conștiință. Și când sufletul și spiritul vor fi dobândit o anumită forță - ceea ce va fi cazul în a șasea epocă culturală postatlanteană -, o forță care va fi obținută datorită faptului că omenirea va fi luat

din ce în ce mai multă hrană spirituală, sufletul și spiritul vor avea prin această hrană o înțelepciune nu teoretică, ci una vie, vor avea un adevăr viu. Atunci această spiritualitate va fi atât de puternică încât va regăsi - venind însă din direcția opusă - puterea sa asupra corpului.

Cum ne putem noi explica misiunea științei spirituale pentru omenire din acest punct de vedere? Dacă în epoca noastră știința spirituală devine din ce în ce mai mult ceva care va fi în stare să stimuleze nu numai rațiunea și intelectul omului, ci să încălzească tot mai mult sufletul, atunci acesta va deveni atât de puternic, încât va obține dominația asupra fizicului. Desigur, sunt necesare anumite tranziții; unele aspecte vor da impresia unei decadente, unor alterări. Dar acestea nu vor fi decât forme de trecere care vor face loc acelei stări viitoare în care oamenii vor prelua viața spirituală în ideile lor, și se va instala pentru întreaga omenire acea stare care va însemna dominarea sufletului și spiritului asupra fizicului, asupra materiei. Orice om pe care nu numai îl interesează învățăturile științei spirituale fiindcă ele îi stimulează viața sa intelectuală, ci care se poate și entuziasma de adevărul acestor învățături, cel care găsește o satisfacție profundă și vie în aceste învățături, va fi un precursor al acelor oameni care vor redobândi stăpânirea corectă a sufletului asupra corpului.

În prezent, noi putem deja prezenta marile adevăruri în legătură cu evenimente ca cele de care am vorbit în zilele din urmă, acele evenimente importante care privesc fuziunea curentului lui Buddha cu cel al lui Zoroastru, tot ceea ce s-a întâmplat în Palestina la începutul erei noastre. Am putut arăta cum înțelepciunea care reglează progresul lumii a creat cei doi copii Iisus ai liniilor Solomon și Nathan, provocând astfel unirea celor două curente spirituale care urmau până atunci căi separate.

Există două moduri de a considera tot ceea ce am lăsat să acționeze asupra noastră în ultimele zile. Cineva ar putea spune: Toate acestea par puțin fantastice pentru starea de conștiință actuală, dar dacă pun în balanță fenomenele exterioare, ele îmi par foarte plauzibile și Evangheliile abia atunci par să fie explicabile când accept ceea ce mi se povestește din Cronica Akasha. Cineva poate fi interesat, de exemplu, de cele povestite referitor la cei doi copii Iisus, și poate fi satisfăcut de explicații. El poate spune: Acum îmi explic multe lucruri pe care mai înainte nu le înțelegeam. Un altul va putea spune: Acum pentru mine mai există și altceva. Când trec în revistă toate aceste evenimente, tot ce ne învață investigația ocultă asupra extraordinarei intervenții a Nirmakayaei lui Buddha, ce se afla la baza vestirii făcute păstorilor etc., când, pe de altă parte, iau în considerare și celălalt curent și văd cum steaua a condus pe frații în spirit ai lui Zoroastru când ghidul lor a revenit pe Pământ, când văd cum cele două curente cosmice confluează, cum se unește ceea ce mai întâi a curs izolat, când las toate acestea să acționeze asupra sufletului meu, atunci am înainte de toate impresia că totul este de o frumusețe indescriptibilă în devenirea universală. Se poate avea și o astfel de impresie de frumusețe, de putere, de măreție. Este ceva care poate, în adevăr, aprinde sufletul nostru, care ne poate face să ardem pentru adevăratele evenimente cosmice.

Acesta este cel mai bun lucru pe care ni-l poate da cunoașterea marilor adevăruri. Micile adevăruri pot satisface nevoia noastră de cunoaștere, dar cele mari ne încălzesc sufletul și ne fac să vedem că ceea ce ia formă în evenimentele cosmice este totodată și de o frumusețe incomparabilă. Când resimțim astfel frumusețea, splendoarea, acestea încep să prindă rădăcină în noi, mergând dincolo de o înțelegere pur teoretică. Ce spune într-adevăr Iisus Hristos după Evanghelia lui Luca?

- 5) Ieșit-a semănătorul să semene sămânța sa. Și semănând el, una a căzut lângă drum și a fost călcată și păsările cerului au mâncat-o.
- 6) Și alta a căzut pe piatră, și, răsărind, s-a uscat pentru că nu avea umezeală.
- 7) Și alta a căzut între spini și spinii, crescând o dată cu ea, au înăbușit-o.
- 8) Și alta, căzând pe pământul cel bun și crescând, a făcut rod însutit".

La fel stau lucrurile și cu concepția despre lume a științei spirituale. Ei i se poate aplica explicația dată discipolilor săi de către Iisus Hristos. Sămânța este Împărăția lui Dumnezeu, Împărăția cerului, Împărăția spiritului. Această Împărăție a spiritului trebuie să pătrundă în felul unei semințe în sufletele omenesci și să devină activă pe Pământ. Există oameni care au în sufletele lor numai acele forțe care resping concepția despre lume, adică această Împărăție a entităților divine. Aceasta este mistuită de obstacolele ridicate în sufletul omenesc; chiar înainte de a putea germina, ea este imediat respinsă. Acest lucru este valabil referitor la atitudinea a numeroși oameni față de cuvintele lui Iisus Hristos și este valabilă și pentru atitudinea multora față de ceea ce trebuie să aducă antroposofia în lume; ea este respinsă, cu alte cuvinte păsările o mănâncă și o împiedică să prindă rădăcină în pământ. Se poate de asemenea întâmpla ca acest învățământ să fie auzit de un suflet - fie venind de la Iisus Hristos, fie venind de la știința spirituală -, dar acest suflet să nu aibă profunzimea necesară. El este destul de pregătit pentru a înțelege că acestea sunt adevăruri plauzibile, dar ele nu se contopesc cu propria sa substanță, cu propria sa entitate. Este posibil ca el să poată chiar transmite mai departe înțelepciunea, dar aceasta nu s-a contopit cu el, ceea ce este asemănător cu sămânța care cade pe stâncă și care nu poate germina. O a treia sămânță a căzut între spini; ea germinează acolo, dar nu poate crește. Aceasta înseamnă, ne spune Hristos, că anumite suflete sunt până într-atât de absorbite de grijile și interesele vieții cotidiene, încât ele sunt apte să înțeleagă adevărul spiritual, dar toate celelalte preocupări acționează ca o tufă de spini care le inhibă. Există și în zilele noastre suflete - și chiar foarte numeroase - cărora le-ar plăcea să aprofundeze știința spirituală, dacă viața exterioară nu le-ar absorbi, nu le-ar împovăra, împiedicându-le continuu. În sfârșit numai puține suflete sunt capabile să dezvolte adevărurile spirituale ca pe o realitate liberă, ca și a patra sămânță. Acestea sunt sufletele care încep să resimtă elementul antroposofic ca adevăr viu, care-l pot prelua în suflet ca pe elementul lor de viață, trăind integral în el. Ele sunt precursorii unei activități a adevărurilor spirituale în viitor. Nimeni însă, dintre cei care nu au obținut încrederea corespunzătoare prin propria lor forță sufletească, care nu au forța de convingere justă a modului de acțiune a acestei înțelepciuni spirituale nu poate fi convins prin raționamente exterioare de adevărul și eficiența sa.

Este oare aceasta într-adevăr o dovadă de ineficiență a științei spirituale, dacă ea nu are încă efecte fizice asupra unui mare număr de persoane? Dimpotrivă, s-ar putea chiar spune că este o dovadă de sănătate a înțelepciunii spirituale faptul că ea acționează adesea într-un mod negativ asupra acelor corpuri fizice robuste cu care intră în contact. Luați, de exemplu, un copil de la oraș cu o constituție fizică slabă, care începând cu primii săi ani a respirat întotdeauna numai aerul unui mare oraș și datorită acestui fapt este delicat; se poate foarte bine ca o dată dus într-un aer tare și sănătos de munte să nu se însănătoșească, ci să cadă cu adevărat bolnav. Aceasta nu este totuși o dovadă împotriva importanței pentru sănătate a aerului de munte. Tot așa, nu este un argument împotriva efectelor adevărurilor spirituale când ele prezintă inconveniente trecătoare în cazul anumitor persoane. Căci ele pătrund în ceea ce, pentru corpul omenesc, constituie moștenirea de sute și de mii de ani; ele întâlnesc acolo ceva ce nu se acordă cu ele.

În această privință, încă nu putem căuta în lumea exterioară dovezi; trebuie să pătrundem în aceste comori de înțelepciune și să obținem o convingere temeinică. Oricâte ar fi argumentele care se pot afla în lumea exterioară, trebuie să avem posibilitatea de a pătrunde noi înșine în interiorul lucrurilor, trebuie să ne formăm în noi înșine convingerea noastră și să ne spunem că dacă uneori antroposofia are efecte supărătoare aceasta se datorează faptului că ea a găsit relații nesănătoase între oameni. Din această cauză, înțelepciunea spirituală este totuși sănătoasă, dar nu întotdeauna și oamenii. Se poate, de asemenea, înțelege de ce în materie de înțelepciune nu se dezvoltă încă, în prezent, tot ceea ce va putea ajunge la oameni cu timpul. Se poate deci înțelege ca azi să nu fie încă dezvoltată întreaga înțelepciune spirituală, dar

sigur omenirea va putea-o primi în viitor. Se veghează ca efectele rele să nu fie prea mari, așa cum nu se trimit copii de la oraș în aerul prea tare de munte, care îi poate îmbolnăvi. Din această cauză, se poate comunica numai din când în când ceea ce poate suporta media oamenilor. Dacă ar fi complet dezvăluite niște adevăruri încă și mai profunde, s-ar putea ca anumite persoane să se prăbușească sub greutatea lor cum se prăbușește fizic o sănătate prea subredă în aerul de munte. Marile comori de înțelepciune pot fi dezvăluite numai încetul cu încetul omenirii, dar aceasta se va întâmpla și va deveni un factor de însănătoșire substanțială pentru omenire.

Toate acestea se află conținute în ideea pe care noi ne-o facem despre mișcarea antroposofică. Oamenii trebuie să recucerească încet ceea ce au trebuit să piardă: supremația sufletului și a spiritului asupra materiei. Aceasta s-a pierdut încetul cu încetul, de la dezvoltarea culturii indiene până la epoca greco-latină. Dar în timpul acestei perioade greco-latine existau încă oameni care moșteniseră din trecut o anumită independență a corpului lor eteric și a căror întregă organizare mai era încă receptivă la acțiunea sufletului și a spiritului. De aceea Hristos trebuia să vină tocmai în acea epocă. Dacă ar fi venit în zilele noastre, El nu ar fi putut acționa cum a făcut-o și nici să constituie marele model, ca în acea perioadă. În epoca noastră, El ar întâlni organisme omenesti mult mai adânc ancorate în materia fizică. Ar fi trebuit să între El însuși într-un organism fizic, în care nu ar mai fi fost posibile acele acțiuni puternice ale spiritului și sufletului asupra corpului fizic așa cum a fost încă posibil în timpul său.

Acest lucru nu e valabil numai pentru Iisus Hristos, ci se aplică și tuturor fenomenelor asemănătoare și înțelegem evoluția omenirii numai când o privim din acest punct de vedere. Aceasta se aplică, de exemplu, și lui Buddha și venirii sale pe Pământ. Noi am văzut care a fost misiunea lui Buddha. El a prezentat mai întâi marea învățătură a Iubirii și a Milei și tot ce se leagă de ea, învățătură pe care el a condensat-o în Cărarea octuplă. Credeți dumneavoastră că dacă Buddha ar apărea astăzi ar putea prezenta aceste lucruri în același fel? Nu, căci astăzi nu este posibil un organism fizic care să-i permită lui Buddha să parcurgă acea dezvoltare pe care a făcut-o în epoca sa. Organizarea fizică se transformă continuu. Trebuia folosit exact acel moment în care putea fi realizată o astfel de organizare model pentru ca Buddha să poată coborî pe Pământ și s-o utilizeze pentru înfăptuirea marii elaborări a Cărării octuple, care trebuie să continue să acționeze pentru ca oamenii s-o pătrundă cu spiritualitate. Astăzi omenirea este îndrumată să asimileze treptat prin suflet și spirit această Cărare octuplă. Pare straniu, dar așa este: tot ceea ce a produs ulterior omenirea prin toate învățăturile morale și filosofice nu este decât un început plătând pe calea care tinde spre atingerea a ceea ce a expus Buddha cândva. Oricât ar admira oamenii tot felul de filosofii, oricât s-ar entuziasma pentru kantianism sau alte teorii, toate acestea nu reprezintă decât puțin față de marile principii ale Cărării octuple. Și omenirea nu se poate ridica din nou decât lent spre înțelegerea a ceea ce se află în spatele cuvintelor Cărării octuple. Un fapt fundamental pentru evoluția umană se întemeiază mai întâi la momentul potrivit sub forma unui eveniment amplu. Apoi evoluția continuă; omenirea pornește de aici și ajunge abia mult mai târziu la ceea ce a fost mai întâi o mare faptă exemplară. Astfel, Buddha a adus în lumea vremii sale doctrina Iubirii și a Milei, ca un semn de adevăr pentru generațiile viitoare care vor obține încetul cu încetul capacitatea de a cunoaște ei înșiși ceea ce conține Cărarea ocuplă. Deja în a șasea epocă culturală un număr mare de oameni vor fi capabili să facă acest lucru. Dar mai este cale lungă până când oamenii își vor putea spune: Ceea ce cu cinci, șase secole înaintea erei noastre Buddha a dat în mod exemplar, noi putem obține din propriile noastre suflete; acum în sufletele noastre am devenit asemănători cu Buddha.

Omenirea trebuie deci să se ridice încetul cu încetul spre vârf. Primii discipoli sunt cei care intră împreună cu indivi-dualitatea menționată într-o epocă mare și care aduc cu ei învățătura moștenită și fac posibilă înțelegerea acesteia. Restul omenirii avansează lent și nu ajunge decât mult mai târziu la scopul care i-a fost propus. Când oamenii vor fi ajuns în număr mare

să posede Cărarea octuplă ca pe o cunoaștere a sufletului obținută printr-o experiență personală profundă și nu ca pe ceva care vine din budism și de care au auzit vorbindu-se, acești oameni vor fi avansat deja mult și în altă privință. Recitiți în *Inițierea** cum dezvoltarea florii de lotus cu șaisprezece petale este legată de Cărarea octuplă. Oamenii vor fi ajuns atunci să dezvolte această floare de lotus cu șaisprezece petale tocmai cu ajutorul Cărării octuple. Ele sunt intim legate. Pentru cel care poate observa evoluția omenească, există un semn care arată cât de departe se află omenirea în dezvoltarea ei: ea a ajuns atât de departe cât a înaintat în dezvoltarea florii de lotus cu șaisprezece petale, care va deveni unul din primele organe de care se vor servi oamenii viitorului. Când va fi dezvoltat însă acest organ, sufletul și spiritul vor fi capabile să exercite o anumită stăpânire asupra fizicului. Numai cel care întreprinde, în prezent, o muncă de dezvoltare spirituală în sens esoteric se poate considera ca fiind pe calea unei adevărate asimilări a Cărării octuple. Ceilalți o „studiază”. Și acest lucru este, desigur, foarte util; el devine un stimulent.

* *Treptele inițierii*, sau *Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare?*, GA 10 (Nota trad.)

Vedem deci că sufletul și spiritual nu pot acționa decât la acei oameni care încep să unească deja în mod organic cu propriul lor suflet înțelepciunea spirituală care le-a fost dată. Cărarea octuplă acționează asupra fizicului în măsura în care ea devine într-adevăr chiar viață a sufletului. Desigur, oamenii foarte inteligenți din zilele noastre, reprezentanți ai concepției materialiste, pot veni să ne spună: Noi am făcut experiențe cu totul deosebite; am constatat că unul sau altul care a început să se dezvolte spiritual, adică să facă vii în sufletul său, în sensul indicat de tine, înțelepciunile spirituale a murit la cincizeci de ani. Aceasta nu i-a servit să-și prelungească viața. Este un adevăr în întregime „inteligent”, căci se poate face adesea această experiență. Este păcat că nu se poate face contraprobă, cercetând cât timp ar fi trăit persoana în chestiune dacă nu urma o cale de dezvoltare spirituală; poate că în acest caz ea n-ar fi atins decât vârsta de patruzeci de ani. Ar trebui mai întâi stabilită această chestiune. Nu se constată niciodată decât ceea ce există, fără a ține seama de ceea ce nu există. Or, acesta este principalul motiv pentru care lucrurile sunt astfel apreciate.

Dominația sufletului și a spiritului asupra fizicului s-a atenuat deci încetul cu încetul în omenire, aceasta până în epoca a patra de cultură, în care a apărut Hristos, în timpul căreia mai exista încă un anumit număr de persoane la care se putea vedea cum spiritul acționa asupra fizicului. Atunci a trebuit să apară Hristos. Dacă El ar fi venit mai târziu, tot ceea ce a fost revelat în acea epocă nu ar mai fi putut fi revelat. Un asemenea eveniment major trebuia să se producă în lume la timpul potrivit.

Ce înseamnă, așadar, venirea lui Hristos în lume?

Aceasta înseamnă că, în măsura în care omul înțelege într-adevăr ce este Hristos, el învață să se servească de întreaga conștiință de sine, învață să-și impregneze cu această înțelegere întreaga sa conștiință a Eului, că Eul său obține deplina stăpânire asupra a tot ce există în el; aceasta înseamnă intrarea lui Hristos în lume. Acest Eu, acest Eu conștient de sine va fi cel care va recuceri tot ceea ce omenirea a pierdut în cursul diferitelor epoci trecute. Dar la fel cum Cărarea octuplă a trebuit să fie mai întâi prezentată de Buddha, tot așa și dominarea principiului Eului asupra tuturor proceselor corporalității exterioare a trebuit să fie mai întâi prezentată o dată, înaintea expirării vechilor timpuri. În zilele noastre nu ar mai fi posibil ca, în timp ce principiul hristic ar pătrunde în lume, să se declanșeze asupra ambianței acele extraordinare forte de vindecare care s-au manifestat atunci. Pentru aceasta era necesară acea epocă în care mai existau oameni al căror corp eteric ieșea atât de mult în afara corpului fizic încât puteau resimți puternicele efecte ale unei simple vorbe, ale unei simple atingeri, efecte din care mai dăinuie azi cel mult urme slabe. Și omenirea a început să dezvolte Eul pentru a-l înțelege mai întâi pe Hristos și, plecând de aici, să recucerească ceea ce a pierdut. Trebuia arătat, cu ajutorul ultimilor reprezentanți ai omenirii de altădată, cum a acționat cu forță în

toate privințele asupra oame-nilor din acea vreme un Eu intrat în întregime într-o ființă ome-nească, în Iisus Hristos, așa cum El va fi în toți oamenii la sfârșitul evoluției pământești. Acest lucru ni-l prezintă autorul Evangheliei lui Luca pentru a ne arăta că acum Hristos a introdus în lume un Eu care pătrunde în așa măsură corpul fizic, corpul eteric și corpul astral uman încât poate exercita acțiuni care influențează întreaga organizare corporală, chiar și în sens vindecător. Acest lucru trebuia făcut pentru a arăta că în viitor, peste sute de mii de ani, când oamenii vor asimila întreaga forță care poate emana de la Eul lui Hristos, fiecare Eu omenesc va putea răspândi în jurul lui ceea ce Hristos a răspândit în omenirea timpului său. Acest lucru trebuia arătat în toate privințele; dar nu putea fi arătat decât cu ajutorul omenirii acelei epoci.

S-a descoperit că există boli a căror origine se găsește în corpul astral al omului; modul în care ele se exteriorizează depinde de întreaga ființă omenească. Astăzi, când cineva are unele defecte morale, acestea se pot limita eventual la a fi numai însușiri rele ale sufletului său. Întrucât acesta nu mai are în prezent asupra corpului acea putere pe care o avea încă pe vremea lui Hristos, nu ueste ușor ca fiecare din păcatele sale să devină imediat o boală exterioară. Dar încetul cu încetul noi ne apropiem din nou de acea stare în care corpul eteric se va elibera din nou. De aceea pentru omenire începe o epocă în care va trebui vegheat ca defectele morale și intelectuale să nu se manifeste fizic sub formă de boli. Această epocă a început deja, și multe boli care sunt prezentate ca fiind pe jumătate psihice, iar pe jumătate organice și care se numesc în zilele noastre „boli nervoase”, ca isteria, de exemplu, sunt în această privință semne ale începutului acestei epoci. Pentru că ceea ce, în prezent, are lumea exterioară nearmonios a trecut în percepțiile și ideile omului, asemenea lucruri se pot exterioriza, hineînțeles, numai în fenomene cum este isteria și alte manifestări asemănătoare. Și aceasta este în legătură cu specificul dezvoltării spirituale către care ne îndreptăm: eliberarea corpului nostru eteric.

În timpul în care Hristos s-a aflat pe Pământ, în anturajul său se găsea un număr de oameni printre care și la care păcatele, dar mai ales păcatele pe linie de caracter produse de defecte provenind din timpuri mai vechi, se manifestau sub formă de boli. Ceea ce există în corpul astral ca vinovăție și apare sub forma de boală este ceea ce Evanghelia lui Luca numește „posesie”. În acest caz, ființa omenească atrage în corpul său astral spirite străine, acolo unde el nu mai este stăpân, prin calitățile sale superioare, pe întreaga sa omenie. La acești oameni care mai prezentau vechea separare a corpului eteric de cel fizic, acest lucru se manifesta în acele timpuri în mod precumpănitor prin aceea că însușirile rele acționau așa cum ni le descrie autorul Evangheliei lui Luca, aceasta prezentându-se ca „posedare”.

Evanghelia lui Luca ne arată cum acești oameni erau vindecați prin prezența și vorba lui Iisus Hristos, răul care acționa în ei fiind alungat din corpul lor. Aceasta este dată ca o anticipare, un model al felului în care însușirile bune vor acționa în mod vindecător asupra tuturor însușirilor, la sfârșitul perioadei terestre.

În general, nu se remarcă aspectele mai subtile care se ascund în unele relatări, astfel încât și aici este vorba de cu totul altfel de îmbolăviri, așa cum ne sunt descrise în capitoul intitulat „Vindecarea slăbănogului” (Luca 5, 17-26). De fapt, ar trebui să se spună „vindecarea paralticului”, căci în textul grecesc se află în acest loc cuvântul „paralelymenos”, care înseamnă cu membre paralizate. Se mai știa despre aceste boli că erau legate de proprietățile corpului eteric. Și atunci când ni se spune că Iisus Hristos vindeca și pe paraltici, trebuie înțeles că forțele individualității Sale acționau nu numai asupra corpului astral, ci ajungeau până și în corpul eteric, astfel încât cei al căror corp eteric avea defecte puteau fi vindecați. Acolo unde Hristos vorbește de „păcate mai profunde” care își au sediul până în corpul eteric, El întrebuintează o expresie aparte, care indică net faptul că trebuie să fie eliminat mai întâi elementul spiritual care este cauza îmbolnăvirii. Căci El nu spune imediat paralticului: „Ridică-te și mergi”, ci se întoarce înapoi la cauza care acționează sub formă de boală în

corpul eteric și spune: „Păcatele tale îți sunt iertate”. Adică ceea ce, în calitate de păcat, a răvășit corpul eteric trebuie mai întâi să fie eliminat. Dar comentariile curente privind Biblia nu intră de obicei în aceste diferențieri subtile. Ele nu văd că aici se vorbește despre faptul că această individualitate avea influență asupra tainelor corpului astral și asupra celor ale corpului eteric, ba chiar și asupra acelor ale corpului fizic.

De ce se vorbește în acest context despre tainele corpului fizic, ca să spunem așa, despre tainele cele mai înalte? Chiar și pentru viața exterioară, influența cea mai evidentă este acțiunea unui corp astral asupra altuia. Puteți răni pe cineva, de exemplu, cu o vorbă plină de ură. Fenomenul se petrece în corpul său astral. El aude vorba jignitoare și o resimte ca pe o durere în corpul său astral. Este un schimb între corp astral și corp astral. Mult mai puțin vizibil este schimbul dintre corpurile eterice; aici acțiunea de la om la om este deja mult mai subtilă și ea nu mai este deloc observată în prezent. Dar forțele cele mai ascunse dintre toate sunt cele care acționează asupra corpului fizic, fiindcă materialitatea densă a acestui corp ascunde cel mai bine efectele spiritului. Acum însă trebuia să ni se arate că Iisus Hristos are, de asemenea, și stăpânirea asupra corpului fizic. Cum este arătat acest lucru? Aici abordăm un capitol care, în prezent, ar fi cu totul de neînțeles pentru un materialist. Este bine că numai cei care cunosc învățăturile științei spirituale urmăresc acest ciclu de conferințe, căci oricine ar intra aici venind din întâmplare de pe stradă ar considera nebunie curată ceea ce vom spune noi, chiar dacă în ceea ce precede vede numai o jumătate sau un sfert de nebunie.

Iisus Hristos dovedește că el poate vedea printr-un corp fizic și poate acționa până în profunzimile acestuia. El o dovedește prin aceea că poate folosi forța Sa la vindecarea bolilor care își au originea în corpul fizic. Pentru aceasta trebuie să cunoaștem acțiunile tainice care se exercită de către corpul fizic al unui om asupra corpului fizic al altuia, atunci când vrem să suprimăm boala din corpul fizic. Când vrem să acționăm prin spirit, nu putem considera omul ca o ființă închisă în pielea sa. Aici am spus adesea că degetul nostru este mai inteligent ca noi. Degetul nostru știe că sângele poate circula prin el numai pentru că circulația se face în mod normal în întregul corp și el mai știe că s-ar usca dacă ar fi separat de restul organismului. Tot astfel ar trebui să știe și omul, dacă ar putea cunoaște interacțiunile corpului său, că, prin corpul său fizic, el aparține întregii omeniri, că anumite influențe trec continuu de la un individ la altul și că nu se poate niciodată separa propria sănătate de cea a omenirii întregi. În ceea ce privește acțiunile mai groasere, oamenii ar putea admite în prezent aceste afirmații, dar în ceea ce privește acțiunile mai fine, nu, pentru că nu se cunosc faptele. Or, în Evanghelia lui Luca este vorba de fapte foarte subtile. Citiți ceea ce este scris în cap. 8:

40. Și când S-a întors Iisus, L-a primit mulțimea, căci toți Îl așteptau.
41. Și iată a venit un bărbat, al cărui nume era Iair și care era mai-marele sinagogii. Și căzând la picioarele lui Iisus, Îl ruga să intre în casa lui.
42. Căci avea numai o fiică, ca de doisprezece ani, și era pe moarte. Și pe când se ducea El, mulțimile Îl împresurau.
43. Și o femeie, care de doisprezece ani avea scurgere de sânge și cheltuisese cu doctorii toată averea ei, și de nici unul nu putuse să fie vindecată,
44. Apropiindu-se pe la spate, s-a atins de poala hainei Lui și îndată s-a oprit curgerea sângelui ei.
(Luca 8, 40-44)

Așadar, Iisus Hristos trebuie s-o vindece pe fiica lui Iair, în vârstă de doisprezece ani. Cum poate ea fi vindecată, fiind muribundă? Nu se poate înțelege acest lucru decât dacă se știe cum este legată boala sa cu un alt fenomen existent la o altă persoană, și că ea nu poate fi vindecată decât dacă se ține cont de celălalt fenomen. Căci atunci când s-a născut acest copil, acum doisprezece ani, exista între el și o altă persoană o legătură profund întemeiată pe karma. Din această cauză ni se spune că o femeie care suferea de doisprezece ani de o anumită boală s-a apropiat de Hristos pe la spate și a atins partea de jos a hainei Lui. De ce

este menționată, aici, această femeie? Fiindcă ea este legată prin karma cu copilul lui Iair. Această fetiță în vârstă de doisprezece ani și această femeie care este bolnavă de doisprezece ani depind una de alta. Nu fără motiv faptul ne este prezentat ca un mister numeric. Această femeie care suferă de o boală care durează de doisprezece ani se apropie de Iisus, și ea este vindecată, și numai după aceea Iisus poate intra în casa lui Iair și poate fi vindecată această fetiță de doisprezece ani, care era deja considerată moartă.

Până în aceste profunzimi trebuie mers pentru a înțelege o karma care trece astfel de la o persoană la alta. Se vede atunci cum se manifestă a treia din intervențiile lui Hristos, cea care acționează asupra întregii organizări omenești. Mai ales luând în considerare acest aspect trebuie să apreciem cea mai înaltă din activitățile lui Hristos, așa cum ne este descrisă ea în Evanghelia lui Luca.

În felul acesta ni se atrage atenția într-un mod intuitiv cum acționa Eul lui Hristos asupra tuturor mădurelor omului. Despre aceasta este vorba. Și acolo unde El se extinde asupra actelor de vindecare, autorul Evangheliei lui Luca vrea să arate că acestea sunt datorate unui Eu care este în vârful cel mai ridicat al evoluției omenești și că Hristos a trebuit să acționeze asupra corpului astral, corpului eteric și corpului fizic al oamenilor. Luca a expus problema marelui ideal al evoluției omenești: „Priviți către viitorul vostru; astăzi Eul vostru, așa cum s-a dezvoltat, este încă slab; el are încă puțină putere. Dar el va deveni puțin câte puțin stăpânul corpului astral, al corpului eteric și al corpului fizic; și le va transforma. În fața ochilor voștri se ridică marele ideal al lui Hristos, care arată omenirii cum este posibilă stăpânirea Eului asupra corpului astral, a corpului eteric și a corpului fizic.”

Acestea sunt adevăruri care stau la baza Evangheliilor și pe care nu le-au putut scrie decât aceia care nu se sprijineau pe documente exterioare, ci pe mărturia tuturor celor care „au văzut prin ei înșiși” și care erau servitorii Verbului. Omenirea se va convinge numai încetul cu încetul de ceea ce se află dincolo de Evanghelii. Atunci însă își va însuși progresiv ceea ce se află la baza documentelor religioase cu atâta ardoare și forță, încât, în adevăr, acest conținut să poată exercita o acțiune asupra tuturor mădurelor ființei umane.

CONFERINȚA a IX-a

Legea de pe muntele Sinai ca ultimă prevestire a Eului. Învățătura lui Buddha despre iubire și Milă. Roata Legii. Hristos ca aducător al forței iubirii

Bâle, 25 septembrie 1909

Dumneavoastră ați putut deduce din conferința de ieri că un document ca Evanghelia lui Luca poate fi înțeles numai dacă îmbrățișăm ansamblul evoluției omenești în acel sens superior pe care ni-l oferă știința spirituală; cu alte cuvinte, trebuie ținut cont de schimbările ce s-au produs în cursul acestei evoluții, care au transformat organizarea ființei omenești. Pentru ca să ne devină inteligibilă schimbarea radicală care s-a operat în omenire pe timpul lui Iisus Hristos (ceea ce este necesar, dacă vrem să înțelegem Evanghelia lui Luca), este bine să comparăm această schimbare cu cea care se produce astăzi, mult mai puțin rapid, este adevărat, dar într-un mod foarte perceptibil totuși pentru oricine știe să vadă.

Pentru a înțelege acest lucru este necesar să terminăm definitiv cu o idee adeseori exprimată și de care comoditatea omenească se atașează cu bucurie. Este vorba de sintagma „natura (sau evoluția) nu face salturi”. Or, dacă se ia această frază în sensul său curent nu poate exista nimic mai fals ca această propoziție. Natura face mereu salturi, și tocmai acest lucru este important, să se facă salturi. Să observăm, de exemplu, cum se dezvoltă embrionul plantei. Apariția primei frunzulițe este un mare salt; un alt salt important are loc când de la frunză planta trece la floare, apoi când creșterea se extinde de la partea exterioară la cea interioară.

Un nou salt deosebit de important se produce la formarea fructului . Fără încetare se produc salturi, și cine nu ține cont de ele nu va înțelege natura. Constatând că timp de un secol evoluția omenească nu a progresat decât lent, el va crede că și în alte epoci dezvoltarea trebuie să progreseze în același tempo. Se poate întâmpla ca progresul să fie lent într-o anumită epocă, cum este el la plantă, în evoluția de la prima frunză verde la ultima. Apoi, așa cum la plantă se produce un salt când s-a dezvoltat ultima sa frunză și a apărut floarea, tot astfel și în cursul evoluției omenești se produc continuu salturi.

Unul din aceste salturi importante a avut loc tocmai în timpul în care a apărut Iisus Hristos pe Pământ. Atunci s-a produs un asemenea salt, încât într-un timp relativ scurt vechea clarvedere și dominația pe care o avea mai înainte spiritul asupra corpului s-au transformat, astfel încât nu a rămas mare lucru din această însușire de clarvedere și din activitatea dominantă a sufletului și spiritului asupra corpului fizic. Din această cauză, trebuie ca, înainte de a avea loc acea mutație, aceste facultăți moștenite din timpurile vechi să se manifeste o ultimă dată sub toate aspectele lor. Și aici a trebuit să acționeze Iisus Hristos. Atunci noul a putut să fie preluat în omenire și să fie dezvoltat încetul cu încetul.

Într-un alt domeniu, dar mai puțin rapid, are loc un salt și în epoca noastră. El se desăvârșește într-un timp mai îndelungat, dar pentru cei care caută să înțeleagă timpul nostru trebuie să apară ca perfect inteligibilă. Cel mai bine ne facem o idee clară despre aceasta ascultând pe cei care, plecând de la un domeniu sau altul al cunoașterii, intră în contact cu știința spirituală. Se poate întâmpla, de exemplu, să asiste la o conferință antroposofică reprezentanți ai unei sau altei comunități religioase. Ceea ce voi spune acum nu este nicidecum un reproș, căci faptul se înțelege foarte bine. Una din aceste persoane, ascultând de exemplu o conferință care tratează despre creștinism, va spune după aceea: Toate acestea sunt foarte frumoase și în definitiv nu contrazic ceea ce spunem noi din înaltul amvonului sau de la catedră. Dar noi o spunem în așa fel încât oricine să o poată înțelege, pe când ceea ce se spune aici nu poate fi înțeles decât de unii. Acest lucru se întâmplă foarte frecvent. Oricine vorbește astfel și crede că propriul său fel de a judeca și învăța pe alții creștinismul este singurul posibil nu ține cont de faptul că noi avem datoria de a judeca nu după preferințele noastre, ci după fapte. O dată a trebuit să răspund astfel unuia din acești interlocutori: „Dumneavoastră credeți poate că predați adevărurile creștine pentru toți oamenii. Dar nu convingerea noastră contează în acest caz, ceea ce contează sunt faptele. Aparțin toți oamenii de biserica dumneavoastră? Faptele dovedesc contrariul. - Pentru aceia cărora dumneavoastră le dați ceea ce le trebuie, știința spirituală nu există; ea există pentru cei care au nevoie de altceva". Trebuie judecat după fapte și nu după preferințele noastre. De regulă, oamenii cu greu fac distincție între preferințele lor și fapte.

Și ce s-ar întâmpla dacă n-am ajunge să modificăm opinia celor care cred că ei singuri văd just și care sunt dezgustați de cei care vorbesc altfel decât ei? Ce s-ar întâmpla dacă din cauza acestui gen de persoane viața spirituală nu s-ar putea însănătoși? Numărul celor care nu ar mai putea primi învățătura faptelor spirituale așa cum a fost ea dată până acum în anumite curente tradiționale ar fi mereu în creștere. Din ce în ce mai puțini oameni s-ar duce în locurile unde se pot auzi acest gen de lucruri. Și dacă nu ar mai exista nici un curent de știință spirituală, acești oameni n-ar mai avea nimic; ei nu ar mai găsi cu ce-și satisfac nevoile lor spirituale și ar pieri din lipsă de hrană. Forma sub care se primește hrana spiritului nu depinde însă de voința fiecărui individ, ci de evoluție. De fapt, noi am ajuns la momentul în care oamenii cer să fie satisfăcute nevoile lor spirituale, între altele dorința lor de a înțelege Evangheliile. Și ceea ce contează nu este modul în care noi vrem să le dăm această hrană spirituală, ci modul în care sufletul omenesc cere ca ea să-i fie dată. În perioada noastră, nostalgia după știința spirituală este născută în sufletul omenesc. Și nu depinde deloc de cei care vor să propovăduiască altceva, dacă satisfac cerințele spirituale ale timpului nostru; căci ei vor avea din ce în ce mai puțini auditori.

Noi trăim într-o vreme când inimilor omenesti le vine tot mai greu să accepte Biblia cum a fost ea acceptată în timpul ultimelor patru sau cinci secole ale civilizației europene. Sau omenirea va avea acces la antroposofie și prin ea va învăța să înțeleagă Biblia într-un sens nou sau (și acesta este deja cazul pentru numeroși dintre cei care ignoră antroposofia) nu vor mai putea să asculte îndemnurile Bibliei. Omenirea ar sfârși atunci prin a o uita complet; ea ar dispărea și s-ar putea pierde uriașe bunuri spirituale, bunurile spirituale cele mai importante ale evoluției noastre pământești. Acest lucru trebuie recunoscut. Noi ne aflăm la un asemenea „salt” al evoluției: inima omenească aspiră la o interpretare antroposofică a Bibliei. Dacă omenirea va primi această explicație antroposofică a Bibliei, atunci aceasta va dăinui spre binecuvântarea umanității; în caz contrar Biblia se va pierde. Aceasta ar trebui să și-o spună cei care cred că modul lor de a comenta Biblia trebuie menținut cu orice preț. În acest fel putem caracteriza acest salt pe care îl face omenirea actualmente în evoluția sa. Cel care cunoaște acest fapt nu se va lăsa niciodată abătut de la curentul spiritual antroposofic, căci el îl recunoaște ca pe o necesitate a evoluției umane.

Cu toate acestea, ceea ce se întâmplă actualmente, considerat dintr-un punct de vedere mai înalt, este un lucru minor prin comparație cu ceea ce s-a întâmplat atunci când a apărut pe Pământ Iisus Hristos. La acea epocă mai supraviețuiau încă ultimele rămășițe ale acelei evoluții care avusese loc din timpuri străvechi, chiar de la starea planetară care a precedat Pământul nostru. Ființa omenească evolua atunci mai ales în corpurile sale fizic, eteric și astral; el își încorporase, de fapt, Eul încă de multă vreme, dar acest Eu juca încă un rol secundar. Până la apariția lui Iisus Hristos, Eul complet conștient de sine era încă acoperit de cele trei învelișuri, al corpului fizic, al corpului eteric și al corpului astral.

Să presupunem că Iisus Hristos nu ar fi venit pe Pământ. Ce s-ar fi întâmplat? Evoluția omenească ar fi continuat astfel încât Eul s-ar fi dezvoltat complet. Dar în măsura în care acest Eu s-ar fi dezvoltat, vechile facultăți, facultățile precumpănitoare ale corpului astral, ale corpului eteric și ale corpului fizic ar fi dispărut. Tot ceea ce era vechea clarvedere, toată vechea putere a sufletului și a spiritului asupra corpului ar fi încetat să existe, căci aceasta ar fi fost necesitatea evoluției. Omul ar fi devenit un Eu conștient de aine însuși, dar acest Eu l-ar fi antrenat din ce în ce mai mult spre egoism, acest Eu ar fi avut mereu tendința să înăbușe Iubirea și să o izgonească de pe Pământ. Oamenii, deci, ar fi devenit niște Euri, dar niște Euri în întregime egoiste. Acesta este punctul esențial.

La acea epocă, omenirea era suficient de matură pentru a putea ajunge la dezvoltarea Sinelui, a Eului său; din această cauză ea depășise totodată punctul în care vechile influențe puteau acționa asupra ei. În dezvoltarea vechilor evrei, de exemplu, Legea dată pe muntele Sinai își putea exercita acțiunea sa fiindcă Eul nu era încă complet emancipat și se afla, ca să spunem așa, turnat și impregnat corpului astral, care era pe atunci elementul superior, pentru a ști cum trebuia să acționeze și să simtă și pentru a se comporta corespunzător în lumea exterioară. Legea a coborât deci pe Sinai ca o vestire, dar o ultimă vestire înaintea emancipării Eului. După dezvoltarea completă a Eului și dacă nimic altceva n-ar fi intervenit, omul n-ar fi luat în considerare decât Eul său. Omenirea ajunsese într-adevăr la maturitatea necesară pentru dezvoltarea Eului, dar acesta ar fi fost lipsit de conținut, un Eu care nu s-ar fi gândit decât la el însuși și n-ar fi vrut să facă nimic pentru semenii săi și pentru lume.

A da acestui Eu un conținut, a-l conduce încetul cu încetul, să evolueze astfel încât să răspândească în jurul lui ceea ce noi numim Iubire, iată ceea ce a înfăptuit Hristos pe Pământ. Fără Hristos, Eul ar fi devenit asemănător cu o cupă goală; datorită venirii lui Hristos el va fi din ce în ce mai asemănător cu o cupă care se umple din ce în ce mai mult cu Iubire. De aceea Hristos a putut spune anturajului său:

54. „[...]”: Când vedeți un nor ridicându-se dinspre apus, îndată ziceți că vine ploaie mare; și

așa este.
 55. Iar când suflă vântul de la miazăzi, ziceți că va fi arșiță, și așa este.
 56. Fățarnicilor! Fața pământului și a cerului știți să o deosebiți, dar vremea aceasta cum de nu o deosebiți?"
 (Luca 12,54-56)

Cu alte cuvinte: voi nu înțelegeți semnele timpului. Căui dacă le-ați înțelege, dacă ați ști să judecați ceea ce se întâmplă în jurul vostru, ați ști că Dumnezeu trebuie să intre în Eu, să-l pătrundă și să-l impregneze; atunci ați spune: Putem trăi ceea ce ne transmit tradițiile trecutului. Ceea ce vine din trecut, vi le transmit cărturarii și fariseii care păstrează cele vechi și nu vor să lase să li se adauge nimic. Dar aceasta este o plămădeală care nu va mai avea efect asupra evoluției omenești. Cel care însă spunc: Eu vreau să rămân la Moise și la profeți, acela nu înțelege semnele timpului; el ignoră ce transformare se înfăptuiește în omenire.

În câteva cuvinte foarte semnificative, Iisus Hristos a spus celor care îl înconjurau că faptul de a se impregna de principiul hristic nu depinde nicidecum de preferințele individuale, ci de necesitatea progresului omenirii. Prin predicile Sale care ne sunt transmise în Evanghelia lui Luca, referindu-se la „semnele timpului” El a vrut să facă să se înțeleagă că vechea plămădeală, așa cum o conservau scribii și fariseii, nu mai era suficientă și că numai aceia își pot imagina că este suficient cel care judecă după propriile sale preferințe și care nu simte obligația de a judeca după nevoile care sunt comunicate pentru dezvoltarea lumii. Din această cauză, Iisus Hristos numește „minciuni” ceea ce voiau scribii și fariseii: este ceva ce nu mai corespunde lumii exterioare. Iată sensul acestei expresii.

Putem simți mai bine întreaga forță a predicii Sale, dacă o comparăm cu anumite fenomene ale epocii noastre. Cum ar trebui să ne exprimăm dacă am vrea să aplicăm stărilor de fapt ale epocii noastre ceea ce a spus Hristos despre scribi și farisei? Avem noi echivalentul scribilor? Desigur, avem ceva analog: sunt cei care refuză să ia în considerare o interpretare mai profundă a Evangheliei, cei care vor să rămână la ceea ce pot spune despre Evan-ghelei folosind capacitățile dobândite în afara științei spirituale; sunt cei care nu vor să facă pașii care duc la temeiurile Evangheliilor, pași făcuți cu ajutorul științei spirituale. În fond, aceasta este situația, ori de câte ori se încearcă - indiferent dacă în sens progresiv sau regresiv - interpretarea Evangheliilor. Căci forța necesară interpretării Evangheliilor nu se dezvoltă decât pe terenul științei spirituale; numai prin ea se poate descoperi adevărul privind Evangheliile. Din această cauză, toate studiile făcute în zilele noastre asupra Evangheliilor sunt atât de decepționante și ne lasă atât de reci, dacă vrem într-adevăr să cunoaștem adevărul. Numai că, în prezent, pe lângă scribi și farisei mai există o a treia categorie de oameni: sunt oamenii formați de științele naturii. Există deci trei categorii de oameni care vor cu orice preț să înăbușe ceea ce conduce spre spirit, adică facultățile pe care ființa omenească le poate dobândi pentru a pătrunde până la temeiurile spirituale ale fenomenelor naturii. Iar cei cu care ne confruntăm în zilele noastre, când vorbim în sensul lui Iisus Hristos, ocupă adesea catedrele; ei sunt însărcinați să prezinte fenomenele naturale și resping tot ce este explicație spirituală. Ei sunt cei care împiedică mersul înainte al evoluției omenești, căci peste tot unde se refuză recunoașterea semnelor timpului în sensul discutat mai sus se pune obstacol în calea progresului omenirii.

În epoca noastră, ar corespunde continuării operei lui Iisus Hristos găsirea curajului de a te ridica (cum s-a ridicat El împotriva celor care se limitau exclusiv la Moise și la profeți) împotriva tuturor celor care frânează progresele omenirii, fiindcă ei se opun interpretării antroposofice a documentelor religioase, pe de o parte, și a naturii, pe de altă parte. De altminteri, acestea sunt adesea niște persoane foarte bine intenționate, care ar face bucurios pace, rămânând la lucruri vagi. Tuturor acestor oameni ar trebui să le crească în inimă ceva din cele grăite de Iisus Hristos, în sensul Evangheliei lui Luca.

Printre parabolele cele mai frumoase și cele mai pătrunzătoare ale acestei Evanghelii, este cea care se numește „A iconomului nedrept” (Luca 16, 1-13). Ni se spune că un om bogat avea un iconom care a fost acuzat că-i risipește averile. El s-a hotărât deci să-l concedieze. Consternat, iconomul se întreabă: „Ce să fac? Eu nu mă pot hrăni devenind agricultor, căci nu știu să muncesc pământul; nici nu pot deveni cerșetor, căci mi-e rușine să cerșesc”. El găsi atunci o soluție: își spuse: „În calitate de intendent, eu am acționat întotdeauna ținând cont numai de interesul stăpânului meu în raporturile mele cu debitorii săi care, în consecință, nu mă iubesc deloc, căci nu m-au preocupat interesele lor. Eu trebuie să acționez acum astfel ca ei să mă ajute, să nu mă distrug. Voi face deci ceva pentru a le dovedi că le vreau binele”. Atunci el merse la unul din debitorii stăpânului său și-l întrebă: „Cât datorezi tu?”, apoi i-a iertat jumătate din datoria sa. La fel a făcut el și cu ceilalți, căutând astfel să le câștige bunăvoința, pentru a se putea refugia la ei și a nu muri de foame atunci când stăpânul său l-ar alunga. Acesta era țelul său. Ceea ce urmează după aceea în Evanghelie a mirat fără îndoială pe unii cititori: „Și stăpânul a lăudat pe iconomul necredincios pentru că acționase înțelept” (Luca 16, 8). Printre cei care comentează azi Evanghelia s-au aflat în adevăr unii care s-au întrebat cărei persoane i se aplică cuvântul „stăpân”, deși este spus foarte clar că Iisus însuși este cel care-l laudă pe iconom, pentru înțelepciunea sa. Și textul continuă: „Căci fiii veacului acestuia sunt mai înțelepți în neamul lor decât fiii luminii.” Iată ceea ce se află de secole în Biblie. Ne putem întreba dacă nimeni n-a reflectat niciodată la ceea ce înseamnă: „Căci fiii veacului acestuia sunt mai înțelepți în neamul lor decât fiii luminii”, deoarece expresia „în neamul lor” se regăsește în toate traducerile Bibliei. Or, dacă cineva ar traduce numai cu oarecare pricepere textul grecesc (desigur, el ar trebui să-l traducă în mod corect), atunci textul ar fi următorul: „Căci fiii acestei lumi sunt mai înțelepți *în felul lor* decât fiii luminii”. Hristos spune că în felul lor fiii lumii sunt mai inteligenți ca fiii luminii, adică: prin felul în care ei o înțeleg. Cei care au tradus acest pasaj de secole până în zilele noastre au confundat pur și simplu expresia „în felul lor” cu un cuvânt grecesc care-i seamănă mult, cuvântul „neam”; aceasta pentru că în anumite cazuri se întrebuinta de asemenea acest din urmă termen pentru a exprima altă idee. Dar cum este posibil ca asemenea lucruri să fi trecut neobservate timp de secole și ca noii traducători despre ale căror tălmăciri (ale Bibliei) se spune că sunt bune și că ei s-au străduit să reconstituie textul exact să nu fi corectat această eroare? Oricât de straniu ar părea, totul se întâmplă ca și cum oamenii și-ar uita cunoștințele de școală cele mai elementare atunci când se străduiesc să stabilească adevăratul sens al documentelor biblice.

Una din primele griji ale științei spirituale va trebui să fie aceea de a restabili documentele biblice așa cum sunt ele într-adevăr. Căci ceea ce are lumea astăzi nu este Biblia. Și ea nici nu-și poate face nici o idee despre cum sunt cărțile biblice. S-ar putea pune întrebarea: Sunt acestea cărțile biblice? Nu, tocmai în părțile lor cele mai importante ele nu sunt cărțile biblice! Vreau să vă arăt acest lucru în mod și mai clar.

Ce înseamnă de fapt această parabolă a iconomului nedrept? Sensul este clar exprimat. Iconomul și-a spus: „Dacă trebuie să plec de aici, trebuie să mă fac iubit de acești oameni”. El a înțeles că nu se pot „sluji doi stăpâni”. Și Hristos a spus anturajului său: „Voi, de asemenea, trebuie să înțelegeți că nu puteți sluji la doi stăpâni: celui care trebuie pe viitor să stăpânească în calitate de Dumnezeu în inimi și celui despre care, interpretând opera profeților, aceștia au vorbit până în prezent. Căci voi nu-l puteți sluji pe Dumnezeu care, în calitate de principiu al lui Hristos, trebuie să intre în sufletele voastre și trebuie să determine un mare avans în dezvoltarea omenirii și în același timp unui Dumnezeu care ar pune obstacole acestei evoluții”. Tot ceea ce a fost just într-o epocă trecută devine o piedică în evoluția ulterioară. Într-un anumit sens, evoluția se sprijină pe aceasta, pe faptul că ceea ce era bun într-o anumită epocă devine o piedică când acesta se prelungește într-o epocă posterioară. Puterile care domnesc asupra „piedicilor” erau desemnate atunci prin numele de Mamona: „Voi nu-l puteți sluji în același timp pe Dumnezeu, care vrea progresul, și pe Mamona, Dumnezeul piedicilor. Priviți-l pe iconom: ca adevărat fiu al acestei lumi, el a

înțeles că și atunci când este vorba de Mamona obișnuit nu se pot sluji doi stăpâni. Tot așa, trebuie să recunoașteți, în timp ce creșteți pentru a deveni fiii ai luminii; că nu puteți sluji doi stăpâni" (Luca 16, 11-13).

Tot astfel, cel care trăiește în epoca noastră trebuie să înțeleagă că nu este posibil compromisul între Dumnezeu-Mamona actual, adică între cărturarii și oamenii de știință formați de științele naturii și direcția care trebuie să dea omenirii de astăzi hrana de care ea are nevoie. Iată ce este spus într-un mod creștinesc. Aceasta este, înveșmântat în cuvinte adaptate timpului nostru, ceea ce a vrut să spună Iisus Hristos, în sensul Evangheliei lui Luca, adresându-se anturajului său prin parabola iconomului nedrept, în care El a arătat că nu se pot sluji doi stăpâni.

Evangheliile trebuie înțelese într-un mod viu. Știința spirituală însăși trebuie să devină ceva viu. Din această cauză trebuie ca toate problemele de care se ocupă ea să capete viață sub influența sa. Evanghelia trebuie să pătrundă până în propriile noastre facultăți spirituale. Nu este suficient să repetăm că pe vremea lui Iisus Hristos combătea pe cărturari și pe farisei, căci ar însemna să te gândești tot la trecut. Trebuie ca noi să știm unde se află, unde trăiește în zilele noastre urmașul celui pe care Iisus Hristos îl aumea în epoca sa Mamona. Aceasta este înțelegerea vie. Ea joacă un rol foarte important în ceea ce ne povestește Evanghelia lui Luca. Căci de parabola iconomului nedrept care se află numai în această Evanghelie și de concepția pe care tocmai v-am clarificat-o este intim legată una din noțiunile cele mai importante care este conținută în această Evanghelie. Putem să ne întipărim această noțiune deosebit de importantă în sufletul nostru numai dacă suntem în stare să stabilim sub un alt aspect relația dintre Buddha și învățătura sa și Iisus Hristos.

Noi am spus că Buddha adusesse omenirii marea învățătură despre Milă și Iubire. Aici avem un caz în care ceea ce spune ocultismul trebuie să fie luat *ad-litteram*, altfel cineva ar putea spune: O dată povestiți despre faptul că Hristos a adus Iubirea pe Pământ iar altă dată, ne spuneți că Buddha este cel care a adus învățătura despre Iubire. Se spune deci de două ori același lucru? Prima dată am spus că Buddha a adus pe Pământ *învățătura* despre Iubire și altă dată am spus că Hristos a adus pe Pământ *Iubirea* însăși, ca pe o forță vie. Aceasta este marea diferență. Când este vorba de lucruri atât de grave pentru omenire, trebuie să ascultăm cu luare aminte; altfel se întâmplă ca ceea ce este spus undeva să fie repetat altundeva într-un mod cu totul diferit, apoi se spune: Asta, sigur, pentru a mulțumi pe toată lumea, a stabilit, de fapt, doi propovăduitori ai Iubirii. Tocmai în domeniul ocultismului este obligatoriu să ascuți bine. Atunci când se înțeleg într-adevăr marile adevăruri care au fost puse astfel în cuvinte, ele ne apar sub adevărata lor lumină.

Noi știm că marea învățătură despre Milă și Iubire, așa cum a dat-o Buddha, este circumscrisă în Cărarea octuplă. Ne întrebăm: Care este în fond scopul pe care-l propune Cărarea octuplă. Se poate, de asemenea, pune problema altfel: La ce ajunge cel care-și ia ca ideal din străfundul inimii Cărarea octuplă, în așa fel încât se întreabă: Cum voi deveni cât mai perfect posibil? Ce trebuie să fac pentru a purifica cât mai bine posibil Eul meu, pentru ca acest Eu să ocupe adevăratul său loc în lume în modul cel mai desăvârșit? Dacă respect toate preceptele Cărării octuple, Eul meu se va perfecționa atât cât este posibil, căci aici totul tinde spre purificarea și înnobilarea Eului. Tot ce poate radia din această minunată Cărare octuplă trebuie să se integreze în noi, totul este lucrare a Eului nostru pentru propria lui perfecționare, trebuie să fie elaborat în noi: aici totul împinge Eul nostru să lucreze la perfecționarea sa. Acest lucru este esențial. Dacă deci omenirea ar continua să dezvolte în ea „roata Legii” care a fost pusă în mișcare de Buddha, ea ar ajunge încetul cu încetul să posede Eurile cele mai perfecte, pe cât posibil de perfecte, și în particular să știe care sunt Eurile cele mai perfecte. În gândire, ca înțelepciune, omenirea ar poseda Euri perfecte. Noi am putea, de asemenea, spune că dacă prin Buddha, care a adus omenirii învățătura compasiunii și Iubirii, ne saturăm corpul nostru astral astfel încât să fie în întregime produsul Cărării octuple, vom

ști tot ceea ce trebuie despre legile acestei învățături a Cărării octuple.

Există însă o mare diferență între înțelepciune, gând, și forța vie care acționează. Este o diferență și între a ști ceea ce trebuie să fie Eul și a lăsa să pătrundă în sine forța vie care poate apoi radia din Eu asupra lumii ambiante, la fel cum ea a radiat de la Hristos, pentru a acționa asupra corpurilor astrale, a corpurilor eterice și a corpurilor fizice ale fiecăruia din cei care-l înconjurau. Posibilitatea de a ști ce este învățătura despre Milă și Iubire a fost dată omenirii prin mijlocirea lui Buddha. Dimpotrivă, ceea ce a adus Hristos este o forță vie și nu o învățătură. El s-a adus pe El însuși, a coborât aici jos pentru a intra nu numai în corpul astral al omului, ci în Eu, pentru ca acesta să aibă forța de a face să radieze din sine substanța Iubirii. Hristos a adus pe Pământ substanța, conținutul viu al Iubirii, și nu numai conținutul de înțelepciune al Iubirii. Despre aceasta este vorba.

Acum nouăsprezece secole și încă aproximativ cinci secole marele Buddha a trăit pe Pământ. Aceasta este ceea ce ne învață faptele oculte. Și (faptele oculte ne-o arată) vor trece aproximativ trei mii de ani până la sfârșitul evoluției pământești. Atunci, un număr destul de mare de oameni vor fi atât de avansați, încât vor putea dezvolta din propriile lor înclinații morale, din propriul lor suflet, din propria lor inimă Cărarea octuplă, înțelepciunea lui Buddha. Venirea lui Buddha a fost necesară. De aici a pornit acea forță pe care oamenii o vor dezvolta încetul cu încetul în calitate de cunoaștere a Cărării octuple; apoi, cam în trei mii de ani, aceasta va deveni o proprietate a lor. În loc să primească din afară doctrina Cărării octuple, ei vor putea-o atunci elabora prin ei înșiși și își vor putea spune că înțelepciunea Milei și Iubirii țâșnește din sufletul lor.

Dacă n-ar fi survenit nimic de atunci, în afară de faptul că Buddha a pus în mișcare roata Legii (pentru a relua expresia uzuală), omenirea ar obține fără îndoială în trei mii de ani facultatea de a „cunoaște” doctrina Milei și a Iubirii. Dar este cu totul altceva a avea această capacitate și forța de a o trăi. Căci este o diferență între a „cunoaște” Mila și Iubirea și a dezvolta această „forță” sub influența unei individualități. Această facultate a emanat de la Hristos. El însuși a turnat această forță în oameni și ea va crește în ei tot mai mult. Când vor fi la capătul evoluției lor, oamenii vor ști care este conținutul învățăturii despre Milă și Iubire; aceasta vor datora-o lui Buddha; dar ei vor avea, de asemenea, facultatea de a face să curgă din Eu această Iubire asupra omenirii, și aceasta ei vor datora-o lui Hristos.

Astfel, Hristos și Buddha au trebuit să acționeze împreună și așa trebuia să fie descrisă aceasta pentru a face inteligibilă Evanghelia lui Luca. Faptul devine de altfel evident, dacă știm să interpretăm în adevăratul lor sens cuvintele care ne sunt date în această Evanghelie (Luca 2, 13-14). Vedem păstorii care vin pentru a primi Buna-Vestire. În cer se află o legiune de îngeri care nu este altceva decât expresia imaginativă, spirituală, pentru Nirmanakaya lui Buddha. Ce este anunțat păstorilor? Revelația atotînțeleptului Dumnezeu „din ceruri”. Aceasta îi anunță Nirmanakaya lui Buddha care planează asupra Copilului Iisus din linia lui Nathan sub forma unei legiuni de îngeri. Dar la aceasta se mai adaugă și altceva: „Și pe Pământ pace, între oamenii pătrunși de bunăînvoire”, adică între cei în care încolțește adevărata forță a Iubirii care trebuie încetul cu încetul să devină realitate pe Pământ datorită impulsului dat de Hristos. Acesta a adăugat forța vie la ceea ce era „revelația celui mai înalt din ceruri”. El a adus-o fiecărei inimi de om; fiecărui suflet El i-a dat numai ceea ce va constitui un preaplin al sufletului. El nu i-a dat o învățătură care se poate prelua ca gândire, ca idee, ci o forță care poate curge mai apoi din suflet. Și nici o altă forță decât cea care poate acționa în sufletul omenesc ca forță a lui Hristos și care poate radia asupra acestuia nu este aceea pe care Evanghelia lui Luca și celelalte Evanghelii o numesc mereu forța Credinței. În aceasta constă credința. Și are credință acela care îl preia în el pe Hristos, ca Hristos să trăiască în el, ca Eul său să nu trăiască numai ca un vas gol, ci ca el să aibă un conținut care să se reverse. Acest conținut preaplin care se revarsă nu este altceva decât conținutul Iubirii.

De ce a putut Hristos da exemplul vindecării prin cuvânt? El a putut-o face pentru că a fost primul care a pus în mișcare roata Iubirii - și nu roata Legii - ca pe o facultate și o forță liberă, pentru că avea în El Iubire în cea mai înaltă măsură, o Iubire atât de spumegătoare și debordantă încât se răspândea asupra celor din anturajul Său care trebuiau să fie vindecați. Căci cuvintele pe care El le pronunța, fie „Ridică-te și mergi”, fie „Iertate îți sunt păcatele” sau altceva, emanau din preaplinul Iubirii Sale. El spunea cuvinte care dintr-un preaplin al Iubirii depășeau limitele Eului. Pe cei care-i puteau primi influența, Hristos îi numea „credincioși”. Numai acest gând trebuie să-l legăm acum cu noțiunea de „credință”, una din cele mai importante noțiuni din Noul Testament. Credința este facultatea pe care o are Eul de a se depăși pe el însuși, de a se revărsa peste ceea ce poate face Eul în primul rând pentru propria sa desăvârșire. Din această cauză, Hristos, intrând în corpul lui Iisus aparținând liniei lui Nathan și unindu-se acolo cu forța lui Buddha, n-a învățat pe alții cum trebuie să se perfecționeze Eul cât mai mult, ci cum trebuie el să se reverse din el însuși, cum trebuie el să se depășească. El o spune adesea în termeni simpli, ca cei din Evanghelia lui Luca, care vorbesc inimilor celor mai naivi. El spune de exemplu: „Nu este suficient să dați celor despre care sunteți siguri că vă vor restitui datoria; căci și păcătoșii fac aceasta. Dacă sunteți siguri că vă vor restitui ceea ce le-ați dat, voi încă nu sunteți impulsionați de o iubire debordantă. Dar dacă dați știind că datoria nu vă va fi restituită, ați făcut-o din Iubire, o Iubire care nu este închisă în Eul vostru, ci care radiază ca o forță, care se revărsa din om” (Luca 6, 33-34). Și Hristos ne spune, în cele mai variate forme, cum trebuie Eul să se reverse, cum trebuie să se acționeze în lume din preaplinul Eului, prin sentimentul că se poate ieși din sine.

Din toată Evanghelia lui Luca cuvintele cele mai calde sunt cele unde este vorba de această Iubire care se revărsa. Evanghelia lui Luca conține această forță a Iubirii debordante de care noi ne putem impregna dacă lăsăm să acționeze textul asupra sufletului nostru astfel încât Iubirea să inspire toate vorbele noastre și să le dea puterea de a acționa în lumea de afară. Un alt evanghelist care, prin caracteristica sa, a subliniat mai puțin acel preaplin al Iubirii, a rezumat, cel puțin în mod lapidar, această taină a creștinismului: Iubirea curge din preaplinul Eului. Bineînțeles, ea trebuie să umple toate cuvintele și acțiunile noastre. În Evanghelia lui Matei, în traducerea latină mai găsiți cuvintele adevărate, originale, ca un rezumat al tuturor frumoaselor imnuri de Iubire ale Evangheliei lui Luca. Iată acest text: „*Ex abundantia cordis os loquitur*” (Gura vorbește din abundența inimii) (Matei 12, 34). Este unul dintre cele mai înalte idealuri ale creștinismului. Gura este inspirată de revărsarea inimii, de ceea ce inima nu cuprinde. Or, inima este mișcată de sânge și sângele este expresia Eului. Aceasta înseamnă, așadar: Această forță vorbește dintr-un Eu preaplin care radiază din sine forță, căci această forță este forța credinței! Atunci cuvintele tale sunt de așa natură, încât conțin într-adevăr forța lui Hristos. „Gura vorbește din preaplinul inimii”. Aceasta este una din afirmațiile cardinale ale esenței creștinismului.

Luați acum textul Bibliei actuale*. Ce se află la acest pasaj? „Cel a cărui inimă este plină, aceluia îi trece prin gură”. Iată cuvinte care au fost suficiente timp de secole ca să ascundă unul din adevărurile esențiale ale creștinismului. Omenirea nu a conștientizat cât este de absurd a spune că inima debordează atunci când este plină. De obicei, un lucru nu se revărsa decât dacă el este mai mult decât plin. Astfel (dar aceasta nu este o critică) omenirea s-a fixat într-o reprezentare care-i ascunde complet unul din adevărurile esențiale ale creștinismului și nu s-a observat niciodată că aici este o adevărată imposibilitate.

* În traducerile germane. În cele românești de la începutul secolului XX figurează, în general, „prisosința inimii” sau „prisosul inimii”, echivalent al expresiei „preaplinul inimii”. (Nota trad.)

A spune că limbile actuale nu permit să traducem *Ex abundantia cordis os loquitur* prin „Gura vorbește din preaplinul inimii” este tot atât de absurd ca și dacă s-ar considera imposibil să spui că surplusul de căldură a unei sobe de teracotă este cea care încălzește piesa. Căci, dacă încălziți o sobă de teracotă numai atât încât căldura să nu depășească pereții acesteia, ea nu se va încălzi deloc; ea nu devine caldă decât dacă apare un exces de căldură,

astfel încât această căldură să răzbată din sobă.

Noi ne găsim deci aici în fața faptului important că un adevăr esențial al creștinismului, pe care se sprijină o parte a Evangheliei lui Luca, este ascuns, așa încât omenirea nu are acces la unul din cele mai importante pasaje ale Evangheliei.

Această forță, care se poate revărsa dintr-o inimă omenească, este forța lui Hristos; cuvântul „inimă” este pus aici pentru „Eu”. Ceea ce Eul poate face dincolo de sine, se scurge în afară prin cuvânt. Numai la capătul evoluției pământești Eul va fi astfel încât îl va conține în el pe Hristos în întregime. În așteptare, Hristos este ceea ce se revărsă din inimă. Cine nu vrea să aibă decât o inimă „plină”, de fapt, nu-l are nicicum pe Hristos. Din această cauză se ascunde creștinismul, dacă nu se acordă acestei fraze întreaga seriozitate și demnitatea ei totală. Esența creștinismului se va revela cu exactitate datorită explicațiilor date de știința spirituală marilor texte religioase. Lectura descrierii lumii spirituale în Cronica Akasha dezvăluie sensul inițial și permite citirea textelor sfinte în adevărul lor.

Acum vom înțelege cum avansează omenirea spre viitor. Cel care cu cinci sau șase secole înaintea erei noastre a trecut de la starea de Bodhisattva la starea de Buddha, ridicându-se în lumile spirituale, poate acum acționa sub forma unei Nirmanakaya. El a fost astfel ridicat la un grad superior; el nu mai are nevoie să coboare într-un corp fizic. Dar funcțiile pe care le-a avut în calitate de Bodhisattva se mențin, deși într-un alt fel. Atunci când a trecut de la starea de Bodhisattva la cea de Buddha, el a transmis sarcina sa de Bodhisattva unui succesor, care a devenit la rândul său Bodhisattva. În tradiția budistă, acest lucru se povestește sub o formă care conține un adevăr profund din punct de vedere al creștinismului esoteric. Se povestește că înainte de a coborî spre existența în care a devenit Buddha individualitatea lui Bodhisattva a ridicat mitra sa cerească și a pus-o pe capul următorului Bodhisattva.

Acest urmaș continuă să acționeze potrivit cu natura oarecum diferită a misiunii sale. Este prevăzut și pentru el că va deveni un Buddha. Aceasta se va întâmpla în epoca când un anumit număr de oameni vor fi dezvoltat din ei înșiși Cărarea octuplă - peste aproximativ trei mii de ani -, când va ajunge Buddha cel care a devenit Bodhisattva, atunci când predecesorul său a devenit Buddha. Cinci sau șase secole înaintea erei noastre i-a fost încredințată misiunea sa și el va deveni Buddha cam peste trei mii de ani, începând de acum. Acest Buddha este cel pe care tradiția orientală îl numește Buddha Maitreya. Pentru ea Bodhisattva actual să poată deveni într-o zi Buddha, trebuie ca un număr considerabil de oameni să fi dezvoltat din propria lor inimă învățătura Cărării octuple. Ei vor fi atât de înțelepți încât s-o poată face. Atunci cel care este actualmente Bodhisattva va aduce în lume o forță nouă.

Dar dacă până atunci nu s-ar întâmpla nimic altceva, el ar găsi mulți oameni care să poată gândi învățătura Cărării octuple datorită meditațiilor lor, dar nu ar găsi oameni care să posedă forța debordantă a Iubirii, a Iubirii vii, revărsându-se din ființa cea mai profundă a sufletului lor. Între timp, această forță a Iubirii vii trebuie să se infiltreze ca un curent în suflete pentru ca Maitreya Buddha să poată găsi nu numai oameni care știu ce este Iubirea, ci care să aibă ei însisi forța Iubirii. Pentru aceasta a trebuit ca Hristos să coboare pe Pământ. Această entitate a viețuit numai trei ani pe Pământ, dar mai înainte nu fusese incarnată, așa cum ați putut înțelege din prelegerile anterioare. Prezența lui Hristos timp de trei ani pe Pământ - de la Botez până la Misteriul de pe Golgota - a fost cauza faptului că în viitor Iubirea va pătrunde progresiv în sufletul omului, cu alte cuvinte, în Eu. Astfel oamenii vor fi progresiv impregnați de principiul hristic, Eul omului va fi un Eu integral pătruns de Hristos la sfârșitul evoluției pământești. Așa cum învățătura despre Milă și Iubire a trebuit să fie mai întâi propovăduită de Bodhisattva, tot așa și substanța Iubirii a trebuit să fie adusă pe Pământ de Cel care a coborât-o din înălțimile cerești, pentru ca Eul omului să facă din ea încetul cu încetul proprietatea sa. Nu trebuie spus că Iubirea nu exista mai înainte. Ceea ce nu exista este acea Iubire care poate fi un atribut direct al Eului. Iubirea era până atunci inspirată,

revărsată de Hristos din înaltul Cosmosului, și era preluată într-un mod tot atât de puțin conștient pe cât era de inconștientă primirea învățaturii despre Cărarea octuplă, care era revărsată mai înainte de Bodhisattva. Ceea ce este Buddha în raport cu Cărarea octuplă este entitatea lui Hristos în raport cu ceea ce era El înainte de a fi coborât într-o formă omenească. Această coborâre într-o formă omenească a fost pentru Hristos un progres. Acest fapt este esențial.

Urmașul lui Buddha, care, în prezent, este Bodhisattva, este bine cunoscut de cei care sunt inițiați în învățătura științei spirituale și va veni o zi când se va putea vorbi pe larg despre probleme în care va fi pomenit și numele acestui Bodhisattva, care va deveni atunci Maitreya Buddha. Astăzi, când am spus deja atâtea lucruri neștiute de lumea exterioară, trebuie să ne limităm să facem numai aluzie la acest subiect. Atunci când acest Bodhisattva va apărea pe Pământ și va deveni Maitreya Buddha, el va găsi aici sămânța depusă de Hristos. Aceasta va fi reprezentată de acei oameni care vor spune: „Nu numai capul meu este plin de înțelepciunea Cărării octuple, eu nu am numai învățătura, înțelepciunea Iubirii, dar inima mea este plină chiar de substanța Iubirii care se revărsă și radiază în lume”. Cu asemenea oameni Maitreya Buddha va putea realiza viitoarea sa misiune în continuarea dezvoltării lumii.

Astfel se îmbină lucrurile și numai acum înțelegem noi toată profunzimea Evangheliei lui Luca. Ea nu ne vorbește despre o învățătură, ea ne vorbește despre acea entitate care a pătruns în mod substanțial în ființele pământești, în organizarea ființei omenești. Acesta este un fapt care, în ocultism, se exprimă astfel: Bodhisattvii care devin Buddha pot mântui spiritul oamenilor Pământului prin înțelepciune, dar ei nu ar putea niciodată mântui întregul om. Căci omul întreg nu poate fi mântuit decât dacă nu numai înțelepciunea, ci și căldura Iubirii se infiltrează în întreaga sa organizare. Misiunea lui Hristos a fost de a mântui sufletele cu ajutorul valului de Iubire pe care El a adus-o pe Pământ. Aceasta a fost sarcina lui Hristos. Bodhisattvii și Buddha au avut ca sarcină să aducă cunoașterea Iubirii; cât privește aducerea forței Iubirii, aceasta revenea lui Hristos. Trebuie să facem această deosebire.

CONFERINȚA a X-a

Învățătura despre reîncarnare și karma și creștinismul. Două forme ale inițierii vechi, Iona și Solomon. Principiul hristic și noua inițiere.

Evenimentul de pe Golgota ca inițiere proiectată în planul exterior al istoriei lumii

Bâle, 26 septembrie 1909

Ceea ce ne va preocupa astăzi, este integrarea diferitelor cunoștințe dobândite în aceste ultime zile, așa cum rezultă ea din cercetarea spirituală a Evangheliei lui Luca, având ca punct focalizator culminant Misteriul de pe Golgota.

Ieri, am încercat să descriem ceea ce s-a petrecut în acel moment al evoluției umanității în care, timp de trei ani, Hristos a umblat pe Pământ și am încercat să vedem în conferințele anterioare cum s-a putut înfăptui acest eveniment datorită confluării acelor curenți spirituali pe care i-am studiat. Autorul Evangheliei lui Luca înfățișează în mod admirabil acest eveniment, dacă înțelegem în lumina cunoștințelor obținute din Cronica Akasha ceea ce ne spune el.

Dar cineva ne-ar putea pune întrebarea următoare: Cum se face (fiindcă curentul spiritual al budismului se integrează într-un mod organic în învățătura creștină) că în cadrul învățaturii

creștine nu se face nici o mențiune în legătură cu marea lege a karmei, a compensării, care se stabilește în cursul incarnărilor succesive ale unei ființe omenești? Or, Evanghelia lui Luca ar fi foarte rău înțeleasă dacă am crede că noțiunea unei legi a karmei nu se află în ea. Căci ea se află în Evanghelie. Dar trebuie să fie clar că, dacă vrem să înțelegem asemenea lucruri, nevoile sufletului omenesc sunt diferite la epoci diferite și că marii misionari ai evoluției omenesti nu au mereu ca sarcină de a arăta omenirii adevărul absolut sub o formă abstractă; căci oamenii fiind la niveluri de maturitate diferite nu l-ar înțelege deloc. Marii misionari trebuie să se adreseze oamenilor, încât aceștia să obțină ceea ce este corespunzător epocii respective. În ceea ce a obținut omenirea prin aportul lui Buddha, este cuprins tot ceea ce are legătură cu învățătura despre Milă și Iubire și cu înscrierea acesteia în Cărarea octuplă, sub o formă de înțelepciune, care poate conduce la înțelegera învățaturii despre karma. Aceasta înseamnă: să nu se caute în sufletul omenesc tot ceea ce conduce la învățătura despre karma și la învățătura despre reincarnare legată de aceasta, dacă, plecând de la acestea, nu se ajunge la învățătura amintită.

Ieri am spus că peste trei mii de ani, începând de acum, o mare parte dintre oameni vor fi destul de avansați pentru a scoate din Eurile lor doctrina Cărării octuple și totodată - putem adăuga azi - cunoașterea karmei și a reincarnării. Dar aceasta trebuie să se facă încetul cu încetul. Căci floarea nu înflorește de îndată ce sămânța este pusă în pământ; planta trebuie în mod necesar să se dezvolte frunză cu frunză. La fel, trebuie ca evoluția curentului spiritual care trece prin omenire să se continue din etapă în etapă, fiecare lucru apărând la timpul său. Cel care, cu ajutorul facultăților pe care le poate dobândi prin știința spirituală coboară până în adâncurile sufletului său, vede clar că învățătura a ceea ce sunt karma și reincarnarea este o necesitate. Dar notați bine că evoluția nu are loc în mod inutil, că abia în epoca noastră sufletele sunt din nou destul de mature pentru a regăsi în ele însele aceste noțiuni. Nu ar fi fost bine ca ele să fie arătate în mod exoteric cu câteva secole mai devreme. Făcute publice prematur, adevărurile științei spirituale la care aspiră în mod arzător sufletele de astăzi, adevăruri care sunt legate de investigația ocultă a Evangheliilor, ar fi dăunat evoluției omenesti. Căci trebuia ca aceste suflete să resimtă acea nevoie arzătoare, trebuia ca ele să dobândească facultăți care să le permită să accepte noțiunile de karma și reincarnare. Era necesar ca aceste suflete să fi trăit deja înainte și după venirea lui Hristos și ca ele să fi trecut prin experiențele care trebuie făcute înainte de a fi mature pentru a înțelege aceste adevăruri. A prezenta aceste lucruri în mod deschis încă din primele secole ale creștinismului așa cum sunt prezentate acum, aceasta ar fi însemnat să ceri de la evoluția omenească ceva echivalent cu a cere plantei să dea naștere imediat la flori, înaintea frunzelor.

Omenirea este abia astăzi destul de matură pentru a înțelege conținutul spiritual al legii karmei și al reincarnării. Din această cauză, nu este nicidecum de mirare faptul că în Evangheliile care ne-au fost conservate de-a lungul secolelor se află anumite lucruri care ne dau în realitate o idee cu totul falsă despre creștinism. Într-un sens, Evanghelia a fost dată, ca să spunem așa, în mod prematur omenirii și numai astăzi omenirea este capabilă să dobândească toate facultățile care pot s-o conducă să înțeleagă adevăratul ei conținut. Era absolut necesar ca pentru propovăduirea sa Iisus Hristos să țină cont de constituția sufletelor epocii sale, astfel încât nu se propovăduia pe atunci reincarnarea și karma sub forma de doctrine abstracte, ci se insuflau sufletului omenesc acele sentimente prin care sufletele se maturizau treptat, pentru a primi învățătura despre reincarnare și karma. Adică la acea epocă trebuia spus ceea ce putea încetul cu încetul conduce la o înțelegere a karmei și a reincarnării și nu să se propovăduiască însăși învățătura despre acestea.

Spuneau aceasta Iisus Hristos și cei care-l înconjurau? Pentru a răspunde, trebuie să deschidem Evanghelia lui Luca, aducând-o în fața sufletului nostru. Dacă o lăsăm să apară în fața sufletului nostru cu o înțelegere corectă pentru aceste lucruri, vom putea vedea cum putea fi propovăduită oamenilor de atunci tocmai legea karmei:

„20. Fericiți sunteți voi cei săraci, că a voastră va fi împărăția lui Dumnezeu.
 21. Fericii sunteți voi care flămânziți acum, că vă veți sătura. Fericiți cei ce plângeți acum, că
 veți râde.
 22. Fericiți veți fi când din pricina Fiului Domnului vă vor urî oamenii, și vă vor izgoni
 dintre ei, și vă vor batjocori, și vor lepăda numele voastre ca pe un rău.
 23. Bucurați-vă în ziua aceea și vă veseliți, că iată plata voastră multă este în cer.”
 (Luca,6,20-23)

Noi avem aici învățătura despre „compensare” care, fără a face mențiune într-un mod abstract la karma și reîncarnare, se străduiește a ne însufla sentimentul certitudinii că cel căruia îi mai este foame încă un timp, în orice domeniu s-ar manifesta foamea, va primi o compensare. Trebuia ca aceste sentimente să fie sădite în suflete. Acele suflete care trăiau atunci și în care această învățătură s-a insinuat în această formă, au devenit mature abia atunci când s-au reîncarnat pentru primirea ei sub forma de înțelepciune a învățăturii despre karma și reîncarnare.

Atunci trebuia turnat astfel în suflete ceea ce urma să se maturizeze încetul cu încetul în ele. Căci venise o epocă cu totul nouă, o epocă în care oamenii în deplină maturitate începeau a dezvolta Eul lor, conștiința de sine. În timp ce mai înainte oamenii primeau revelațiile ale căror efecte le resimțeau în corpul lor astral, în corpul lor eteric și în corpul lor fizic, trebuia acum ca Eul lor să devină deplin conștient. Acest Eu nu trebuia totuși să se umple decât încetul cu încetul de forțe pe care el trebuia să le cucerească. Numai acel Eu unic care trăia atunci pe Pământ și al cărui corp fusese în mod special pregătit putea realiza în el principiul universal al lui Hristos în Iisus aparținând liniei lui Nathan în care se încorporase individualitatea lui Zoroastru. Ceilalți oameni trebuie să dezvolte încetul cu încetul, în urma lui Hristos, ceea ce a trăit trei ani pe Pământ în această personalitate unică. Iisus Hristos nu a putut sădi atunci în omenire decât germenele, impulsul, dar acest germene trebuie să crească și să se dezvolte acum, încetul cu încetul. Mereu a existat grija ca în evoluția Pământului să apară la timpul potrivit acei oameni care pot aduce ceea ce omenirea va putea asimila abia mai târziu. Cel care a apărut pe Pământ în calitate de Hristos a trebuit să vegheze pentru ca imediat după apariția sa să primească propovăduirea acelor aspecte pe care ei le puteau înțelege; dar El a trebuit să vegheze și ca mai târziu să apară individualități care aveau grijă de nevoile spirituale ale sufletelor, pe măsură ce acestea se maturizau.

Autorul Evangheliei lui Ioan ne-a descris modul în care Hristos a purtat grija nevoilor timpurilor care au urmat evenimentului de pe Golgota. El ne arată cum Hristos însuși a înviat în persoana lui Lazăr individualitatea care a continuat după aceea activitatea sa sub numele de Ioan, care a transmis învățătura sub forma descrisă în conferințele despre Evanghelia lui Ioan. Dar Hristos trebuia să mai pregătească venirea în viitor și a unei alte individualități care să introducă în mod adecvat evoluției acele lucruri pentru care omenirea va fi atunci matură. Pentru aceasta însă, Hristos trebuia să învie o altă individualitate. Cum s-a întâmplat aceasta, autorul Evangheliei lui Luca ne-o descrie în mod fidel*. În timp ce ne spune că vrea să descrie ceea ce au putut comunica clarvăzătorii imaginativi și cei inspirați despre evenimentul din Palestina, el indică și ceea ce va fi propovăduit de un altul - dar abia în viitor. Pentru a ne descrie acest eveniment tainic, autorul Evangheliei lui Luca a introdus și el în documentul său povestirea unei învieri (Luca 7, 11-17). Ceea ce citim despre învierea tânărului din Nain conține secretul creștinismului viitorului. În timp ce în povestirea vindecării fiicei lui Iair, pe care v-am prezentat-o pe scurt alaltăieri, tainele implicate sunt de o asemenea profunzime încât Hristos nu admite acolo decât un mic număr de martori care au putut asista la vindecare și căroră El le recomandă să nu povestească acest miracol; vedem aici producându-se o altă înviere, care se desfășoară în așa fel, încât vestea se răspândește imediat. Într-un caz, este vorba de o vindecare care presupune că cel care o realizează vede profund în fenomenele vieții fizice. Celălalt caz este cel al unei învieri, al unei initieri.

Individualitatea care se află în corpul tânărului din Nain este destinată să facă experiența unei inițieri foarte speciale.

*Vezi R. Steiner, *Evanghelia după Ioan*, (GA 103), 1908 (VII, 11-15), conferința a 4-a (a apărut și în l. română la Editura Arhetip, București, 1996 - nota trad.).

Există într-adevăr diferite feluri de inițieri. Una dintre ele constă în faptul că cel care a fost inițiat vede, imediat după actul inițierii, aprinzându-se în el cunoașterea lumilor superioare, putând pătrunde în fenomenele și legile lumii spirituale. Un alt gen de inițiere se petrece astfel încât mai întâi este depus numai un germen în sufletul în cauză, astfel încât acesta trebuie să aștepte o altă incarnare; atunci acest germen se dezvoltă și în incarnarea ulterioară omul devine un inițiat în adevăratul sens al cuvântului.

Acest ultim gen de inițiere a avut loc pentru tânărul din Nain. Sufletul său a fost transformat prin ceea ce s-a întâmplat în Palestina, dar atunci el n-a devenit conștient de a se fi ridicat în lumile superioare. Forțele care au fost sădite în el nu au germinat decât în incarnarea sa următoare. Aici, într-o conferință exoterică, nu putem cita nume. Remarcăm numai că individualitatea înviată de Hristos în persoana tânărului din Nain s-a regăsit mai târziu în cea a unui mare învățător religios; în felul acesta, într-o epocă posterioară, a putut să apară un nou propagator al creștinismului, reunind forțele care fuseseră sădite altădată în sufletul său.

În felul acesta a vegheat Hristos ca mai târziu să apară un om capabil să facă să progreseze creștinismul. Individualitatea care a fost inițiată în persoana tânărului din Nain este destinată să introducă mai târziu în creștinism învățăturile despre reîncarnare și karma, ceea ce nu putea fi dat încă sub forma unei învățături intelectuale în epoca în care Hristos era pe Pământ, pentru că în acea epocă trebuia încetul cu încetul să se depună în suflete sentimentul care să trezească ulterior nevoia pentru această învățătură.

În *Evanghelia lui Luca*, Iisus Hristos insistă asupra faptului că un element cu totul nou, respectiv cucerirea conștiinței Eului, a intrat în evoluția omenească. El spune (dar trebuie să știi s-o citești) că altădată oamenii nu vedeau lumea spirituală infiltrându-se în Eul lor conștient, ci că acest element spiritual se revărsa în ei prin corpul lor fizic, corpul lor eteric și corpul lor astral și că acest aflux de forțe spirituale și divine era întotdeauna însoțit de un anumit grad de inconștiență. De acum înainte lucrurile trebuiau să se schimbe. Mai demult, oamenii din curentul spiritual în care acționa Iisus Hristos trebuiseră să primească Legea de pe Sinai, care nu se adresa decât corpului astral. Această Lege le-a fost dată astfel încât ea acționa în ei, dar acțiunea sa nu depindea în mod direct de forțele Eului. Aceste forțe nu au putut deveni active decât în epoca lui Iisus Hristos fiindcă numai atunci oamenii au ajuns să devină conștienți de Eul lor. Acest lucru îl indică și Iisus Hristos în *Evanghelia lui Luca*, acolo unde El spune că pentru a primi un principiu cu totul nou trebuie ca oamenii să ajungă mai întâi la deplina maturitate a sufletului, acolo unde vorbește de Antemergător, de Ioan Botezătorul (Luca 7, 18-35).

În ce mod privea Hristos individualitatea lui Ioan Botezătorul? El ne spune că Ioan Botezătorul era destinat, înaintea venirii lui Hristos, să caracterizeze în forma sa cea mai pură, cea mai nobilă, învățătura profetilor, ceea ce urca mai pur, mai nobil din vremurile vechi. El îl considera pe Ioan Botezătorul ca pe ultimul care aducea în forma cea mai pură și nobilă ceea ce ținea de vremurile trecute, ceea ce aparținea trecutului. „Legea și profeții” merg până la Ioan Botezătorul. Acesta trebuia să aducă în fața oamenilor pentru ultima dată ceea ce vechea doctrină și vechea mentalitate puteau oferi oamenilor. Într-adevăr, cum s-a prezentat această veche mentalitate în epoca care a precedat intervenția principiului hristic?

Aici avem de-a face cu ceva care va deveni și învățătură a științei naturii, dacă aceasta se va lăsa inspirată de ceea ce este știința spirituală și teosofia, chiar dacă în prezent acest lucru îi apare imposibil. Trebuie să abordez aici un punct pe care nu-l pot decât atinge în treacăt, dar

care vă va arăta la ce profunzimi este chemată să aducă lumină știința spirituală, tocmai în domeniul științelor naturii. Dacă cercetați diversele domenii ale științelor naturii și vedeți cum acestea vor să pătrundă în tainele existenței omenești cu ajutorul capacităților limitate ale gândului omenesc, veți întâlni adeseori afirmația că acționarea corelată a germenului masculin și a germenului feminin dă naștere întregii ființe omenești. Aceasta este chiar una din preocupările fundamentale ale științei moderne. Cu ajutorul microscopului ea caută să determine care calități pot proveni de la germenul masculin și care de la elementul feminin și este satisfăcută când crede că a dovedit astfel că omul provine în întregime din acțiunea conjugată a acestor două elemente.

Dar științele naturii vor fi constrânse să recunoască prin propriile lor mijloace faptul că numai o parte a ființei omenești este determinată prin coacționarea germenului masculin și a elementului feminin și că în ceea ce privește omul de astăzi, în ciclul actual de evoluție, chiar dacă știm cu precizie ce provine de la unul dintre germeni și ce provine de la celălalt, omul nu este totuși în întregime explicat.

În fiecare om există ceva ce nu provine de la germene, care este, ca să spunem așa, o „naștere virgină” și care se revarsă în procesul embrionar din domenii cu totul diferite. Cu gemenele individului se unește ceva care nu provine nici de la tată, nici de la mamă și care totuși îi aparține, îi este destinat, care se infiltrează în Eul său și care poate fi înnobilit dacă primește în el principiul lui Hristos. Ceea ce este de natură virginală în om se unește cu Hristos în cursul evoluției omenești. Și acesta este în legătură (științele naturii vor recunoaște într-o zi acest fapt prin propriile lor mijloace) cu transformarea fundamentală care s-a operat pe vremea lui Hristos. Mai înainte nu exista nimic în ființa omenească care să nu ajungă în om prin intermediul germenului. Dar evoluția Eului este într-adevăr supusă la transformări în cursul timpului. Omenirea s-a schimbat de la această epocă; numai că ea trebuie să se dezvolte și să se înnoileze treptat prin preluarea în sine a principiului lui Hristos, ceea ce a venit să se adauge componentelor germenului.

Ne apropiem aici de un adevăr foarte subtil. Și pentru cel care cunoaște științele naturii în stadiul actual este remarcabil și interesant de notat că azi există deja domenii în care savanții dau cu nasul, ca să zicem așa, de faptul că la om există ceva care nu provine de la germene. Condițiile favorabile sunt prezente, dar intelectul savantului nu este destul de cuprinzător pentru a-i permite să recunoască ceea ce rezultă din propriile sale experiențe, din propriile sale observații. Căci în experiențele pe care el le face în mod obiectiv acționează mai multe forțe decât pot recunoaște astăzi științele naturii. Acestea nu ar avansa prea mult dacă ar depinde numai de abilitatea cercetătorilor. În timp ce cutare sau cutare savant studiază într-un laborator, o clinică sau un cabinet de lucru, puterile care dirijează Universul stau în spatele lui și lasă să apară la suprafață fenomene pe care observatorul nu le înțelege și cărora el nu le este decât instrumentul. Este deci absolut adevărat să spui că și cercetarea obiectivă este dirijată de „Maestrii”, adică de individualitățile superioare. Dar lucrurile despre care este vorba aici scapă de obicei observației. Ele vor fi cu toate acestea observate atunci când facultățile conștiente ale savantului vor fi impregnate cu ceea ce este învățătura spirituală a antroposofiei.

Datorită faptului că s-a produs ceea ce am descris mai sus, a avut loc în facultățile omenești o mare transformare, începând de la venirea lui Hristos pe Pământ. Mai înainte, omul nu se putea servi decât de acele facultăți care îi veneau din germenii patern și matern, căci numai aceștia sunt de așa natură încât se formează în el. Între naștere și moarte, noi dezvoltăm facultățile corpului nostru fizic, corpului nostru eteric și corpului nostru astral. Înaintea epocii lui Iisus Hristos, instrumentele de care omul se servea pentru el însuși nu puteau fi pregătite decât plecând de la germene; mai târziu la acesta s-a adăugat ceea ce este naștere virginală, ceea ce nu este însuflețit de germene. Acest element poate deveni foarte corupt, dacă omul adoptă un punct de vedere pur materialist. Dar dacă el se deschide la căldura care

radiază din principiul lui Hristos, acest element poate fi înnobilit și el revine în cursul incarnărilor următoare într-o stare din ce în ce mai aproape de perfecțiune.

Rezultă din cele spuse că toate revelațiile anterioare lui Hristos conțineau un element legat de facultățile ereditare pe care omul le primește cu germenele fizic. Mai rezultă că trebuie să devenim conștienți că Iisus Hristos a trebuit să se adreseze acelor facultăți care nu au nimic de-a face cu germenele pământesc, ci care se unesc cu germenele care vine din lumile divine. Toți cei care au venit înainte de Iisus Hristos nu se puteau servi, pentru a fi înțeleși de contemporanii lor, decât de facultățile care sunt transmise ființei pământești prin structurile germenului. Toți profeții și ghizii spirituali, oricât de înalt a fost nivelul lor, și chiar atunci când se nășteau în calitate de Bodhisattva, erau obligați să se servească, pentru a-și îndeplini sarcina, de facultăți care erau transmise prin germene.

Iisus Hristos însă se adresează la ceea ce în om nu trece prin germene, ci este de origine divină. La aceasta face el aluzie (în Evanghelia lui Luca) atunci când vorbește discipolilor săi despre
Ioan
Botezătorul:

„28. Zic vouă: Între cei născuți din femei, nimeni nu este profet mai mare decât Ioan;...)” (Luca,7,28).

„Născuți din femei”, adică a căror natură, așa cum o vedem, se explică prin faptul că ei sunt născuți prin naștere fizică din germenii masculin și feminin. Dar Hristos adaugă: „dar cea mai mică parte din ceea ce nu s-a născut din femeie, care se leagă cu omul venind din împărăția lui Dumnezeu, este mai mare decât Ioan”*. Ce profunzime se ascunde în spatele unor astfel de cuvinte! În ziua în care oamenii se vor decide să studieze Biblia în lumina științei spirituale, se va vedea că ea cuprinde niște adevăruri de ordin fiziologic care depășesc în măreție tot ceea ce ne poate oferi cea mai recentă fiziologie. Într-un cuvânt ca cel pe care tocmai l-am citat se află un îndemn pentru cunoașterea unuia din cele mai importante adevăruri fiziologice. Atât de profundă este Biblia când o înțelegem într-un mod exact.

* Vezi *Noul Testament*, tradus de B.V. Anania, nota 3, la Matei, cap. 11. Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993. (Nota trad.)

Ceea ce v-am spus acum, Iisus Hristos lămurește în nenumărate feluri și sub alte forme. El vrea să spună că ceea ce trebuie să prindă viață în lume datorită Lui este absolut nou, diferit de tot ceea ce a fost vreodată adus până atunci, fiindcă învățătura Sa este propovăduită cu facultăți care sunt originare din Împărăția cerurilor și pe care noi nu le-am moștenit. El arată cât le este de greu oamenilor să se ridice puțin câte puțin până la înțelegerea unei ase-menea învățături, a unei astfel de Evanghelii, și că ei vor cere să fie convinși așa cum au fost convinși și până atunci. Dar el le spune, de asemenea: Voi nu puteți fi convinși de acest adevăr nou în același fel, căci mărturiile pe care le primeați pe vechea cale nu v-ar putea convinge pentru forma cea nouă. Or, reprezentarea cea mai perfectă a modurilor de expresie ale formei în sensul vechiului adevăr, astfel cum îl poate concepe omul, a fost simbolizată de ceea ce se numește semnul lui Iona. Acesta este simbolizat în vechiul mod: felul cum omul se ridică încetul cu încetul spre cunoașterea și accesul la lumile spirituale sau, pentru a vorbi ca în Biblie, modul cum el devine profet (Luca 11, 29-32).

Iată cum se ajungea altădată la inițiere: trebuia mai întâi să-ți maturizezi sufletul, să pregătești tot ceea ce poate da sufletului maturitate, apoi să fii adus timp de trei zile și jumătate într-o stare în care erai cu totul separat de lumea exterioară și lipsit de organele care servesc la perceperea ei. Din această cauză, cei care trebuiau să fie conduși în lumea spirituală suportau mai întâi o pregătire minuțioasă; sufletul lor era pregătit să cunoască viața spirituală. Apoi ei erau izolați timp de trei zile și jumătate într-un loc unde nu puteau percepe nimic din lumea exterioară, iar corpul lor era într-o stare asemănătoare cu moartea; trei zile și jumătate mai târziu, erau treziți și sufletul era rechemat în corpul lor. Acești oameni erau

atunci capabili să-și amintească de viziunea pe care ei o avuseseră despre lumile spirituale și s-o împărtășească și altora. Marele secret al inițierii era că sufletul, pregătit mult timp, era separat de corpul său în acele trei zile și jumătate și transportat într-o cu totul altă lume; astfel izolat de lumea exterioară, el pătrundea în lumile superioare. La toate popoarele au existat astfel de oameni care puteau mărturisi despre lumile spirituale; ei erau cei care trecu-seră prin ceea ce Biblia numește șederea lui Iona în pânțele balenei (Iona 2, 1). O dată inițiat, cel care fusese pregătit pentru aceasta se distingea în ochii poporului printr-un semn pe care îl purtau toți cei care puteau avea prin ei înșiși experiența lumii spirituale: semnul lui Iona.

Acesta era unul din modurile de inițiere. Nu există - a spus Hristos - un alt semn în sensul vechi, decât semnul lui Iona (Luca 11, 29).

Și El se exprimă și mai precis, în spiritul Evangheliei lui Luca: „În orice caz, mai există ca o moștenire a trecutului, posibilitatea ca fără inițiere să se poată deveni clarvăzător într-un mod crepuscular și să fii condus în lumea spirituală prin revelație". El vrea să spună că în afară de tipul de inițiați de care tocmai a fost vorba există oameni care umblând printre ceilalți aveau capacitatea să primească din cer anumite revelații într-un fel de stare de transă numai prin ascendența lor, fără să fi trecut printr-o inițiere. Hristos a arătat că acest dublu fel de a intra în lumea spirituală a venit din timpurile vechi și El spunea: „Amintiți-vă de regele Solomon". Pentru El acesta era una din acele individualități care puteau vedea în lumea spirituală fără efort personal, printr-o revelație coborâtă din cer. Din această cauză și regina din Saba, care venise la regele Solomon, era purtătoarea acestei înțelepciuni revelate; ea este reprezentanta celor predestinați să posede moște-nirea clarvederii vagi și nebuloase cu care erau înzestrați toți oamenii erei atlanteene (Luca 11, 31).

Existau deci aceste două feluri de inițiați. Unii erau reprezentați de Solomon, primind în mod simbolic vizita reginei din Saba, regina Sudului. Ceilalți erau marcați de semnul lui Iona, adică al vechii inițieri, prin care, complet izolat de lumea exterioară, se petrecea trei zile și jumătate în lumea spirituală. Și acum Hristos adaugă: „Și iată, mai mult decât Solomon este aici... și iată, mai mult decât Iona este aici" (Luca 11, 31-32). El indică prin aceasta că în lume a intrat ceva nou; nu mai este vorba numai de revelații exterioare făcute corpului eteric, ca în cazul lui Solomon, nici de revelații interioare, transmise corpului eteric de un corp astral pregătit în acest scop, ca la cei care sunt simbolizați prin semnul lui Iona. Hristos vrea să spună: Aici este ceva în care omul care se pregătește pentru aceasta, devenind matur în Eul său, se unește cu ceea ce face parte din Împărăția cerurilor. Căci anumite forțe provenind din Împărăția cerurilor se aliază cu partea virgină a sufletului, care de asemenea aparține Împărăției cerurilor și pe care oamenii o pot corupe deturnându-se de la principiul lui Hristos, dar pe care ei o pot de asemenea întreține și cultiva, impregnându-se de ceea ce emană din acest principiu al lui Hristos.

Astfel, în sensul Evangheliei lui Luca, Hristos a introdus în învățătura Sa elementul nou care a apărut atunci pe Pământ și noi vedem cum au fost transformate prin evenimentul din Palestina toate vechile moduri de a anunța Împărăția lui Dumnezeu. Din această cauză Hristos spune celor pe care îi presupune că îl pot înțelege cel puțin în mică măsură datorită pregătirii lor: Cu adevărat însă vă spun vouă: Sunt unii dintre cei ce stau aici care nu pot vedea Împărăția lui Dumnezeu prin revelație, ca Solomon, sau prin inițierea, în semnul lui Iona; dacă aceștia nu ar obține nimic altceva, ei nu ar vedea niciodată în această incarnare Împărăția lui Dumnezeu, mai degrabă ei ar muri.

Adică, înainte de a muri, ei nu ar vedea Împărăția lui Dumnezeu, dacă nu ar fi inițiați; dar atunci ei ar trebui să treacă printr-o stare asemănătoare morții.

Hristos voia însă să arate că pot exista și oameni care, înainte de a muri, sunt apți să vadă Împărăția cerurilor datorită elementului nou care venise în lume. Mai întâi, discipolii nu au

înțeles despre ce era vorba. Totuși Hristos voia să le arate că ei erau cei care, fără a muri de moarte naturală sau de moartea simbolică a vechii inițieri, vor cunoaște tainele Împărăției cerurilor. Și noi avem acest admirabil pasaj al Evangheliei lui Luca în care Hristos vorbește despre o revelație superioară și spune: „Cu adevărat însă vă spun vouă: Sunt unii dintre cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea Împărăția lui Dumnezeu" (Luca 9, 27). Dar cei care Îl înconjurau nu au înțeles că ei erau predestinați să primească acțiunea puternică a Eului, a acestui principiu al lui Hristos datorită căruia ei vor putea să se ridice direct în lumea spirituală. Lumea spirituală trebuia să li se reveleze, fără semnul lui Solomon și fără semnul lui Iona. S-a întâmplat oare acest lucru?

Acestor cuvinte le urmează imediat scena Schimbării la față. Trei discipoli, Petru, Iacob și Ioan, sunt conduși în lumea spirituală, unde îi întâmpină ceea ce este prezent în lumea spirituală ca Moise și Ilie, și totodată și spiritualitatea însăși care trăiește în Hristos (Luca 9, 28-36). Pentru un moment, ei au viziunea acestei lumi, ceea ce le dovedește că această viziune poate fi obținută de acum înainte fără semnul lui Solomon sau cel al lui Iona. Dar în același timp se vede că ei sunt încă novici, căci adorm curând după ce au fost smulși din corpul lor fizic și din cel eteric prin forța evenimentului. Hristos îi găsește deci adormiți. Prin această întâmplare trebuia să se arate care este al treilea mod de a pătrunde în lumea spirituală, în afară de cele care aveau loc sub semnul lui Solomon și cel al lui Iona. Aceasta o știa cel care se pricepea să interpreteze în acea epocă semnele timpului, și anume că Eul trebuia să se dezvolte, că el trebuia de acum înainte să fie direct inspirat, că forțele divine trebuiau să acționeze direct în Eu.

Dar trebuia totodată arătat cum oamenii, oricare ar fi superioritatea lor, nu erau încă capabili să preia în ei principiul lui Hristos. Schimbarea la față constituia un început în acest sens, dar arăta totodată că discipolii erau, la început, incapabili să asimileze în întregime principiul lui Hristos. Din această cauză, imediat după această revelație forțele lor eșuează, atunci când, căutând să aplice principiul lui Hristos, ei au voit să vindece un om posedat de un duh rău, dar nu au reușit. Hristos le reamintește atunci că ei nu sunt încă decât la începuturile lor, spunându-le: „Va trebui să rămân cu voi încă mult timp înainte ca forțele voastre să se poată transmite altora." (Luca 9, 40-43). Și El l-a vindecat pe cel pe care discipolii Săi nu l-au putut vindeca. Dar El le-a spus după aceea, revenind încă o dată asupra tainei care se ascunde aici: „A sosit timpul ca Fiul omului să fie dat pe mâna oamenilor", adică a sosit timpul ca principiul pe care oamenii trebuie să-l dezvolte din ei înșiși în timpul misiunii lor pământești să pătrundă în ei încetul cu încetul, timpul când omului îi va fi încredințat Eul uman pe care ei trebuie să-l recunoască în forma cea mai sublimă în Hristos.

„Ascultați cu urechile voastre cuvintele acestea: Căci Fiul omului va fi dat în mâinile oamenilor. Iar ei nu înțelegeau cuvântul acesta, căci era ascuns pentru ei ca să nu-l priceapă și se temeau să-L întrebe despre acest cuvânt." (Luca 9, 44-45).

Dar câți oameni au înțeles acest cuvânt? Totuși vor fi din ce în ce mai mulți cei care vor înțelege că în vremea aceea Eul, Fiul omului, a trebuit să fie dat oamenilor. Hristos mai adaugă explicația următoare, care putea fi dată la acel moment. El spune: Astăzi omul pe care îl vedem în fața noastră este produsul vechilor forțe care erau active, pe când nici o entitate luciferică nu intervenise încă în ființa omenească. Apoi au intervenit entitățile luciferice și au tras în jos ființa umană. Toate acestea s-au imprimat în facultățile care poartă, în prezent, urmele acestui eveniment. Prin tot ceea ce vine din germene, s-a introdus în conștiința omenească ceva ce a antrenat omul într-o sferă inferioară.

Omul este o ființă dublă. Ceea ce el a dobândit pe planul conștiinței până acum este complet impregnat de forțe luciferice, de forțe ale trecutului. Numai ceea ce este în om de natură inconștientă - adică un ultim rest al evoluției sale pe Saturn, Soare și Lună, pe când încă nu existau forțele luciferice - pătrunde, în prezent, în el ca un element virgin. Dar acest element

nu se poate uni cu omul fără ceea ce el poate dezvolta în sine datorită principiului lui Hristos. Așa cum se prezintă astăzi ochilor noștri, omul este înainte de toate un produs al eredității, al contopirii a ceea ce îi vine de la ascendenții săi. Încă de la începutul dezvoltării sale, el este o dualitate. Numai că această dualitate este deja impregnată de forțe luciferice. Atât timp cât omul nu este încă luminat de conștiința de sine, atât timp cât nu știe să facă deose-bire între bine și rău prin propriul său Eu, el va lăsa să se întrevadă prin vălul achizițiilor ulterioare natura sa primordială. Numai partea care în omul actual a rămas pură, copilăroasă, mai păstrează încă un ultim rest al acelei esențe pe care a avut-o omul înainte de a fi căzut sub influența entităților luciferice.

Din această cauză, la omul pe care noi îl avem în prezent în fața noastră deosebim o parte „copilăroasă” și o parte „adultă”. Partea adultă este cea care este impregnată de forțele luciferice, dar a căror influență se face simțită încă din prima structură a germenului. Aceste forțe luciferice se găsesc deja la copil, astfel încât ceea ce a fost semănat anterior în ființa omenească, înaintea intervenției lui Lucifer, să nu poată apărea în viața obișnuită. Trebuie ca această ființă să fie din nou trezită de forța lui Hristos. Forța lui Hristos trebuie să se unească cu cele mai bune forțe din natura copilăroasă a omului. Ea nu trebuie să facă apel la facultățile pe care omul le-a corupt, la înțelepciunea care a ieșit numai din intelect; ea trebuie să se lege cu ceea ce supraviețuiește dintr-un trecut foarte îndepărtat al naturii copilărești. Aceasta este partea cea mai bună. Forța lui Hristos trebuie să o regenereze pentru ca, plecând de aici, să fecundeze tot restul: „Și le-a venit un gând: Cine dintre ei ar fi cel mai mare?” (Luca, 9, 46).

Adică cine era cel mai potrivit să cuprindă în el principiul lui Hristos. „Întrucât însă Iisus cunoștea gândirea lor, luă un copil mic, îl puse în mijlocul lor și le spuse: «Acela ce primește acest copil în numele meu (adică cel care se unește în numele lui Hristos cu ceea ce a rămas din timpurile preluciferice) mă primește pe mine; și cel care mă primește pe mine primește pe cel ce m-a trimis»” (Luca 9, 46-48), adică cine a trimis pe Pământ această parte a omului. Aici se află afirmată marea importanță a ceea ce a rămas „copilăros” în om și care trebuie să fie conservat și cultivat cu grijă în natura omenească.

Se întâmplă să spui: Cutare persoană are în fond structuri foarte pozitive. Poți să-ți dai toată osteneala pentru a dezvolta aceste predispoziții bune, așa cum în viața curentă omul respectiv chiar face progrese apreciabile. Dar, după felul în care se procedează, azi nu se ține cont îndeajuns de ceea ce există în adâncurile ființei omenești. Ar trebui considerată partea ființei omenești care a rămas „copilăroasă” căci, plecând de la aceasta, vor fi reînsuflețite prin forța lui Hristos celelalte facultăți. Această parte copilărească este cea care trebuie să devină înțeleaptă, pentru ca să redevină și celelalte facultăți la fel. În acest sens, fiecare om poartă în el o natură copilăroasă care, dacă este trezită, va avea și o receptivitate pentru legarea de principiul lui Hristos. Cât privește forțele care sunt supuse influenței lui Lucifer, oricât de superioare ar fi ele, nu pot astăzi, atunci când acționează singure în om, decât să respingă și să defăimeze ceea ce trăiește pe Pământ ca forță a lui Hristos, cum a prezis-o însuși Hristos.

Așadar, chiar în sensul Evangheliei lui Luca ni se înfățișează cu claritate în fața sufletului care este sensul noii vestiri. Altădată, când un inițiat, purtând pe frunte semnul lui Iona, trecea prin mulțime era recunoscut ca fiind cineva care avea ceva de spus despre lumile spirituale. Dar numai aceia îl puteau recunoaște care primiseră o învățătură corespunzătoare; trebuia o anumită pregătire pentru a înțelege semnul lui Iona. Și va trebui o nouă pregătire ca să se nască un nou fel de a înțelege, pentru a conduce sufletele la maturitate: „Mai mult decât semnul lui Solomon, mai mult decât semnul lui Iona”. Contemporanii lui Iisus Hristos nu puteau înțelege mai întâi decât vechiul mod de a vedea, iar un mod cunoscut celor mai mulți era cel adus de Ioan Botezătorul. Faptul că Iisus Hristos aducea ceva cu totul nou, că El căuta suflete printre cei care nu arătau deloc așa cum și-i reprezentau altădată părea ceva cu totul de neînțeles. Ei crezuseră că El va sta cu cei care practicaseră exercițiile după vechea metodă

și că le va propovădui învățătura Sa. De aceea nu puteau înțelege ca El să stea cu cei pe care ei îi considerau ca pe niște păcătoși. Dar Hristos le-a spus: Dacă as vesti în vechiul fel ceea ce aduc cu totul nou oamenilor, dacă nu ar veni o formă cu totul nouă să o înlocuiască pe cea veche, aceasta ar fi ca și când aş pune un petec nou la o haină veche sau vinul nou în burdufuri vechi. Ceea ce trebuie acum să fie dat omenirii și care este mai mult decât semnul lui Solomon sau cel al lui Iona, trebuie să fie turnat în burdufuri noi, în forme noi. Și voi trebuie să faceți efortul să înțelegeți noua vestire în forma sa nouă (Luca 5, 36-37).

Cei care trebuiau să înțeleagă, trebuiau să realizeze aceasta prin puternica influență a Eului, nu prin ceea ce învățaseră ei, ci prin ceea ce se revărsa în ei din entitatea spirituală a lui Hristos. Pentru aceasta însă nu erau aleși cei care fuseseră pregătiți în sensul vechilor învățături, ci cei care, trecând din incarnare în incarnare, deși aveau aparența de oameni simpli, puteau înțelege prin forța credinței care era revărsată în ei. Din această cauză trebuia să li se înfățișeze și lor un semn care să se manifeste în ochii tuturor. Ceea ce se desfășurase timp de milenii, în sanctuarele de inițiere, ca trecere prin „moartea mistică” trebuia să aibă loc pe marea scenă a istoriei. Tot ceea ce avusese loc, în mod tainic, în marile temple de inițiere s-a revelat atunci sub forma unui eveniment unic, pe Golgota. Omenirea a văzut petrecându-se cu mare intensitate ceea ce mai înainte numai inițiații vedeau în timpul celor trei zile și jumătate când se efectua o inițiere de tip vechi. Din această cauză, cel care cunoștea faptele trebuia să prezinte evenimentul de pe Golgota așa cum era el în realitate, adică o veche inițiere devenită fapt istoric și transpus pe scena exterioară a lumii.

Aceasta este ceea ce s-a întâmplat pe Golgota. Ceea ce vedeau odinioară un mic număr de inițiați în Misterii atunci când treceau printr-o stare asemănătoare morții - de unde luau convingerea că spiritul va fi mereu victorios asupra corpului și că sufletul și spiritul omului fac parte dintr-o lume spirituală - trebuia acum să se mai manifeste o dată în ochii tuturor. Iată ce este evenimentul de pe Golgota, o inițiere transpusă pe planul istoriei universale. Astfel, această inițiere nu s-a efectuat numai pentru cei care i-au fost martori pe vremea aceea, ci pentru toată omenirea. Ceea ce a decurs din moartea pe cruce se răspândește în întreaga omenire. Din picăturile de sânge care au căzut pe Golgota din rănilor lui Iisus Hristos emană un curent de viață spirituală care pătrunde în întreaga omenire. Căci ceea ce aduseseră vestirile anterioare ca înțelepciune, trebuia să intre în omenire ca forță. Aceasta este marea diferență dintre evenimentul de pe Golgota și învățătura celorlalți fondatori de religii.

Este necesară o înțelegere mai profundă a lucrurilor decât cea de astăzi pentru a înțelege în mod corect ceea ce s-a întâmplat atunci pe Golgota. Elementul fizic cu care a fost unit Eul la originea evoluției pământești este sângele. Sângele este expresia exterioară a Eului omenesc. Oamenii ar fi făcut Eul lor din ce în ce mai puternic și ar fi urmat o evoluție pur egoistă, dacă n-ar fi venit Hristos. Ei au fost feriți de aceasta prin evenimentul de pe Golgota. Dar ce a trebuit să curgă pentru aceasta? Ceea ce este excedentul substanțial al Eului, sângele a trebuit să curgă. Ceea ce a început atunci când pe Muntele Măslinilor a curs sudoarea ca picături de sânge din corpul Mântuitorului trebuia să fie continuat prin aceea că sângele a curs din rănilor lui Iisus Hristos pe Golgota. Este acel sânge vărsat care este „semnul” excedentului de egoism care există în natura omenească și care trebuia să fie sacrificat. Din această cauză trebuie să aprofundăm sensul spiritual al sacrificiului de pe Golgota. Ceea ce s-a întâmplat acolo nu este inteligibil pentru chimist, ca omul care nu dispune decât de vederea exterioară. Dacă am fi făcut analiza chimică a sângelui care a fost vărsat pe Golgota am fi găsit acolo aceleași substanțe ca în sângele oricărui alt om. Cel care examinează însă acest sânge cu mijloacele de care dispune investigația ocultă descoperă că, de fapt, acesta este un alt fel de sânge. Sângele excedentar este cel prin care omenirea s-ar fi afundat în egoism, dacă n-ar fi intervenit Iubirea infinită și acest sânge nu s-ar fi revărsat? În sângele care a curs pe Golgota s-a amestecat o Iubire infinită și cercetările ocultistului o descoperă acolo impregnând total sângele. Și întrucât autorul Evangheliei lui Luca a vrut să descrie în special cum, datorită lui Hristos, Iubirea infinită a coborât pe Pământ pentru a alunga egoismul încetul cu încetul, el

rămâne în acest rol. Căci fiecare din evangheliști descrie tocmai ceea ce trebuie să descrie conform cu rolul său specific.

Dacă am putea aprofunda și mai mult toate chestiunile acestea, am vedea dispărând contradicțiile pe care le poate descoperi un studiu pur materialist, la fel cum s-au înlăturat contradicțiile care se referă la copilăria lui Iisus din Nazaret. Fiecare dintre evangheliști zugrăvește ceea ce are în mod special în inimă după propriul său punct de vedere. Din această cauză, Luca povestește ceea ce au putut percepe „văzătorii” și „slujitorii Cuvântului” după pregătirea primită. Ceilalți evangheliști au conștientizat alte lucruri. Evanghelia lui Luca a conștientizat ceea ce este Iubire nelimitată care iartă, chiar atunci când i se aplică cel mai groaznic lucru pentru lumea fizică, astfel încât, pe drept cuvânt, răsună din înaltul Crucii de pe Golgota cuvintele care sunt expresia acestui ideal de iubire: „Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac” (Luca 23, 34). Cere iertare cel care pe cruce îndeplinește actul Iubirii desăvârșite, din Iubire pentru ei, iertare pentru cei care L-au crucificat.

Evanghelia lui Luca este, de asemenea, simbolul puterii credinței. Trebuia subliniată existența în natura omenească a unui element care poate radia din ea și a cărui simplă prezență este suficientă pentru a smulge omul din lumea simțurilor, oricât ar fi de atașat de ea. Să ne imaginăm un om pe care tot felul de infracțiuni l-au legat de lumea sensibilă, astfel încât tribunalul lumii simțurilor ratifică pedeapsa, dar să presupunem că și-a salvat ceea ce poate determina germinarea în el a forței credinței. El va fi atunci tot atât de diferit de un alt infractor care nu poate lăsa să germineze în el forța credinței pe cât se deosebeau între ei cei doi tâlhari crucificați o dată cu Hristos. Unul nu are credință și hotărârea judecătorească s-a împlinit pentru el; credința celuilalt este o slabă licărire care sclipește în lumea spirituală; din această cauză, el nu poate pierde contactul cu aceasta, astfel încât trebuie să i se spună: „Chiar astăzi (fiindcă tu știi că ești unit cu lumea spirituală) tu vei fi cu mine în Rai” (Luca 23, 43). Astfel, în Evanghelia lui Luca, adevărurile de credință și de speranță proclamate din înaltul Crucii se adaugă la cele ale Iubirii.

Dar rămâne încă ceva de îndeplinit din acel domeniu al sufletului pe care, mai ales, vrea să ni-l descrie autorul Evangheliei lui Luca. Când un om este impregnat de Iubirea care a radiat de la Crucea de pe Golgota, el poate privi în viitor și să spună: Pe Pământ, evoluția trebuie să se petreacă în așa fel încât ceea ce trăiește ca spirit în mine să transforme încetul cu încetul întreaga existență fizică a Pământului. Principiul care exista înaintea intervenției luciferice, principiul Tatălui, spiritul pe care noi îl primim, îl vom restitui încetul cu încetul Tatălui; dar vom lăsa ca întregul nostru spirit să fie străbătut de principiul lui Hristos și mâinile noastre vor fi atunci expresia a ceea ce trăiește în sufletele noastre sub forma unei imagini clare și precise. La fel cum mâinile noastre nu sunt create de noi, ci de principiul Tatălui, ele vor fi străbătute de principiul lui Hristos. Și pe măsură ce oamenii vor trece din incarnare în incarnare, elementul spiritual care emană din Misteriul de pe Golgota va pătrunde în acțiunile lor exterioare - până în principiul Tatălui -, așa că lumea întreagă va fi impregnată de principiul lui Hristos. Oamenii vor viețui atunci acea liniște care a răsunat din înaltul Crucii, și care conduce la cea mai înaltă speranță pentru viitor, la idealul: Eu vreau să germineze în mine credința, las să germineze în mine Iubirea. Credința și Iubirea vor trăi atunci în mine și eu știu că dacă ele vor deveni destul de puternice vor impregna tot ceea ce este exterior. Eu știu, de asemenea, că în mine principiul Tatălui va fi impregnat din interior. Credinței și Iubirii li se va adăuga speranța în viitorul omenirii și oamenii vor înțelege că trebuie să-și însușească acea liniște îndreptată spre viitor care le permite să-și spună: Dacă am Credința și Iubirea, pot nutri speranța că ceea ce am din Hristos în mine va trece treptat în afară. Atunci oamenii vor înțelege aceste cuvinte care au răsunat ca un ideal superior din înaltul Crucii: „Părinte, în mâinile Tale încredințez duhul Meu” (Luca 23, 46).

Astfel răsună cuvinte de Iubire, cuvinte de Credință și de Speranță de pe Cruce, în Evanghelie, unde este descris cum, în sufletul lui Iisus aparținând liniei lui Nathan, au

confluat două curente spirituale, altădată distincte. Ceea ce devenise altădată înțelepciune pentru omenire a pătruns acum în ea ca o forță a sufletului, ca marele ideal al lui Hristos. Și sufletul omenesc are acum datoria să înțeleagă din ce în ce mai bine ceea ce-i revelează un document ca Evanghelia lui Luca, pentru ca în sufletul omului să devină din ce în ce mai vii sunetele profunde, pătrunzătoare ale celor trei cuvinte care au răsunat din înaltul Crucii. Dacă oamenii vor simți, cu ajutorul facultăților pe care le pot da adevărurile spirituale ale științei spirituale, că din înaltul Crucii nu coboară o comunicare moartă, ci un cuvânt viu, atunci ei vor spune: Începem să înțelegem că într-un document religios, așa cum l-a scris Luca, este conținut un cuvânt viu. În felul acesta știința spirituală trebuie să dezvăluie încetul cu încetul sensul ascuns al documentelor religioase.

* * *

În această serie de conferințe ne-am străduit să descoperim, pe cât posibil, sensul ascuns al Evangheliei lui Luca. Este lesne de înțeles că în cazul acestei Evanghelii ca și în cazul celorlalte un singur ciclu de conferințe nu este suficient pentru a spune totul. Veți înțelege deci că multe lucruri au rămas obscure, fără să insist asupra faptului că într-un document cu un conținut atât de universal multe lucruri *trebuie* să rămână neexplicate. Dar dacă veți urma drumul indicat de un astfel de ciclu de conferințe, veți putea aprofunda tot mai mult anumite adevăruri și sufletele dumneavoastră vor fi din ce în ce mai mature pentru receptarea unui astfel de Cuvânt viu ascuns îndărătul textului exterior. Știința spirituală, antroposofia, nu este o doctrină nouă. Ea este un instrument destinat a face să se înțeleagă ceea ce a fost dat deja omenirii. În felul acesta, ea este un instrument pentru înțelegerea documentelor religioase ale revelației creștine. Dacă le veți considera în acest spirit, nu veți mai fi tentați să spuneți că există o teosofie creștină și o alta care nu este creștină. Nu există decât o singură știință spirituală, decât un singur instrument pentru a proclama adevărul. Și noi îl utilizăm pentru a pune în evidență bogățiile vieții spirituale ale omenirii. Aceeași știință spirituală o folosim pentru a explica fie Bhagavad Gita, fie Evanghelia lui Luca. Ceea ce face măreția curentului științei spirituale este faptul că el poate pătrunde în oricare dintre comorile spirituale dăruite omenirii, dar am înțelege-o greșit dacă am vrea să ne închidem față de oricare dintre revelațiile care au fost date oamenilor.

Primiți tocmai în acest spirit mărturia Evangheliei lui Luca și vedeți cât este ea de străbătută de inspirația Iubirii. Atunci ceea ce știința spirituală vă va învăța să recunoașteți tot mai bine în această Evanghelie va putea afla în sufletul vostru și va putea contribui nu numai la pătrunderea misterelor Universului, ce ne revelează bazele spirituale ale existenței, ci dintr-o asemenea înțelegere a științei spirituale care poate impregna și Evanghelia lui Luca va curge pentru dumneavoastră ceea ce exprimă pătrunzătoarele cuvinte fundamentale: „Și pace în sufletele oamenilor în care viețuiește bunăvoirea”. Căci, mai mult ca oricare alt document, tocmai Evanghelia lui Luca, dacă este bine înțeleasă, este făcută pentru a trezi în sufletele acea căldură a Iubirii care poate naște pacea pe Pământ, imaginea cea mai perfectă a tainelor divine revelate pe Pământ. Ceea ce poate fi revelat trebuie să se reflecte aici, jos, și să urce din nou, sub formă de imagine reflectată, spre înălțimile spirituale. Dacă vom aprofunda antroposofia în acest sens, ea ne va putea revela tainele entităților divine și ale existenței spirituale; reflectarea acestor revelații va trăi atunci în sufletele noastre: Iubirea și Pacea, cea mai frumoasă imagine care reproduce pe Pământ ceea ce afluează spre el din înaltul cerurilor.

Iată cum ne putem însuși cuvintele Evangheliei lui Luca așa cum răsună în momentul când Nirmanakaya lui Buddha își revărsă forța asupra Copilului Iisus aparținând liniei lui Nathan. Revelațiile se revărsă din lumile spirituale asupra Pământului; ele se reflectă în inima oamenilor sub formă de Iubire și de Pace, în măsura în care aceștia se deschid față de bunăvoirea pe care principiul lui Hristos îl face în adevăr să înflorească din punctul central al ființei omenești din Eu. Iată ceea ce răsună clar dacă înțelegem Evanghelia lui Luca și radiază cu căldură din cuvintele următoare: „Revelația lumilor spirituale din înălțimi și

imaginea sa reflectată din inimile oamenilor aduce pace oamenilor care, pe Pământ, vor să desfășoare din interiorul lor adevărata bunăvoință, în cursul evoluției pământești".

NOTE

În prezentele conferințe asupra Evangheliei lui Luca, care tratează mai ales despre „preistoria marelui eveniment hristic”, Rudolf Steiner vorbește pentru prima dată în mod detaliat, în fața membrilor Societății antroposofice, despre cei doi copii Iisus. Hella Weisberger a reunit alte remarci importante privitor la acest subiect în *Nachrichten der Rudolf Steiner Nachlassverwaltung* (acum *Beiträge zur Rudolf Steiner Gesamtausgabe*), nr.8, Crăciun, 1962. Prima expunere publică făcută de Rudolf Steiner asupra acestei chestiuni figurează în lucrarea publicată în 1911, *Conducerea spirituală a omului și omenirii* (GA* 15, Dornach 1974). A se compara și cu lucrarea lui Emil Bock, *Copilăria și tinerețea lui Iisus* (cu titlul original: *Kindheit und Jugend Jesu*).

*GA: prescurtarea lui Rudolf Steiner Gesamtausgabe (editia completă a operelor lui Steiner). (Nota trad.)

În legătură cu citatele din Evanghelii, practic toate au fost traduse în l. română după textul din Biblie, Editura Institutului Biblic, București, 1982.

(1) ... „Când eram reuniți aici, cu câțva timp în urmă (...), din punct de vedere a Evangheliei lui Ioan”: Cu ocazia celor opt conferințe pronunțate la Bâle de la 16 la 25 noiembrie 1907, în *Menschheits-entwicklung und Christus - Erkenntnis* (*Cunoașterea lui Hristos*, GA 100).

(2)... „V-am spus cum corpul eteric al lui Zoroastru a apărut din nou în corpul eteric al lui Moise: În conferința ținută la 3 februarie 1909 la Bâle sub titlul „Reincarnare și karma”, din care nu se păstrează decât note fragmentare reproduse în volumul GA 109, *Der Prinzip der spirituellen Ökonomie im Zusammenhang mit Wiederkörperungsfragen* (Principiul economiei spirituale în raport cu chestiunile reincarnării, netradusă).

(3)... „ceea ce este descris în scena din Templu”: Nu în prezentarea după Luca, capitolul 2, 22.

(4)... „Ochiul a fost făcut de lumină pentru lumină”. Textual la Goethe: „Ochiul datorează existența sa luminii. Plecând de la organe animale anexe și indiferente, lumina produce pentru ea un organ care să-i fie asemănător, și astfel ochiul se formează prin lumină și pentru lumină, pentru ca lumina interioară să vină în întâmpinarea luminii exterioare.” În *Tratatul despre culori* de Goethe.

(5)... „Profetia apocrifă a lui Enoch”: Revelațiile lui Enoch sau Cartea lui Enoch.

(6)... „Eu am de la tatăl meu statura... ”: J.W. Goethe, *Poesii*.

(7)... „Dante”: Dante Alighieri (1265-1321). În cursul anilor săi de pelerinaj (1307-1321) a scris marea sa epopee denumită de contemporani *Divina Comedia*.

(8)... „doisprezece Bodhisattva: Compară, privind acest subiect, cu conferința „Buddha și Hristos. Sfera Bodhisattvilor”, ținută la Milano la 21 septembrie 1911, cuprinsă în *Creștinismul esoteric și conducerea spirituală a omenirii*, GA 130

(9)... „În poemul *Secretele*”, tradus în l. franceză cu titlul *Les Misteres*, asociat cu *Conte du serpent Vert*, în *Editions Anthroposophiques Romandes*, 1976.

Traducerea în limba română sub titlul *Tainele* se găsește la <http://www.iatp.md/filadelfia/>

